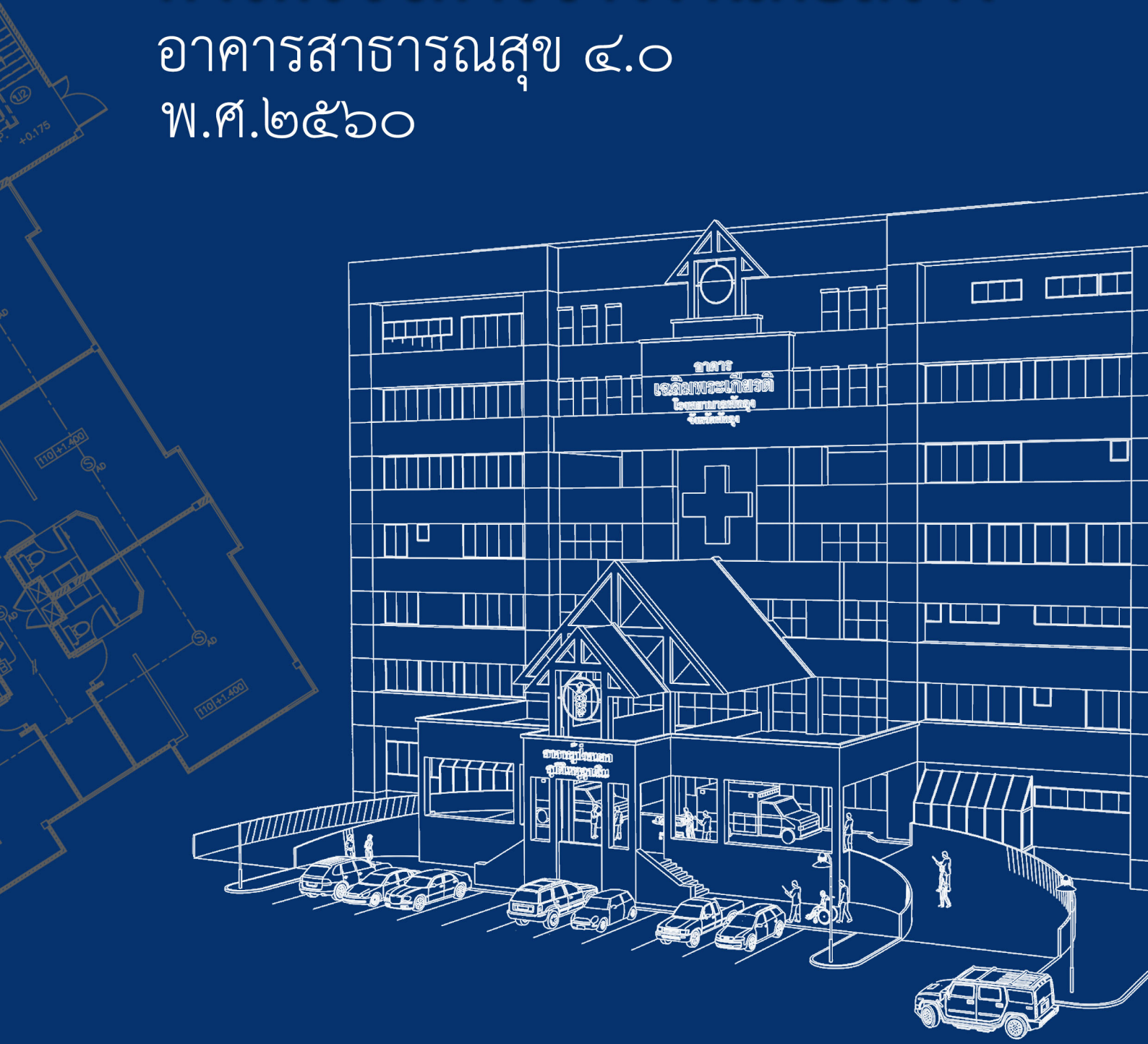

คู่มือ

การตรวจการจ้างงานก่อสร้าง

อาคารสาธารณสุข ๔.๐

พ.ศ.๒๕๖๐

กองแบบแผน

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือ

การตรวจการจ้างงานก่อสร้าง

อาคารสาธารณสุข ๔.๐

พ.ศ.๒๕๖๐

กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

โครงการจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านอาคารและสภาพแวดล้อมสาธารณสุข

การตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

บทนำ

การตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคารเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกบทบาทหนึ่ง ตามคำสั่งของหัวหน้าส่วนราชการ โดยมีหน้าที่หลักในการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคารให้ถูกต้องครบถ้วนตามแบบรูปสัญญา ตามระเบียบราชการและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอย่างเคร่งครัดและมีบทลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดหรือทุจริต กองแบบแผนเป็นหน่วยงานเดียวในกระทรวงสาธารณสุข ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแบบก่อสร้าง ข้อกำหนดและรายการเอกสารที่ใช้ประกอบสัญญา และเป็นผู้ดำเนินการด้านการควบคุมงาน การเป็นกรรมการตรวจการจ้าง และการอำนวยการก่อสร้างด้านต่างๆ มาเป็นระยะเวลานานเกือบ ๖๐ ปี กองแบบแผน จึงได้จัดทำ “คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๖๐” จากการสั่งสมประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และทักษะในการทำงานอันยาวนาน มาผสมผสานให้สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะนำและเป็นแนวทางให้ผู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นกรรมการตรวจการจ้าง สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดกับทางราชการ สำหรับหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างแท้จริง

“คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๖๐” นอกจากกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ราชการแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเพิ่มพูนสมรรถนะให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจการจ้างสามารถพัฒนาตนเอง เสริมการทำงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจการจ้างงานได้อย่างถูกต้องทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และยังเพิ่มเติมคำแนะนำ หลักการคิด เทคนิคและทักษะต่างๆ เพื่อให้สามารถต่อยอดปัญญาความคิด นำศักยภาพที่มี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา การวินิจฉัยสั่งการ การตัดสินใจลงความเห็นได้อย่างถูกต้อง รอบคอบ ตามสถานการณ์ต่างๆที่อาจเกิดขึ้นแตกต่างกันไป ในภาคผนวกยังประกอบด้วยเอกสารอ้างอิงที่สำคัญ ตัวอย่างเอกสาร เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการทำงาน และได้รับรวบรวมคำวินิจฉัยของหน่วยงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง เพื่อเสริมการเรียนรู้จากความผิดพลาดและความขัดแย้งต่างๆที่ผ่านมา เพื่อให้ท่านนำมาวิเคราะห์ ประมวล สรุปเป็นแนวทางในการตัดสินใจที่ถูกต้องต่อไป

การศึกษาคู่มือนี้ร่วมกับคู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘ จะช่วยให้ท่านสามารถพัฒนาตนเอง นำศักยภาพที่มี ออกมาสร้างผลงานให้ดีกว่าที่ผ่านมา หรือทำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ตามนโยบายยุค “กรรมการตรวจการจ้างอาคารสาธารณสุข 4.0”

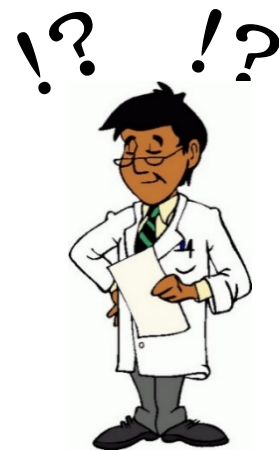
สารบัญ

บทนำ	๑
สารบัญ	๒
คำถามก่อนการศึกษาคู่มือ	๓
การศึกษาคู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร	๔
บทที่ ๑ นิยาม คำศัพท์ที่สำคัญ	๕
บทที่ ๒ คุณลักษณะสำคัญของกรรมการตรวจการจ้าง	๑๒
บทที่ ๓ สมรรถนะกรรมการตรวจการจ้าง	๑๕
บทที่ ๔ กรรมการตรวจการจ้างตามระเบียบราชการ	๑๗
บทที่ ๕ กรรมการตรวจการจ้างตามข้อกำหนดสัญญา	๒๑
บทที่ ๖ กระบวนการตรวจการจ้าง	๒๓
บทที่ ๗ การตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง	๒๖
บทที่ ๘ การตรวจสอบคุณภาพงานก่อสร้าง	๒๘
บทที่ ๙ เทคนิค ทักษะ ขั้นตอนการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร	๓๓
บทที่ ๑๐ คำแนะนำ	๔๖
เอกสารอ้างอิง	
ภาคผนวก สารบัญ	
เอกสารภาคผนวก	

ก่อนการศึกษาคู่มือ ท่านสามารถตอบคำถามได้ครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ และภายหลังการศึกษาแล้วท่านจะสามารถตอบคำถามได้^๑

ท่านทราบและเข้าใจ

๑. ความหมายของศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง หรือไม่
๒. คุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือไม่
๓. สมรรถนะที่เหมาะสม ในการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง หรือไม่
๔. หน้าที่กรรมการตรวจการจ้าง ตามระเบียบราชการ หรือไม่
๕. หน้าที่กรรมการตรวจการจ้าง ตามสัญญา หรือไม่
๖. กระบวนการตรวจการจ้างตามระเบียบราชการ หรือไม่
๗. วิธีการตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง ตามข้อกำหนดของสัญญา หรือไม่
๘. วิธีการตรวจสอบคุณภาพงานก่อสร้าง ตามข้อกำหนดของสัญญา หรือไม่
๙. เทคนิค ขั้นตอนการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร หรือไม่

^๑ ภาพประกอบจาก <http://www.tlcthai.com/>

การศึกษาคู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๖๐

ผู้ศึกษาคู่มือ สามารถเพิ่มสมรรถนะตนเองและคณะกรรมการตรวจการจ้างในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการศึกษาคู่มือด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง

ส่วนการศึกษาโดยการฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเป็นการทวิการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการคิดวิเคราะห์ภายในระยะเวลาอันสั้น จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยแนะนำหลักสูตรดังนี้

๑. หลักสูตรสำหรับผู้ไม่เคยเป็นกรรมการตรวจการจ้าง หรือมีประสบการณ์น้อยมาก
  - ๑.๑. การอบรมความรู้ “คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๖๐”
  - ๑.๒. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
  - ๑.๓. ระยะเวลาอบรม ๖-๘ ชั่วโมง
๒. หลักสูตรสำหรับผู้เคยเป็นกรรมการตรวจการจ้าง
  - ๒.๑. การอบรมความรู้ “คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๖๐”
  - ๒.๒. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
  - ๒.๓. ระยะเวลาอบรม ๓-๔ ชั่วโมง

บทที่ ๑ นิยาม คำศัพท์ที่สำคัญ

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบนิยามความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างอาคาร

“มาตรฐาน” (Standards) หมายถึง ข้อความระเบียบวิธี ข้อบังคับ หรือเอกสารที่ได้รับความเห็นชอบยอมรับตามแนวทางเฉพาะแห่งกิจกรรม ถือเอาเป็นหลักสำหรับเปรียบเทียบเกณฑ์กำหนด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหรือบ่งชี้แนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด จนบรรลุความสำเร็จสูงสุดของงาน

“เกณฑ์” (Criteria) หมายถึง ระดับที่กำหนด หรือระดับอ้างอิงที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลที่ได้รับมาตรฐาน

“สมรรถนะ” (Competency) สำนักงาน ก.พ. สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร” กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้ มักจะต้องมีองค์ประกอบทั้งความรู้/ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ

“ประสิทธิภาพ” (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการลดต้นทุนหรือทรัพยากรต่อหน่วยของผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแผน หรืออีกนัยหนึ่งประสิทธิภาพเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน ค่าจ้างเหมาตามสัญญา หรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานจริง เปรียบเทียบกับผลผลิตหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ ร่วมกับแผนที่วางไว้

“ประสิทธิผล” (Effectiveness) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการให้ได้ผลผลิตบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากจะพิจารณาถึงผลผลิตตามวัตถุประสงค์แล้วยังอาจขยายขอบเขตความครอบคลุมออกไปถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่เกี่ยวข้อง

“อาคาร” หมายถึง สิ่งปลูกสร้างถาวรที่บุคคลอาจเข้าไปอยู่หรือใช้สอยได้ เช่น อาคารที่ทำการ โรงพยาบาล โรงเรียน สนามกีฬา สถานีนำร่อง หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน และรวมถึงสิ่งก่อสร้างอื่น ซึ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยสำหรับอาคารนั้นๆ เช่น เสาธง รั้ว ท่อระบายน้ำ หอถังน้ำ ถนน ประปา และสิ่งอื่น ซึ่งเป็นส่วนประกอบของตัวอาคาร เช่น เครื่องปรับอากาศ ลิฟต์ ครุภัณฑ์ ตามที่กำหนดในสัญญา

“การก่อสร้าง” หมายถึง การสร้างสิ่งปลูกสร้างอาคารขึ้นใหม่ และหมายความรวมถึง การดัดแปลง รื้อถอน ปรับปรุง ติดตั้ง ต่อเติม อาคารหรืออุปกรณ์ประกอบอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่น

“สถานที่ก่อสร้าง” หมายถึง บริเวณที่กำหนดให้ก่อสร้างอาคารตามสัญญา

“สัญญาก่อสร้าง” หมายถึง สัญญาที่ผู้รับจ้างตกลงที่จะทำการก่อสร้างอาคารให้แก่ผู้ว่าจ้าง เพื่อแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์หรือสิทธิประโยชน์ตอบแทนทั้งสองฝ่ายยอมรับและปฏิบัติตามข้อกำหนดของสัญญาก่อสร้าง โดยต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายอื่น สัญญาก่อสร้างประกอบด้วย สัญญา แบบรูป รายละเอียดประกอบแบบ รายการประมาณราคา และรายการเอกสารต่างๆที่กำหนดในสัญญา ทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

“กรรมการตรวจการจ้าง” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ว่าจ้าง ให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง การอำนวยความสะดวก การกำกับควบคุมการก่อสร้าง และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ สอดคล้องตามมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

“ผู้ว่าจ้าง” หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงว่าจ้างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดเพื่อประโยชน์แก่ตน โดยจะจ่ายสินจ้างตอบแทนผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้น (พระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541) ผู้ว่าจ้างตามสัญญาราชการ รวมหมายถึง ผู้ลงนามในสัญญาจ้าง ที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการ หรือตามที่ระเบียบราชการกำหนด

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายถึง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล สำหรับราชการบริหารส่วนภูมิภาค หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

“การควบคุม” หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงาน ทั้งการเตรียมการ ระหว่างการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงาน ว่าเป็นไปตามแผนหรือถูกต้องตามข้อกำหนดของสัญญาหรือไม่หากมีปัญหาสามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขได้ทันเวลาที่

“ผู้ควบคุมงาน” หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบการควบคุมดูแลการก่อสร้าง จากผู้ว่าจ้าง การสั่งการได้ตามขอบเขตของอำนาจที่มี เป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อให้การก่อสร้างถูกต้องตามข้อกำหนดของสัญญาก่อสร้าง ปฏิบัติงานตามระเบียบข้อบังคับของทางราชการ สอดคล้องตามมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือรวมถึงข้อกำหนดในสัญญาจ้างควบคุมงาน

“ผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายถึง ผู้ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความชำนาญ จากการทำงานจริง หรือมีตำแหน่งหน้าที่ระดับชำนาญการ ในวิชาชีพหรืองานที่เกี่ยวข้อง

“รายละเอียด รายการประกอบแบบ Specification” หมายถึง ข้อความชี้แจงรายละเอียดของแบบรูปเกี่ยวกับข้อกำหนดในการก่อสร้าง ชนิดวัสดุ คุณสมบัติ จำนวน ตลอดจนวิธีการก่อสร้าง หรือมาตรฐานที่ใช้กำกับการก่อสร้าง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแบบแปลนหรือตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

“แบบ แบบรูป แบบรูปสัญญา แบบก่อสร้าง Drawing” หมายถึง แผ่นภาพเขียน แผ่นภาพถ่ายเส้น ภาพถ่าย ภาพ 3 มิติ แสดงองค์ประกอบในการก่อสร้างอาคาร แบบแปลน รูปด้าน รูปตัด แบบขยายส่วนต่างๆ รายละเอียดข้อกำหนดประกอบแบบแสดงส่วนสำคัญที่ใช้ในการก่อสร้าง

“อาคารสูง” หมายถึง อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้โดยมีความสูงตั้งแต่ 23.00 เมตรขึ้นไป การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้าสำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด (กฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ พ.ศ.๒๕๔๐)

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกัน เกิน 2,000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด (กฎกระทรวงฉบับที่ ๕๕ พ.ศ.๒๕๔๓)

“อาคารขนาดใหญ่พิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภทโดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป (กฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ พ.ศ.๒๕๔๐)

“อาคารสาธารณะ” หมายถึงอาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไป เพื่อกิจการทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สถานกีฬา ในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น (กฎกระทรวงฉบับที่ ๕๕ พ.ศ.๒๕๔๓)

“แบบรูปขยายรายละเอียด Shop Drawing” หมายถึง แบบรูปที่แสดงและรายละเอียดบางส่วนหรือทั้งหมดของงานที่กำลังจะดำเนินการก่อสร้าง จัดทำขึ้นก่อนการก่อสร้าง เพื่อใช้เป็นแบบรูปสำหรับการก่อสร้างจริง แสดงแบบรูปหรือแบบขยายในกรณีที่แบบรูปฉบับสัญญาไม่แสดงรายละเอียดที่ครบถ้วนชัดเจน แสดงแบบรูปงานก่อสร้างที่ซ้อนทับกับงานระบบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือแคตตาล็อกผลิตภัณฑ์ ที่แสดงภาพ/รายละเอียดการติดตั้ง เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจในแบบรูปที่ถูกต้องเดียวกัน ตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบรูปฉบับสัญญา หรือเพื่อแสดงแบบรูปในการแก้ไขปัญหาแบบรูปสัญญาที่ขัดแย้ง หรือแสดงแบบรูปตามข้อตกลงแบบทำยสัญญาที่ทำขึ้นภายหลัง หรือแสดงแบบรูปหรือแบบขยาย เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง คณะกรรมการตรวจการ

จ้าง ผู้ควบคุมการก่อสร้าง ผู้รับจ้างและผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ก่อนการก่อสร้าง งานส่วนนั้นจริง

คำอธิบาย Shop Drawing เพิ่มเติม

การพิจารณาว่ากรณีใดต้องมีหรือควรมีแบบ Shop Drawing กรณีที่เป็นแบบรูป หรือข้อกำหนดในแบบรูป สัญญามีได้กำหนดให้ดำเนินการอย่างไร การดำเนินการหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้มีหน้าที่กำหนดหรือสั่งการ ตามข้อกำหนดของสัญญา ให้ผู้รับจ้างดำเนินการ เช่นการจัดทำแผนงาน การทำแบบ Shop Drawing การพิจารณาวัสดุ การตรวจ/ทดสอบงาน/วัสดุ หรืออื่นๆ โดยมีเกณฑ์/แนวทางการพิจารณาดังนี้

ขนาด/ประเภทอาคาร	แนวทางหลัก ในการดำเนินการ	แนวทางรอง ในการดำเนินการ
กลุ่มงานอาคารบริการ อาคารสนับสนุน อาคารพักอาศัย		
งานขนาดอาคารมูลค่าน้อยกว่า 20 ล้านบาท)	ไม่ดำเนินการ	ตามความจำเป็น
งานขนาดอาคารมูลค่า 20 – 40 ล้านบาท	ตามความจำเป็น	--
งานขนาดอาคารมูลค่า 40 ล้านบาทขึ้นไป	ดำเนินการ	--
กลุ่มงานอาคารบำบัดรักษา และที่อยู่อาศัยซับซ้อน(เช่น OPD. OR. ER. ICU. CCU. X-Ray สูดิ ผู้ป่วย กายภาพ ระบายฯ อื่นๆ)		
งานขนาดอาคารมูลค่าน้อยกว่า 10 ล้านบาท)	ไม่ดำเนินการ	ตามความจำเป็น
งานขนาดอาคารมูลค่า 10 – 20 ล้านบาท	ตามความจำเป็น	--
งานขนาดอาคารมูลค่า 30 ล้านบาทขึ้นไป	ดำเนินการ	--
งานอาคารอื่นๆ หรือ อาคารการก่อสร้างเทคนิคพิเศษ (รังสีมะเร็ง อาคารจอดรถ อาคารงานระบายฯ อื่นๆ)		
งานอาคารขนาดใหญ่ หรืออาคารสูง หรืออาคารเทคนิคพิเศษ	ดำเนินการ	--
งานติดตั้งเครื่องมีอุปกรณ์ในวิชาชีพต่างๆ	ตามความจำเป็น	--
งานที่ผู้ควบคุมงานหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างไม่มีความรู้ เพียงพอในวิชาชีพ หรือเทคนิคพิเศษ	ดำเนินการ	--

ตาราง เกณฑ์/แนวทางการพิจารณาของผู้มีหน้าที่กำหนดหรือสั่งการ ให้ผู้รับจ้างดำเนินการจัดทำแบบ Shop Drawing

ไม่ดำเนินการ หมายถึง การก่อสร้างเป็นไปตามแบบรูปสัญญาที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนไม่จำเป็นต้องจัดทำแบบ Shop Drawing

ตามความจำเป็น หมายถึง การก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปสัญญา มีการแก้ไขแบบหรือแบบก่อสร้างไม่ชัดเจน ชัดแย้งให้มีการดำเนินการจัดทำแบบ Shop Drawing เฉพาะบางส่วนของผู้ควบคุมงานหรือผู้มีหน้าที่กำหนด

ดำเนินการ หมายถึง ต้องดำเนินการจัดทำแบบ Shop Drawing

งานที่กฎหมายอื่นๆ มีข้อกำหนดให้ดำเนินการ อาทิ งานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยในการทำงาน ผู้มีหน้าที่กำกับหรือผู้ควบคุมงานหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างควรสั่งให้ดำเนินการ เช่น

- การจัดทำแผนงานการก่อสร้างหลัก แผนงานย่อยแผนงานด้านความปลอดภัย เพื่อให้แบบ Shop Drawing สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น
- การให้จัดทำ/รับรองแบบ Shop Drawing และการติดตั้งแนวป้องกันดินของงานชั้นใต้ดินโดยวิศวกรวิชาชีพ
- การจัดทำ/รับรองแบบ Shop Drawing และการประกอบติดตั้งนั่งร้านค้ำยันภายนอกอาคาร สำหรับอาคารสูงโดยวิศวกรวิชาชีพ
- การจัดทำ/รับรองแบบ Shop Drawing และการประกอบติดตั้งนั่งร้านค้ำยัน โครงหลังคาเหล็กที่มีความกว้างมากกว่า 30 เมตร โดยวิศวกรวิชาชีพ
- การทดสอบ/การรับรองผลการทดสอบวัสดุด้านความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยโดยวิศวกรวิชาชีพ

- การขออนุมัติใช้วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องจักรกลที่เห็นว่าจะงานส่วนนั้นๆ มีความสำคัญ หรือมีข้อบังคับตามกฎหมายอื่น เช่น ไม้แบบสำหรับงานเปลือยผิว , ลวดแรงดึงสูง , เครื่อง Generator , Water Pump , การติดตั้ง Tower Crane , Gondolar , Passenger Lift , Material Hoist

- แบบ Shop Drawing งานสถาปัตยกรรม และงานวิชาชีพต่างๆ เป็นต้น

งานในลักษณะดังตัวอย่าง แม้บางรายการจะเป็นงานติดตั้งใช้งานชั่วคราว แต่หากเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย ก็เห็นควรให้มีการจัดทำแผนงาน ประกอบแบบ Shop Drawing แบบขยาย การขออนุมัติวัสดุ และรับรองการประกอบติดตั้งดังกล่าวโดยวิศวกรและ/หรือควรมีการนำเสนอคณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อทราบ หรือผู้เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด หรือพิจารณาให้ความเห็นก่อนดำเนินการต่อไป

“แบบรูปการก่อสร้างจริง As-Built Drawing” หมายถึง แบบที่แสดงแบบรูป ตามที่ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จตามสภาพความเป็นจริง รายละเอียดเพิ่มเติมที่ควรมี อาทิ เลขที่เอกสารที่ได้รับ การอนุมัติ ชื่อผลิตภัณฑ์ รุ่น รายละเอียดของวัสดุ/อุปกรณ์ แบบขยายการติดตั้ง การใช้งาน หรืออื่นๆ เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการตรวจการจ้าง และเพื่อให้ผู้ว่าจ้างใช้สำหรับการบำรุงรักษาอาคารต่อไป

“แผนงานก่อสร้าง” การวางแผนงานก่อสร้าง (Construction planning and scheduling) หมายถึง การกำหนดขั้นตอนวิธีการก่อสร้าง หรือแผนในการปฏิบัติงาน การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานก่อสร้างและการจัดลำดับความสำคัญของงานก่อสร้างที่จะดำเนินการก่อนหรือหลังให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน หรือสอดคล้องกับวงงาน/วงเงินตามสัญญา เพื่อให้โครงการก่อสร้างแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่สัญญากำหนด ประกอบไปด้วย

“แผนงานหลัก” (Master projects schedule) หมายถึง แผนการในการปฏิบัติงาน การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานก่อสร้างและการจัดลำดับความสำคัญของงานก่อสร้างทั้งโครงการ การดำเนินการก่อนหรือหลังให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันกับวงงาน/วงเงินตามสัญญา ตามระยะเวลาที่สัญญากำหนด

“แผนงานย่อย หรือแผนงานติดตั้ง” (Work schedule) หมายถึง แผนงานที่แตกออกมาจากแผนงานหลัก เพื่อขยายรายละเอียดลำดับขั้นตอนการทำงาน ทรัพยากรและช่วงเวลาให้ชัดเจนขึ้น เช่นแผนงานก่อสร้างฐานราก แผนงานก่อสร้างคานพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก แผนงานก่ออิฐฉาบปูน แผนงานติดตั้งเครื่องสูบน้ำ อื่นๆ

“ผังองค์กร” (Organization Chart) หมายถึง ผังแสดงโครงสร้างการบริหารจัดการงานก่อสร้าง แสดงชื่อ/ตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบ สายการบังคับบัญชา ลำดับการสั่งการ

“การขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์” หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์จักรกล งานวิศวกรรมโยธา งานวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร งานสถาปัตยกรรม งานมัณฑนศิลป์ และงานภูมิสถาปัตยกรรม หรือวัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในงานก่อสร้างอาคารที่ผู้รับจ้างนำเสนอ เพื่อให้คณะกรรมการตรวจการ

จ้างพิจารณาการขออนุมัติก่อนการใช้งาน การขอเทียบเท่า การขอความคิดเห็น หรือเพื่อทราบ โดยมีรายละเอียดประกอบการขออนุมัติที่สำคัญ อาทิ ชื่อผลิตภัณฑ์ รุ่น คุณสมบัติทางเทคนิค แบบขยาย แบบการติดตั้ง มาตรฐาน เอกสารการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจากแบบรูปสัญญา เป็นต้น

“วัสดุ” หมายถึง วัสดุ หรือสิ่งที่เรานำมาจัดทำผลิตภัณฑ์ หรือผสมขึ้นเป็นองค์ประกอบอาคาร สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้เช่น ดิน ทราาย หิน ไม้เหล็ก ซีเมนต์ อิฐ ท่อ สกรู กระจก ไม้อัด กระจก เป็นต้น

“อุปกรณ์” หมายถึง สิ่งประกอบหรือเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้งานได้ หรือการนำอุปกรณ์หลายอย่างมาประกอบเป็นอุปกรณ์หรือจักรกลชิ้นใหม่ เครื่องใช้ เครื่องจักร ส่วนประกอบจักรกล เช่น กุญแจ สวิตช์ไฟฟ้า วาล์วน้ำ ไชควง ค้อน สว่าน ปีม โคมไฟแสงสว่าง เลื่อย ก้อน้ำ มอเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น

“การตรวจผลงาน” หมายถึง การตรวจสอบ การตรวจวัด การพิสูจน์ การทดสอบ การทดลอง การสอบเทียบตามเกณฑ์หรือรายละเอียดข้อกำหนด การตรวจผลงานต้องมีการบันทึกเป็นเอกสาร ภาพถ่าย(ครม) รายงานสรุป ถึงคุณสมบัติ การติดตั้ง ตำแหน่ง สถานสภาพการใช้งานของชิ้นงาน อุปกรณ์ เครื่องจักรกล และสาระของงานที่ตรวจอย่างชัดเจนว่ามีความถูกต้อง ความสวยงาม การใช้งาน ความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย หรือสามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้ เป็นตามข้อกำหนดของแบบรูปสัญญาหรือไม่ และมีรับรองรายงานการตรวจผลงาน ตามที่ข้อตกลงกำหนด หรือตามที่กฎหมายกำหนด

“ความเสี่ยง” หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจและพันธกิจหลักขององค์การ

“เอกสาร” หมายถึง กระดาษ ที่มีข้อความอักษร ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย สำเนา แบบ แผนผัง ข้อมูล เป็นต้น เพื่อใช้สำหรับสื่อสาร ข้อตกลง บันทึก หรือเพื่อให้เกิดความเข้าใจอื่นใด

“เอกสารที่น่าเชื่อถือ” หมายถึง เอกสารที่มีเนื้อหาสามารถสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ ตรงตามความต้องการ มีการลงนามโดยบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่มีความน่าเชื่อถือ หรือเพื่อแสดงว่าเอกสารนั้นเป็นจริง ถูกต้อง อาทิ เอกสารและหนังสือราชการทุกประเภท บันทึกความเข้าใจ เอกสารหรือบันทึก ที่มีข้าราชการ เจ้าหน้าที่ พนักงานราชการ กรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ฝ่ายผู้ว่าจ้างและบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องลงนามเอกสาร หรือสำเนาเอกสารที่มีการลงนามและประทับตรารับรอง เป็นต้น

“คุณภาพ” (Quality) หมายถึง (นามธรรม) สิ่งที่มีความพอดี หรือดีที่สุด ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งาน เป็นไปตามเงื่อนไขความต้องการมาตรฐาน หรือสอดคล้องกับข้อกำหนด การประหยัดที่สุด มีประโยชน์ในการใช้งานสูงสุด มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรและสร้างความพึงพอใจ

“ปริมาณ” (Quantity) หมายถึง(รูปธรรม) ข้อมูล หรือวัตถุสิ่งของ ที่สามารถวัดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้ เช่น จำนวน ระยะ คะแนน อุณหภูมิ ส่วนสูง น้ำหนัก เป็นต้น

บทที่ ๒ คุณลักษณะสำคัญของกรรมการตรวจการจ้าง

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง

คุณลักษณะสำคัญ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ในข้อ ๓๔ - ๓๖

๑. ข้าราชการตั้งแต่ระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไป
๒. ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการจะแต่งตั้งบุคคลที่มีใช้ข้าราชการร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้
๓. ควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับงานจ้างนั้น ๆ

คุณลักษณะสำคัญที่สามารถช่วยให้การบริหารสัญญาจ้าง หรือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ต้องมีกรรมการตรวจการจ้าง ที่มีความรู้ หรือมีประสบการณ์ หรือมีวิชาชีพวิศวกรรม อย่างน้อย ๑ คน อยู่ในคณะกรรมการตรวจการจ้าง อย่างความต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งงานก่อสร้างแล้วเสร็จ

ที่สำคัญ กรรมการที่เป็นวิชาชีพ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ สามารถอธิบาย ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ถูกต้อง เป็นจริง ไม่คลุมเครือ ไม่ซ่อนเร้นเพียงเบา เพื่อให้ทั้งคณะกรรมการ ตรวจการจ้างพิจารณาตัดสินใจบนพื้นฐานความถูกต้องอย่างแท้จริง

คุณสมบัติสำคัญ นอกเหนือระเบียบราชการที่ทุกคนต้องทราบและเข้าใจ ตามคำสั่งหน้าที่แล้ว

๑. มีคุณธรรมและความยุติธรรม
๒. มีทักษะในการเจรจาและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
๓. มีสุขภาพที่แข็งแรงและมีบุคลิกภาพดี
๔. มีปฏิภาณไหวพริบ ช่างสังเกต สามารถเสนอแนะและแก้ปัญหาได้ดี
๕. มีอุปนิสัยดี ใจเย็น อดทน ไม่ใช้อารมณ์ในการปฏิบัติงาน

ทัศนคติ เมื่อรับบทบาทกรรมการตรวจการจ้าง ควรมีทัศนคติ มุมมอง เป็นแนวทางในการบริหารสัญญาจ้างงานก่อสร้างอาคารที่ควรยึดเป็นหลัก ดังนี้

๑. การคำนึงถึงผลประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก บนพื้นฐานความถูกต้องปลอดภัย ตามระเบียบราชการ^๒

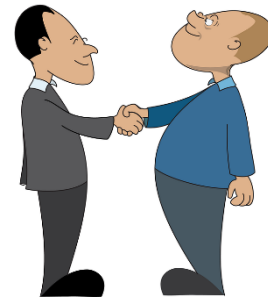
^๒ ภาพประกอบจาก <http://piriya-pholphirul.blogspot.com/> และ <http://www.rcthai.net/>

การแก้ไขสัญญา และการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ กรรมการตรวจการจ้าง ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก โดยต้องอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามระเบียบราชการ ไม่ส่งผลกระทบต่อตัว กรรมการตรวจการจ้างต้องมีความผิโตๆจากการกระทำนั้น

๒. การบริหารสัญญาให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานบนพื้นฐานความซื่อสัตย์และความใส่ใจ^๓

กรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงาน ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าส่วนราชการเดียวกัน ให้ปฏิบัติหน้าที่กำกับสัญญาเดียวกัน จึงต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ตามบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ใส่ใจในการบริหารสัญญาและติดตามความก้าวหน้างานก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ

๓. การก่อสร้างย่อมมีความผิดพลาดที่สามารถแก้ไขได้ และมีคลาดเคลื่อนที่สามารถยอมรับได้ บนพื้นฐานตามหลักวิชาชีพวิศวกรรม^๔

การก่อสร้างอาคาร เป็นการเปลี่ยนงานที่ออกแบบเขียนแบบไว้บนกระดาษให้เป็นจริง มาตรฐานและระยะบนแบบก่อสร้างที่เป็นเพียงตัวเลข แต่ในการก่อสร้างจริงมีขนาดใหญ่กว่ามาก หากมาตรฐานในแบบก่อสร้างกำหนดไว้ 1 : 100 การก่อสร้างจริงจะมีขนาดใหญ่

ขึ้นจากแบบก่อสร้าง 100 เท่า อีกทั้งยังเป็นการก่อสร้างด้วยฝีมือแรงงานและเครื่องจักรจำนวนมากมาทำงานก่อสร้างร่วมกัน การก่อสร้างจริงย่อมมีความผิดพลาด หรือมีความคลาดเคลื่อนไปจากตัวเลขในแบบก่อสร้างได้แทบทุกส่วนของอาคาร แม้แต่การเขียนแบบก่อสร้างบนกระดาษยังอาจเขียนผิดต้องลบ

และแก้ไขใหม่ ทั้งนี้ ความผิดพลาดจากการก่อสร้างยังคงสามารถแก้ไขได้ตามหลักวิชาชีพวิศวกรรม และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นสามารถยอมรับได้ตามหลักเกณฑ์ของวิชาชีพ

^๓ ภาพประกอบจาก <https://pixabay.com/en/>

^๔ ภาพประกอบจาก <http://www.asahi-net.or.jp/>

วิศวกรรมเช่นกัน ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างสามารถปรึกษาหารือได้จากผู้อำนวยการ
วิชาชีพ หรือโดยการแต่งตั้งผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการตรวจการจ้าง

ปัจจัยความสำเร็จ^๕

๑. ความเข้าใจในรายละเอียดโครงการก่อสร้างเป็นอย่างดี
๒. ทักษะและความสามารถของทีมงาน
๓. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
๔. ติดตามความก้าวหน้างานก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง
๕. การประเมิน การควบคุมกำกับที่มีประสิทธิภาพ

^๕ ภาพประกอบจาก <https://th.jobsdb.com/th-th/>

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงสมรรถนะที่เหมาะสม ที่ควรมี ในการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง

การกำหนดความสามารถ หรือสมรรถนะ^๖ (Competency) แบ่งออกเป็น ๓ มุมมอง ได้แก่ KSA

K : ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ถูกส่งสมมาจากการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา รวมถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้รู้

S : ทักษะ (Skills) หมายถึง สิ่งที่จะต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้น การใช้ความคิดและเทคนิคในการปฏิบัติงานอย่างชาญฉลาด โดยจะต้องใช้ระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมา ทักษะจะแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่

๑. ทักษะด้านการบริหาร/จัดการ (Management Skills) หมายถึง ทักษะในการบริหาร ควบคุมงาน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับระบบความคิดและการจัดการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

๒. ทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน (Technical Skills) หมายถึง ทักษะที่จำเป็นในการทำงานตามสายงานหรือกลุ่มงานที่แตกต่างกันไป ดังนั้นทักษะที่ต้องการของคนทำงานในแต่ละกลุ่มงานจะแตกต่างกัน

A : คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) หมายถึง ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ทัศนคติ แรงจูงใจ ความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมา

กล่าวคือผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร เป็นบุคคลที่ต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นจากความสามารถในการทำงานตาม ตำแหน่งงานเดิม ทั้งด้านความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในด้านทักษะการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างอาคารที่จำเป็น

^๖ การจัดทำสมรรถนะ โดย ดร.ราวดี ปฏิวัติวงศ์

ด้านความรู้^๗ ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ความสามารถ ตำแหน่งงานเดิม อาทิ ความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างดี ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างวิชาชีพสาขาต่างๆ นิยามคำศัพท์ด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง การศึกษาเพิ่มเติมจากคู่มือต่างๆ เช่น คู่มือการควบคุมงานก่อสร้าง คู่มือการตรวจการจ้าง คู่มือมาตรฐานการก่อสร้าง เป็นต้น รวมทั้งการฝึกฝนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจกับแบบก่อสร้าง

ด้านทักษะและเทคนิค^๘ ในการบริหารสัญญาจ้างงานก่อสร้าง โดยการศึกษาเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร การควบคุมงาน เกี่ยวข้องกับการจัดระบบแนวความคิดและการจัดการในการบริหารสัญญางานก่อสร้าง การดำเนินการประชุม คณะกรรมการตรวจการจ้างงานอย่างชาญฉลาด มีความสามารถในการพิจารณา การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ และการตรวจการจ้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านทัศนคติ^๙ ของการเป็นกรรมการตรวจการจ้าง ในการบริหารสัญญาจ้าง กล่าวในบทที่ ๒ เรื่องคุณลักษณะสำคัญของ กรรมการตรวจการจ้าง

Knowledge

How to

Attitude

^๗ ภาพประกอบจาก <http://www.trueplookpanya.com/>

^๘ ภาพประกอบจาก <https://th.jobsonline.com/th-th/>

^๙ ภาพประกอบจาก <https://moneyhub.in.th/> และ <https://vascular๓๖๐th.wordpress.com/>

บทที่ ๔ กรรมการตรวจการจ้างตามระเบียบราชการ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ท่านทราบบทบาทหน้าที่ เมื่อได้รับคำสั่งให้เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างสัญญา งานก่อสร้างอาคาร ตามระเบียบราชการที่สำคัญ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

ระเบียบราชการ หมายถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑. การแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ในข้อ ๓๔- ๓๖

ข้อ ๓๔ ในการดำเนินการซื้อหรือจ้างแต่ละครั้ง ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้ พร้อมกับกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณีคือ

- (๑) คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา
- (๒) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา
- (๓) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา
- (๔) คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
- (๕) คณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ
- (๖) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
- (๗) คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะรายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ถ้ามีเหตุที่ทำให้การรายงานล่าช้า ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณา ขยายเวลาให้ตามความจำเป็น

ข้อ ๓๕ คณะกรรมการตามข้อ ๓๔ แต่ละคณะให้ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และ กรรมการอย่างน้อย ๒ คน โดยปกติให้แต่งตั้งจากราชการตั้งแต่ระดับ ๓ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการจะแต่งตั้งบุคคลที่มีใช้ข้าราชการร่วมเป็น กรรมการด้วยก็ได้ ถ้าประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งข้าราชการที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน

ในกรณีเมื่อถึงกำหนดเวลาการเปิดซองสอบราคา หรือรับซองประกวดราคาแล้ว ประธานกรรมการยังไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำ หน้าที่ประธานกรรมการในเวลานั้น โดยให้คณะกรรมการดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่เฉพาะข้อ ๔๒ (๑) หรือข้อ ๔๙ แล้วแต่กรณี แล้วรายงานประธานกรรมการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งเพื่อ ดำเนินการต่อไป

ในการซื้อหรือจ้างครั้งเดียวกัน ห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับและเปิดซองประกวด ราคา เป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองสอบ ราคาหรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ

คณะกรรมการทุกคณะ เว้นแต่ คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา ควร แต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับพัสดุหรืองานจ้างนั้นๆ เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย

สำหรับการซื้อหรือจ้างในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาทจะแต่งตั้งข้าราชการหรือลูกจ้างประจำคน
หนึ่งซึ่งมิใช่ผู้จัดซื้อหรือจัดจ้างเป็นผู้ตรวจรับพัสดุหรืองานจ้างนั้น โดยให้ปฏิบัติหน้าที่
เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างก็ได้

ข้อ ๓๖ ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการแต่ละคณะ ต้องมีกรรมการมาพร้อมกันไม่น้อย
กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการแต่ละคนมีเสียงหนึ่ง
ในการลงมติ

มติของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการออกเสียง
เพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและคณะกรรมการ
ตรวจการจ้าง ให้ถือมติเอกฉันท์

กรรมการของคณะใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ให้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้ด้วย
**กล่าวโดยสรุป ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ใน ข้อ ๓๕ ข้อ
๓๖ สรุปส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตรวจการจ้างได้ดังนี้-**

๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการอย่างน้อยมี ๓ คน ประกอบด้วย

- ประธานกรรมการ ๑ คนและ

- กรรมการอย่างน้อย ๒ คน

การแต่งตั้งคำนึงถึงลักษณะงานหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสำคัญ

๒) กรณีจำเป็นจะแต่งตั้งคนที่มีใช้ข้าราชการร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

๓) ถ้าประธานฯไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้งประธานฯ แทน

๔) ควรแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับงานจ้างร่วมเป็นกรรมการด้วย

**๕) มติของคณะกรรมการตรวจการจ้าง ให้ใช้มติเอกฉันท์กรณีกรรมการคนใดไม่เห็นด้วย
กับมติคณะกรรมการให้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้หากหัวหน้าส่วนราชการสั่งการอย่างไรก็
ให้ตรวจรับตามนั้น**

**๖) เป็นกรรมการเปิดซองสอบราคาจ้างหรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจ้าง
หรือกรรมการจัดร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือกรรมการประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการ
ทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างได้**

๒. หน้าที่กรรมการตรวจการจ้าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ในข้อ ๗๒

ข้อ ๗๒ คณะกรรมการตรวจการจ้าง มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุม
งานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์
รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานหัวหน้า
ส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

(๒) การดำเนินการตาม (๑) ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่า ตามหลักวิชาการ
ช่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้
ทำงานจ้างนั้นๆ โดยให้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่

เห็นสมควรและตามหลักวิชาการช่างเพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา

(๓) โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงานและให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด

(๔) เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย ๒ ฉบับ มอบให้แก่ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับและเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลังและรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

ในกรณีที่เห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

(๕) ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าส่วนราชการสั่งการให้ตรวจรับงานจ้างนั้นไว้ จึงจะดำเนินการตาม (๔)

กล่าวโดยสรุป หน้าที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง คือจะต้องทำการตรวจการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานและผู้รับจ้างทุกสัปดาห์และตรวจการจ้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี

๓. บทบาทกรรมการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ที่สำคัญดังนี้

ข้อ ๑๓๖ สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้ว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิได้ เว้นแต่การแก้ไขนั้นจะเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้ามีการเพิ่มวงเงิน จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ แล้วแต่กรณีด้วย

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบของหรือระยะเวลาในการทำงาน ให้ตกลงพร้อมกันไป

สำหรับการจัดหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่าง จะต้องได้รับการรับรองจากวิศวกร สถาปนิกและวิศวกรผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับผิดชอบหรือสามารถรับรองคุณลักษณะเฉพาะ แบบและรายการของงานก่อสร้าง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างนั้น แล้วแต่กรณีด้วย

ข้อ ๑๓๗ ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ในกรณีที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่า ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาได้เฉพาะกรณีที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยตรง หรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางราชการในการที่จะปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ยินยอมเสียค่าปรับให้แก่ทางราชการโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

ข้อ ๑๓๙ การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุเกิดจากความผิด หรือความบกพร่องของส่วนราชการ
- (๒) เหตุสุดวิสัย
- (๓) เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

ให้ส่วนราชการระบุไว้ในสัญญากำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรืองดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตาม (๑) ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือส่วนราชการทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่ต้น

ข้อ ๑๔๐ ในกรณีที่ไม่มีระเบียบกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการที่จะใช้สิทธิตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลง หรือข้อกำหนด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะใช้สิทธิดังกล่าว สั่งการได้ตามความจำเป็น

บทที่ ๕ กรรมการตรวจการจ้างตามข้อกำหนดสัญญา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ท่านทราบบทบาทหน้าที่ เมื่อได้รับคำสั่งให้เป็นคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตามสัญญา^{๑๐}งานก่อสร้างอาคาร และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

สัญญาจ้าง หน้าที่คณะกรรมการตรวจการจ้างเมื่อได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าจ้างให้ทำหน้าที่นอกจากจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ แล้วยังมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเงื่อนไขข้อกำหนดในสัญญาด้วยเช่น

ข้อ ๗ ก. กำหนดเวลาแล้วเสร็จและสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาผู้รับจ้างจะต้องเสนอแผนงานให้เป็นที่พอใจแก่ผู้ว่าจ้าง โดยแสดงถึงขั้นตอนของการทำงานและกำหนดเวลาที่ต้องใช้ในการทำงานหลักต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จ

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันได้รับหนังสือแจ้งให้เริ่มงานและจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ดังกล่าวนั้น

ถ้ามิได้เสนอแผนงานหรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาหรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งหรือตกเป็นผู้ล้มละลายหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ของคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

“ข้อ ๑๓. การตรวจงานจ้าง” (ตัวเลขเป็นตัวอย่างสมมติ แล้วแต่สัญญานั้นกำหนด)

ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาเพื่อควบคุมการทำงานของผู้รับจ้าง กรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมหรือบริษัทที่ปรึกษานั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจการงานในโรงงานและสถานที่ที่กำลังก่อสร้างได้ตลอดเวลา ผู้รับจ้างจะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการนั้นตามสมควร

การที่มีกรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาหาทำให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญานี้ข้อหนึ่งข้อใดไม่”

กล่าวโดยสรุป คือในข้อกำหนดของสัญญามาตรฐานของกรมบัญชีกลาง ณ ขณะนี้ **ไม่ได้กำหนดขอบเขตอำนาจของกรรมการตรวจการจ้างที่ชัดเจน หรือกำหนดว่าทุกสัญญาต้องมีคณะกรรมการตรวจการจ้าง แต่ถ้ามีการแต่งตั้งโดยผู้ว่าจ้าง คณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจเข้าไปตรวจในโรงงานสถานที่ก่อสร้างได้ตลอดเวลาโดยผู้รับจ้างจะต้องให้ความร่วมมือ**

^{๑๐}สัญญาก่อสร้างตามแบบอย่างสัญญามาตรฐานกรมบัญชีกลาง

ตามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง ของผู้ว่าจ้าง (หรือหัวหน้าส่วนราชการ) จะระบุให้ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ กำหนดไว้ใน ข้อ ๗๒

“ข้อ ๑๔ แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน”

ผู้รับจ้างจะต้องรับรองว่าได้ตรวจสอบและทำความเข้าใจในแบบรูปรายการละเอียด โดยถี่ถ้วนแล้วหากปรากฏว่าแบบรูปและรายการละเอียดนั้นผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิคผู้รับจ้างตกลงที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์ โดยจะคิดค่าใช้จ่ายใดเพิ่มขึ้นจากผู้ว่าจ้างไม่ได้”

กล่าวโดยสรุป คือกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ให้คำวินิจฉัย กรณีแบบรูป และรายการละเอียดนั้นผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิค

“ข้อ ๑๕ การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง”

ผู้รับจ้างตกลงว่ากรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งมีอำนาจที่จะตรวจสอบและควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญา และมีอำนาจที่จะสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอนซึ่งงานตามสัญญานี้หากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม กรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษามีอำนาจที่จะสั่งให้หยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้ ความล่าช้าในกรณีเช่นนี้ผู้รับจ้างจะถือเป็นเหตุขอขยายวันทำการออกไปไม่ได้”

กล่าวโดยสรุป คือกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจตรวจสอบและควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปและเอกสารประกอบสัญญา และยังมีอำนาจสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอนงานตามความเหมาะสม หากผู้รับจ้างขัดขืนกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจสั่งหยุดงานชั่วคราวได้

บทที่ ๖ กระบวนการตรวจการจ้าง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ท่านเข้าใจขั้นตอน กระบวนการตรวจการจ้างตามระเบียบราชการ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

กระบวนการขั้นตอนในการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร^{๑๑}ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ คู่มือที่ ๑ (แสดงแผนผังกระบวนการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ประกอบด้วย

๑. ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จตามข้อกำหนดของแบบรูปและสัญญา จัดทำหนังสือส่งงานเพื่อการตรวจการจ้างงานตามงวดงาน นำส่งพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง(กล่าวในหัวข้อต่อไป) ถึงหน่วยงานเจ้าของสัญญา (ผู้ว่าจ้าง) ผ่านผู้ควบคุมงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าจ้าง
๒. ขั้นตอนของผู้ควบคุมงานตรวจผลงานและเอกสาร
  - ๒.๑. ผู้ควบคุมงานจะทำการตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของหนังสือส่งงานและเอกสารประกอบการตรวจการจ้างที่ผู้รับจ้างต้องจัดทำ ถูกต้องครบถ้วน
  - ๒.๒. ผู้ควบคุมงานจะทำการตรวจสอบปริมาณงาน คุณภาพงานก่อสร้าง ครบถ้วนถูกต้องตามแบบรูปและสัญญา หรือตามที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาแล้ว
  - ๒.๓. ผู้ควบคุมงานจะทำการจัดเตรียมบันทึกรายงานการก่อสร้างอาคาร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมแสดงต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง ในการประชุมเพื่อตรวจการจ้าง
  - ๒.๔. เมื่อการดำเนินการตามข้อ ๒.๑) ถึงข้อ ๒.๓) แล้วเสร็จโดยเร็ว ภายในระยะเวลา ๓ วันทำการ ผู้ควบคุมงานจะจัดทำบันทึกความเห็น เสนอถึงประธานคณะกรรมการตรวจการจ้างว่างานก่อสร้างแล้วเสร็จตามที่ผู้รับจ้างส่งงาน เพื่อตรวจการจ้างงานต่อไป หากงานไม่แล้วเสร็จ หรือเอกสารประกอบการตรวจการจ้างส่งงานไม่ถูกต้อง ผู้ควบคุมงานจัดบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการเพื่อทราบ ว่ามีการส่งงานแต่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้เพราะอะไร
๓. กรรมการตรวจการจ้างตรวจผลงาน
  - ๓.๑. เมื่อได้รับบันทึกความเห็นจากผู้ควบคุมงานว่างานก่อสร้างแล้วเสร็จตามงวดงาน ประธานกรรมการตรวจการจ้างนัด วันเวลา สถานที่ เพื่อประชุมการตรวจการจ้าง ภายในระยะเวลาที่กำหนด^{๑๒} สรุปได้ดังนี้
    - ราคาเหมารวม (Lump Sum) ทุกราคาค่างาน แต่ละงวดงาน ๓ วันทำการ งวดสุดท้าย ๓ วันทำการ

^{๑๑}คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘ วรวิทย์ สิงหนาท กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

^{๑๒}สำนักนายกรัฐมนตรี ตามหนังสือที่ นร ๑๓๐๕/ว ๕๘๕๕ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔

- ราคาต่อหน่วย (Unit Cost) ทุกราคาค่างาน แต่ละงวดงาน ๓ วันทำการ งวดสุดท้าย ๕ วันทำการ

๓.๒. คณะกรรมการตรวจการจ้าง ดำเนินการตรวจการจ้างงานก่อสร้างและเอกสารประกอบการตรวจการจ้าง

๓.๒.๑. กรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง **มีมติเป็นเอกฉันท์ตรวจการจ้าง ไม่ผ่าน** ผลงานที่ส่งมอบไม่เป็นไปตามรูปแบบ หรือถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดสัญญา ให้สรุปมติคณะกรรมการตรวจการจ้างบันทึกรายละเอียดลงในรายงานการประชุม แจ้งให้ผู้รับจ้างทราบ/แก้ไข/ปรับปรุง/ดำเนินการให้แล้วเสร็จ แล้วกลับเข้ากระบวนการตรวจการจ้างใหม่ (รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของสัญญาทราบหรือสั่งการแล้วแต่กรณี)

๓.๒.๒. กรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง **มีมติเป็นเอกฉันท์ตรวจการจ้าง ผ่าน** ให้บันทึกสรุปมติคณะกรรมการตรวจการจ้างรายละเอียดลงในรายงานการประชุม และลงนามในใบรับรองผลการปฏิบัติงาน โดยทำอย่างน้อย ๒ ฉบับให้ผู้รับจ้าง ๑ ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ ๑ ฉบับ หรือให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ๒ ฉบับ เพื่อเก็บแนบเรื่อง ๑ ฉบับ และส่งไปเบิกจ่ายเงินอีก ๑ ฉบับ (รายงานหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของสัญญาและเข้ากระบวนการเบิกจ่ายค่างานตามสัญญา)

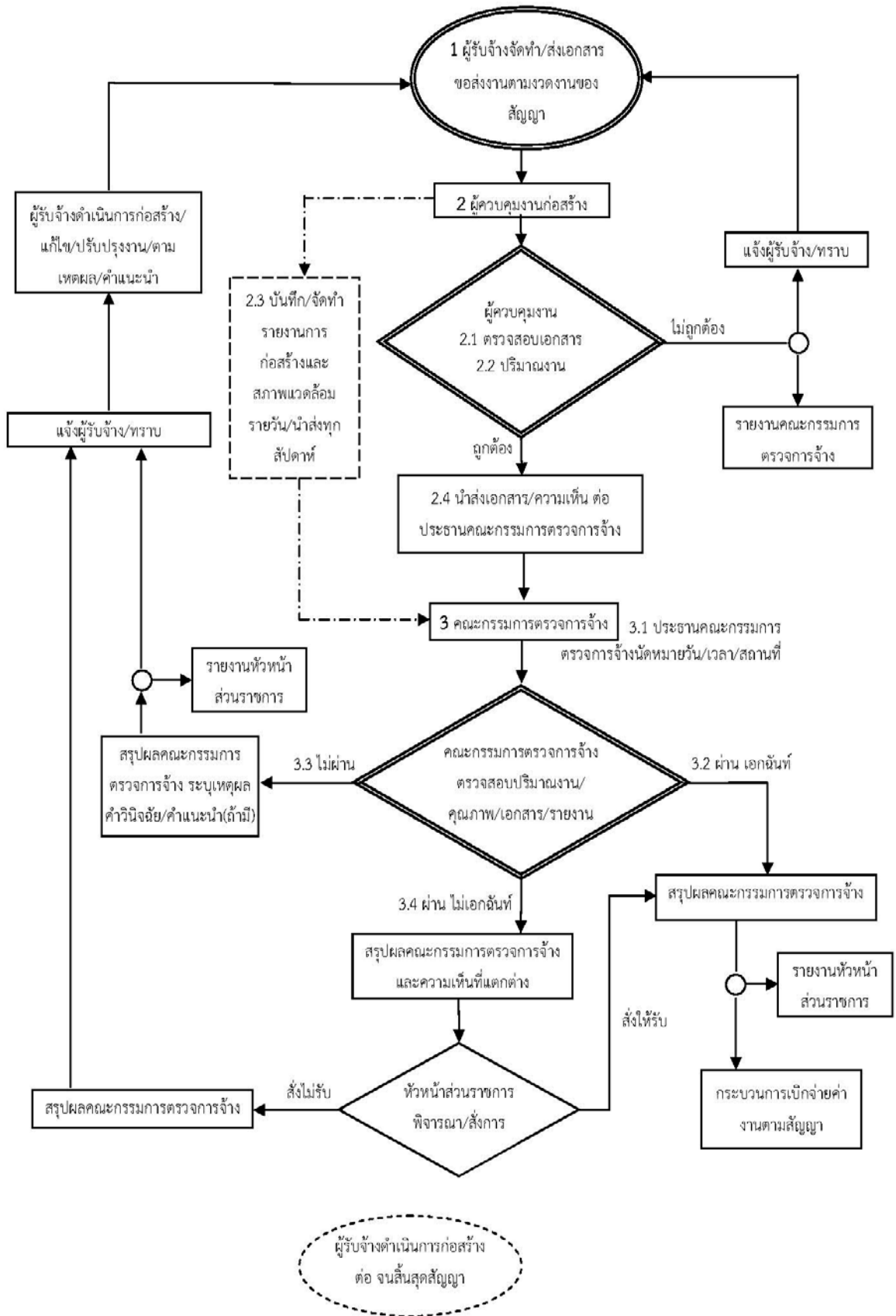
๓.๒.๓. กรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง **มีมติไม่เป็นเอกฉันท์** มีกรรมการตรวจการจ้างบางคนมีความเห็นแย้ง ให้บันทึกรายละเอียดลงในรายงานการประชุม และบันทึกความเห็นของกรรมการทุกคนเสนอหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของสัญญา เพื่อพิจารณาสั่งการ เมื่อมีการสั่งการมาอย่างไรให้ดำเนินการตามนั้น

๓.๒.๔. การนับวันดำเนินการตรวจการจ้าง นับจากวันถัดไป ที่ผู้ควบคุมงานดำเนินการตรวจสอบผลงานเสร็จและบันทึกความเห็น รายงานให้ประธานคณะกรรมการตรวจการจ้างทราบ หากเกินระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้หากมีการขยายระยะเวลาให้ผู้ควบคุมงานไปก่อนแล้ว จะต้องนำมาคำนวณหักออกจากระยะเวลาตรวจการจ้างด้วย กรณีดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ต้องรายงานหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของสัญญา พร้อมเหตุผลความจำเป็น และสำเนาแจ้งให้ผู้รับจ้างทราบด้วย

๓.๓. การตรวจการจ้างงานก่อสร้าง ต้องตรวจสอบทั้งปริมาณงานและคุณภาพ

๓.๓.๑. การตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง (บทที่ ๗)

๓.๓.๒. การตรวจสอบคุณภาพงานก่อสร้าง (บทที่ ๘)

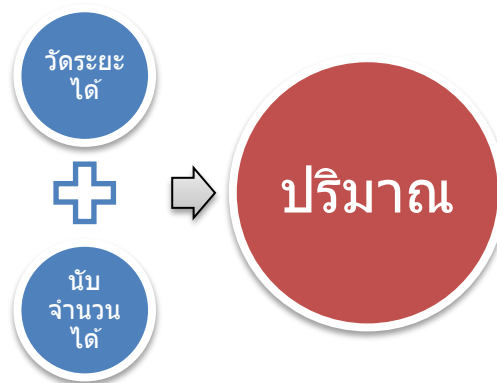

แผนภูมิที่ 1 แสดงแผนผังกระบวนการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บทที่ ๗ การตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบวิธีการตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้างที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพและข้อกำหนดของสัญญา

การตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง ตามข้อกำหนดของวงงานและรายละเอียดข้อกำหนดของแบบรูปสัญญา โดยวิธีการวัดระยะ นับจำนวน ใช้สายตาและประสาทสัมผัส จากสิ่งที่ปรากฏและพิสูจน์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้สามารถใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือ วิธีการอย่างง่าย เช่น ตลับเมตร เครื่องวัดระดับ เครื่องชั่งน้ำหนัก เป็นต้น

แผนผังที่ ๒ การตรวจสอบปริมาณงานก่อสร้าง

๑. การตรวจวัดระยะทางกายภาพ

เป็นการตรวจผลการก่อสร้างทางกายภาพ^{๑๓} การตรวจวัดขนาดของงานก่อสร้างและตำแหน่งที่ถูกต้องขององค์ประกอบอาคาร^{๑๔} ว่าเป็นไปตามแบบก่อสร้างและข้อกำหนดของสัญญา โดยวิธีการวัดระยะ อาทิ

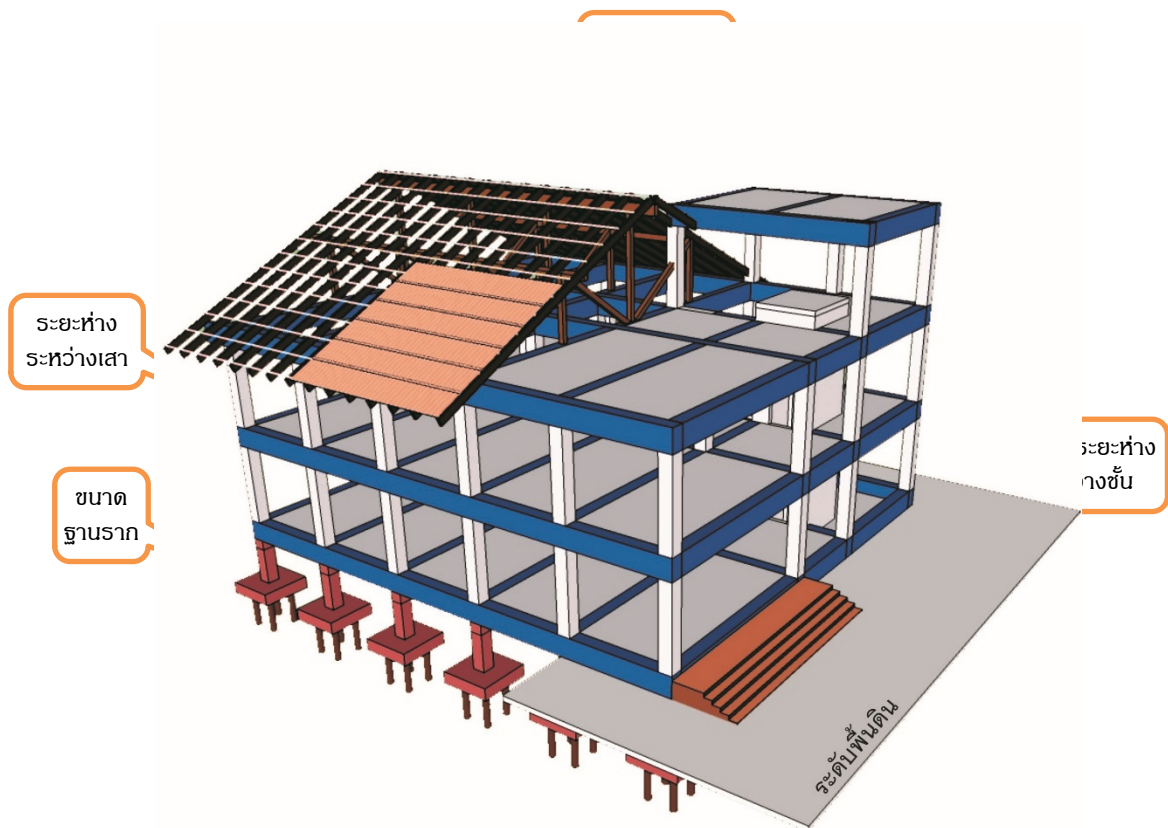
- การตรวจสอบตำแหน่งที่ตั้งอาคาร ให้เป็นไปตามข้อกำหนด เช่น วัดระยะห่างจากอาคารข้างเคียง แนวอ้างอิง ทิศของอาคาร ระดับอาคารอ้างอิง หรือการก่อสร้างมีการกลับแบบหรือไม่
- การตรวจสอบตำแหน่งองค์ประกอบอาคาร เช่น ระยะห่างระหว่างเสา ความสูงของระดับพื้นอาคาร ระดับการเอียงลาดของผิวพื้น ตำแหน่งหรือระยะห่างของสุขภัณฑ์จากผนังแต่ละด้าน ตำแหน่งหรือความสูงของสวิตช์ เตารับไฟฟ้า ดวงโคมไฟฟ้า ตำแหน่งผนังกันห้อง ประตู หรือระดับขอบหน้าต่าง เป็นต้น

^{๑๓} ลักษณะภายนอกที่สามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่า หรือการสัมผัส หรือที่สามารถใช้เครื่องมือวัด สามารถบอกความหนักเบา กว้างยาว หยาบละเอียด สี และรูปทรง ได้

^{๑๔} ส่วนประกอบที่ก่อสร้างเป็นองค์อาคาร ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้าย เช่น เสาเข็ม ฐานราก เสา คาน พื้น บันได ผนัง ประตูหน้าต่าง สุขภัณฑ์ เป็นต้น

- การตรวจวัดขนาดงานก่อสร้าง ได้แก่ ความกว้าง ความยาว ความสูง ความหนา และน้ำหนักของวัสดุ เช่น วัดขนาดของฐานราก ขนาดหน้าตัดเสา คาน ความหนาของผนังก่ออิฐ ความหนาของวัสดุผนังหลังคา ความหนาของวงกบอลูมิเนียม การชั่งน้ำหนักวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง และอื่นๆ

๒. การตรวจนับจำนวน^{๑๕} เป็นการตรวจสอบโดยการนับจำนวนอุปกรณ์ประกอบหรือองค์อาคารต่างๆ ที่สามารถนับได้ เช่น จำนวนเสาเข็ม จำนวนเหล็กเสริมในโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวนบานพับประตู จำนวนดวงโคมไฟฟ้าในห้อง จำนวนปั้มน้ำ จำนวนโตะ แก้วอิฐ สุขภัณฑ์ เครื่องปรับอากาศ และอื่นๆ

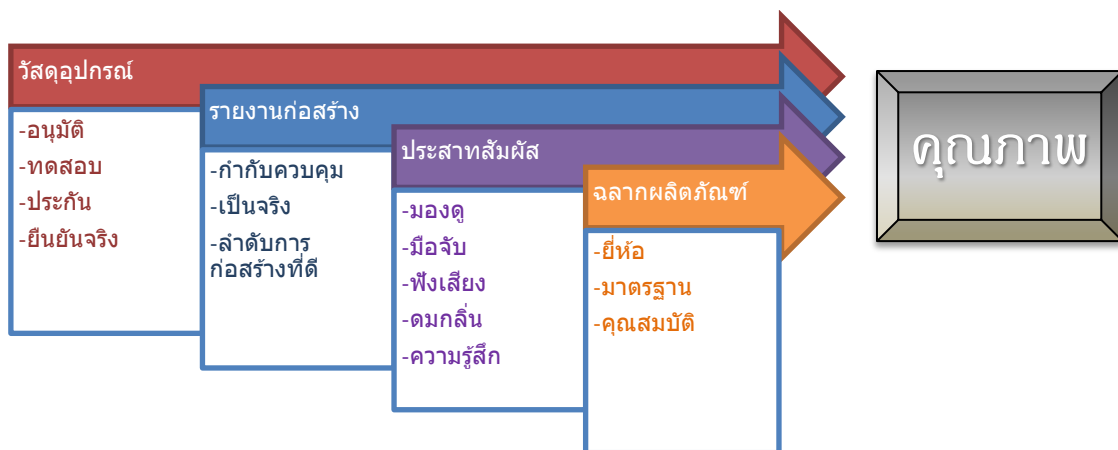
^{๑๕} ภาพประกอบจาก งานเขียนแบบ กลุ่มมาตรฐานการก่อสร้าง

บทที่ ๘ การตรวจสอบคุณภาพงานก่อสร้าง

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงวิธีการตรวจสอบเอกสารเพื่อระบุถึงคุณภาพงาน^{๑๖}ก่อสร้าง ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ตรวจการจ้างตามงวดงานที่สัญญาจ้างระบุว่าจะแล้วเสร็จ โดยสามารถตรวจสอบงวดงานด้วยประสาทสัมผัสหรือมองเห็นได้เพียงผิวนอกขององค์อาคารเท่านั้น ไม่สามารถตรวจสอบหรือมองเห็นงานก่อสร้างภายในที่ถูกปิดบังจากสายตา ไม่สามารถเห็นเทคนิคขั้นตอนในระหว่างการก่อสร้างได้เช่นเดียวกับผู้ควบคุมงาน อาทิ งานโครงสร้าง กรรมการตรวจการจ้างมองเห็นได้เพียงผิวนอกของฐานราก เสา คาน พื้น ไม่เห็นเหล็กเสริมหรือส่วนผสมคอนกรีต หรือระบบกำจัดปลวกที่ไม่สามารถตรวจวัดคุณภาพได้ เช่นเดียวกับงานระบบวิศวกรรมประกอบอาคาร ที่เห็นเฉพาะส่วนที่ได้ดำเนินการติดตั้งแล้วเสร็จ ดังนั้น วิธีการที่สามารถตรวจสอบปริมาณงานหรือบ่งบอกถึงคุณภาพงานก่อสร้างดังกล่าวได้ กรรมการตรวจการจ้างจึงต้องตรวจสอบจากเอกสารที่สามารถยืนยันปริมาณงานหรือคุณภาพของงานที่มองไม่เห็น โดยติดตามตรวจสอบจากรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพ ผลการทดสอบคุณสมบัติของวัสดุ รายงานผลการทดลองใช้งานของอุปกรณ์ การรับรองการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ การรับประกันอุปกรณ์ **จากฝ่ายผู้รับจ้าง** การตรวจบันทึกการก่อสร้างรายวันของผู้ควบคุมงาน การอนุมัติการใช้วัสดุอุปกรณ์ถูกต้องตรงตามรายละเอียดข้อกำหนด และการตรวจพิสูจน์ว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นจริงและถูกต้อง

การตรวจคุณภาพงานก่อสร้าง

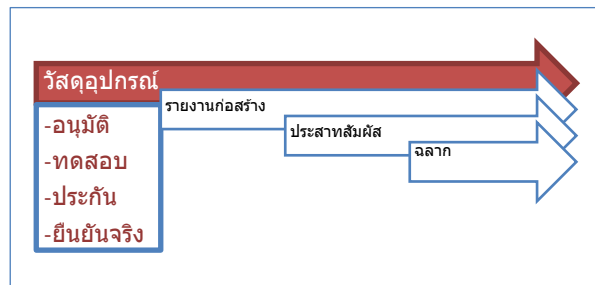

แผนผังที่ ๓ การตรวจสอบคุณภาพงานก่อสร้าง

^{๑๖} คุณภาพของงานก่อสร้าง คือ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ + การติดตั้งหรือการก่อสร้างที่ถูกต้องตามหลักวิชาชีพที่ดี + ความเรียบร้อยสวยงาม

๑. เอกสารวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง

เอกสารเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่นำมาใช้ประกอบการตรวจการจ้างงานในงวดต่างๆนั้น เพื่อให้สามารถยืนยันระบุได้ว่าผู้รับจ้างได้ดำเนินการก่อสร้าง โดยติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ตามที่ได้รับอนุมัติถูกต้องตรงตามรายละเอียดข้อกำหนดและ

เป็นไปตามหลักวิชาชีพ การรับรองวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ก่อสร้างอาคารว่ามีคุณสมบัติและคุณภาพตามที่แบบรูปสัญญากำหนด หรือเอกสารอื่นๆ ตามที่แบบรูปสัญญากำหนด เอกสารที่ใช้ประกอบการตรวจการจ้าง แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลักคือ

๑.๑. เอกสารการอนุมัติวัสดุอุปกรณ์ เป็นเอกสารที่ผู้รับจ้างขออนุมัติและได้รับอนุมัติให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างได้ บางรายการอาจรวมถึงขั้นตอน แผน วิธีการติดตั้ง หรือการดำเนินการก่อสร้าง ที่ได้รับอนุมัติจากผู้ว่าจ้าง หรือตัวแทนผู้ว่าจ้าง หรือคณะกรรมการตรวจการจ้างที่ได้รับการแต่งตั้ง อาทิเช่น การตรวจสอบผัง เอกสารการอนุมัติแบบ Shop Drawing ชนิดฐานรากเสาเข็ม การอนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างต่างๆ ทั้งนี้เอกสารดังกล่าวต้องได้รับการอนุมัติก่อนผู้รับจ้างสั่งซื้อหรือก่อนการติดตั้งจริง

๑.๑.๑. เอกสารที่ผู้รับจ้างนำส่งเพื่อขออนุมัติ เช่น เอกสารการขออนุมัติทำงาน การส่งรูปภาพ แบบขยายการติดตั้ง รายละเอียดวัสดุอุปกรณ์ ตัวอย่างวัสดุ ตัวอย่างสี แคตตาล็อก เอกสารอธิบายรายละเอียดทางกายภาพของวัสดุ หรือรายละเอียดด้านเทคนิคของอุปกรณ์ รวมถึงการรับรองเอกสารหรือสำเนาเอกสารดังกล่าว โดยผู้รับจ้าง หรือผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมฝ่ายผู้รับจ้าง คุณวุฒิตามที่สัญญาจ้างและกฎหมายกำหนด

๑.๑.๒. เอกสารที่ผู้ว่าจ้างตอบอนุมัติ หรือหนังสือที่คณะกรรมการตรวจการแจ้งผลการอนุมัติให้ผู้รับจ้างใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง รวมถึงเอกสารตอบผลการหารือ หรือความเห็นที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือไปยังหน่วยงานต่างๆ

๑.๒. เอกสารรับรองคุณภาพหรือผลการทดสอบคุณสมบัติวัสดุก่อสร้าง^{๑๗} เป็นเอกสารที่จัดทำหรือดำเนินการจัดหาโดยผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยและพลังงานของอาคาร อาทิ ผลการเจาะทดสอบคุณสมบัติทางกายภาพของดิน ผลการทดสอบกำลังเหล็กเสริม ผลการทดสอบกำลังคอนกรีต ผลการทดสอบลวดแรงดึงสูง ผลการทดสอบการสะท้อนรังสีความร้อนของสี ผลการทดสอบวัสดุกันซึม เป็นต้น รวมถึงเอกสาร

^{๑๗}วัสดุก่อสร้าง หมายถึง วัสดุ หรือสิ่งที่เรานำมาจัดทำผลิตประกอบ หรือผสมขึ้นเป็นองค์ประกอบอาคาร สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องใช้เช่น ดิน หวาย หิน ไม้เหล็ก ซีเมนต์ อิฐ ห่อ สกรู กระเบื้อง ไม้อัด กระจก เป็นต้น

ผลการสอบเทียบมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ทดสอบวัสดุ เอกสารรับรองผลการทดสอบจากสถาบัน หรือหน่วยงานทดสอบ ตามมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือมาตรฐานที่กำหนด พร้อมใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคู่ตามที่สัญญาจ้างและกฎหมายกำหนด

๑.๓. เอกสารรับรองการทดสอบหรือการทดลองอุปกรณ์^{๑๔} ภายหลังการติดตั้ง การทดสอบที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแข็งแรง การทดลองใช้งานระบบความปลอดภัยและพลังงานของอาคาร หรือการทดสอบตามข้อกำหนดทางวิชาชีพ เช่น รายงานผลการทดสอบการรับน้ำหนักเสาเข็ม เอกสารรับรองการคำนวณการรับน้ำหนักเสาเข็ม เอกสารรับรองผลการดึงลวดพืนคอนกรีตอัดแรง เอกสารรับรองผลการติดตั้งและทดสอบระบบแจ้งเพลิงไหม้ ระบบดับเพลิง ระบบไฟฟ้าสำรอง รายงานการทดสอบระบบไฟฟ้า การทดสอบเครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมถึงเอกสารรับรองจากสถาบัน หรือหน่วยงานทดสอบ และใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคู่ตามที่สัญญาจ้างและกฎหมายกำหนด

รายงานผลการทดลองใช้งาน หรือทดสอบเบื้องต้นเช่น ผลการทดสอบแรงดันน้ำในท่อน้ำดี ท่อดับเพลิง ผลการทดสอบโคมไฟฟ้าแสงสว่าง รายงานผลการทดสอบค่าความเป็นฉนวนของสายไฟฟ้า ผลการทดลองใช้งานสุขภัณฑ์ การทดลองใช้งานเปิดปิดประตูหน้าต่าง การทดลองใช้กุญแจกุญแจเป็นต้น โดยให้ผู้รับจ้างจัดทำเอกสารรับรองว่าได้มีการทดลองหรือทดสอบและยืนยันรับรองโดยผู้ควบคุมงาน

๑.๔. ใบรับประกันสินค้า^{๑๕} หรือระบบการติดตั้ง ที่เกี่ยวข้องกับวงงานตรวจการจ้าง เช่น ใบรับประกันสินค้า ลิฟต์ เครื่องผลิตไฟฟ้าสำรอง เครื่องไฟฟ้าต่างๆ ระบบกำจัดปลวก สี เอกสารรับประกันและรับรองการติดตั้งตามมาตรฐานผู้ผลิต เช่น ระบบกันซึมกันร้อน การติดตั้ง BUSDUCT เครื่องจ่ายไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน เครื่องควบคุมระบบแจ้งเพลิงไหม้ การติดตั้งระบบเรียกพยาบาล ระบบจ่ายก๊าซทางการแพทย์ การติดตั้งอุปกรณ์ระบบปรับอากาศ เป็นต้น

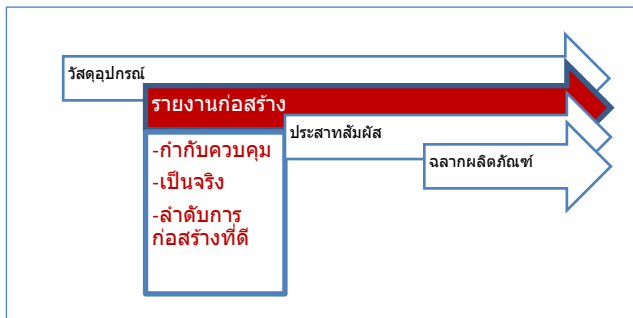
๑.๕. เอกสารแสดงแหล่งที่มา หรือการนำเข้าของวัสดุอุปกรณ์ ผู้รับจ้างต้องสามารถแสดงเอกสารแหล่งที่มาหรือการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ถูกต้องตามสัญญา เช่น ใบรายการส่งสินค้า ใบสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์จากผู้โรงงานผู้ผลิต หรืออุปกรณ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ เช่น ลิฟต์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง BUSDUCT อุปกรณ์ทางการแพทย์ เครื่องสูบน้ำดับเพลิง ชุดควบคุมระบบแจ้งเพลิงไหม้ อุปกรณ์ระบบเรียกพยาบาล หรือเอกสารตามที่ผู้ว่าจ้างร้องขอ

^{๑๔} อุปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร ส่วนประกอบจักรกล เช่น กุญแจ สวิตซ์ไฟฟ้า วาล์วน้ำ ไชควง ฆ้อน ส่วน ปัม โคมไฟ แสงสว่าง เลื่อย ก้อน้ำ มอเตอร์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น

^{๑๕} ใบรับประกัน เป็นเอกสารรับรองคุณภาพตามกำหนดเวลา ที่ออกให้ภายหลังการก่อสร้าง หรือติดตั้งแล้วเสร็จจริง ระยะเวลาเริ่มนับจาก การตรวจการจ้างงานงวดสุดท้ายเสร็จสิ้น

๒. บันทึกการก่อสร้างรายวันของผู้ควบคุมงาน บันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน (รวมถึงภาพถ่ายงานก่อสร้าง ที่จำเป็น)

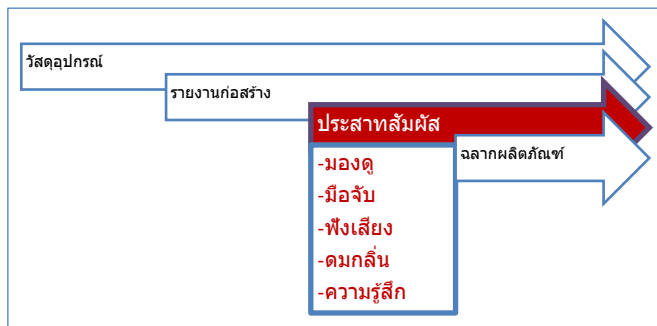

กรรมการตรวจการจ้างต้องตรวจบันทึกงานก่อสร้างของผู้ควบคุมงานทุกสัปดาห์ เป็นการติดตามกำกับควบคุมงานก่อสร้าง โดยตรวจพิจารณาว่าบันทึกรายงานเป็นจริงตรงตามปัจจุบัน สอบถามติดตามความก้าวหน้างานก่อสร้าง เพื่อให้

ทราบว่าคุณควบคุมงานฝ่ายผู้ว่าจ้าง ทำงาน กำกับ ควบคุม การก่อสร้างของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามลำดับโดยใช้หลักวิชาชีพและเทคนิคการก่อสร้างที่ถูกต้อง มีการจดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวัน พร้อมทั้งผลการปฏิบัติงาน หรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงาน โดยการตรวจสอบบันทึกการก่อสร้างรายวันดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับสภาพการก่อสร้างที่เป็นปัจจุบันและการตรวจการจ้างงวดงาน

๓. ด้วยประสาทสัมผัส

การมองเห็น เป็นการตรวจสอบด้วยสายตา เช่น การสังเกตหารอยร้าวหรือลักษณะที่ผิดปกติของงานโครงสร้างอาคาร เสาอาคารเอียงไม่ได้แนวตั้ง ท้องคานมีรอยร้าว ผิวคอนกรีตมีรูพรุนขนาดใหญ่ การสังเกตสี ผิวละเอียดหยาบ กระจกใส

หรือสีชา สีทาผนังมีรอยต่าง แสงไฟกระพริบจากดวงโคม อ่านหมายเลขมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ติดบนวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

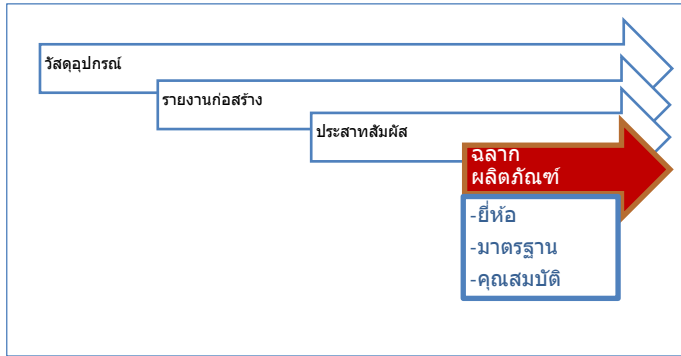
การใช้มือ สัมผัสผิวคอนกรีตว่ามีความแข็งหรือเปื่อยยุ่ย กุญแจหรือลูกบิดโยกคลอน เปิดปิดครุภัณฑ์หรือบานประตูหน้าต่าง การใช้เหล็กเคาะกระเบื้องพื้นและผนังเพื่อฟังเสียงที่ผิดปกติอันอาจเกิดจากการหลุดร่อน หรืออุปกรณ์ที่ร้อนผิดปกติ เป็นต้น

การฟัง เสียงดังผิดปกติของปั๊มสูบน้ำ หรือเสียงจากเครื่องปรับอากาศ เสียงก้ำกั้ว เป็นต้น

การดมกลิ่น กลิ่นไหม้ของเครื่องจักรกล กลิ่นเหม็นจากสุขภัณฑ์และรูระบายน้ำทิ้ง กลิ่นอับของเครื่องปรับอากาศ กลิ่นก๊าซจากระบบจ่ายก๊าซทางการแพทย์ เป็นต้น

ความรู้สึกล้มผัส การสั่นสะเทือนของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องระบบทำความเย็น ความร้อนจากมอเตอร์ไฟฟ้า หรือการแกว่งไปมาของลิฟต์ เป็นต้น

๔. การตรวจสอบฉลากบนผลิตภัณฑ์ ที่ระบุข้อมูลสำคัญของอุปกรณ์ ถูกต้องตรงตามที่ขออนุมัติ

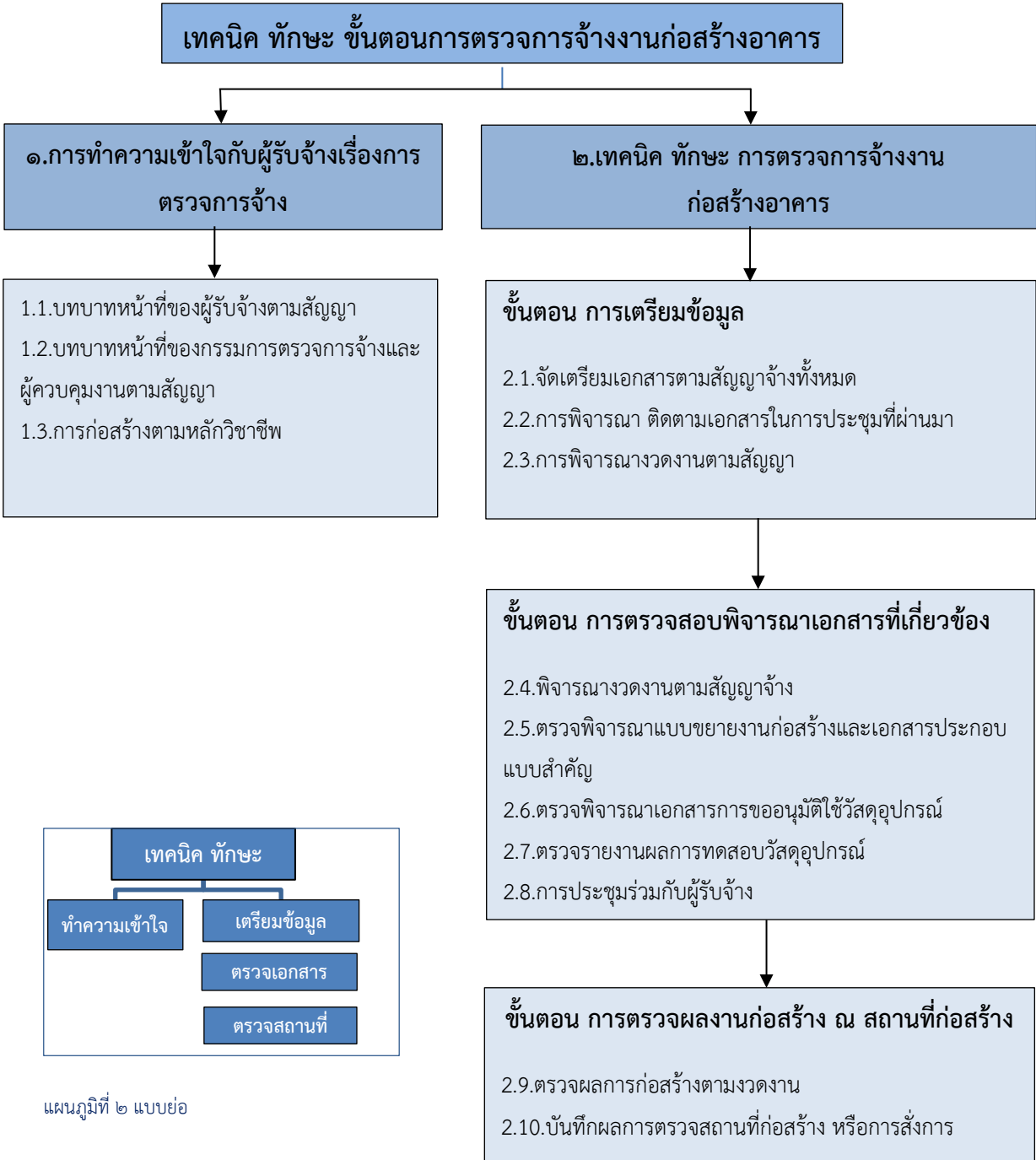
วัสดุอุปกรณ์ เช่น ฉลากมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือแผ่นป้ายข้อมูลเครื่องจักรกล (Name Plate) บอกชื่อผลิตภัณฑ์ รุ่นและข้อมูลทางเทคนิค เช่น Name Plate บนมอเตอร์ ระบุ กำลังทางไฟฟ้าขาออก (kW) ความเร็วของ

มอเตอร์ (Speed, RPM) กระแสไฟฟ้าเมื่อมอเตอร์ขับโหลดที่พิกัดเต็มกำลัง (Full load Operation, AMPS) มอเตอร์มาตรฐาน IEC... หรือฉลากสรรพสามิตบนเครื่องปรับอากาศ หรือฉลากประหยัดไฟเบอร์ ๕ บนเครื่องไฟฟ้า เป็นต้น

หมายเหตุ : ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเอกสารประกอบการตรวจการจ้าง คุณภาพผนวก การใช้ Checklists คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘ กองแบบแผน

บทที่ ๙ เทคนิค ทักษะ ขั้นตอนการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงเทคนิคการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร ให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

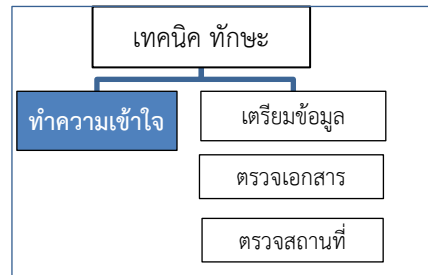

แผนภูมิที่ ๒ แบบย่อ

แผนภูมิที่ ๒ แสดง เทคนิค ทักษะ ขั้นตอนการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

๑. การทำความเข้าใจกับผู้รับจ้างเรื่องการตรวจการจ้าง โดยจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ

และให้ผู้รับจ้างลงนามรับทราบในบันทึกการทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มต้นสัญญา เพื่อช่วยลดความขัดแย้งและเหตุที่ผู้รับจ้างนำไปอ้างในการขยายเวลาหรือดเว้นค่าปรับในภายหลัง แนะนำช่วงเวลาที่เหมาะสมคือ ช่วงเวลาที่มีการตรวจสอบผัง หรือการนัดหมายที่มีคณะกรรมการตรวจการจ้างที่ประกอบด้วยผู้มีความรู้ทางวิชาชีพด้านการก่อสร้าง และผู้ควบคุมงานทุกคนร่วมประชุม โดยมีสาระในการประชุม ดังนี้

๑.๑. บทบาทหน้าที่ของผู้รับจ้างตามสัญญา

- ๑.๑.๑. ผู้รับจ้างต้องระบุตนเองหรือแต่งตั้งผู้แทน และกำหนดลำดับอำนาจการบริหารจัดการภาคสนาม ผังองค์กรของผู้รับจ้าง ที่เป็น วิศวกร สถาปนิก หัวหน้างานหรือวิชาชีพใดตามที่กำหนดในสัญญาเพื่อการติดต่อประสานงาน การรับส่งเอกสารและการสั่งการ ที่ปฏิบัติงาน ณ สถานที่ก่อสร้าง
- ๑.๑.๒. การก่อสร้างตามรูปแบบรายการสัญญาและวงดงาน ให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างตามรายการประกอบแบบ แบบก่อสร้าง ข้อกำหนดในเอกสารประกอบต่างๆ ที่ลงนามในสัญญา โดยต้องเป็นไปตามลำดับการก่อสร้างและลักษณะวิชาชีพที่ดี
- ๑.๑.๓. การชี้แจงระเบียบขั้นตอนการติดต่อกับราชการ อาทิ การส่งเอกสารต่างๆ ควรผ่านผู้ควบคุมงาน ก่อนลงรับเอกสารที่งานพัสดุหรือธุรการ เพื่อเสนอต่อประธานคณะกรรมการตรวจการจ้างจนถึงผู้ว่าจ้าง ระเบียบขั้นตอนกระบวนการตรวจการจ้างงานก่อสร้างและการเบิกจ่ายค่าจ้างวงดงาน ลักษณะของเอกสารที่ถูกต้องเพื่อการติดตามอ้างอิง การรับรองเอกสาร การลงนามหรือใช้ตราประทับ เป็นต้น
- ๑.๑.๔. การพิจารณาขออนุมัติ โดยชี้แจงให้ผู้รับจ้างทราบว่า กระบวนการทำงานต้องใช้เวลาในการดำเนินการพิจารณาตามขั้นตอนของทางราชการ (ปกติ ๑๕ วันทำการ) ซึ่งผู้รับจ้างต้องวางแผนดำเนินการแต่เนิ่นๆ อาทิ การพิจารณา งานฐานรากเสาเข็ม การขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง แบบShop Drawing การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบก่อสร้างหรืออื่นๆ ที่ต้องเร่งดำเนินการล่วงหน้า เพื่อไม่ให้เป็นเหตุให้ต้องขยายเวลาก่อสร้าง เป็นต้น
- ๑.๑.๕. เอกสารประกอบการตรวจการจ้าง โดยคณะกรรมการตรวจการจ้าง ชี้แจงให้ผู้รับจ้างทำความเข้าใจถึงเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการตรวจการจ้างงานก่อสร้างในแต่ละวงดงาน (บทที่ ๘) ผู้รับจ้างต้องจัดทำเป็นรูปเล่มเรียกว่า “เอกสารประกอบการตรวจการจ้างวงดงาน” เพื่อให้คณะกรรมการตรวจการจ้างใช้พิจารณาประกอบการตรวจการจ้าง ประกอบด้วยเอกสารอย่างน้อย ตามลำดับดังนี้

- ๑.๑.๕.๑. หน้าปก ระบุ ชื่อเอกสาร งวดงานที่ตรวจการจ้าง ชื่ออาคาร แบบเลขที่ สถานที่ก่อสร้าง ชื่อองค์กรผู้รับจ้าง วันที่ตรวจการจ้าง (เอกสารภาคผนวก)
- ๑.๑.๕.๒. หน้าสารบัญ เรียงตามลำดับเอกสาร (เอกสารภาคผนวก)
- ๑.๑.๕.๓. หน้าข้อมูลสำคัญของสัญญา และสรุปสถานะปัจจุบัน เช่น เลขที่สัญญา วันที่ลงนาม ชื่ออาคาร แบบเลขที่ สถานที่ก่อสร้าง ชื่อองค์กรผู้รับจ้าง ชื่อองค์กรผู้ว่าจ้าง มูลค่าสัญญาจ้าง จำนวนเงินที่เบิกค้างงวดงานไปแล้ว วันเริ่มต้นและสิ้นสุดสัญญา จำนวนวันขยายเวลาสัญญาและวันที่สิ้นสุดสัญญาใหม่ จำนวนงวดงานทั้งหมด งวดงานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (รวมงวดงานวันที่ตรวจ) จำนวนวันก่อสร้างตามสัญญาทั้งหมด จำนวนวันที่ก่อสร้างไปแล้ว จำนวนวันที่เหลือ ถ้าช้าหรือเร็วกว่าเทียบกับสัญญาหรือแผนงานหลัก ความก้าวหน้าของงานก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ วันที่คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา ปัญหาอุปสรรคในปัจจุบัน แนวทางแก้ไข เป็นต้น ตอนกลางเอกสารลงนามชื่อผู้รับจ้างหรือผู้แทนและวันที่ (เอกสารภาคผนวก)
- ๑.๑.๕.๔. หน้าสำเนาสัญญาจ้าง แผ่นที่ระบุรายละเอียดงวดงานที่ผ่านมา งวดงานที่ตรวจการจ้างในปัจจุบัน และงวดงานต่อไป
- ๑.๑.๕.๕. หน้าเอกสารประกอบการตรวจการจ้างงวดงาน^{๒๐} (รายละเอียดบทที่ ๘) เช่น
  - เอกสารการอนุมัติ แบบขยายงานก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับงวดงาน หากมีเอกสารจำนวนมาก สามารถจัดทำเป็นตารางรายการและอ้างอิงถึงเอกสารที่ได้รับการอนุมัติ
  - เอกสารผลการทดสอบ การทดลอง เอกสารการนำเข้าจากต่างประเทศ เอกสารการซื้อกับผู้ผลิต ใบรับประกันสินค้า ใบรับประกันการติดตั้ง ใบรับรองโดยวิชาชีพควบคุมที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์ที่ก่อสร้างหรือติดตั้งตามงวดงาน
  - เอกสารอื่นๆ
- ๑.๑.๕.๖. หน้าภาพถ่ายงานก่อสร้าง ให้ตรงตามหัวข้อที่ระบุในงวดงาน พร้อมคำบรรยายประกอบจัดรวบรวมสะสมใส่แฟ้ม สำหรับกรรมการตรวจการจ้างทุกคน
- ๑.๑.๕.๗. หน้าแผนงานการก่อสร้าง จนถึงปัจจุบัน

๑.๒. บทบาทหน้าที่ของกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานตามสัญญา

- ๑.๒.๑. **แนะนำ คณะกรรมการตรวจการจ้าง** ที่ได้รับการแต่งตั้งและชี้แจงให้ผู้รับจ้างทราบ บทบาทหน้าที่ของกรรมการตรวจการจ้างในการบริหารสัญญาจ้างโดยการอ้างอิงถึง

^{๒๐}รายการเอกสารประกอบการตรวจการจ้าง “คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘” กองแบบแผน

ระเบียบราชการที่เกี่ยวข้องและสัญญา อาทิ การอธิบายบทบาทหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๗๓ แนวทางการปฏิบัติราชการตามเอกสารของทางราชการที่แจ้งเวียนต่างๆ และหน้าที่ตามที่กำหนดในสัญญา เป็นต้น

๑.๒.๒. **แนะนำ ผู้ควบคุมงาน** ที่ได้รับการแต่งตั้ง และชี้แจงให้ผู้รับจ้างทราบบทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน ตามระเบียบราชการและตามสัญญา การอธิบายบทบาทหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๗๒ แนวทางการปฏิบัติราชการตามเอกสารของทางราชการที่แจ้งเวียนต่างๆ และหน้าที่ตามที่กำหนดในสัญญา เป็นต้น

๑.๓. **การก่อสร้างตามหลักวิชาชีพ** เพื่อแจ้งให้ผู้รับจ้างก่อสร้างอาคารให้แล้วเสร็จถูกต้องครบถ้วนทันตามข้อกำหนดในสัญญา

๑.๓.๑. **การจัดทำแผนงานหลัก และแผนงานย่อย(ถ้ามี)** เพื่อแสดงว่า ผู้รับจ้างได้มีการวางแผนงานก่อสร้าง โดยพิจารณาแบบก่อสร้างและรายละเอียดต่างๆ ตามสัญญาอย่างรอบคอบ รวมถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง การขนส่ง เครื่องจักรกลก่อสร้าง แรงงาน สภาพอากาศ ตลอดจนการป้องกันปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้ ผู้รับจ้างจึงควรจัดทำแผนงานการก่อสร้างหลัก ตามช่วงเวลาปฏิทินอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้คาดหมายได้ว่างานก่อสร้างจะแล้วเสร็จถูกต้องครบถ้วนทันตามข้อกำหนดในสัญญา และไม่มีเหตุผลเพื่อขอขยายระยะเวลาก่อสร้างได้

๑.๓.๒. **การดำเนินการก่อสร้าง และการแก้ไขปัญหาผู้รับจ้างต้องก่อสร้างให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการก่อสร้างและหลักวิชาชีพสาขาต่างๆ** ที่ดี ไม่ข้ามขั้นตอน ไม่ลัดขั้นตอน เช่น ไม่ติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ยังไม่ได้ขออนุญาต ไม่ก่อสร้างงานโครงสร้างอาคารที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยไม่ผ่านการอนุมัติเห็นชอบ ต้องทำการก่อสร้างอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เช่น การตรวจการติดตั้งแบบหล่อก่อน จึงทำการติดตั้งและตรวจสอบเหล็กเสริม จากนั้นจึงขออนุมัติเทคอนกรีต ก่อน การเทคอนกรีต ตามลำดับ

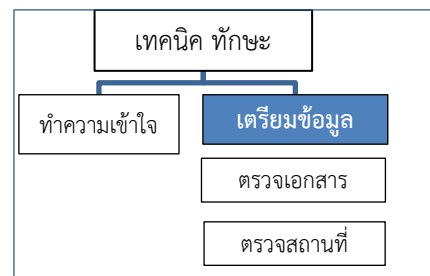
๑.๓.๓. **การขออนุมัติการใช้วัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้า** ก่อนถึงลำดับขั้นตอนการก่อสร้างงานนั้นๆ แจ้งให้ผู้รับจ้างต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การที่ผู้รับจ้างขออนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการก่อสร้าง อาทิ การขออนุมัติที่ล่าช้า หรือการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ก่อนได้รับการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจการจ้าง ถือว่าเป็นการกระทำโดยพลการ ซึ่งอาจทำให้ต้องเสียเวลาในการพิสูจน์ว่า วัสดุอุปกรณ์และการติดตั้งนั้นถูกต้องตรงตามข้อกำหนดของสัญญา เหตุของความล่าช้าที่เกิดจากผู้รับจ้างไม่สามารถนำมาอ้างอิงเพื่อขยายเวลาสัญญา หรือดเว้นค่าปรับได้

๑.๓.๔. การบันทึกรายงานการก่อสร้าง แจ้งให้ผู้รับจ้างจัดทำรายงานการก่อสร้างและบันทึกภาพถ่ายอย่างสม่ำเสมอเป็นลำดับ รวมถึงบันทึกการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการก่อสร้างส่งให้ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้าง ทุกงวดงานอย่างต่อเนื่อง

๑.๓.๕. การรับรองเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง แจ้งให้ผู้รับจ้างหรือหน่วยงานหรือองค์กรที่ผู้รับจ้างจัดทำ ต้องรับรองเอกสารขออนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ ผลการทดสอบวัสดุ การทดลองอุปกรณ์ เอกสารรับรองหรือรับประกันการติดตั้งที่ต้องมีวิชาชีพสาขาต่างๆ ลงนามรับรอง โดยมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด การรับรองสำเนาเอกสารต่างๆ ผู้รับจ้างต้องลงนามและประทับตรา

๒. เทคนิค ทักษะ การตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร การตรวจการจ้างเป็นระยะๆ ตามสัญญา

ขั้นตอน การเตรียมข้อมูล ในการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้างในแต่ละครั้ง มักจะทิ้งช่วงเวลาตามระยะเวลาการก่อสร้างของแต่ละงวดงาน จึงควรปรับระดับความเข้าใจและทบทวนข้อมูลที่ผ่านมาให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทุกคน หรือบางคนที่มาทำหน้าที่แทน ได้มีความเข้าใจเป็นเรื่องเดียวกัน

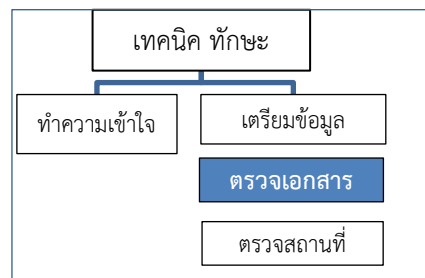

๒.๑. จัดเตรียมเอกสารตามสัญญาจ้างทั้งหมด เลขานุการ จัดเตรียม สัญญา แบบก่อสร้าง เอกสารตามรายการประกอบสัญญา และแบบแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่อนุมัติแล้ว ทั้งหมด อย่างน้อยหนึ่งชุด สำหรับการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้าง สามารถสืบค้นได้ทันที

๒.๒. การพิจารณา ติดตาม เอกสารในการประชุมที่ผ่านมา เพื่อทบทวนเรื่องราว ร้อยเรียงจากที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ การอ่านทบทวนรายงานสรุปผลการประชุมครั้งก่อนๆ ผลการตรวจการจ้างงวดงาน การพิจารณาอนุมัติวัสดุอุปกรณ์ การแก้ไขแบบก่อสร้าง การแก้ไขสัญญา ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านมา ตลอดจนการพูดคุยสอบถามเพื่อให้มีความเข้าใจเดียวกัน ซึ่งผู้ทำหน้าที่เป็นเลขานุการควรมีความรู้ด้านระเบียบพัสดุและการเงิน จะเป็นการสนับสนุนคณะกรรมการตรวจการจ้างได้เป็นอย่างดี

๒.๓. การพิจารณางวดงานตามสัญญาว่ามีอะไรบ้าง ลักษณะเป็นอย่างไร หรือหากสงสัยให้สอบถามเพื่อทำความเข้าใจในเบื้องต้น จากผู้ควบคุมงานก่อสร้างก่อนการประชุมในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอน การตรวจสอบพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เมื่อทำความเข้าใจถึงการก่อสร้างที่ผ่านมาและเนื้อหาในการตรวจการจ้างงวดงานครั้งนี้แล้ว ให้ทำการตรวจพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจการจ้างงวดงาน ที่ผู้รับจ้างจัดทำเป็นเล่ม “เอกสารประกอบการตรวจการจ้างงวดงาน” โดยยังไม่จำเป็นต้องประชุมร่วมกับผู้รับจ้าง

๒.๔. พิจารณางวดงานตามสัญญาจ้าง มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง แตกต่างจากแบบรูปสัญญา

๒.๔.๑. คณะกรรมการตรวจการจ้าง พิจารณาว่า หากมีการแก้ไขแบบก่อสร้างเกี่ยวข้องกับการตรวจการจ้างงวดงานนั้น ต้องมีการแก้ไขสัญญาก่อนการตรวจการจ้างโดยเฉพาะที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบการใช้พื้นที่ ความมั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคาร การเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาก่อสร้าง ค่าก่อสร้าง และประโยชน์ของทางราชการ

๒.๔.๒. หากไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใดๆ คณะกรรมการตรวจการจ้าง สามารถดำเนินการตรวจการจ้างต่อไปได้ตามปกติ

๒.๔.๓. หากมีการแก้ไขสัญญาเรียบร้อย คณะกรรมการตรวจการจ้าง สามารถดำเนินการตรวจการจ้างต่อไปได้ โดยเน้นตรวจสอบในส่วนที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องเป็นจริง

๒.๕. ตรวจพิจารณาแบบขยายงานก่อสร้าง(Shop Drawing)และเอกสารประกอบแบบสำคัญ

หรือข้อกำหนดสำคัญอื่นๆ ที่สัญญากำหนดให้ผู้รับจ้างต้องดำเนินการ ในงวดงานที่กำลังตรวจการจ้างนั้น โดยหรือจากกรรมการตรวจการจ้างที่มีความรู้ในการก่อสร้าง หรือผู้เชี่ยวชาญที่อาจเชิญเข้าร่วมประชุม เพื่อให้คำปรึกษา หรือสอบถามจากผู้ควบคุมงาน

๒.๕.๑. คณะกรรมการตรวจการจ้างร่วมกันพิจารณาว่างานก่อสร้างตามสัญญานั้นมีงานก่อสร้างที่ต้องได้รับการอนุมัติแบบขยายงานก่อสร้าง หรือแบบแก้ไขที่ผู้รับจ้างต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติก่อนการก่อสร้างจริงในงวดงานนั้นๆ ให้ตรวจสอบว่าแบบขยายงานก่อสร้างพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องได้รับการพิจารณาการอนุมัติแล้วอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะงานก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างและระบบความปลอดภัยอาคาร หรืองานที่กำหนดในรายการประกอบแบบให้ต้องดำเนินการจัดทำแบบขยายงานก่อสร้าง เช่น แบบขยายแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานรากเสาเข็ม แบบขยายงานก่อสร้างระบบแผ่นพื้นไร้คาน (Post tension) แบบขยายงานติดตั้งอุปกรณ์ระบบแจ้งเพลิงไหม้ แบบขยายงานติดตั้งอุปกรณ์ระบบดับเพลิง แบบขยายงานติดตั้งระบบเรียกพยาบาล แบบขยายงานประกอบตู้ควบคุมระบบจ่ายไฟฟ้าหลัก แบบขยายงานติดตั้งระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน เป็นต้น ซึ่งผู้รับจ้างต้องรวบรวม

เอกสารดังกล่าวรวมอยู่ในเล่มรายงานการตรวจการจ้างงวดงาน หากไม่มีเอกสารการอนุมัติดังกล่าว ถือว่าผู้รับจ้างไม่ทำตามลำดับขั้นตอนการก่อสร้างและหลักวิชาชีพที่ดี

๒.๕.๒. กรณีมีข้อสงสัย คณะกรรมการตรวจการจ้างร่วมกันหารือ เพื่อจัดบันทึกข้อคำถาม อย่างเป็นลำดับ เพื่อมิให้ตกลงเมื่อเรียกผู้รับจ้างเข้ามาร่วมประชุมเพื่อชี้แจง โดยการ สอบถามถึงสาเหตุและแนวทางการพิสูจน์ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือหรือพึง พื่อใจจนเชื่อได้ว่า งานก่อสร้างงานนั้นๆ มีความมั่นคงแข็งแรง หรือมีความปลอดภัยใน การใช้งานจริง

อธิบายเพิ่ม:ในกรณีที่เป็นต้องมีการอนุมัติแบบขยายสำหรับงานก่อสร้าง ที่เกี่ยวกับความ มั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างหรือระบบความปลอดภัยของอาคาร เช่น การแก้ไขเปลี่ยนแปลง งานโครงสร้างฐานราก ต้องมีแบบขยายแสดงว่ามีการเปลี่ยนขนาดฐานรากเป็นขนาดเท่าไร มี จำนวนและขนาดเหล็กเสริมเท่าไร มีเอกสารการคำนวณออกแบบและเอกสารรับรองทาง วิชาชีพซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติ ก่อนงานก่อสร้างจริง

หรือ แบบขยายการเปลี่ยนขนาดงานก่อสร้างเสาเข็มเจาะต้องได้รับการพิจารณาอนุมัติแบบ ขยายก่อนงานก่อสร้างจริง

หรือ แบบขยายงานติดตั้งอุปกรณ์ระบบแจ้งเพลิงไหม้ ระบบดับเพลิง ระบบสำรองไฟฟ้า ฉุกฉิน ต้องได้รับการอนุมัติแบบขยายก่อนการติดตั้งจริง

แนวทาง การวินิจฉัย ในการตรวจการจ้างงวดงานนั้นหากไม่ได้รับการอนุมัติแบบขยายก่อน ดำเนินการติดตั้ง ให้ถือว่าผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างโดยพลการ ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน การก่อสร้างตามหลักวิชาชีพที่ดี ดำเนินงานก่อสร้างโดยไม่รอการพิจารณาอนุมัติ ก่อสร้างโดย ไม่มีแบบขยายที่ถูกต้อง คณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยว่าควร ตรวจรับงานงวดนั้นหรือไม่ หรือสั่งการตามความสำคัญของเหตุและผล ให้ผู้รับจ้างพิสูจน์ให้ คณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือหรือพึงพอใจจนเชื่อได้ว่า งานก่อสร้างนั้นๆ มีความมั่นคง แข็งแรง หรือมีความปลอดภัยในการใช้อาคาร หรือถูกต้องตรงตามหลักวิชาชีพจริง

แนวทาง การสั่งการ ให้ผู้รับจ้างชี้แจงระบุถึงเหตุผลที่ไม่ขออนุมัติหรือรอผลการพิจารณา อนุมัติก่อนการก่อสร้าง ให้ผู้รับจ้างส่งรายงานการก่อสร้างพร้อมภาพถ่ายจริงและเสนอวิธีการ พิสูจน์ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือ เช่น การแสดงแบบขยาย รายการคำนวณและ เอกสารรับรองทางวิชาชีพที่ถูกต้องของงานก่อสร้างดังกล่าว พร้อมกับพิสูจน์ด้วยภาพถ่ายว่า การก่อสร้างที่ผ่านมาตรงตามแบบขยายจริง โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างต้องตรวจสอบ ร่วมกับผู้ควบคุมงาน ว่ามีการก่อสร้างถูกต้องตรงตามแบบขยายจริง หรือแสดงหลักฐาน ประกอบเพิ่มเติม จนกว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่ามีที่น่าเชื่อถือหรือพึงพอใจจน เชื่อได้ว่าถูกต้องปลอดภัย สามารถดำเนินการตรวจการจ้างต่อไปได้

หรือ ที่พบได้บ่อย กรณีการเปลี่ยนขนาดงานก่อสร้างเสาเข็ม ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างก่อนการได้รับอนุมัติ เป็นการกระทำโดยพลการ คณะกรรมการตรวจการจ้าง อาจสั่งการให้ผู้รับจ้างพิสูจน์ว่าเสาเข็มที่ได้ดำเนินการก่อสร้างไปแล้วนั้น มีความสามารถรับน้ำหนักได้ตามที่กำหนดในสัญญาหรือไม่ เช่น ให้ผู้รับจ้างทำการทดสอบการรับน้ำหนักของเสาเข็ม เพิ่มเติมจากข้อกำหนดในสัญญา โดยวิธี Dynamic Pile Load Test^{๒๑} ในรูปแบบ Restrike Driving Test ซึ่งเป็นการทดสอบหลังการก่อสร้างเสาเข็มแล้วเสร็จ โดยกำหนดให้มีการสุ่มทดสอบพิสูจน์เสาเข็ม อาจกำหนดให้มีจำนวนร้อยละ ๕ จากเสาเข็มจำนวน ๑๐๐ ต้น หรือร้อยละ ๑๐ หรือมากกว่าจากเสาเข็มจำนวน ๕๐ ต้น แล้วแต่ความเหมาะสมว่าจำนวนรวมเสาเข็มทั้งหมดมีมากน้อยตามลำดับ

แนวทาง การกำกับ เมื่อให้มีการทดสอบพิสูจน์การรับน้ำหนักของเสาเข็มเพิ่มอีกจำนวนร้อยละ ๕ หากผลการทดสอบพบว่าเสาเข็มเพียงต้นเดียวไม่สามารถรับน้ำหนักได้ ก็ให้ทดสอบพิสูจน์เสาเข็มเพิ่มอีก ๒-๓ เท่ตัว หรืออีกร้อยละ ๑๐-๒๐ หากพบว่ามีเสาเข็มที่ไม่สามารถรับน้ำหนักได้อีก ก็ควรทดสอบพิสูจน์เสาเข็มที่เหลือทั้งหมด และสั่งให้ผู้รับจ้างทำการออกแบบแก้ไขฐานรากเสาเข็มใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรง เพื่อนำเข้าขอพิจารณาอนุมัติ ก่อนการก่อสร้างต่อไป

หรือ การก่อสร้างระบบแผ่นพื้นไร้คาน (Post tension) โดยพลการ ก่อนการได้รับการพิจารณาอนุมัติแบบขยายงานก่อสร้าง เนื่องจากการก่อสร้างพื้นระบบนี้ จำเป็นต้องได้รับการจัดทำแบบขยายเพื่อการตรวจสอบตำแหน่งการติดตั้งและระดับของลวดแรงดึงสูงอย่างเข้มงวด และมีผลโดยตรงต่อการรับน้ำหนักปลอดภัยของอาคาร คณะกรรมการตรวจการจ้างควรสั่งให้มีการพิสูจน์ความมั่นคงแข็งแรงโครงสร้างอาคาร จนกว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือได้ โดยเริ่มจาก การแสดงหลักฐานว่าผู้รับจ้างได้ทำการก่อสร้างจริงตรงตามแบบขยายที่ได้รับการออกแบบและรับรองแบบอย่างถูกต้องจริงตามที่ได้รับการอนุมัติ **หรือ** การพิสูจน์เพิ่มเติม โดยองค์กรที่เป็นบุคคลที่สามจนกว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่ามีที่น่าเชื่อถือเพียงพอหรือพึงพอใจจนเชื่อถือได้ เช่น การทดสอบการรับน้ำหนักของโครงสร้าง การใช้เครื่องมือสแกนโครงสร้างเพื่อแสดงจำนวนเหล็กเสริมในโครงสร้าง จนถึงการเจาะโครงสร้างเพื่อตรวจพิสูจน์ความจริง

หรือ การทดสอบอุปกรณ์ระบบแจ้งเพลิงไหม้ หรืองานระบบอื่นๆ โดยผู้ชำนาญการ หน่วยงานหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ จนกว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่ามีที่น่าเชื่อถือเพียงพอ

^{๒๑} ASTM D๔๙๔๕ - ๑๒ Standard Test Method for High-Strain Dynamic Testing of Deep Foundations

ที่สำคัญ หากการทดสอบพิสูจน์ และการแสดงเอกสารประกอบคำชี้แจงเหตุต่างๆ นั้น เกินระยะเวลาที่ราชการกำหนดในการตรวจการจ้าง (๓ วันทำการ) ควรมีมติไม่ตรวจรับการจ้างงวดงานนั้น พร้อมชี้แจงเหตุผลให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยเร็ว

๒.๖. ตรวจพิจารณาเอกสารการขออนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ ก่อนการก่อสร้างจริง ให้ตรงตามแบบรูปสัญญา

- ๒.๖.๑. คณะกรรมการตรวจการจ้าง ตรวจพิจารณาว่ามีการอนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างก่อนก่อสร้างหรือติดตั้งตามเนื้องานที่ระบุในงวดงานนั้นๆ หรือเอกสารที่ผู้รับจ้างแจ้งคณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อทราบ หรือให้ความเห็นชอบโดยผู้รับจ้างแสดงสำเนาหรือเอกสารดังกล่าวอย่างครบถ้วน เพื่อประกอบการตรวจการจ้างงวดงานนั้น
- ๒.๖.๒. หากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างหรือติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ตามที่ระบุในงวดงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างและระบบความปลอดภัยอาคาร โดยยังไม่ได้รับการตรวจพิจารณาอนุมัติ หรือรับทราบ หรือให้ความชอบ จากคณะกรรมการตรวจการจ้าง แต่มีการนำมาใช้ในางานก่อสร้าง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยพลการ ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการก่อสร้างตามหลักวิชาชีพที่ดี
- ๒.๖.๓. ร่วมกันหารือเพื่อจดบันทึก ข้อคำถาม อย่างเป็นลำดับ เพื่อมิให้ตกลงเมื่อเรียกผู้รับจ้างเข้ามาประชุมเพื่อชี้แจง โดยการสอบถามถึงสาเหตุและแนวทางการพิสูจน์ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือหรือพึงพอใจจนเชื่อได้ว่า งานก่อสร้างด้วยวัสดุอุปกรณ์นั้นๆ มีความมั่นคงแข็งแรง หรือมีความปลอดภัยในการใช้งานจริง

อธิบายเพิ่ม:ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการขออนุมัติวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่สำคัญ อาทิ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างหรือระบบความปลอดภัยของอาคารอาคาร เช่น เสาเข็ม เหล็กเสริม คอนกรีตโครงสร้าง ลวดเหล็กเสริมแรงดึงสูง เหล็กรูปพรรณงานโครงหลังคา อุปกรณ์ระบบแจ้งเพลิงไหม้ อุปกรณ์ระบบดับเพลิง อุปกรณ์ระบบปรับและระบายอากาศห้องสะอาดหรือห้องผู้ป่วยติดเชื่อทางอากาศ เป็นต้น หากมีการดำเนินการก่อนการได้รับอนุมัติ ในการตรวจการจ้างงวดงานนั้น ถือว่าผู้รับจ้างดำเนินงานก่อสร้างโดยพลการ ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการก่อสร้างตามหลักวิชาชีพที่ดี คณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจในการพิจารณาสั่งการ หรือวินิจฉัยว่าควรตรวจรับงานงวดนั้นหรือไม่ ตามความสำคัญของเหตุและผล

แนวทาง วินิจฉัย ให้ผู้รับจ้างต้องพิสูจน์ให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเชื่อถือหรือพึงพอใจจนเชื่อได้ว่า การใช้วัสดุอุปกรณ์ในงานก่อสร้างนั้นๆ ถูกต้องตรงตามข้อกำหนดของสัญญามีความมั่นคงแข็งแรง มีความปลอดภัยและสามารถใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้อาคาร

แนวทาง : การสั่งการ หรือกำหนดให้ผู้รับจ้างต้องระบุเหตุผลที่ไม่ขออนุมัติหรือรอผลการอนุมัติก่อนการก่อสร้าง รายงานข้อมูลความจริงและพิสูจน์ให้คณะกรรมการตรวจการจ้าง

เชื่อถือ ในลักษณะทำนองเดียวกับแบบขยายงานก่อสร้าง อาทิ การพิสูจน์ให้คณะกรรมการ
ตรวจการจ้างเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่นำมาติดตั้งถูกต้องตรงตามแบบรูปสัญญากำหนด
จริง เช่น รายละเอียดทางเทคนิค เอกสารรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องตามสัญญา
รายงานและเอกสารรับรองผลการทดสอบวัสดุอุปกรณ์

หรือ วัสดุก่อสร้างบางอย่างไม่สามารถมองเห็นได้ภายหลังการก่อสร้างแล้ว เช่น เสาเข็มในดิน
เหล็กเสริมหรือท่องานระบบวิศวกรรมประกอบอาคารที่ฝังในโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก
เป็นต้น ผู้รับจ้างต้องพิสูจน์ให้คณะกรรมการเชื่อถือว่าคุณต้องปลอดภัยจริง และคณะกรรมการ
ตรวจการจ้างควรตรวจสอบพิสูจน์ร่วมกับผู้ควบคุมงาน ว่ามีงานก่อสร้างด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่
ถูกต้องตรงตามเอกสารที่ผู้รับจ้างระบุจริงหรือไม่ หากคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่า
ความน่าเชื่อถือเพียงพอ ก็สามารถตรวจการจ้างต่อไปได้

หรือ หากคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่าไม่มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ ควรให้มีการพิสูจน์
เพิ่มเติม เช่น ขอให้ผู้รับจ้างแสดงเอกสารการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์จากผู้จำหน่าย หรือแสดงใบ
นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

หรือ การไปสุ่มตรวจโดยถอดอุปกรณ์ที่ติดตั้งไปแล้วส่งตรวจพิสูจน์ จนถึงการทุบโครงสร้าง
บางส่วนเพื่อพิสูจน์ความจริง หรือการตรวจสอบแบบไม่ทุบทำลาย หรือการทดสอบวัสดุ
อุปกรณ์ โดยหน่วยงานหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ จนกว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่า
ความน่าเชื่อถือเพียงพอ

หรือ หากพบว่าผู้รับจ้างใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ตรงตามแบบรูปสัญญา ต้องพิจารณากรณีการขอใช้
วัสดุอุปกรณ์เทียบเท่า ซึ่งควรปรึกษาและรอผลการหารือจากผู้ออกแบบหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ
พิจารณาถึงเหตุและผลว่าสามารถเทียบเท่าได้หรือไม่และมีผลกระทบต่อการใช้งานของทาง
ราชการอย่างไร การเปรียบเทียบราคาค่าวัสดุอุปกรณ์และระยะเวลาก่อสร้าง สรุปความเห็น
คณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อจัดทำบันทึกแนบท้ายหรือแก้ไขสัญญาต่อไป

หรือ ให้รื้อถอน ทำการก่อสร้างด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ถูกต้องต่อไป

ที่สำคัญ หากการทดสอบพิสูจน์ และการแสดงเอกสารประกอบคำชี้แจงเหตุต่างๆ นั้น เกิน
ระยะเวลาที่ราชการกำหนดในการตรวจการจ้าง (๓ วันทำการ) ควรมิมติไม่ตรวจรับการจ้าง
งวดงานนั้น พร้อมชี้แจงเหตุผลให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยเร็ว

๒.๗. ตรวจรายงานผลการทดสอบวัสดุอุปกรณ์ ว่าวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้างตามงวด
งานที่ได้รับการอนุมัติ ได้คุณภาพ ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา หรือตามมาตรฐาน
อุตสาหกรรม หรือตามที่กฎหมายกำหนด

๒.๗.๑. ตรวจสอบรายงานและเอกสารรับรองผลการทดสอบวัสดุ ของผู้รับจ้าง ที่ใช้ในงาน
ก่อสร้างตามงวดงาน มีคุณสมบัติ คุณภาพตามที่สัญญากำหนดหรือตามมาตรฐาน
อุตสาหกรรม หรือตามที่กฎหมายกำหนด เช่น รายงานผลการทดสอบการรับน้ำหนัก

เสาเข็ม รายงานผลการทดสอบกำลังเหล็กเสริม รายงานผลการทดสอบกำลังคอนกรีต
รายงานผลการดิ่งลวดแผ่นพื้นไร้คาน เป็นต้น

๒.๗.๒. ตรวจสอบรายงานและเอกสารรับรองผลการทดสอบอุปกรณ์ หรือการทดลองการใช้งานเครื่องมือ จักรกล หรืออุปกรณ์ประกอบอาคาร สามารถใช้งานได้ตามข้อกำหนดของสัญญา ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน หรือตามมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือตามที่กฎหมายกำหนด เช่น รายงานผลการทดสอบหรือทดลองใช้งาน ประตูหน้าต่างงานครุภัณฑ์ ระบบท่อน้ำดี ระบบโทรศัพท์ ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ระบบปรับและระบายอากาศห้องผ่าตัด ลิฟต์ ระบบแจ้งเพลิงไหม้ เป็นต้น

๒.๗.๓. ตรวจสอบใบรับประกัน เอกสารรับประกันการติดตั้ง เอกสารรับรองผลิตภัณฑ์ หรือเอกสารแสดงการรับรองที่น่าเชื่อถือ เช่น ใบรับประกันสินค้า เอกสารรับประกันการติดตั้ง Bus duct โดยผู้แทนจำหน่าย เอกสารรับประกันการติดตั้งระบบกันซึมกันร้อน โดยผู้ผลิต เอกสารรับประกันการติดตั้งระบบกำจัดปลวก เอกสารรับประกันคุณภาพสีจากผู้ผลิต เอกสารการสอบเทียบค่ามาตรฐาน(Calibration) อุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออุปกรณ์การแพทย์ เอกสารการส่งสินค้าหรือการขายเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) จากผู้ผลิตต่างประเทศ เป็นต้น

อธิบายเพิ่ม เอกสารต่างๆ ที่สามารถระบุได้ว่าวัสดุอุปกรณ์ ที่ได้รับการอนุมัติให้ใช้ในงา
ก่อนสร้างงานนั้น มีคุณสมบัติ มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีการสอบเทียบค่ามาตรฐาน มี
ความสามารถในการใช้งาน มีการรับประกันคุณภาพ หรือบ่งบอกได้ว่ามาจากแหล่งผลิตที่
ถูกต้อง ตามข้อกำหนดของสัญญา

แนวทาง เอกสารการทดสอบวัสดุที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างอาคาร เป็น
เอกสารสำคัญที่ควรนำมาแสดงให้เห็นในวันตรวจการจ้างงาน ไม่ควรละเลย แม้ผลการ
ทดสอบคอนกรีตโครงสร้างที่มีอายุไม่ครบ ๒๘ วัน ก็สามารถนำมาประกอบในวันตรวจการจ้าง
ได้ เพื่อบ่งบอกถึงแนวโน้มของกำลังคอนกรีตที่เกิดขึ้นจริง และให้ส่งผลการทดสอบที่ถูกต้องเมื่อ
ครบกำหนดอายุคอนกรีตภายหลัง ส่วนเอกสารในการทดสอบ หรือเอกสารรับประกันอุปกรณ์
งานอื่นๆ หากผู้รับจ้างมีเหตุจำเป็นไม่สามารถนำเอกสารรายงานผลการทดสอบมาแสดงในวัน
ตรวจการจ้างงานนั้นได้ ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจการจ้างที่อาจพิจารณา
ผ่อนผันได้ แต่อุปกรณ์ที่ติดตั้งในงานนั้น ต้องผ่านการอนุมัติมาก่อนอย่างถูกต้อง และไม่เป็
การตรวจการจ้างงานงวดสุดท้าย

๒.๘. การประชุมร่วมกับผู้รับจ้าง จากการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตามลำดับ
ขั้นตอนที่ผ่านมาแล้ว ให้เชิญผู้รับจ้างหรือตัวแทนผู้รับจ้างที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าร่วมประชุม
เพื่อตอบคำถาม ข้อสงสัย ที่อาจมีขึ้นจากการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้างก่อนหน้า

และเพื่อติดตามความก้าวหน้าของงานก่อสร้าง ปัญหา อุปสรรค หรือเร่งรัดงานก่อสร้าง โดยบันทึกแยกหัวข้อการประชุม เพื่อให้เห็นว่าเป็นการประชุมร่วมเฉพาะในส่วนนี้

๒.๘.๑. ในการประชุม ควรให้ผู้รับจ้างได้รายงานความก้าวหน้าของงานก่อสร้าง ปัญหา อุปสรรคต่างๆ เพื่อช่วยลดปัญหา อุปสรรค ที่อยู่ในความสามารถของคณะกรรมการตรวจการจ้างจะอำนวยความสะดวกได้ เช่น เปิดรั้วเพื่อเพิ่มทางเข้าออกสถานที่ก่อสร้าง การขยายพื้นที่กองวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น

๒.๘.๒. ในการประชุมทุกครั้งให้สอบถามผู้รับจ้าง ถึงเรื่องการขออนุมัติใช้วัสดุอุปกรณ์ การขออนุมัติแบบขยายงานก่อสร้าง ที่ใช้ในการก่อสร้างงวดงานต่อไปว่า ได้ดำเนินการแล้วหรือไม่ ถ้ายังไม่ดำเนินการ ให้เร่งดำเนินการโดยเร็ว เพราะผู้รับจ้างบางรายมักขออนุมัติในช่วงใกล้หมดเวลาสัญญา เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างต้องใช้เวลาในการปรึกษาหารือไปยังผู้ออกแบบหรือผู้เชี่ยวชาญ ก็มักนำมาเป็นข้ออ้างในการขอขยายเวลา หรือลดวันค่าปรับ ดังนั้นเมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างมีการสอบถามติดตาม และเตือนทุกครั้งที่มีการประชุม การกระทำของผู้รับจ้างดังกล่าวถือว่าละเลยไม่ใส่ใจในขั้นตอนการทำงาน จะไม่สามารถนำมาเป็นข้ออ้างว่าความล่าช้าเป็นความผิดของทางราชการ เพื่อการขอขยายเวลา หรือลดวันค่าปรับได้

๒.๘.๓. ในการเข้าประชุมผู้รับจ้างร่วมกับคณะกรรมการตรวจการจ้าง ให้ผู้รับจ้างลงนามเป็นผู้เข้าร่วมในการประชุม และรับรองบันทึกรายงานการประชุมส่วนนี้ทุกครั้ง

ขั้นตอน การตรวจผลงานก่อสร้าง ณ สถานที่ก่อสร้าง

๒.๙. ตรวจผลงานก่อสร้างตามงวดงาน

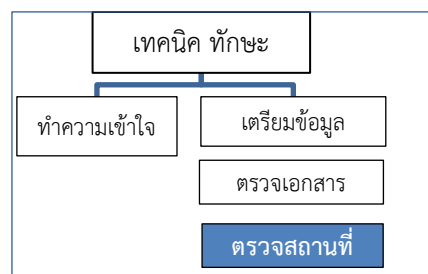
๒.๙.๑. การตรวจพิจารณา ปริมาณผลงานก่อสร้างจริง ด้วยสายตา การนับ การวัดระยะ ว่ามีลักษณะองค์ประกอบอาคารและจำนวนครบถ้วนตรงตามแบบรูปสัญญา

๒.๙.๒. การตรวจพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ว่าตรงตามที่ได้รับอนุมัติ ตามแบบรูปสัญญา อาทิ ชื่อผลิตภัณฑ์ รุ่น ฉลากตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ขนาด ความหนา เป็นต้น

๒.๙.๓. ตรวจสอบคุณภาพ ด้วยสายตา หรืออุปกรณ์อย่างง่าย อาทิ โครงสร้างมีรอยแตกร้าวหรือไม่ บานประตูหน้าต่างเปิดปิดได้สะดวกใช้งานได้ดี เป็นต้น

๒.๙.๔. ตรวจพิจารณาคุณภาพงานก่อสร้างอาคาร ใกล้เคียงกับการรายงานของผู้ควบคุมงานและผู้รับจ้างหรือไม่

๒.๙.๕. ตรวจพิจารณาสภาพแวดล้อมในสถานที่ก่อสร้าง ว่ามีลักษณะของอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเหมาะสมตามความจำเป็นหรือไม่ อาทิ ป้ายเตือน แนวป้องกันการตก

ตาข่ายป้องกันฝุ่น ลักษณะโอกาสที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้ เพื่อพิจารณาสั่งการให้เกิด อา
ชีวอนามัยและความปลอดภัย เป็นต้น

**๒.๑๐. บันทึกผลการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง หรือการสั่งการ หรือความเห็นของคณะกรรมการ
ตรวจการจ้าง หรือการรับคำสั่งของผู้รับจ้าง** ในบันทึกรายงานการประชุมการตรวจการจ้าง
ครั้งนั้น โดยแยกหัวข้อในบันทึกรายงานการประชุม เช่นอาจใช้ชื่อว่า “บันทึกผลการตรวจ
สถานที่ก่อสร้าง” รวมถึงบันทึกมติคณะกรรมการตรวจการจ้างในการตรวจการจ้างงวดงาน
นั้น

คำแนะนำเพิ่มเติม

๑. บทบาทกรรมการตรวจการจ้าง มีหลักในการพิจารณาหรือการบริหารจัดการสัญญา ที่พึงระลึกไว้ในจิตสำนึกเสมอ คือ “รักษาผลประโยชน์ของทางราชการเสมอ บนพื้นฐานความปลอดภัยจากความผิดตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ” ที่ต้องสร้างจิตสำนึกไว้ เพื่อเตือนให้ระมัดระวังถึงสองสิ่งที่ต้องคู่กันเสมอ คือ **คำนึงถึงผลประโยชน์และความปลอดภัย** เนื่องจากกรรมการตรวจการจ้างส่วนใหญ่มักปฏิบัติหน้าที่เฉพาะที่กำหนดตามหน้าที่ตามระเบียบพัสดุฯ ซึ่งเข้าใจว่าตนทำถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับแล้ว และอาจไม่รอบคอบทำให้ไม่ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอาญา พระราชบัญญัติความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ พ.ศ.๒๕๕๒ ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยวินัยทางงบประมาณและการคลัง พ.ศ.๒๕๔๔ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๑๑ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้น
๒. หากมีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูปสัญญา เพื่อประโยชน์ของทางราชการ คณะกรรมการตรวจการจ้าง พึงเร่งดำเนินการแต่เนิ่นๆ และพิจารณาสรุปในประเด็นต่างๆ ให้ครบถ้วน อาทิ ระบุสาระที่เป็นประโยชน์กับทางราชการให้ชัดเจน (พิจารณาผลเสียกับทางราชการ ควบคู่กัน) การเปรียบเทียบราคาค่าก่อสร้าง ระยะเวลาเพิ่ม/ลดในการก่อสร้าง ที่มาของเงินค่าจ้าง กรณีราคาค่าก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นและข้อตกลงต่างๆ โดยดำเนินการแก้ไขสัญญาให้แล้วเสร็จก่อนการตรวจการจ้างงวดงานที่เกี่ยวข้องนั้น
๓. ควรพิจารณาดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูป ให้อยู่ในลักษณะสมดุลราคาค่าก่อสร้าง และไม่มีเปลี่ยนแปลงระยะเวลาก่อสร้างแต่ยังเป็นประโยชน์กับทางราชการ อาทิ การงดก่ออิฐผนังบางส่วน ในห้อง A นำไปก่อใหม่ในห้อง B ในพื้นที่ผนังที่เท่ากัน เป็นต้น จะทำให้ความเสี่ยงต่อหน่วยตรวจสอบมีน้อย
๔. การพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของแบบรูปสัญญาและตามระเบียบราชการ หากมีการเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง หรือไม่มั่นใจว่าเข้าข่ายการเปลี่ยนแปลงวัสดุก่อสร้าง ควรให้มีการเปรียบเทียบหรือขอเทียบเท่าวัสดุอุปกรณ์ สรุปให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบ ทั้งผลกระทบต่อประโยชน์ของทางราชการ คุณสมบัติทางเทคนิค ราคาและผลกระทบต่อระยะเวลาก่อสร้าง

๕. การบันทึกเสียงในการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นเรื่องสำคัญสำหรับการประชุม อาทิ งานก่อสร้างที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูป รายการ หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่าง หรือการประชุมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเงินและเวลา เช่น การขยายระยะเวลา ก่อสร้าง การลด/งดเว้นค่าปรับ เพราะการบันทึกคำพูดผิด อาจทำให้มีความหมายตรงข้าม หรือผิดความหมายได้ ทั้งนี้ การสรุปมติของคณะกรรมการตรวจการจ้าง ต้องชัดเจน
๖. การจัดทำแฟ้มกรรมการตรวจการจ้างของแต่ละคน เพื่อให้กรรมการท่านนั้นสามารถจดบันทึกข้อความสำคัญ เรื่องติดตาม และเรื่องราวที่สามารถทบทวนความทรงจำ ทำให้เกิดความต่อเนื่องได้ และสามารถนำมาตรวจสอบก่อนการรับรองรายงานการประชุม ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ
๗. จัดทำแฟ้มหลัก ซึ่งอาจมีหลายหมวดหรือหลายแฟ้มตามขนาดของสัญญา เพื่อเตรียมสำหรับหน่วยตรวจสอบโดยตรง ประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ อาทิ หมวดการพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ หมวดบันทึกรายงานการประชุม หมวดการตรวจการจ้าง หมวดอื่นๆ เช่น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบรูปสัญญา หมวดบันทึกรายงานการก่อสร้าง เป็นต้น
๘. ควรเปรียบเทียบเรื่องประโยชน์ของทางราชการ กับราชการเสียประโยชน์หรือผลเสียควบคู่กันเสมอ ในทุกครั้งที่มีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข เทคนิคก่อสร้าง การใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงแบบรูปสัญญา คณะกรรมการตรวจการจ้างมักจะพิจารณาถึงแต่ผลประโยชน์ที่หน่วยราชการได้รับ นั้นนับเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่หน่วยงานตรวจสอบจะมองหาลงถึงผลเสียหรือประโยชน์ที่หน่วยราชการต้องเสียไป อาทิ มีการเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ มูลค่า หนึ่งแสนบาท ทำให้ต้องมีการขยายระยะเวลาสัญญา ๓๐ วัน หน่วยตรวจสอบพบว่า การขยายเวลานั้นทำให้ งานก่อสร้างแล้วเสร็จล่าช้า และอาจทำให้มีการงดเว้นค่าปรับถึง สามล้านบาท หน่วยตรวจสอบพิจารณาแล้วอาจลงความเห็นว่าเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้รับจ้างและทำให้หน่วยราชการเสียหายมากกว่า จึงควรพิจารณาให้รอบคอบในเรื่องประโยชน์และความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง
- หรือ ที่พบบ่อยครั้งคือ ผู้รับจ้างเสนอทำงานเพิ่มเติมให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น เทลานคอนกรีตจอดรหน้าอาคารโดยไม่คิดมูลค่าให้ หกหมื่นบาท แต่ขอขยายเวลา ๖ วัน ซึ่งหากการก่อสร้างเกินกำหนดเวลาสัญญาคิดเป็นเงินค่าปรับ สามแสนบาท เป็นต้น
- หรือ บางครั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างขอให้ผู้รับจ้างทำงานเพิ่มเติมให้โดยไม่คิดมูลค่า (มูลค่าไม่มาก) เช่น ครั่งละห้าพันบ้างหนึ่งหมื่นบาทบ้างหลายๆ ครั้ง แต่ผู้รับจ้างขอขยายเวลาสัญญาครั้งละหนึ่งวัน รวมแล้วมีมูลค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายในการทำงานมาก
๙. การตรวจการจ้างงานที่คณะกรรมการไม่มีความรู้ในการตรวจพิจารณา ควรขอความร่วมมือให้ผู้อำนวยการหรือผู้ออกแบบ หรือหน่วยงานเฉพาะทาง เข้ามาตรวจพิจารณาก่อนการตรวจงวดงาน

ก่อสร้าง เช่น การขอความร่วมมือให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ออกแบบการทำการตรวจการจ้างงานระบบวิศวกรรมประกอบอาคาร งานระบบบำบัดน้ำเสีย ก่อนการตรวจการจ้างจริง เป็นต้น

๑๐. ผู้รับจ้างไม่ควรแกะฉลากมาตรฐานอุตสาหกรรม หรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อรุ่น ออกจากวัสดุอุปกรณ์ ก่อนการตรวจการจ้าง เนื่องจากมีกฎข้อบังคับตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบังคับให้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม ต้องติดฉลากแสดงเครื่องหมายและชื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐาน ดังนั้นหากผลิตภัณฑ์ใดไม่มีฉลากมาตรฐานอุตสาหกรรมติด ให้สันนิษฐานว่าอาจปลอมปนมากับสินค้ามาตรฐาน หรือไม่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์จริง

๑๑. ควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้าง เพื่อติดตามงาน หรือเพื่อพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ หรือแบบขยาย ได้บ่อยตามต้องการ เช่น เมื่อกรรมการจากกองแบบแผนหรือกรรมการท่านหนึ่ง ท่านใดติดราชการ สามารถประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้างได้โดยไม่ครบจำนวน เพื่อไม่ให้มีเรื่องที่ต้องรอการพิจารณาหรือเรื่องเพื่อทราบค้างอยู่ยาวนาน เพราะหากรอจนเมื่อมีการประชุมในกรณี การตรวจการจ้าง อาจใช้เวลาหลายเดือน เพื่อรอผลการพิจารณา ทำให้งานก่อสร้างล่าช้าและ ผู้รับจ้างอาจขอสงวนสิทธิ์ขยายเวลาหรือดเว้นค่าปรับได้

๑๒. การพิจารณาเปรียบเทียบการแก้ไขสัญญา ตามที่โรงพยาบาลขอแก้ไขแบบแปลน ให้พิจารณาถึง ประโยชน์ที่ได้รับ จำนวนเงิน และระยะเวลาทำงาน ไปในคราวเดียวกัน ขอให้ระมัดระวังเรื่องการ พิจารณาระยะเวลาให้รอบคอบ เช่น โรงพยาบาลขอแก้ไขแปลนพื้นที่ ๑ และ ๒ ตามแบบใหม่ มี มูลค่างานเพิ่มขึ้น แก้วแสนบาท ผู้รับจ้างขอขยายเวลา ๓๐ วัน มองดูผิวเผินแล้วเห็นว่ามี ความเหมาะสมดี แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะปริมาณงานที่แก้ไขจากเดิม พบว่าอาจมีปริมาณงาน ลดลงหรือเท่าเดิม จึงไม่ควรอนุมัติให้มีการขยายเวลา เพราะในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งที่ ปริมาณงานไม่เพิ่มขึ้น แต่มูลค่างานเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงราคา ย่อมสูงขึ้นตาม

๑๓. กรรมการตรวจการจ้าง มีหน้าที่ในการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง อาคาร ผู้ออกแบบ นิติกร ผู้ให้คำปรึกษาอื่น ไม่มีข้อผูกมัดใดให้มีผลในการตัดสินใจ เป็นหน้าที่ของ กรรมการตรวจการจ้างแต่ละคน ในการตรวจรับหรือไม่รับการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง

(เอกสารภาคผนวก) ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักการสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจที่จะไม่ ตรวจรับงานจ้างหากเห็นว่าผู้รับจ้างไม่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญา ถึงแม้ว่าผู้รับจ้างจะใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมแล้วหรือเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานได้ให้ความเห็นว่าสามารถใช้ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้แล้ว ก็ไม่มีผลผูกพันให้คณะกรรมการต้องยอมรับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแต่อย่างใด เนื่องจากผู้รับจ้าง

มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาและความเห็นดังกล่าวก็เป็นเพียงการตอบข้อหารือ ไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ ซึ่งผู้รับจ้างที่ขอใช้ผลิตภัณฑ์อื่น นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาจะต้องเสนอขอเทียบเท่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่อคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ส่วนราชการแต่งตั้งขึ้นจากผู้ชำนาญการหรือผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของ คณะกรรมการดังกล่าวให้เป็นที่สุดในเรื่องนั้น หากคณะกรรมการยอมรับสิ่งของนั้นก็ให้ ส่วนราชการยอมรับว่าเป็น สิ่งของที่เทียบเท่าได้

๑๔. โรงพยาบาล หรือหน่วยงานเจ้าของอาคาร หรือประธานคณะกรรมการตรวจการจ้าง อาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตรวจการจ้าง ให้มีบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติงานเช่นเดียวกับกรรมการตรวจการจ้าง เพียงแต่ไม่มีอำนาจในการลงนามในฐานะกรรมการตรวจการจ้าง หรือลงมติออกเสียงใน คณะกรรมการตรวจการจ้าง เพื่อเป็นการฝึกงานเจ้าหน้าที่ที่ความเหมาะสม มีโอกาสได้รับ มอบหมายให้เป็นกรรมการตรวจการจ้างในภายหน้า ให้มีทักษะ ความชำนาญ พร้อมทั้งจะสามารถ ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตรวจการจ้างที่มีประสิทธิภาพต่อไป

กลุ่มมาตรฐานการก่อสร้าง กองแบบแผน
โทร.๐๒-๑๙๓๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๓๑๑
Email : kongbab008@gmail.com
Website <http://dcd.hss.moph.go.th/>

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.๒๕๑๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา <http://www.krisdika.go.th/>
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา <http://www.krisdika.go.th/>
- ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) โดย สุจิตรา ปทุมลังการ
- เอกสารประกอบ การประชุมทางวิชาการ การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ เรื่อง การพัฒนามาตรฐานสมรรถนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนา 모듈 จะเด็ด เปาโสภา และมนตรี พรหมเพ็ชร สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 30 พฤศจิกายน 2548
- ความรู้เกี่ยวกับสัญญา และการบริหารสัญญา โดย จิรัญญา เจริญทองคำ นักวิชาการพัสดุชำนาญการ กลุ่มพัสดุ กองคลัง กรมอนามัย มีนาคม 2553
- คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่น่าสนใจ <http://www.csel.ago.go.th/>
- เกร็ดความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง <http://www.athiwat.com/>
- บทความ “การใช้เวลาในการพิจารณาแก้ไขสัญญา ทำให้การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า เป็นเหตุแห่งการลดค่าปรับ ได้หรือไม่” <http://www.topicza.com/>
- บทความ “เหตุล่าช้าเกิดจากการหยุดงานเพื่อรอการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบ ปรับไม่ได้” <http://www.sayanlawyer.com/>
- การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง สำนักงานสาธารณสุขศรีสะเกษ www.ssko.moph.go.th/
- การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายเวลา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ 139 กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบพัสดุ โดย นายมณฑิเรจรีญผล รองผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมาย สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง คณะทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง กองพัสดุ กรมชลประทาน กรกฎาคม 2553
- คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘ วรวิษณุ สิงหนาท กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง กองแบบแผน พ.ศ.๒๕๕๙ วรวิษณุ สิงหนาท กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

- แนวทางในการพิจารณา วัสดุ อุปกรณ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม วรวิชัย สิงหนาท กองแบบ
แผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๙
- ภาพประกอบ
  - <http://www.tlcthai.com/> คนคำถาม
  - <https://sites.google.com/site/wadpakdan/khna-krmkar-sthan-suksa> กลุ่มปรึกษา
  - <https://vascular360th.wordpress.com/> สมรรถนะ
  - <http://www.scgbuildingmaterials.com/> สัญญา
  - <http://virus58.myreadyweb.com/> เขียนแบบ
  - <http://grupos.emagister.com/> รูปตัด3D หลายชั้น
  - <http://www.eadic.com/> รูปตัด3D 3ชั้น
  - <http://piriya-pholphirul.blogspot.com/> กฎข้อห้าม
  - <https://pixabay.com/en/> จับมือ
  - <http://www.banmuang.co.th/> สัญลักษณ์คนพิการ
  - <http://www.bvcall.com/> ธงชาติไทย
  - <http://www.asahi-net.or.jp/> ซ่อมได้
  - <http://www.city.kameoka.kyoto.jp/> บำรุงรักษาอาคาร
  - <https://th.jobsdb.com/th-th/> ทีมประสบความสำเร็จ
  - <http://www.trueplookpanya.com/> ความรู้
  - <https://th.jobsdb.com/th-th/> ทักษะ
  - <https://moneyhub.in.th/> ทักษะคติ

ภาคผนวก

สารบัญภาคผนวก

- ๑ ตัวอย่าง ข้อกำหนดในสัญญาจ้างงานก่อสร้าง
- ๒ ตัวอย่าง เอกสารประกอบการตรวจการจ้างงวดงาน
- ๓ ตัวอย่าง บันทึกรายการเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง
- ๔ เอกสารราชการอื่น
การงด-ลดค่าปรับ ข้อ ๑๓๙ กค (กวพ) ๐๔๒๑.๓/ว ๒๖๘
ระยะเวลาตรวจการจ้าง ว ๕๘๕๕
- ๕ แนวทางการเพิ่มพูนความรู้ จากคำวินิจฉัย
- ๖ คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง พ.ศ.๒๕๕๘

(ตัวอย่างสัญญา)

สัญญาจ้าง

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ .....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/
เขต .....จังหวัด .....เมื่อวันที่ .....เดือน .....พ.ศ .....
ระหว่าง.....โดย.....ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่ง
กับ.....ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ.....มีสำนักงานใหญ่อยู่เลขที่.....
ถนน .....ตำบล/แขวง .....อำเภอ/เขต .....จังหวัด .....
โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน นิติบุคคลปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียน
หุ้นส่วนบริษัท.....ลงวันที่..... (และหนังสือมอบอำนาจลงวันที่.....)^๑ แนบท้ายสัญญานี้ (ใน
กรณีที่ผู้รับจ้างเป็นบุคคลธรรมดา ให้ใช้ข้อความว่ากับ.....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....)* ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้รับ
จ้าง” อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้อตกลงว่าจ้าง

ผู้ว่าตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงาน.....
ณ.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขสัญญานี้รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญา
ผู้รับจ้างตกลงที่จะจัดหาแรงงานและวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดดีเพื่อ
ใช้ในงานจ้างตามสัญญานี้

ข้อ ๒. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

๒.๑ ผนวก ๑.....(แบบรูป).....จำนวน.....หน้า

๒.๒ ผนวก ๒.....(รายการละเอียด).....จำนวน.....หน้า

๒.๓ ผนวก ๓.....(ใบจ้างปริมาณงานและราคา).....จำนวน.....หน้า

๒.๔ ผนวก ๔.....(ใบเสนอราคา).....จำนวน.....หน้า

๒.๕ ..... ฯลฯ.....

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับข้อความในสัญญานี้ ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และ
ในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๓. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญานี้ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น.....
เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตาม
สัญญานี้

^๑ ตัดออกหรือใส่ไว้ตามความเหมาะสม

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว

ข้อ ๔. ก. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย)

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างเป็นจำนวนเงิน.....บาท
(.....) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน.....บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่าย
ที่ปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาต่อหน่วยเป็นเกณฑ์ตามรายการแต่ละประเภทดังที่ได้กำหนดไว้ใน ใบแจ้งปริมาณ
งานและราคา

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างตกลงว่าจำนวนปริมาณงานที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการก่อสร้างหรือใบ
แจ้งปริมาณงานและราคานี้เป็นจำนวนโดยประมาณเท่านั้นจำนวนปริมาณงานที่แท้จริงอาจจะมากหรือน้อยกว่า
นี้ก็ได้ ซึ่งผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามราคาต่อหน่วยของงานแต่ละรายการที่ได้ทำเสร็จจริง
คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ต่างตกลงที่จะไม่เปลี่ยนแปลงราคาต่อหน่วยหรือเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจาก การ
ที่จำนวนปริมาณงานในแต่ละรายการได้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในสัญญาทั้งนี้ นอกจากในกรณีต่อไปนี้^๒

๔.๑ เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่า ร้อยละ ๑๒๕ (หนึ่งร้อยยี่สิบห้า) แต่ไม่เกิน
ร้อยละ ๑๕๐ (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงาน และราคาจะจ่ายให้
ในอัตราร้อยละ ๙๐ (เก้าสิบ) ของราคาต่อหน่วย ตามสัญญา

๔.๒ เมื่อปริมาณงาน ที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่า ร้อยละ ๑๕๐ (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของปริมาณ
งานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคาจะจ่ายให้ในอัตราร้อยละ ๘๓ (แปดสิบสาม) ของราคา
ต่อหน่วยตามสัญญา

๔.๓ เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงน้อยกว่าร้อยละ ๗๕ (เจ็ดสิบห้า) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้
ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคาจะจ่ายให้ตามราคาต่อหน่วยในสัญญาและจะจ่ายเพิ่มชดเชย เป็นค่า
overhead และ mobilization สำหรับงานรายการ นั้นในอัตราร้อยละ ๑๗ (สิบเจ็ด) ของผลต่างระหว่าง
ปริมาณงานทั้งหมดของงานรายการนั้นตามสัญญาโดยประมาณกับปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงคูณด้วยราคาต่อ
หน่วยตามสัญญา

๔.๔ ผู้ว่าจ้าง จะจ่ายเงินที่เพิ่มขึ้นหรือหักลดเงินในแต่ละกรณี ดังกล่าวข้างต้นในงวดสุดท้าย
ของการจ่ายเงินหรือก่อนงวดสุดท้ายของการจ่ายเงินตามที่ผู้ว่าจ้างจะพิจารณาเห็นสมควร

ผู้ว่าจ้างตกลงที่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นรายเดือนตามเนื้องานที่ทำเสร็จจริงเมื่อ ผู้ว่า
จ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างได้ทำการตรวจสอบผลงานที่ทำเสร็จแล้วและปรากฏว่าเป็นที่พอใจตรงตาม
ข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ทุกประการผู้ว่าจ้างจะออกหนังสือรับรองการรับมอบงานนั้นให้ไว้แก่ผู้รับจ้าง

การจ่ายเงินงวดสุดท้ายจะจ่ายให้เมื่องานทั้งหมดตามสัญญาได้แล้วเสร็จทุกประการรวมทั้งการ
ทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ ในข้อ ๒๐

ข้อ ๔. ข. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม)

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน.....บาท

^๒ อัตราร้อยละที่ระบุไว้ต่อไปนี้ อาจพิจารณาแก้ไขได้ตามความเหมาะสม

(.....) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน.....บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายที่
ปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาเหมารวม เป็นเกณฑ์ และกำหนดการจ่ายเงิน เป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ ๑ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน ๑.๑ .....

๑.๒.....

๑.๓.....

ปริมาณงานครบถ้วนถูกต้อง

ให้แล้วเสร็จภายใน.....

งวดที่ ๒ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน ๒.๑ .....

๒.๒.....

๒.๓.....

ปริมาณงานครบถ้วนถูกต้อง

ให้แล้วเสร็จภายใน.....

งวดที่ ๓ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน ๓.๑ .....

๓.๒.....

๓.๓.....

ปริมาณงานครบถ้วนถูกต้อง

ให้แล้วเสร็จภายใน.....

งวดที่ ๔ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน ๔.๑ .....

๔.๒.....

๔.๓.....

ปริมาณงานครบถ้วนถูกต้อง

ให้แล้วเสร็จภายใน.....

งวดที่ ๕ (งวดสุดท้าย) เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน ๕.๑ .....

๕.๒.....

๕.๓.....

ให้แล้วเสร็จภายใน.....

ได้ปฏิบัติงานทั้งหมดให้แล้วเสร็จเรียบร้อยครบถ้วนถูกต้องตามสัญญา รวมทั้งทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาด
เรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๐

การจ่ายเงิน ตามเงื่อนไขแห่งสัญญานี้ ผู้ว่าจ้างจะโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของ
ผู้รับจ้าง ชื่อธนาคาร.....สาขา.....ชื่อบัญชี.....เลขที่บัญชี..... ทั้งนี้ ผู้รับจ้างตกลง
ลงเป็นผู้รับภาระเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการอื่นใดเกี่ยวกับการโอนที่ธนาคารเรียกเก็บและยินยอมให้มีการ
หักเงินดังกล่าวจากจำนวนเงินโอนในงวดนั้น ๆ (ความในวรรคนี้ใช้สำหรับกรณีที่ส่วนราชการจะจ่ายเงินตรงให้แก่
ผู้รับจ้าง (ระบบ Direct Payment) โดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้รับจ้าง ตามแนวทางที่
กระทรวงการคลังกำหนด)

ข้อ ๕. เงินค่าจ้างล่วงหน้า^๓

ผู้ว่าจ้าง ตกลงจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า ให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นจำนวนเงิน.....บาท
(.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ.....ของราคาค่าจ้าง ตามสัญญาที่ระบุไว้ในข้อ ๔

เงินจำนวนดังกล่าว จะจ่ายให้ ภายหลังจาก ที่ผู้รับจ้าง ได้วางหลักประกัน การรับเงินค่าจ้างล่วงหน้า เต็มตามจำนวนเงินค่าจ้างล่วงหน้า นั้น ให้แก่ผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง จะต้องออกใบเสร็จรับเงินค่าจ้างล่วงหน้า ตามแบบที่ผู้ว่าจ้าง กำหนดให้ และผู้รับจ้างตกลงที่จะกระทำตามเงื่อนไขอันเกี่ยวกับการใช้จ่าย และการใช้คืนเงินค่าจ้างล่วงหน้า นั้น ดังต่อไปนี้

๕.๑ ผู้รับจ้างจะใช้เงินค่าจ้างล่วงหน้า นั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามสัญญาเท่านั้น หากผู้รับจ้าง ใช้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ของเงินค่าจ้างล่วงหน้า นั้น ในทางอื่น ผู้ว่าจ้าง อาจเรียกรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าคืน จากผู้รับจ้าง หรือบังคับแก่หลักประกัน การปฏิบัติตามสัญญาได้ทันที

๕.๒ เมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง ผู้รับจ้าง ต้องแสดงหลักฐาน การใช้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า เพื่อพิสูจน์ว่า ได้เป็นไปตามข้อ ๕.๑ ภายในกำหนด ๑๕ วัน นับถัดจากวัน ได้รับแจ้งจาก ผู้ว่าจ้าง หากผู้รับจ้าง ไม่อาจแสดงหลักฐานดังกล่าว ภายในกำหนด ๑๕ วัน ผู้ว่าจ้างอาจเรียกรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าคืน จากผู้รับจ้าง หรือบังคับแก่ หลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้า ได้ทันที

๕.๓ (สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย)

ในการจ่ายเงินค่าจ้าง ให้แก่ผู้รับจ้างตามข้อ ๔ ก. ผู้ว่าจ้างจะหักเงินค่าจ้าง ในแต่ละเดือนไว้จำนวนทั้งหมด* ทั้งนี้ จนกว่าจำนวนเงินที่หักไว้ จะครบตามจำนวน เงินค่าจ้างล่วงหน้า ที่ผู้รับจ้างได้รับไปแล้ว

๕.๔ เงินจำนวนใด ๆ ก็ตาม ที่ผู้รับจ้าง จะต้องจ่ายให้แก่ ผู้ว่าจ้างเพื่อชำระหนี้ หรือเพื่อชดใช้ความรับผิดชอบต่าง ๆ ตามสัญญา ผู้ว่าจ้าง จะหักเอาจากเงินค่าจ้างงวด ที่จะจ่ายให้แก่ ผู้รับจ้าง ก่อนที่จะหักชดใช้คืน เงินค่าจ้างล่วงหน้า

๕.๕ ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญา หากเงินค่าจ้างล่วงหน้าที่เหลือ เกินกว่าจำนวนเงิน ที่ผู้รับจ้าง จะได้รับ หลังจากหักชดใช้ ในกรณีอื่นแล้ว ผู้รับจ้าง จะต้องจ่ายคืนเงิน จำนวนที่เหลือนั้น ให้แก่ผู้ว่าจ้าง ภายใน ๗ วัน นับถัดจากวัน ได้รับแจ้ง เป็นหนังสือ จากผู้ว่าจ้าง

๕.๕ ก. (สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย)

ผู้ว่าจ้าง จะคืนหลักประกันเงินล่วงหน้า ให้แก่ผู้รับจ้าง ต่อเมื่อผู้ว่าจ้าง ได้หักเงินค่าจ้างไว้ครบจำนวนเงินล่วงหน้า ตาม ๕.๓

๕.๕ ข. (สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม)

ผู้ว่าจ้างจะคืนหลักประกันเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้รับจ้าง.....

ข้อ ๖. การหักเงินประกันผลงาน^๔

ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างแต่ละงวดผู้ว่าจ้างจะหักเงินจำนวนร้อยละ ๑๐ ของเงินที่ต้องจ่ายในงวดนั้น เพื่อเป็นประกันผลงาน ในกรณีที่ เงินประกันผลงานจะต้องถูกหักไว้ทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน (สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย) หรือจำนวน.....บาท (สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม) ผู้มีรับจ้าง มีสิทธิที่จะขอเงินประกันผลงานคืน โดยผู้รับจ้าง จะต้องวางหนังสือค้ำประกัน ของธนาคาร ซึ่งออกโดยธนาคารภายในประเทศ มาวางไว้ต่อผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันแทนก็ได้

^๓ ในกรณีที่หน่วยงานผู้ว่าจ้างพิจารณาเห็นเป็นการจำเป็นและสมควร จะหักค่าจ้าง ในแต่ละเดือนไว้เพียงบางส่วน ก็ได้โดย แก้อัดจำนวนร้อยละ.....ของค่าจ้างในแต่ละเดือน ตามความเหมาะสมก็ได้

^๔ ตัดออกหรือใส่ไว้ตามความเหมาะสม

ผู้ว่าจ้างจะคืนเงินประกันผลงานและ/หรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้แก่ผู้รับจ้างพร้อมกับการจ่ายเงินงวดสุดท้าย

ข้อ ๗ ก. กำหนดเวลาแล้วเสร็จและสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญาผู้รับจ้างจะต้องเสนอแผนงานให้เป็นที่พอใจแก่ผู้ว่าจ้าง โดยแสดงถึงขั้นตอนของการทำงานและกำหนดเวลาที่ต้องใช้ในการทำงานหลักต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จ

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันได้รับหนังสือแจ้งให้เริ่มงานและจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนด.....วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ดังกล่าวนั้น

ถ้ามิได้เสนอแผนงานหรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาหรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งหรือตกเป็นผู้ล้มละลายหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ของคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้างผู้ว่าจ้าง มีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงาน องค์กรผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

ข้อ ๗ ข. กำหนดเวลาแล้วเสร็จ และสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในวันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....และจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....ถ้าผู้รับจ้างมิได้ลงมือทำงานภายในกำหนดเวลาหรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือมีเหตุให้เชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาหรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใด ข้อหนึ่งหรือตกเป็นผู้ล้มละลายหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้างผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

ข้อ ๘. ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง

เมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์ และผู้ว่าจ้าง ได้รับมอบงาน จากผู้รับจ้าง หรือจากผู้รับจ้างรายใหม่ ในกรณีที่ มีการบอกเลิกสัญญา ตามข้อ ๗ หากมีเหตุชำรุด บกพร่อง หรือ เสียหายเกิดขึ้นจากการจ้างนี้ ภายในกำหนด* .....ปี.....เดือน นับถัดจาก วันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่อง หรือเสียหายนั้นเกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้างอันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้องหรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้รับจ้าง จะต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อย โดยไม่ชักช้า โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องออกเงินใดๆ ในกรณีนี้ทั้งสิ้นหากผู้รับจ้างบิดพลิ้วไม่กระทำการดังกล่าว ภายในกำหนด.....วัน นับแต่วันที่ได้แจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างหรือไม่ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนดให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะทำการนั้นเองหรือจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้น โดยผู้รับจ้างต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ข้อ ๙. การจ้างช่วง

ผู้รับจ้างจะต้องไม่เอางานทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งสัญญานี้ ไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่งโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างก่อน ทั้งนี้ นอกจากในกรณีที่สัญญานี้จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่นตามความยินยอม

ดังกล่าวนี้ ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างหลุดพ้นจากความรับผิดหรือพ้นหน้าที่ตามสัญญา และผู้รับจ้าง จะยังคงต้องรับผิดในความผิดและความประมาทเลินเล่อ ของผู้รับจ้างช่วง หรือ ของตัวแทน หรือลูกจ้างรับจ้างช่วงนั้น ทุกประการ

ข้อ ๑๐. การควบคุม งานของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างต้องควบคุมงานที่รับจ้างอย่างเอาใจใส่ด้วยประสิทธิภาพและความชำนาญและในระหว่างทำงานที่รับจ้างจะต้องจัดให้มีผู้แทนซึ่งทำงานเต็มเวลาเป็นผู้ควบคุมงานผู้ควบคุมงานดังกล่าวจะต้องเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้รับจ้างคำสั่งหรือคำแนะนำต่างๆ ที่ได้แจ้งแก่ผู้แทนผู้ได้รับมอบอำนาจนั้นให้ถือว่าเป็นคำสั่งหรือคำแนะนำที่ได้แจ้งแก่ผู้รับจ้างการแต่งตั้งผู้ควบคุมงานนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างการเปลี่ยนตัวหรือแต่งตั้งผู้ควบคุมงานใหม่จะทำได้หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะขอให้เปลี่ยนตัวแทนได้รับมอบอำนาจนั้น โดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจ้างและผู้รับจ้างจะต้องทำการเปลี่ยนตัวโดยพลัน โดยไม่คิดราคาเพิ่ม หรืออ้างเป็นเหตุเพื่อขยายอายุสัญญาอันเนื่องมาจากเหตุนี้

ข้อ ๑๑. ความรับผิดของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุความเสียหายหรือภัยอันตรายใด ๆ อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของลูกจ้างของผู้รับจ้าง

ความเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่งาน ที่ผู้รับจ้าง ได้ทำขึ้น แม้จะเกิดขึ้นเพราะ เหตุสุดวิสัย นอกจากกรณี อันเกิดจากความผิด ของผู้ว่าจ้างดังกล่าว ในข้อนี้จะสิ้นสุดลง เมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงาน ครึ่งสุดท้ายซึ่งหลังจากนั้นผู้รับจ้างคงต้องรับผิดเพียงในกรณีชำรุดบกพร่องหรือความเสียหายดังกล่าวในข้อ ๘ เท่านั้น

ข้อ ๑๒. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาในอัตราและตามกำหนดเวลาที่ผู้รับจ้างได้ตกลงหรือทำสัญญาไว้ ต่อลูกจ้างดังกล่าว

ถ้าผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าทดแทนอื่นใดแก่ลูกจ้างดังกล่าวในวรรคแรกผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะเอาเงินค่าจ้างที่จะต้องจ่ายแก่ผู้รับจ้างมาจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างดังกล่าวและให้ถือว่าผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินจำนวนนั้น เป็นค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามสัญญาแล้ว

ผู้รับจ้างจะต้องจัดให้มีประกันภัยสำหรับลูกจ้างทุกคนที่จ้างมาทำงานโดยให้ครอบคลุมถึงความรับผิดทั้งปวงของผู้รับจ้างรวมทั้งผู้รับจ้างช่วงอันหากจะมีในกรณีความเสียหายที่คิดค่าสินไหมทดแทนได้ตามกฎหมายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุหรือภัยอันตรายใด ๆ ต่อลูกจ้างหรือบุคคลอื่นที่ผู้รับจ้างหรือผู้รับจ้างช่วงจ้างมาทำงานผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าว พร้อมทั้งหลักฐานการชำระเบี้ยประกัน ให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง

ข้อ ๑๓. การตรวจงานจ้าง

ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาเพื่อควบคุมการทำงานของผู้รับจ้างกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษานั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจการทำงานในโรงงานและสถานที่ที่ก่อสร้างได้ตลอดเวลาและผู้รับจ้างจะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการนั้นตามสมควร

การที่มีกรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษา ทำให้ผู้รับจ้างพ้นความรับผิดชอบตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใดไม่

ข้อ ๑๔. แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน

ผู้รับจ้างจะต้องรับรองว่าได้ตรวจสอบและทำความเข้าใจในรูปแบบรูปรายการละเอียดโดยถี่ถ้วน แล้วหากปรากฏว่าแบบรูปและรายการละเอียดนั้น ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิคผู้รับจ้างตกลงที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานหรือ บริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์ โดยจะคิดค่าใช้จ่ายใดๆ เพิ่มขึ้น จากผู้ว่าจ้างไม่ได้

ข้อ ๑๕. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง

ผู้รับจ้าง ตกลงว่า กรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้ง มีอำนาจที่จะตรวจสอบและควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญาและมีอำนาจที่จะสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอน ซึ่งงานตามสัญญานี้ หากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามกรรมการตรวจการจ้างผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษามีอำนาจที่จะสั่งให้หยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้ ความล่าช้าในกรณีเช่นนี้ ผู้รับจ้างจะถือเป็นเหตุขอขยายวันทำการออกไปไม่ได้

ข้อ ๑๖. งานพิเศษและการแก้ไขงาน

ผู้ว่าจ้าง มีสิทธิที่จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษ ซึ่งไม่ได้แสดงไว้หรือรวมอยู่ในเอกสารสัญญา หากงานพิเศษนั้น ๆ อยู่ในขอบข่ายทั่วไป แห่งวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างยังมีสิทธิสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูปและข้อกำหนดต่าง ๆ ในเอกสารสัญญานี้ด้วยโดยไม่ทำให้สัญญาเป็นโมฆะแต่อย่างใด

อัตราค่าจ้างหรือราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ให้กำหนดไว้สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มเติมขึ้นหรือตัดทอนลงทั้งปวงตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างหากในสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ถึงอัตราค่าจ้างหรือราคาใดๆ ที่จะนำมาใช้ สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวผู้ว่าจ้าง และผู้รับจ้างจะได้ตกลงกันที่จะกำหนดอัตราหรือราคารวมทั้งการขยายระยะเวลา (ถ้ามี) กันใหม่ เพื่อความเหมาะสมในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ผู้ว่าจ้างจะกำหนดอัตราจ้างหรือราคาตายตัวตามแต่ผู้ว่าจ้างจะเห็นว่าเหมาะสมและถูกต้องซึ่งผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างแต่อาจสงวนสิทธิ์ที่จะดำเนินการ ตามข้อ ๒๑ ต่อไปได้

ข้อ ๑๗. ค่าปรับ

หากผู้รับจ้าง ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จ ตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้าง ยังมิได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้าง จะต้องชำระค่าปรับ ให้แก่ผู้ว่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน วันละ .....บาท และจะต้องชำระค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานในเมื่อผู้ว่าจ้างต้องควบคุมงานอีกต่อหนึ่งเป็นจำนวนเงิน วันละ.....บาท นับถัดจาก วันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญา หรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง นอกจากนี้ ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการ ผู้รับจ้างทำงานล่าช้า เฉพาะส่วนที่เกินกว่าจำนวนค่าปรับและค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้อีกด้วย

ในระหว่างที่ผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างจะไม่สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามข้อ ๑๘ ก็ได้ และถ้าผู้ว่าจ้างได้แจ้งข้อเรียกร้องไปยังผู้รับจ้างเมื่อครบกำหนดแล้วเสร็จของงานขอให้ชำระค่าปรับแล้ว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับ ผู้รับจ้างจนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

ข้อ ๑๘. สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเองหรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ผู้ว่าจ้างหรือผู้ที่รับจ้างทำงานนั้นต่อมีสิทธิใช้เครื่องใช้การก่อสร้างสิ่งๆ ที่สร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างและวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีดังกล่าวผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนั้นผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงานและค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญาและค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก็ได้

ข้อ ๑๙. การกำหนดค่าเสียหาย

ค่าปรับหรือค่าเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากผู้รับจ้างตามสัญญานี้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะหักเอาจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้

หากมีเงินค่าจ้างตามสัญญาที่หักไว้จ่ายเป็นค่าปรับและค่าเสียหายแล้วยังเหลืออยู่อีกเท่าใดผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้างทั้งหมด

ข้อ ๒๐. การทำบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

ผู้รับจ้างจะต้องรักษาบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานตามสัญญานี้ รวมทั้งโรงงานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้รับจ้าง ลูกจ้าง ตัวแทน หรือของผู้รับจ้างช่วงให้อยู่ในความสะดวก ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ ในการใช้งานตลอดระยะเวลาการจ้างและเมื่อทำงานเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องขนย้ายบรรดาเครื่องใช้ในการทำงานจ้างรวมทั้งวัสดุ ขยะมูลฝอย และสิ่งก่อสร้างชั่วคราวต่าง ๆ (ถ้ามี) ทั้งจะต้องกลบเกลี่ยพื้นดินให้เรียบร้อยเพื่อให้บริเวณทั้งหมดอยู่ในสภาพที่สะอาดและใช้งานได้ทันที

ข้อ ๒๑. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

๑๒.๑ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น ระหว่างคู่สัญญา เกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญานี้และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

๑๒.๒ เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเห็นพ้องกันให้อนุญาโตตุลาการคนเดียวเป็นผู้ชี้ขาดการระงับข้อพิพาทให้กระทำโดยอนุญาโตตุลาการ ๒ คน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะทำหนังสือ แสดงเจตนาจะให้มีอนุญาโตตุลาการระงับข้อพิพาทและระบุชื่ออนุญาโตตุลาการคนที่ตนแต่งตั้ง ส่งไปยังคู่สัญญา อีกฝ่ายหนึ่งจากนั้น ภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้ รับแจ้งจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สองถ้าอนุญาโตตุลาการทั้งสองคน ดังกล่าวไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ให้อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนร่วมกันแต่งตั้ง อนุญาโตตุลาการ ผู้ชี้ขาดภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับจากวันที่ไม่สามารถตกลงกัน ผู้ชี้ขาดดังกล่าว จะพิจารณาระงับข้อพิพาทต่อไป กระบวนพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้ถือตามข้อบังคับอนุญาโตตุลาการของสถาบันอนุญาโตตุลาการอนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรมโดยอนุโลม หรือตามข้อบังคับอื่นที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบและให้กระทำในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ เป็นภาษาในการดำเนินกระบวนพิจารณา

๑๒.๓ ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนหรือในกรณีที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองคน ไม่สามารถตกลงกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้ คู่สัญญา แต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดได้แล้วแต่กรณี

๑๒.๔ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือของอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดแล้วแต่กรณีให้ถือเป็นเด็ดขาดและถึงที่สุดผูกพันคู่สัญญา

๑๒.๕ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการฝ่ายตนและออกค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาฝ่ายละครั้งในกรณีที่มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือ มีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดให้อนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดเป็นผู้กำหนดภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาโตตุลาการผู้ชี้ขาดคนเดียว แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๒. การขยายเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา

ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จ ตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญานี้ได้ ผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุหรือเหตุการณ์ดังกล่าว พร้อมหลักฐานเป็นหนังสือ ให้ผู้ว่าจ้างทราบ เพื่อขอขยายเวลาทำงานออกไปภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

ถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับจ้างได้สละสิทธิเรียกร้องในการที่จะขอขยายเวลาทำงานออกไปไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือผู้ว่าจ้างทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น

การขยายกำหนดเวลาทำงานตามวรรคหนึ่งอยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๓. การใช้เรือไทย^๔

ในการปฏิบัติตามสัญญานี้ หากผู้รับจ้างจะต้องส่งหรือนำของเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ ที่ต้องนำเข้ามาเพื่อปฏิบัติงานตามสัญญาไม่ว่าผู้รับจ้างจะเป็นผู้นำ ของเข้ามาเองหรือนำเข้ามาโดยผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่นใด ถ้าสิ่งของนั้นต้องนำเข้ามาโดยทางเรือในเส้นทางเดินเรือที่มีเรือไทยเดินอยู่และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนดผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทยเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่นที่มีเรือไทยหรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟไอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใด

ในการส่งมอบงาน ตามสัญญาให้แก่ผู้ว่าจ้างงานนั้นมีสิ่งของตามวรรคแรกผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบใบตราส่ง (Bill of Lading) หรือสำเนาใบตราส่งสำหรับของนั้น ซึ่งแสดงว่าได้บรรทุกมาโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยให้แก่ผู้ว่าจ้างพร้อมกับการส่งมอบงานด้วย

ในกรณีที่ สิ่งของดังกล่าว ไม่ได้บรรทุกจากต่างประเทศ มายังประเทศไทยโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยผู้รับจ้างต้องส่งมอบหลักฐาน ซึ่งแสดงว่าได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

^๔ ตัดออกหรือใส่ไว้ตามความเหมาะสม

การพาณิชย์นาวีให้บรรทุกของโดยเรืออื่นได้หรือหลักฐาน ซึ่งแสดงว่าได้ชำระค่าธรรมเนียมพิเศษ เนื่องจากการไม่บรรทุกของโดยเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีแล้วอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้ว่าจ้างด้วย

ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่ส่งมอบหลักฐาน อย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวในสองวรรคข้างต้นให้แก่ ผู้ว่าจ้าง แต่จะขอส่งมอบงานดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างก่อน โดยไม่รับชำระเงินค่าจ้างผู้ว่าจ้างมีสิทธิ รับงานดังกล่าวไว้ก่อน และชำระเงินค่าจ้างเมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนดังกล่าวแล้วได้

ข้อ ๒๔. มาตรฐานฝีมือช่าง

ผู้รับจ้างตกลงเป็นเงื่อนไขสำคัญว่าผู้ว่าจ้างจะต้องมีและใช้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง จากหรือผู้มีวุฒิบัตรระดับ ปวช. ปวส. และปวท. หรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ. รับรองให้ให้เข้ารับราชการได้ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ.....ของแต่ละสาขาช่าง แต่จะต้องมีช่างจำนวนอย่างน้อย ๑ คน ในแต่ละสาขาช่างดังต่อไปนี้

๒๔.๑ .....

๒๔.๒ .....

..... ฯลฯ.....

ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำบัญชี แสดงจำนวนช่างทั้งหมดโดยจำแนกตามแต่ละสาขาช่างและ ระดับช่าง พร้อมกับระบุรายชื่อช่างผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่างหรือผู้มีวุฒิบัตรดังกล่าว ในวรรคแรก นำมาแสดงพร้อมหลักฐานต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานก่อนเริ่มลงมือทำงาน และพร้อมที่จะให้ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างตรวจสอบดูได้ตลอดเวลาทำงานตามสัญญาของผู้รับจ้าง

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความ โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

(ลงชื่อ).....ผู้ว่าจ้าง
(.....)

(ลงชื่อ).....ที่รับจ้าง
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ตัวอย่างหน้าปก)

เอกสารประกอบการตรวจการจ้างงาน

สัญญาเลขที่ .....
ตรวจการจ้างงานที่...../.....

ชื่ออาคาร .....

แบบเลขที่ .....

สถานที่ก่อสร้าง .....

ชื่อองค์กรผู้รับจ้าง .....

วันที่ตรวจการจ้าง .....

(ตัวอย่างหน้าสารบัญ)

สารบัญ

(เรียงตามลำดับเอกสาร)

- ข้อมูลสำคัญของสัญญา
- สำเนาสัญญาจ้าง
- เอกสารประกอบการตรวจการจ้างงาน
  - เอกสารการอนุมัติ แบบขยายงานก่อสร้าง
  - เอกสารการอนุมัติ วัสดุอุปกรณ์
  - เอกสารผลการทดสอบ
  - เอกสารอื่นๆ
- ภาพถ่ายงานก่อสร้าง
- แผนงานการก่อสร้าง
- บันทึกรายการเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง

สรุปข้อมูลสำคัญของสัญญา

เลขที่สัญญา ..... วันที่ลงนาม .....

ชื่ออาคาร .....

แบบเลขที่ .....

สถานที่ก่อสร้าง .....

ชื่อองค์กรผู้ว่าจ้าง .....

ชื่อองค์กรผู้รับจ้าง .....

มูลค่าสัญญาจ้าง .....

เบิกเงินค่าจ้างล่วงหน้าร้อยละ ..... เป็นเงิน .....

จำนวนเงินที่เบิกค้างงวดงานไปแล้ว ..... คิดเป็นร้อยละ .....

วันเริ่มต้นและสิ้นสุดสัญญา .....

จำนวนวันขยายเวลาสัญญาและวันที่สิ้นสุดสัญญาใหม่ .....

จำนวนงวดงานทั้งหมด .....

งวดงานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ..... (รวมงวดงานวันที่ตรวจ)

จำนวนวันก่อสร้างตามสัญญาทั้งหมด .....

จำนวนวันที่ก่อสร้างไปแล้ว ..... คิดเป็นร้อยละ .....

จำนวนวันที่เหลือ .....

ล่าช้าหรือเร็วกว่าเทียบกับสัญญาหรือแผนงานหลัก .....

ความก้าวหน้าของงานก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ .....

วันที่คาดว่าจะก่อสร้างงวดงานต่อไปแล้วเสร็จ .....

วันที่คาดว่าจะก่อสร้างทั้งหมดแล้วเสร็จตามสัญญา .....

ปัญหาอุปสรรคในปัจจุบัน/อนาคต .....

แนวทางแก้ไข .....

ลงนาม ..... ผู้รับจ้าง

(ตัวอย่างสำเนาสัญญาเฉพาะแผ่นที่เกี่ยวข้องกับการประชุม)

สัญญาจ้าง

แบบสัญญาจ้าง

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/
เขต.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ระหว่าง.....โดย.....ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่ง
กับ.....ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ.....มีสำนักงานใหญ่อยู่
เลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน

นิติบุคคลปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท.....ลงวันที่..... (และ
หนังสือมอบอำนาจลงวันที่.....) แนบท้ายสัญญานี้ (ในกรณีที่ผู้รับจ้างเป็นบุคคลธรรมดา

ให้ใช้ข้อความว่ากับ.....อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/
เขต.....จังหวัด.....) ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้รับจ้าง” อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้อตกลงว่าจ้าง

ผู้ว่าตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงาน.....
ณ.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขสัญญานี้รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญา

ผู้รับจ้างตกลงที่จะจัดหาแรงงานและวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดดีเพื่อใช้ใน
งานจ้างตามสัญญานี้

ข้อ ๒. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

๒.๑ ผนวก ๑.....(แบบรูป).....จำนวน.....หน้า

๒.๒ ผนวก ๒.....(รายการละเอียด).....จำนวน.....หน้า

๒.๓ ผนวก ๓.....(ใบจ้างปริมาณงานและราคา).....จำนวน.....หน้า

๒.๔ ผนวก ๔.....(ใบเสนอราคา).....จำนวน.....หน้า

๒.๕ ..... ฯลฯ.....

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับข้อความในสัญญานี้ ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ
และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๓. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญานี้ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น.....

เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๔. ก. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย)

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างเป็นจำนวนเงิน.....บาท

(.....) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน.....บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายที่ปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาต่อหน่วยเป็นเกณฑ์ตามรายการแต่ละประเภทดังที่ได้กำหนดไว้ใน

ใบแจ้งปริมาณงานและราคา

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างตกลงว่าจำนวนปริมาณงานที่กำหนดไว้ในบัญชีรายการก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคานี้เป็นจำนวนโดยประมาณเท่านั้นจำนวนปริมาณงานที่แท้จริงอาจจะมากหรือน้อยกว่านี้ก็ ได้ ซึ่งผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามราคาต่อหน่วยของงานแต่ละรายการที่ได้ทำเสร็จจริง คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ต่างตกลงที่จะไม่เปลี่ยนแปลงราคาต่อหน่วยหรือเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการที่จำนวนปริมาณงานในแต่ละรายการได้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในสัญญาทั้งนี้ นอกจากในกรณีต่อไปนี้*

๔.๑ เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่า ร้อยละ ๑๒๕ (หนึ่งร้อยยี่สิบห้า) แต่ไม่เกินร้อยละ ๑๕๐ (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงาน และราคาจะจ่ายให้อัตราร้อยละ ๙๐ (เก้าสิบ) ของราคาต่อหน่วย ตามสัญญา

๔.๒ เมื่อปริมาณงาน ที่ทำเสร็จจริงในส่วนที่เกินกว่า ร้อยละ ๑๕๐ (หนึ่งร้อยห้าสิบ) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคาจะจ่ายให้อัตราร้อยละ ๘๓ (แปดสิบสาม) ของราคาต่อหน่วยตามสัญญา

๔.๓ เมื่อปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงน้อยกว่าร้อยละ ๗๕ (เจ็ดสิบห้า) ของปริมาณงานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือใบแจ้งปริมาณงานและราคาจะจ่ายให้ตามราคาต่อหน่วยในสัญญาและจะจ่ายเพิ่มชดเชย เป็นค่า overhead และ mobilization สำหรับงานรายการ นั้นในอัตราร้อยละ ๑๗ (สิบเจ็ด) ของผลต่างระหว่างปริมาณงานทั้งหมดของงานรายการนั้นตามสัญญาโดยประมาณกับปริมาณงานที่ทำเสร็จจริงคูณด้วยราคาต่อหน่วยตามสัญญา

๔.๔ ผู้ว่าจ้าง จะจ่ายเงินที่เพิ่มขึ้นหรือหักลดเงินในแต่ละกรณี ดังกล่าวข้างต้นในงวดสุดท้าย ของการจ่ายเงินหรือก่อนงวดสุดท้ายของการจ่ายเงินตามที่ผู้ว่าจ้างจะพิจารณาเห็นสมควร

ผู้ว่าจ้างตกลงที่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นรายเดือนตามเนื้องานที่ทำเสร็จจริงเมื่อ ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างได้ทำการตรวจสอบผลงานที่ทำเสร็จแล้วและปรากฏว่าเป็นที่พอใจตรงตามข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ทุกประการผู้ว่าจ้างจะออกหนังสือรับรองการรับมอบงานนั้นให้แก่ผู้รับจ้าง

การจ่ายเงินงวดสุดท้ายจะจ่ายให้เมื่องานทั้งหมดตามสัญญาได้แล้วเสร็จทุกประการรวมทั้งการทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่กำหนดไว้ ในข้อ ๒๐

ข้อ ๔. ข. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

(สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม)

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน.....บาท

(.....) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน.....บาท ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายที่
ปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาเหมารวม เป็นเกณฑ์ และกำหนดการจ่ายเงิน เป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ ๑ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน.....ให้แล้วเสร็จภายใน.....

งวดที่ ๒ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน.....ให้แล้วเสร็จภายใน..... ฯลฯ

งวดที่ ๓ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน.....ให้แล้วเสร็จภายใน..... ฯลฯ

งวดที่ ๔ เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงาน.....ให้แล้วเสร็จภายใน..... ฯลฯ

งวดสุดท้าย เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) เมื่อผู้รับจ้าง
ได้ปฏิบัติงานทั้งหมดให้แล้วเสร็จเรียบร้อยตามสัญญารวมทั้งทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามที่
กำหนดไว้ ในข้อ ๒๐

หน้าเอกสารอนุมัติ แบบขยายงานก่อสร้าง
(ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม)

หน้าเอกสารการอนุมัติ วัสดุอุปกรณ์
(ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม)

หน้าเอกสารผลการทดสอบ
(ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม)

หน้าเอกสารอื่นๆ
(ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม)

หน้าภาพถ่ายงานก่อสร้าง
(ที่เกี่ยวข้องกับการประชุม หรือตามรายการงวดงานทุกข้อ)

หน้าแผนงานการก่อสร้าง
(แผนงานแสดงความก้าวหน้าปัจจุบัน)

(ตัวอย่างบันทึกสรุปเอกสารและวัสดุอุปกรณ์)

แบบฟอร์ม ыр.๕-๒ กองแบบแผน

ลำดับ	รายการเอกสาร และวัสดุอุปกรณ์	ชื่อผลิตภัณฑ์/ชนิด/ ประเภท/หมายเลข/รุ่น	มาตรฐานอ้างอิง/สัญญา	เอกสาร ผู้รับจ้าง	ผู้พิจารณา/หรือ	ผลการ พิจารณา	เอกสาร ผู้จ้าง	สืบค้น
1	เสาเข็มคอนกรีตอัดแรง 0.30x0.30x18.00m.	AAA / รุ่น SQ 300	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.396-2549	DRC/02/0986 ธ.20 มีค. 59	กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ มีค.๕๙	พื้นที่/01
2	เหล็กเสริมคอนกรีต	ABC / ชนิดเหล็กข้ออ้อย / Dia.12,16,20,25mm.	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.24-2548	DRC/02/0987 ธ.20 มีค. 59	สนง.โยธาธิการจังหวัด	อนุมัติ	ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ มีค.๕๙	1/02
3	ดวงโคมไฟฟ้า	BEC / โคมทั่วไป / BEC-2x36w.	เอกสาร ก.155/กย/53 มอก.902 ส(1)-2557 IEC-00066	DRC/02/0986 ธ.28 มีค. 59	กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ มีค.๕๙	2/01
		BEC / โคมไฟฝัง / BEC- 1x12w.	เอกสาร ก.155/กย/53 มอก.902 ส(2)-2557 IEC-00077		กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ มีค.๕๙	
4	เครื่องปรับอากาศ	CDE / แบบแยกส่วน/ CDE-48,000 BTU CDE-24,000 BTU CDE-12,000 BTU	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 24 เอกสาร ก.150/กย/53 มอก.1155-2557	DRC/02/0988 ธ.2 กพ. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ขอเอกสาร เพิ่มเติม	ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ กพ.๕๙	3/01 3/02 3/03
5	กระเบื้องเซรามิก	DDD / รุ่น D-007	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 06 มอก.2508-2555	DRC/02/0989 ธ.5 กพ. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ กพ.๕๙	4/01
6	ขออนุมัติเงินงานโครงสร้างบันได	.....	.....	DRC/02/0989 ธ.20 กพ. 59	กองแบบแผน	รอ		
7	เครื่องจ่ายไฟฟ้าต่อเนื่อง UPS	DCD / รุ่นDCD-2000w	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 21 เอกสาร ก.155/กย/53 ขอเพื่อใช้ตามมาตรฐาน IEC-00088 , UL-00099	DRC/02/0990 ธ.21 มีค. 59	กองแบบแผน	รอ		
8	สีผนัง	CIC / C-016ภายนอก C-017 ภายใน	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.72-2549	DRC/02/0986 ธ.29 มีค. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ เมย.๕๙	4/02
9	ขออนุมัติวิศวกรคุมงาน	.....	.....	DRC/02/0986 ธ.31 มีค. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	ธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ธ.๒๐ เมย.๕๙	5

หมายเหตุ ข้อมูล มาตรฐานอ้างอิง/สัญญา จะถูกจัดอุปกรณ์รายการนั้น ถูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดโดยสัญญา มาตรฐาน หรือเป็นการขอเทียบเท่า

บันทึกรายการเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง อาคาร ..ผู้ป่วยนอก.. 2 ชั้น..... แบบเลขที่ ..10464.. โรงพยาบาล..... สัญญาเลขที่ .....พ.ศ..... วันที่...../...../.....

ลำดับ	รายการเอกสาร และวัสดุอุปกรณ์	ชื่อผลิตภัณฑ์/ชนิด/ ประเภท/หมายเลข/รุ่น	มาตรฐานอ้างอิง/สัญญา	เอกสาร ผู้รับจ้าง	ผู้พิจารณา/หาหรือ	ผลการ พิจารณา	เอกสาร ผู้ว่าจ้าง	สืบค้น
1	เสาเข็มคอนกรีตอัดแรง 0.30x0.30x18.00m.	AAA / รุ่น SQ 300	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.396-2549	DRC/02/0986 ลว.20 มค. 59	กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ มค.๕๙	เพิ่มที่1/01
2	เหล็กเสริมคอนกรีต	ABC / ชนิดเหล็กข้ออ้อย / Dia.12,16,20,25mm.	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.24-2548	DRC/02/0987 ลว.20 มค. 59	สนง.โยธาธิการจังหวัด	อนุมัติ	ยธ.๐๒๒๐/๕๖๑ สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ มค.๕๙	1/02
3	ดวงโคมไฟฟ้า	BEC / โคมทั่วไป / BEC-2x36w.	เอกสาร ก.155/กย/53 มอก.902 ล2(1)-2557 IEC-00066	DRC/02/0986 ลว.28 มค. 59	กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ มค.๕๙	2/01
		BEC / โคมไฟฟ้าฝัง / BEC- 1x12w.	เอกสาร ก.155/กย/53 มอก.902 ล2(2)-2557 IEC-00077		กองแบบแผน	อนุมัติ	DCD-04-00987 สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ มค.๕๙	
4	เครื่องปรับอากาศ	CDE / แบบแยกส่วน/ CDE-48,000 BTU CDE-24,000 BTU CDE-12,000 BTU	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 24 เอกสาร ก.150/กย/53 มอก.1155-2557	DRC/02/0988 ลว.2 กพ. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	ขอเอกสาร เพิ่มเติม	สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ กพ.๕๙	3/01 3/02 3/03
5	กระเบื้องเซรามิก	DDD / รุ่น D-007	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 06 มอก.2508-2555	DRC/02/0989 ลว.5 กพ. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ กพ.๕๙	4/01
6	ขออนุมัติแก้ไขงานโครงสร้างบันได	-----	-----	DRC/02/0989 ลว.20 กพ. 59	กองแบบแผน	รอ		
7	เครื่องจ่ายไฟฟ้าต่อเนื่อง UPS	DCD / รุ่นDCD-2000w	แบบเลขที่ 10464 แผ่นที่ 21 เอกสาร ก.155/กย/53 ขอเทียบเท่าตามมาตรฐาน IEC-00088 , UL-00099	DRC/02/0990 ลว.21 มีค. 59	กองแบบแผน	รอ		
8	สีอีมีลชั้น	CIC / C-016ภายนอก C-017 ภายใน	เอกสาร ก.146/กย/53 มอก.72-2549	DRC/02/0986 ลว.29 มีค. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ เมย.๕๙	4/02
9	ขอเปลี่ยนวิศวกรคุมงาน	-----	-----	DRC/02/0986 ลว.31 มีค. 59	คณะกรรมการตรวจการจ้าง	อนุมัติ	สธ.๐๗๐๓.๑/๐๐๔ ลว.๒๐ เมย.๕๙	5

หมายเหตุ ช่องมาตรฐานอ้างอิง/สัญญา ระบุว่าวัสดุอุปกรณ์รายการนั้น ถูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดใดของสัญญา มาตรฐาน หรือเป็นการขอเทียบเท่า

ด่วนที่สุด

ที่ กค (กวพ) ๐๔๒๑.๓/ว ๒๖๘

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การชักข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙

เรียน ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และหัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐ

อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙

ด้วยปรากฏว่าปัจจุบัน มีส่วนราชการต่างๆ มีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับให้กับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง กรณีผู้ขายหรือผู้รับจ้างของตนหรือลดค่าปรับ อันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นหลังจากครบกำหนดระยะเวลาทำการตามสัญญาแล้ว ส่วนราชการจะพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับตามที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างร้องขอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ (๒) ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับหรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลงให้แก่คู่สัญญาไว้ด้วยเหตุสุดวิสัยได้หรือไม่ ซึ่งเหตุแห่งการพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับ จะต้องเป็นเหตุอุปสรรคที่มีส่วนสัมพันธ์กับการส่งมอบสิ่งของหรืองานจ้างตามสัญญาหรือข้อตกลงและส่งผลกระทบต่อตรงที่ทำให้คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสิ่งของหรืองานจ้างได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาตามสัญญาหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) พิจารณาแล้ว เห็นควรชักข้อความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานต่างๆ ถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ในการพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญาด้วยเหตุตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ ดังนี้ (๑) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ (๒) เหตุสุดวิสัย หรือ (๓) เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งเหตุดังกล่าวมีผลกระทบต่อตรงที่ทำให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบสิ่งของหรืองานจ้างตามสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจ้าง แล้วแต่กรณี ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง โดยส่วนราชการจะต้องพิจารณาว่าคู่สัญญาได้ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงให้กับทางราชการเป็นไปอย่างปกติตลอดมา และต้องไม่มีพฤติการณ์ที่จะทิ้งงานของทางราชการ หากมีเหตุผลอันสมควรที่จะพิจารณาจัดหรือลดค่าปรับตามสัญญา แม้ได้ดำเนินการล่วงหน้ากำหนดระยะเวลาส่งมอบหรือแล้วเสร็จตามสัญญาหรือข้อตกลงจนมีค่าปรับเกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ต้องยังมีได้มีการตรวจรับงานงวดสุดท้าย

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติและมีผลบังคับใช้นับถัดจากวันที่ลงนามในหนังสือฉบับนี้เป็นต้นไป และให้มีผลกับสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่ง ณ วันที่ที่หนังสือมีผลบังคับใช้ ยังมีได้มีการตรวจรับงานงวดสุดท้าย

/จึง...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ
และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุภา ปิยะจิตติ)

รองปลัดกระทรวงการคลัง หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายจ่ายและหนี้สิน
ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงการคลัง
ประธานคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ

ฝ่ายเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๒๗ ๗๐๐๐ ต่อ ๔๕๘๘

โทรสาร ๐ ๒๑๒๗ ๗๑๘๕ - ๖

ที่ นร ๑๓๐๕/ว ๕๘๕๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ระยะเวลาในการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง และการตรวจรับพัสดุ
เรียนอ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๑๘๖ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๑
และด่วนมาก ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๗๙ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒

สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ นายกรัฐมนตรีได้เชิญผู้ประกอบอาชีพงานก่อสร้างมาร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาในการจ้างก่อสร้างของทางราชการและมีผู้ประกอบการบางรายได้ร้องขอให้ทางราชการมีการเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินตามสัญญาจ้างก่อสร้างประการหนึ่งด้วย

สำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอเวียนซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง และการตรวจรับพัสดุ ซึ่งได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือที่อ้างถึง กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในทางปฏิบัติและยังมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ

๑. ระยะเวลาในการตรวจการจ้างก่อสร้าง

๑.๑ งานจ้างก่อสร้างแบบราคาเหมารวม (Lump Sum)

ราคาค่างาน	ผู้ควบคุมงาน		คณะกรรมการตรวจการจ้าง	
	งวดงาน	งวดสุดท้าย	งวดงาน	ตรวจรับงาน
ทุกราคาค่างาน	๓ วัน	๓ วัน	๓ วัน	๕ วัน

๑.๒ งานจ้างก่อสร้างแบบราคาต่อหน่วย (Unit Cost)

ราคาค่างาน	ผู้ควบคุมงาน		คณะกรรมการตรวจการจ้าง	
	รายงวด	ครั้งสุดท้าย	รายงวด	ตรวจรับงาน
ไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท	๔ วัน	๘ วัน	๓ วัน	๕ วัน
ไม่เกิน ๖๐ ล้านบาท	๘ วัน	๑๒ วัน	๓ วัน	๕ วัน
ไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท	๑๒ วัน	๑๖ วัน	๓ วัน	๕ วัน
เกิน ๑๐๐ ล้านบาทขึ้นไป	๑๖ วัน	๒๐ วัน	๓ วัน	๕ วัน

ทั้งนี้ โดยมีหลักเกณฑ์ประกอบด้วยว่า

๑) ให้ถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ผู้ควบคุมงาน และคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องเร่งรัดการดำเนินการตรวจการจ้างให้แล้วเสร็จไปโดยเร็วที่สุด และจะต้องไม่เกินระยะเวลาการตรวจการจ้างก่อสร้างตามตารางดังกล่าวข้างต้น สำหรับการนับวันตามระยะเวลาการตรวจรับการจ้างก่อสร้างให้นับเป็น “วันทำการ”

๒) ผู้รับจ้างจะต้องมีหนังสือแจ้งส่งงานมอบให้แก่ส่วนราชการ (ส่งงานสารบรรณเจ้าหน้าที่พัสดุ หรือผู้ควบคุมงาน)

๓) ผู้รับหนังสือส่งมอบงานจะต้องนำหนังสือไปให้งานสารบรรณลงรับในวันนั้นทันทีเว้นแต่จะไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ก็ให้ลงรับในวันทำการถัดไป และให้ส่งมอบให้แก่ผู้ควบคุมงานต่อไป

๔) การนับวันดำเนินการของผู้ควบคุมงาน จะเริ่มนับจากวันถัดจากวันที่ผู้ควบคุมงานได้รับมอบหนังสือส่งงานตามข้อ ๓) แล้ว

ในกรณีที่ผู้ควบคุมงานไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาได้ ให้รายงานประธานคณะกรรมการตรวจการจ้าง พร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็น

๕) การนับวันดำเนินการของคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะเริ่มนับถัดจากวันที่ผู้ควบคุมงานได้ดำเนินการเสร็จและรายงานให้ประธานกรรมการตรวจการจ้างทราบ

ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้างไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาได้ (หากมีการขยายเวลาให้ผู้ควบคุมงานไปก่อนแล้ว จะต้องนำมาคำนวณหักออกจากวันดำเนินการของคณะกรรมการตรวจการจ้างที่กำหนดไว้ด้วย) ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการพร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็นพร้อมกับสำเนาแจ้งให้ผู้รับจ้างทราบด้วย

๒. ระยะเวลาในการตรวจรับพัสดุ

ในการตรวจรับพัสดุ ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจรับในวันที่คู่สัญญา นำพัสดุมาส่งมอบ และให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด แต่อย่างช้าไม่เกิน ๕ วันทำการ นับแต่วันที่คู่สัญญา นำพัสดุมาส่งมอบ ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวไม่รวมถึงระยะเวลาในการตรวจทดลอง หรือตรวจสอบในทางเทคนิค หรือทางวิทยาศาสตร์

กรณีที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นได้ ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการพร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็นพร้อมกับสำเนาแจ้งให้คู่สัญญาทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ**

(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักกฎหมายและระเบียบกลาง

โทร. (๐๒) ๒๕๒๙๔๑๒

โทรสาร (๐๒) ๒๕๒๗๘๙๖

แนวทางการปฏิบัติงานการลด งดเว้นค่าปรับ และการขยายเวลา

ตามคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่น่าสนใจ

<http://www.csel.ago.go.th/index.php/th/legalcounsel>

การงดหรือลดค่าปรับ

คำวินิจฉัยที่   ท. ๑๑๓/๒๕๕๔

เรื่อง   การงดหรือลดค่าปรับ

กฎหมาย ระเบียบ   ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๑๓๘

หน่วยงานที่หารือ   กองบัญชาการกองทัพไทย (ศูนย์รักษาความปลอดภัย)

ผู้ขายสามารถของดหรือลดค่าปรับได้ ก็ต่อเมื่อผู้ขายได้แจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ที่ไม่สามารถส่งมอบตามกำหนดสัญญา พร้อมหลักฐานเป็นหนังสือให้ผู้ซื้อทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง มิฉะนั้นถือว่าผู้ขายสละสิทธิเรียกร้องในการขอลด ค่าปรับตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา ส่วนหนังสือแสดงเจตนาของผู้ขายยินยอมให้ทางราชการปรับตามสัญญา โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ นั้น ไม่ถือว่าเป็นหนังสือสละสิทธิเรียกร้องขอลดค่าปรับและในการของดหรือลดค่าปรับตามสัญญา แต่เป็นเหตุที่ส่วนราชการจะสามารถผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาตามระเบียบพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๘ เท่านั้น และมีเหตุในสัญญาที่จะทำให้ทางราชการ ไม่สามารถพิจารณาลดค่าปรับได้

ข้อเท็จจริงและปัญหา

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้ทำสัญญาซื้อระบบกล้องตรวจจับป้ายทะเบียนจากบริษัท พ. กำหนดส่งมอบสิ่งของภายใน ๑๘๐ วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา ซึ่งจะครบกำหนดส่งมอบสิ่งของพร้อมติดตั้งภายในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๒ ก่อนครบกำหนดระยะเวลาส่งมอบสิ่งของ ผู้ขายได้มีหนังสือ ขอขยายระยะเวลาส่งมอบสิ่งของออกไปในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตสิ่งของตามสัญญา แจ้งว่า ปัจจุบัน มีเหตุขัดข้องเพราะหน่วยงานในประเทศสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนกระบวนการขอใบอนุญาตส่งออก อย่างไรก็ตาม กองบัญชาการกองทัพไทยได้แจ้งการปรับเป็นรายวัน นับตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒ จนถึงวันส่งมอบสิ่งของ ผู้ขายได้มีหนังสือหลายฉบับ แจ้งว่า ยินดีชำระค่าปรับโดยไม่มีเงื่อนไข และได้ ขอเลื่อนการส่งมอบอีกหลายครั้ง ต่อมาเมื่อผู้ขายส่งมอบของทางราชการได้ แจ้งสงวนสิทธิ์เรียกให้ผู้ขายชำระค่าปรับตามสัญญา แต่ผู้ขายได้มีหนังสือ ของดหรือลดค่าปรับคิดเป็นจำนวน ๒๑๐ วัน เนื่องจากเหตุขัดข้องในการ นำสินค้าเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าว

ข้อหารือ

กองบัญชาการกองทัพไทยจึงขอหารือว่า การที่ผู้ขายยินยอมให้ทางราชการปรับโดยไม่มีเงื่อนไข ทั้งสิ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๘ จะถือว่าเป็นการที่ผู้ขายสละสิทธิเรียกร้องในการที่จะขอขยายเวลา ส่งมอบสิ่งของหรือลดหรือลดค่าปรับตามสัญญา จนเป็นผลให้ทางราชการไม่สามารถพิจารณาลดค่าปรับให้กับผู้ขายจำนวน ๒๑๐ วัน หรือไม่อย่างไร

คำวินิจฉัย

เหตุที่ผู้ขายไม่สามารถส่งมอบสิ่งของและอุปกรณ์พร้อมติดตั้งตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญา ผู้ขายสามารถของดหรือลดค่าปรับได้ก็ต่อเมื่อผู้ขายได้แจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ที่ไม่สามารถส่งมอบตามกำหนดสัญญาได้ พร้อมหลักฐานเป็นหนังสือให้ผู้ซื้อทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลงตามสัญญา มิฉะนั้นถือว่า ผู้ขายสละสิทธิเรียกร้องในการขอลดค่าปรับ ดังนั้นการพิจารณาเรื่องนี้กองบัญชาการกองทัพไทยจะต้องพิจารณาก่อนว่า หนังสือของผู้ขายหรือหลักฐานอื่นใดของผู้ขายต่อกองบัญชาการกองทัพไทย อันจะถือได้ว่าเป็นหนังสือแจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลงหรือพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุที่จะลดค่าปรับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๘

หากกองบัญชาการกองทัพไทยเห็นว่า เหตุดังกล่าวสามารถลดค่าปรับได้จึงจะลดค่าปรับให้ส่วนหนังสือที่ผู้ขายยินยอมให้ทางราชการปรับโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ นั้น สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นว่าหนังสือของผู้ขายดังกล่าว มีใช้หนังสือสละสิทธิเรียกร้องขอลดค่าปรับและในการขอหรือลดค่าปรับตามสัญญา แต่เป็นเหตุที่ส่วนราชการจะสามารถผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาตามระเบียบพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๘ เท่านั้น และมีใช้เหตุในสัญญาข้อ ๑๖ ที่จะทำให้ทางราชการ ไม่สามารถพิจารณาลดค่าปรับได้

การคิดค่าปรับและการแก้ไขสัญญา

คำวินิจฉัยที่   ห. ๑๖๙/๒๕๕๖

เรื่อง   การคิดค่าปรับและการแก้ไขสัญญา

กฎหมาย ระเบียบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ ๑๓๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕

หน่วยงานที่หารือ   กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ตามสัญญาซื้อขายคอมพิวเตอร์ กำหนดให้คิดค่าปรับจากราคาคอมพิวเตอร์ทั้งระบบ การที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจรับไม่เรียงตามงวดที่กำหนดในสัญญา ไม่มีผลต่อการคิดค่าปรับตามสัญญา กรมฯ จึงสามารถคิดค่าปรับรายวัน ของค่าพัสดุทั้งสัญญา

การส่งมอบงานล่าช้า จากการที่ผู้ขายขอเปลี่ยนรุ่นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยเหตุ การยกเลิกสายการผลิตอุปกรณ์ เก็บข้อมูลรุ่นดังกล่าว แต่ในที่สุดก็สามารถส่งอุปกรณ์ได้ตามรุ่นที่กำหนดในสัญญา และในสัญญาได้ให้สิทธิในการนำอุปกรณ์นำคอมพิวเตอร์ที่มีรายการต่างไปจากรายละเอียดที่กำหนดไว้ในของสัญญามาส่งมอบแทนได้ การส่งงานล่าช้าจากเหตุดังกล่าวถือเป็นความผิดของผู้ขาย ผู้ขายไม่อาจนำมาเป็นอ้างเพื่อของดค่าปรับตามสัญญาซื้อขายได้ และการเปลี่ยนรุ่นอุปกรณ์ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขสัญญาอีก เนื่องจากเงื่อนไขในสัญญาได้กำหนดอนุญาตไว้แล้ว

ข้อเท็จจริงและปัญหา

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ทำสัญญาซื้อขายคอมพิวเตอร์ กับบริษัท อ. (ผู้ขาย) เพื่อซื้ออุปกรณ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์พร้อมออกแบบพัฒนาติดตั้งโปรแกรมประยุกต์เพื่อสนับสนุนการให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ วงเงินรวมทั้งสิ้น ๒๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๓ รายการ กำหนดส่งมอบภายใน ๓๖๐ วัน นับแต่วันลงนามในสัญญา แต่เนื่องจากในการบริหารสัญญาดังกล่าวมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น รวมถึงการขอปรับเปลี่ยนรุ่น เพราะมีการยกเลิกสายการผลิตอุปกรณ์ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีให้เกิดข้อโต้แย้งหรือเสียเปรียบระหว่างคู่สัญญา

ข้อหารือ

๑. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ตรวจรับพัสดุโดยไม่เรียงตามงวดที่กำหนดในสัญญาจะสามารถคำนวณเงินค่าปรับในอัตราร้อยละ ๐.๒ ของค่าพัสดุทั้งสัญญาตามที่กำหนดไว้ในสัญญาได้หรือไม่

๒. การที่ผู้ขายรับทราบและผู้ผลิตยกเลิกสายการผลิต และผู้ผลิตกลับมาปรับปรุงสายการผลิตและทำการผลิตอุปกรณ์ดังกล่าว จะถือเป็นเหตุสุดวิสัย และนำมาพิจารณางดค่าปรับให้กับผู้ขายได้หรือไม่

๓. ผู้ขายตามสัญญาซื้อขายคอมพิวเตอร์นี้อยู่ในเงื่อนไขที่ได้รับความเสียหายระยะเวลา รวม ๑๒๐ วัน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากเหตุอุทกภัย ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับที่กรมฯ มีเหตุให้งดเว้นค่าปรับผู้ขาย กรณีถือว่าการงดเว้นค่าปรับในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้วหรือไม

๔. ช่วงเวลาที่กรมฯ ใช้ไปในการพิจารณาแต่ละช่วง จะสามารถนำมาพิจารณางดค่าปรับให้กับผู้ขายได้ ถูกต้องแล้วหรือไม่ หากกรมฯ คิดค่าปรับจะนับถดถอยจากวันที่สิ้นสุดสัญญา จนถึงวันส่งมอบครบถ้วนแล้วหักด้วยจำนวนวันที่กรมฯ ใช้ไปในการพิจารณาคุณสมบัติของอุปกรณ์ที่ขอเปลี่ยน กรมฯ ควรพิจารณางดค่าปรับให้แก่ผู้ขายจนถึงเมื่อใด

๕. การที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้รับมอบพัสดุที่ไม่ตรงกับใบเสนอราคาซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายสัญญา ได้แก่ อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลแบบเทป จำนวน ๑ เครื่อง โดยตามสัญญากำหนดให้ส่งมอบ ยี่ห้อ IBM System Storage TS๒๒๔๐ Tape Drive แต่ผู้ขายส่งมอบ ยี่ห้อ IBM System Storage TS๒๒๕๐ Tape Drive จนล่วงพ้นระยะเวลาการตรวจรับแล้ว กรมฯ ยังคงต้องแก้ไขสัญญาอีกหรือไม่ หากกรมฯ สามารถดำเนินการแก้ไขสัญญาได้ หากสัญญาดังกล่าวมีการคิดค่าปรับตามประเด็นหารือข้างต้น กรมฯ จะต้องกำหนดเงื่อนไขอย่างไรจึงจะถูกต้อง ครบถ้วน และไม่เกิดข้อโต้แย้งหรือเสียเปรียบระหว่างคู่สัญญา

คำวินิจฉัย

ข้อหารือที่ ๑ ตามสัญญาซื้อขายคอมพิวเตอร์ ข้อ ๑๕ วรรคสอง เรื่องค่าปรับ กำหนดไว้ว่า “การคิดค่าปรับในกรณีที่คอมพิวเตอร์ที่ตกลงซื้อขายเป็นระบบ ถ้าผู้ขายส่งมอบเพียงบางส่วนหรือขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไป หรือส่งมอบทั้งหมดแต่ใช้งานไม่ได้ถูกต้องครบถ้วนตามผนวก ๓ ให้ถือว่ายังไม่ได้ส่งมอบคอมพิวเตอร์นั้นเลย และให้คิดค่าปรับจากราคาคอมพิวเตอร์ทั้งระบบ” ดังนั้น การคิดค่าปรับตามสัญญาซื้อขายระบบคอมพิวเตอร์ตามสัญญา ข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง จึงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสัญญาข้อ ๑๕ วรรคสอง คือให้คิดค่าปรับจากราคาคอมพิวเตอร์ทั้งระบบ การที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ตรวจรับไม่เรียงตามงวดที่กำหนดในสัญญาไม่มีผลต่อการคิดค่าปรับตามสัญญา แต่อย่างใด กรมฯ จึงสามารถคิดค่าปรับรายวันในอัตราร้อยละ ๐.๒๐ ของค่าพัสดุทั้งสัญญา

ข้อหารือที่ ๒ และ ๔ การที่ผู้ขายส่งงานงวดที่ ๓ ล่าช้า เกิดจากการที่ผู้ขายเสนอขอเปลี่ยนรุ่นอุปกรณ์เก็บข้อมูล Storage ขนาด ๗๐ TB ยี่ห้อ HP รุ่น ๖๔๐๐ เป็นยี่ห้อ HP รุ่น ๖๕๐๐ โดยอ้างเหตุผลว่าบริษัทผู้ผลิตได้ยกเลิกสายการผลิตอุปกรณ์รุ่นดังกล่าวแล้ว ซึ่งในชั้นประกวดราคาผู้ขายก็ได้เสนอหนังสือของบริษัท ก่อนลงนามสัญญาซื้อขาย รับรองคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รุ่นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ขณะนั้นบริษัทผู้ผลิตยังผลิตอุปกรณ์รุ่นดังกล่าวอยู่ และในที่สุดผู้ขายก็สามารถส่งมอบอุปกรณ์เก็บข้อมูลตามรุ่นที่เสนอขายตามสัญญา นอกจากนี้ตามสัญญาซื้อขายข้อ ๑ วรรคสอง ก็ให้สิทธิผู้ขายนำคอมพิวเตอร์ที่มีรายการต่างไปจากรายละเอียดที่กำหนดไว้ในผนวก ๑ ของสัญญา มาติดตั้งแทนได้ การที่ผู้ขาย ส่งงานงวดที่ ๓ ล่าช้าถือเป็นความผิดของผู้ขาย ผู้ขายไม่อาจอ้างเหตุในเรื่องการเสนอขอเปลี่ยนรุ่นอุปกรณ์เก็บข้อมูลเพื่อของดค่าปรับตามสัญญาซื้อขายข้อ ๑๗

ข้อหารือที่ ๓ โดยที่ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ที่มีมติให้ความเห็นชอบให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ ให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากเหตุอุทกภัยตามมาตราที่ คณะรัฐมนตรีได้กำหนดขึ้นนั้น เป็นการกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) ดังนั้น เมื่อกรมฯ มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ก็ชอบที่จะหารือไปยัง กวพ. ตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๒ (๒)

ข้อหารือที่ ๕ ตามที่ได้พิจารณาแล้วในข้อหารือที่ ๒ และ ๔ ว่า ตามสัญญาข้อ ๑ วรรคสอง ให้สิทธิแก่ผู้ขายที่จะเปลี่ยนรายการอุปกรณ์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ซื้อขายได้ โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้ซื้อก่อน ดังนั้น การที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุซึ่งเป็นตัวแทนของกรมฯ ได้ให้ความเห็นชอบให้ผู้ขายเปลี่ยนอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลเทปเป็นยี่ห้อ IBM System Storage TS๒๒๕๐ Tape Drive จึงเป็นการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าในสัญญาข้อ ๑ วรรคสอง การให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุจึงมีผลผูกพันคู่สัญญาซื้อขายแล้ว โดยที่คู่สัญญาไม่จำเป็นต้องทำการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาอีก

ขอตัดค่าปรับภายหลังจากรับกำหนดในสัญญาอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย

คำวินิจฉัยที่ ๔๕/๒๕๕๔

เรื่อง ขอตัดค่าปรับภายหลังจากรับกำหนดในสัญญาอันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย

กฎหมาย ระเบียบ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยพัสดุ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕

หน่วยงานที่หารือ ฝ่ายพัสดุ กองคลัง สำนักงานอัยการสูงสุด

ข้อเท็จจริงและปัญหา

สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ค. ก่อสร้างบ้านพักอัยการจังหวัดฯ โดยผู้รับจ้างกำหนดต้องเริ่มทำงานจ้างภายในวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ จะต้องทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่ ๓๓ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานงวดที่ ๑-๓ ภายในกำหนดเวลาทำงานตามสัญญา แต่ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในกำหนดตามสัญญาในวันที่ ๓๓ กันยายน ๒๕๕๓ ได้ ผู้ว่าจ้างจึงได้แจ้งสงวนสิทธิและเรียกค่าปรับไปยังผู้รับจ้าง ต่อมา ผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานในงวดต่อ ๆ มา ให้แก่ผู้ว่าจ้าง แต่ยังไม่มีการส่งมอบงานงวดสุดท้าย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้มีประกาศจังหวัดสงขลา ให้พื้นที่อำเภอเมืองสงขลาเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน เนื่องจากเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้เกิดพายุดีเปรสชันในอ่าวไทยตอนล่าง และพัดเข้าสู่จังหวัดฯ เป็นเหตุให้เกิดวาตภัยและอุทกภัยในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้ราษฎรได้รับความเสียหายในชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งสาธารณประโยชน์ ผู้รับจ้างจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ และ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ขอขยายระยะเวลาก่อสร้าง หรือขอลดหรือลดค่าปรับตามสัญญา โดยอ้างเหตุภัยพิบัติดังกล่าว ทำให้งานก่อสร้างต้องหยุดลง โดยเหตุภัยพิบัติตามคำร้องขอของผู้รับจ้าง และคำร้องขอขยายระยะเวลาหรือลดค่าปรับของผู้รับจ้าง ได้เกิดขึ้นได้เกิดขึ้นภายหลังจากรับกำหนดการทำงานแล้วเสร็จตามสัญญาแล้ว

ข้อหารือ

เหตุในการขอลดหรือลดค่าปรับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ กรณีเหตุนี้เกิดขึ้นภายหลังครบกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา จะสามารถขอลดหรือลดค่าปรับได้หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัย

ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยพัสดุ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๓๓ วรรคแรก กำหนดว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการทำสัญญาหรือข้อตกลง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลง การบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง การกำหนดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา การขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง การใช้สิทธิตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลง และหลักประกันให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ โดยอนุโลม” และโดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ (๒) ได้ให้อำนาจหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาขอลดหรือลดค่าปรับได้เมื่อมีเหตุสุดวิสัย โดยมีได้กำหนดว่าจะต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นก่อนสิ้นสุดระยะเวลาตามสัญญา เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดและผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญาต้องชำระค่าปรับนับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาจนถึงวันทำงานแล้วเสร็จตามสัญญา ข้อ ๑๗ แต่ปรากฏว่ามีเหตุวาตภัยและอุทกภัยเกิดขึ้นในพื้นที่ก่อสร้างเป็นเหตุให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานต่อไปได้ จึงถือได้ว่าเป็นพฤติการณ์ที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๒๐๕ เมื่อผู้รับจ้างได้แจ้งเหตุขอตัดค่าปรับให้ผู้ว่าจ้างทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่เหตุสิ้นสุดลงตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาจ้างแล้ว อัยการสูงสุดย่อมมีอำนาจพิจารณาขอลดหรือลดค่าปรับได้ตามจำนวนวันที่เกิดเหตุดังกล่าวขึ้น ฯลฯ

ริบหลักประกันสัญญา

คำวินิจฉัยที่ ๑๑๔/๒๕๕๒

เรื่อง ริบหลักประกันสัญญา

กฎหมาย ระเบียบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ,

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๐ และ ๓๘๑

หน่วยงานที่หาหรือ กรมชลประทาน

กรณีที่ผู้ขายไม่สามารถส่งมอบสิ่งของบางรายการได้ เนื่องจากผู้ผลิตได้ยกเลิกการผลิต กรณีดังกล่าว มิใช่การชำระหนี้ล่าช้า แต่เป็นการไม่ชำระหนี้คือไม่ส่งมอบสิ่งของรายการบางรายการอันต้องด้วยมาตรา ๓๘๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่มาตรา ๓๘๑ วรรคแรก โดยผู้ซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาและริบหลักประกันสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนได้ ซึ่งจำนวนเงินหลักประกันที่ริบดังกล่าวย่อมถือได้ว่าเป็นเบี้ยปรับในกรณีที่ผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของรายการดังกล่าว นั่นเอง แต่ผู้ซื้อไม่อาจนำวิธีการคิดค่าปรับรายวันตามที่กำหนดในสัญญาซื้อขายมาใช้แก่กรณีนี้ เนื่องจากค่าปรับดังกล่าวเป็นค่าปรับในกรณีที่ผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของให้หรือไม่สามารถชำระหนี้ให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ตามนัยมาตรา ๓๘๑ วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากผู้ซื้อจะริบหลักประกันสัญญา ก็ชอบที่จะริบหลักประกันสัญญาได้ตามสัดส่วนความเสียหายแห่งราคาสิ่งของรายการที่มีได้ส่งมอบนั้น

ข้อเท็จจริงและปัญหา

กรมชลประทาน ได้ทำสัญญาซื้อขายอะไหล่ซ่อมระบบปั๊มส่งดินฯ จำนวน ๑๐ รายการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๓๙๐,๐๑๕.-บาท กับบริษัท ท. ผู้ขาย โดยผู้ขายได้วางหลักประกันสัญญาเป็นหนังสือค้ำประกัน ของธนาคารจำนวนเงิน ๑๙,๕๐๑ บาท อันเป็นการค้ำประกันการขายสิ่งของทุกรายการตามสัญญา แต่ก่อนครบกำหนดส่งมอบ ผู้ขายมีหนังสือ แจ้งกรมชลประทาน ว่าไม่สามารถ ส่งมอบสิ่งของจำนวน ๑ รายการ ราคา ๒๕๖,๘๐๐.-บาท ได้ โดยอ้างว่าบริษัทผู้ผลิตได้ยกเลิกการผลิตสิ่งของรายการดังกล่าวแล้วกรมชลประทานจึงได้บอกเลิกสัญญาบางส่วนเฉพาะสิ่งของรายการนี้ และเรียกเอาเงินค่าปรับเป็นจำนวนเงิน ๓๙,๐๙๑.๓๘ บาท และได้ดำเนินการจัดซื้อใหม่เป็นอะไหล่ที่มีคุณภาพเทียบเท่าเป็นจำนวนเงิน ๙๘,๐๐๐.-บาท ซึ่งเป็นราคาต่ำกว่าที่บริษัทผู้ขายยังไม่ได้ส่งมอบกรมชลประทาน เห็นว่ากรณีไม่มีค่าเสียหายที่บริษัทผู้ขายต้องชดใช้ให้แก่กรมชลประทาน

ข้อหาหรือ

การริบหลักประกันสัญญาบางส่วน ควรจะใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร จึงจะเหมาะสมและเป็นธรรม

คำวินิจฉัย

สัญญาซื้อขายอะไหล่ซ่อมระบบปั๊มส่งดินฯ ซึ่งกำหนดอัตราค่าปรับรายวันไว้ นั้น เป็นค่าปรับในกรณีที่ผู้ขายไม่ชำระหนี้ (ส่งมอบสิ่งของ) ให้ถูกต้องสมควร เช่น ไม่ชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ตามนัยมาตรา ๓๘๑ วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ข้อเท็จจริงตามที่หาเรื่องนี้ได้ความว่าไม่สามารถส่งมอบสิ่งของรายการที่ ๑ ได้ เนื่องจากผู้ผลิตได้ยกเลิกการผลิต การปฏิบัติผิดสัญญาของผู้ขาย ในกรณีนี้จึงมิใช่การชำระหนี้ล่าช้า แต่เป็นการไม่ชำระหนี้คือไม่ส่งมอบสิ่งของรายการที่ ๑ เลย อันต้องด้วยมาตรา ๓๘๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิใช่มาตรา ๓๘๑ วรรคแรก ซึ่งสัญญาซื้อขายกำหนดบทบังคับในกรณีนี้ไว้เป็นการชัดเจนแล้ว ว่ากรมชลประทานมีสิทธิบอกเลิกสัญญาและริบหลักประกันสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนได้ ซึ่งจำนวนเงินหลักประกันที่ริบดังกล่าวย่อมถือได้ว่าเป็นเบี้ยปรับในกรณีที่ผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของรายการที่ ๑ นั่นเอง โดยกรมชลประทานไม่อาจนำวิธีการคิดค่าปรับรายวันมาใช้แก่กรณีนี้ได้

ส่วนปัญหาว่ากรมชลประทานควรใช้หลักเกณฑ์อย่างไรในการริบหลักประกันสัญญาบางส่วนนั้น เห็นว่า ตามสัญญาซื้อขาย ผู้ขายได้วางหลักประกันสัญญาเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารจำนวนเงิน ๑๙,๕๐๑ บาท อันเป็นการค้ำประกันการขายสิ่งของรวม ๑๐ รายการ ในราคาทั้งสิ้น ๓๙๐,๐๑๕ บาท ซึ่งหากผู้ขายไม่ส่งมอบสิ่งของเลขที่ ๑๐ รายการ กรม

ชลประทานขอที่จะริบหลักประกันสัญญาดังกล่าวทั้งหมด ดังนั้นเมื่อผู้ขายไม่ส่งมอบและกรมชลประทานบอกเลิกสัญญา เฉพาะรายการที่ ๑ ย่อมชอบที่กรมชลประทานจะริบหลักประกันสัญญาตามสัดส่วนแห่งราคาส่งของรายการที่ ๑ นั้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อเท็จจริงได้ความว่า กรมชลประทานได้ปรับผู้ขายไปแล้วเป็นเงิน ๓๙,๐๙๑.๓๘ บาท โดยเป็น ค่าปรับเฉพาะสิ่งของรายการที่ ๑ เป็นเงิน ๓๔,๔๑๑.๒๐ บาท ซึ่งสูงกว่าจำนวนเงินหลักประกันสัญญาอันพึงริบตามแนวทางที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นหากผู้ขายยินยอมชำระค่าปรับตามที่กรมชลประทานกำหนดย่อมถือได้ว่าคู่สัญญาได้ตกลงกันให้ จำนวนเงินส่วนที่สูงกว่าดังกล่าวเป็นค่าสินไหมทดแทนตามนัยมาตรา ๓๘๐ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพิ่มเติมจากจำนวนเงินหลักประกันสัญญาอันพึงริบ (ซึ่งกรมชลประทานใช้วิธีเรียกเงินค่าปรับแทน) แล้ว ดังนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมชลประทานไม่มีค่าเสียหายใด ๆ เกินไปกว่านี้ ย่อมไม่มีเหตุที่จะริบหลักประกันสัญญาของผู้ขายอีก

การคืนเงินค่าปรับตามสัญญาซื้อขาย

คำวินิจฉัยที่ ๑๓๔/๒๕๕๔

เรื่อง การคืนเงินค่าปรับตามสัญญาซื้อขาย

กฎหมาย ระเบียบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ

หน่วยงานที่หารือ ตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต

การส่งมอบของที่ซื้อขายไม่ตรงตามคุณลักษณะทางเทคนิคที่กำหนดไว้ในสัญญา แต่มีคุณสมบัติเทียบเท่า โดยผู้ซื้อ ก็ ยอมตกลงรับเอาสิ่งของที่ซื้อขายนั้นไว้และใช้งานมาตลอดนับแต่วันส่งมอบและคู่สัญญาได้ตกลงแก้ไขสัญญา ในส่วนที่เกี่ยวกับ คุณลักษณะทางเทคนิคดังกล่าว เพื่อให้ตรวจรับสิ่งของได้การรับมอบสิ่งของนั้นจึงถือว่าถูกต้องและมีผลย้อนหลังให้การส่งมอบ ถูกต้องแล้วตั้งแต่ต้นภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ผู้ซื้อจึงมีอาจปรับผู้ขายได้ อย่างไรก็ตาม หากสิ่งของที่ส่งมอบนั้นมีราคาต่ำกว่า สิ่งของตามรายการในสัญญาทางราชการผู้ซื้อควรเรียกส่วนต่างของราคาคืนจากผู้ขายด้วย

ข้อเท็จจริงและปัญหา

ตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ตได้ทำสัญญาซื้อขายระบบโทรทัศน์วงจรปิดพร้อมอุปกรณ์ จากบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ผู้ขายโดย ผู้ขาย ตกลงส่งมอบสิ่งของ ที่ซื้อขาย ณ จุดติดตั้งตามสัญญา ภายในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ต่อมาผู้ขายได้ติดตั้งและส่งมอบระบบโทรทัศน์วงจรปิดพร้อมอุปกรณ์ให้ตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ตภายในกำหนดเวลาตามสัญญา แต่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ตรวจรับงานเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ พบว่า อุปกรณ์เข้ารหัสสัญญาณภาพและเสียง NetworkVideoProcessor (Encoder) และอุปกรณ์ถอดรหัสสัญญาณภาพและเสียง NetworkVideoProcessor (Decoder) มีข้อกำหนด ช่วงอุณหภูมิการใช้งานของอุปกรณ์ไม่ตรงตามที่ระบุไว้ใน TOR เนื่องจากอุปกรณ์ Encoder/Decoder ที่ระบุไว้ใน TOR ต้องมีช่วง อุณหภูมิใช้งานระหว่าง ๓๔ C°- ๗๔ C° แต่ผู้ขายส่งมอบอุปกรณ์ที่มีช่วงอุณหภูมิใช้งานระหว่าง ๐ C°- ๕๐C ต่อมา ตำรวจภูธร จังหวัดภูเก็ตได้รับหนังสือรับรองจากผู้ขายว่ารับประกันการใช้งานของอุปกรณ์ดังกล่าวตลอดอายุการใช้งานที่อุณหภูมิ ๕๑ C°- ๗๔ C° คณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นว่า บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ส่งมอบของล่าช้า ไม่ตรงตาม กำหนดเวลาตามสัญญาซื้อขายจึงต้องรับผิดชอบชำระค่าปรับตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รวมเป็นเงิน ๔๐๔,๘๗๐.๔๐ บาท และหักค่าผลต่างราคาอุปกรณ์ Encoder ตามที่กำหนด ใน TOR ราคาหน่วยละ ๔๓,๕๙๙ บาท แต่ราคาตามใบเสนอราคาหน่วยละ ๔๒,๖๐๐ บาท ส่วนต่างเป็นเงิน ๙๙๙ บาท จำนวน ๔๘ หน่วย เป็นเงิน ๔๗,๙๕๒ บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๔๕๒,๘๒๒.๔๐ บาท ต่อมาผู้ขายยื่นอุทธรณ์ขอให้งดค่าปรับดังกล่าว โดยอ้างว่าได้ส่งมอบอุปกรณ์แล้วตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ข้อหารือ

การที่ผู้ขายขออุทธรณ์ค่าปรับโดยให้งดการปรับตามสัญญานั้น สามารถงดค่าปรับได้หรือไม่ ประการใด

คำวินิจฉัย

ผู้ขาย ได้ส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายให้แก่ตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต ผู้ซื้อ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยมีอุปกรณ์ Encoder/Decoder ไม่ถูกต้องตามคุณลักษณะทางเทคนิคที่กำหนดไว้ในสัญญาแต่ต่อมาหลังจากที่ผู้ขายมีหนังสือยืนยันความสามารถของอุปกรณ์ที่ส่งมอบในการใช้งานที่เทียบเท่า ผู้ซื้อก็ยอมตกลงรับเอาสิ่งของที่ซื้อขายนั้นไว้และใช้งานมาตลอด นับแต่วันส่งมอบ ต่อมาผู้สัญญา ได้ตกลงแก้ไขสัญญาในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางเทคนิคดังกล่าว ซึ่งเป็นการแก้ไขสัญญา เพื่อให้ตรงรับสิ่งของได้ กรณีจึงถือได้ว่าเป็นการรับมอบสิ่งของนั้นว่าถูกต้องแล้วและย้อนหลัง มีผลให้การส่งมอบสิ่งของที่ส่งมอบเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาแล้วจึงมีอาจะปรับผู้ขายได้

อนึ่ง ในข้อตกลงแก้ไขสัญญายังไม่ได้มีการหักลบราคาส่วนต่างของอุปกรณ์ที่เปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ และโดยที่อุปกรณ์รุ่นที่ ตกลงนำมาทดแทนมีราคาต่ำกว่ารุ่นที่กำหนดไว้ในสัญญา ดังนั้นจะต้องหักราคาส่วนต่างนี้ออกจากราคาเดิมด้วย

การเปลี่ยนหลักประกันสัญญา

คำวินิจฉัยที่   **ท. ๑๖๕/๒๕๕๔**

เรื่อง   **การเปลี่ยนหลักประกันสัญญา**

กฎหมาย ระเบียบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๘๐

หน่วยงานที่หารือ   **มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**

หนังสือคำประกันธนาคารเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา รวมถึงการรับประกันความชำรุดบกพร่องทั้งสัญญา เมื่อข้อสัญญามีได้กำหนดให้คำประกันเฉพาะสัญญาส่วนใดส่วนหนึ่ง ก็ไม่อาจแบ่งแยกหลักประกันคืนเป็นส่วน ๆ ได้ แม้มีการขยายเวลารับประกันความชำรุดบกพร่องของสิ่งของบางรายการ ผู้ซื้อจึงมีสิทธิยึดหลักประกันสัญญาไว้ได้จนกว่าผู้ขายจะสิ้นความผูกพันเกี่ยวกับการรับประกันความชำรุดบกพร่องของสิ่งของทั้งหมดตามสัญญา

ข้อเท็จจริงและปัญหา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ทำสัญญาซื้อขายครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมลิขสิทธิ์สำหรับห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์   กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. โดยห้างฯ ได้วางหลักประกันสัญญาเป็นหนังสือคำประกันของธนาคาร ฯ จำนวนเงิน ๔๔๔,๔๔๔ บาท กำหนดระยะเวลารับประกันความชำรุดบกพร่อง ๓ ปี ต่อมามหาวิทยาลัยฯ ได้ทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมโดยตกลงเปลี่ยนแปลง PowerSupply จากขนาด ๘๐ Plus เป็นขนาด ๓๐๐ วัตต์ และตกลงขยายเวลาการประกัน PowerSupply จาก ๓ ปี เป็น ๖ ปี ปรากฏว่า ระยะเวลารับประกันความชำรุดบกพร่องตามสัญญาซื้อขายได้ครบกำหนด ๓ ปีแล้ว แต่ระยะเวลาการประกัน PowerSupplyตามสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมจะครบกำหนด ๖ ปี ในวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ ผู้ขาย จึงเสนอขอเปลี่ยนหลักประกันสัญญา จากจำนวน ๔๔๔,๔๔๔ บาท เป็นจำนวน ๙,๒๕๐ บาท

ข้อหารือ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จึงขอหารือว่า ควรอนุญาตให้ผู้ขาย เปลี่ยนหลักประกันสัญญา จากเดิมจำนวน ๔๔๔,๔๔๔ บาท เป็นจำนวน ๙,๒๕๐ บาท หรือไม่

คำวินิจฉัย

ตามสัญญาซื้อขายครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ฯ ระบุว่า หลักประกันที่ผู้ขายนำมามอบไว้ ผู้ซื้อจะคืนให้เมื่อผู้ขายพ้นจากข้อผูกพันเกี่ยวกับการรับประกันความชำรุดบกพร่องตามสัญญานี้แล้ว เมื่อระยะเวลาการรับประกันความชำรุดบกพร่องของ PowerSupply ขยายเป็น ๖ ปี ตามสัญญาแก้ไขเพิ่มเติม แม้ระยะเวลาประกันความชำรุดบกพร่องของครุภัณฑ์ส่วนอื่นจะสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนด ๓ ปี แต่สัญญานี้ก็ไม่มีเงื่อนไขให้แบ่งแยกหลักประกันคืนเป็นส่วนๆ ได้ กรณีต้องถือว่าผู้ขายยังมีข้อผูกพันเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องอยู่ ผู้ซื้อจึงมีสิทธิยึดหลักประกันสัญญาไว้ได้จนกว่าผู้ขาย จะสิ้นความผูกพันเกี่ยวกับการรับประกันความชำรุดบกพร่องทั้งหมด

การรับประกันสัญญาจ้าง และอายุความการฟ้องคดีกรณีงานจ้างชำรุดบกพร่อง

คำวินิจฉัยที่ ท. ๑๘๓/๒๕๕๓

เรื่อง การรับประกันสัญญาจ้าง และอายุความการฟ้องคดีกรณีงานจ้างชำรุดบกพร่อง

กฎหมาย ระเบียบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๘๐, ๖๘๕, ๖๐๑, ๑๙๓/๓๐ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ มาตรา ๕๑

หน่วยงานที่หารือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมาก

ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลารับประกันความชำรุดบกพร่องที่กำหนดในสัญญา และต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายสำหรับการแก้ไขซ่อมแซม หากผู้รับจ้างไม่ยอมออกค่าใช้จ่าย ผู้ว่าจ้างสามารถบังคับจากหลักประกันสัญญาได้ตามสัญญาจ้างประกอบหนังสือค้ำประกัน และเป็นกรณีที่สัญญาจ้างกำหนดความรับผิดชอบของผู้รับจ้างไว้โดยเฉพาะ จึงไม่อยู่ในบังคับอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่การชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๐๑ หากแต่เป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติอายุความไว้โดยเฉพาะ ซึ่งหากกรณีเป็นสัญญาทั่วไปจึงมีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๙๓/๓๐ แต่หากสัญญาจ้าง เข้าลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง ผู้ว่าจ้างจึงต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ฯลฯ

ข้อเท็จจริงและปัญหา

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากกว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. ก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่มาก ต่อมาภายในกำหนดเวลา ๒ ปี นับจาก วันที่รับมอบงาน ระบบประปาเกิดความชำรุดบกพร่อง ผู้รับจ้างได้ดำเนินการซ่อมแซมแก้ไขบางส่วน แต่ไม่ครบตามรายการที่แจ้งไว้ ผู้ว่าจ้างจึงได้ดำเนินการซ่อมแซมเพื่อให้สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ตามปกติ ต่อมาเมื่อล่วงเลยระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้ว่าจ้างขอสงวนสิทธิที่จะดำเนินการตามสัญญา โดยจะขอเรียกหลักประกันสัญญาตามจำนวนเงินที่ใช้ในการซ่อมแซมระบบประปา จากธนาคารฯ ผู้ค้ำประกัน แต่ผู้ค้ำประกันและผู้รับจ้างไม่ยินยอมโดยอ้างว่าสัญญาก่อสร้างดังกล่าวพ้นภาระการค้ำประกันแล้วตั้งแต่วันที่ครบกำหนด ๒ ปี นับจากส่งมอบงาน

ข้อหารือ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากจะเรียกหลักประกันสัญญาตามจำนวนที่ต้องซ่อมแซมระบบประปาทุกรายการได้หรือไม่ อย่างไร
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากจะใช้อายุความในการชำรุดบกพร่องของงานขึ้นต่อผู้ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายได้หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัย

๑. จากข้อหารือ ๑ ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นกับงานตามสัญญาจ้างภายในกำหนด ๒ ปี นับจากวันที่รับมอบงาน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับการดำเนินการเป็นภาระของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้าง หากผู้รับจ้างไม่ยอมออกค่าใช้จ่าย องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากสามารถบังคับจากหลักประกันสัญญาได้ตามสัญญาจ้าง ประกอบหนังสือค้ำประกัน ซึ่งเป็นกรณีที่ธนาคารผู้ค้ำประกันได้ตกลงผูกพันตนต่อผู้ว่าจ้างเพื่อชำระหนี้ ในเมื่อผู้รับจ้างไม่ชำระหนี้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๐ วรรคแรก โดยได้ระบุไว้อย่างชัดแจ้งในหนังสือค้ำประกันว่าธนาคารยอมผูกพันตนโดยไม่มีเงื่อนไข ที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระหนี้ให้ตามสิทธิเรียกร้องของ ผู้ว่าจ้างในกรณีที่ผู้รับจ้างก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ หรือต้องชำระค่าปรับหรือค่าใช้จ่ายใดๆ หรือผู้รับจ้างมิได้ปฏิบัติภาระหน้าที่ใดๆ ที่กำหนดในสัญญา และระบุให้หนังสือค้ำประกัน มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ทำสัญญาจ้างจนถึงวันที่ภาระหน้าที่ทั้งหลายของผู้รับจ้างจะปฏิบัติสำเร็จลุล่วงไป

เมื่อความปรากฏว่าเหตุความชำรุดบกพร่องเกิดภายในกำหนด ๒ ปี นับจากวันที่รับมอบงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากจึงบังคับเอาจากหลักประกันสัญญาได้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และ ถ้าหากความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายมีเกินกว่าวงเงินหลักประกันสัญญา องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมากยังมีสิทธิเรียกร้องเพิ่มเติมจากผู้รับจ้างได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๕

๒. จากข้อหาหรือ ๒ ในส่วนอายุความในการชำรุดบกพร่องนั้น เนื่องจากระยะเวลา ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องซึ่งมีกำหนด ๒ ปี นับถัดจากวันได้รับมอบงานตามสัญญาจ้างนี้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าความชำรุดบกพร่องซึ่งผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แม้ผู้รับจ้างจะยังมิได้ซ่อมแซมแก้ไขทำให้เรียบร้อยโดยยังคงมีความชำรุดบกพร่องอยู่นั้น แม้ว่าจะพ้นระยะเวลา ๒ ปีมาแล้วก็ตาม เนื่องจากมีข้อกำหนดในสัญญาจ้างไว้โดยเฉพาะ จึงเป็นเรื่องความรับผิดชอบตามสัญญาจ้าง ไม่อยู่ในบังคับอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่การชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๐๑ หากแต่เป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติอายุความไว้โดยเฉพาะ ซึ่งหากกรณีเป็นสัญญาทั่วไปจึงมีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๙๓/๓๐ แต่เนื่องจากสัญญาจ้างนี้ เนื่องงานคือก่อสร้างระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่มาก เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอันเป็นบริการสาธารณะ จึงเข้าลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง ข้อพิพาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับสัญญาจ้างจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ฯลฯ

การจ่ายเงินค่าปรับคืนกรณีมีการโอนสิทธิเรียกร้อง

คำวินิจฉัยที่ ๑๙๙/๒๕๕๔

เรื่อง การจ่ายเงินค่าปรับคืนกรณีมีการโอนสิทธิเรียกร้อง

กฎหมาย ระเบียบ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖

หน่วยงานที่หารือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้รับจ้างได้โอนสิทธิเรียกร้องการรับเงินตามสัญญาจ้าง ให้แก่ผู้รับโอนสิทธิ ตามสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องละได้มีหนังสือแจ้งการโอนสิทธิเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างแล้ว สิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างทั้งหมดย่อมตกเป็นของผู้รับโอน ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ผู้ว่าจ้างซึ่งอยู่ในฐานะลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ค่าจ้างทั้งหมดทุกงวดงาน รวมทั้งการจ่ายคืนเงินค่าปรับที่หักไว้เกิน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเงินค่าจ้าง ให้แก่ หจก. อ. ผู้รับโอนสิทธิซึ่งเป็นเจ้าหนี้โดยตรง

ข้อเท็จจริงและปัญหา

มหาวิทยาลัย ได้ตกลงว่าจ้าง หจก.ร. ปรับปรุงสนามฟุตบอลคณะสวัสดิ์ เป็นจำนวนเงิน ๑,๔๓๐,๐๐๐ บาท ต่อมาผู้รับจ้างได้โอนสิทธิเรียกร้องการรับเงินตามสัญญาจ้างดังกล่าวให้แก่ หจก. อ. และได้แจ้งบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยทราบก่อนครบกำหนดงานแล้วเสร็จตามสัญญา แต่ปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่สามารถปรับปรุงสนามให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา มหาวิทยาลัยจึงได้หักค่าปรับจากค่าจ้าง ตามสัญญารวมทั้งสิ้น ๘๐ วัน คิดเป็นเงิน ๑๑๔,๔๐๐ บาท โดยได้จ่ายค่าจ้างให้ผู้รับโอนสิทธิไป ต่อมาผู้รับจ้างได้มีหนังสือขอขยายระยะเวลาและขอรับเงินค่าปรับคืนเนื่องจากอยู่ในเกณฑ์ได้รับความช่วยเหลือตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมหาวิทยาลัยได้พิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างออกไป ๔๕ วัน มีผลให้ผู้รับจ้างได้ลดค่าปรับลงเป็นเงิน ๖๔,๓๕๐ บาท

ข้อหารือ

มหาวิทยาลัยจะต้องคืนค่าปรับจำนวนดังกล่าว ให้แก่ผู้รับจ้างหรือผู้รับโอนสิทธิในการรับเงินค่าจ้าง

คำวินิจฉัย

การที่ผู้รับจ้างได้โอนสิทธิเรียกร้องการรับเงินตามสัญญาจ้าง เป็นจำนวนเงิน ๑,๔๓๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ หจก. อ. ผู้รับโอนสิทธิ ตามสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องละได้มีหนังสือแจ้งการโอนสิทธิเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยทราบแล้ว ดังนี้ ย่อมถือได้ว่าสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างทั้งหมด (ทุกงวดงาน) ดังกล่าวตกเป็นของ หจก.อ. ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๐๖ ผู้รับจ้างจึงไม่มีสิทธิที่จะรับเงินค่าจ้างทั้งหมดดังกล่าว มหาวิทยาลัยผู้ว่าจ้างซึ่งอยู่ในฐานะลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ค่าจ้างทั้งหมดทุกงวดงานนั้นให้แก่ หจก. อ. ผู้รับโอนสิทธิซึ่งเป็นเจ้าหนี้โดยตรง แต่เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญา ผู้รับจ้างยังไม่สามารถส่งมอบงานให้ครบถ้วนตามสัญญา มหาวิทยาลัยจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับจ้างชำระค่าปรับ และได้หักค่าปรับรวมทั้งสิ้น ๘๐ วัน การที่ผู้รับจ้างได้ขอขยายระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาจ้างออกไป และขอรับเงินค่าปรับคืนโดยอ้างมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมหาวิทยาลัยได้พิจารณาขยายระยะเวลาตามสัญญาออกไปให้ ๔๕ วัน จึงมีผลให้ผู้รับจ้างได้ลดค่าปรับลงจำนวน ๔๕ วัน รวมเป็นเงิน ๖๔,๓๕๐ บาท ซึ่งเงินค่าปรับที่มหาวิทยาลัยหักจากค่าจ้างดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้างที่มหาวิทยาลัย มีหน้าที่ต้องจ่าย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า มหาวิทยาลัยต้องคืนเงินค่าปรับที่หักไว้รวมเป็นเงิน ๖๔,๓๕๐ บาท ให้แก่ผู้รับจ้าง แต่เนื่องจากผู้รับจ้างได้โอนสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างทั้งหมดตามสัญญาให้กับ หจก.อ. ผู้รับโอนสิทธิแล้ว ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงขอที่จะคืนเงินค่าปรับดังกล่าวให้แก่ หจก. อ. ผู้รับโอนสิทธิ

การคืนเงินค่าเสาเข็มงานก่อสร้างอาคาร

คำวินิจฉัยที่ 202/2555

เรื่อง การคืนเงินค่าเสาเข็มงานก่อสร้างอาคารของสถาบันกรมพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่

กฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขสัญญาจ้าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 136

หน่วยงานที่หารือ สถาบันการพลศึกษา

ตามสัญญาผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างโดยถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ และในสัญญามีได้มีข้อตกลงให้ปรับ-ลดราคาเสาเข็มได้ ดังนั้น เมื่อตามสัญญาจ้างระบุให้ถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ และตามแบบรูปรายการก่อสร้างอาคารวิทยบริการได้กำหนดน้ำหนักความปลอดภัยของเสาเข็มไม่น้อยกว่า 40,000 กิโลกรัมต่อต้น ซึ่งการที่จะทราบขนาดและความยาวเสาเข็มที่จะใช้นั้น จะต้องทำการเจาะสำรวจดินบริเวณที่ก่อสร้างอาคารก่อน ดังนั้น เมื่อผลการเจาะสำรวจดินปรากฏว่าผู้รับจ้างต้องใช้เสาเข็มที่มีขนาดและความยาวซึ่งมีราคาสูงกว่าค่าเสาเข็มตามใบแสดงปริมาณงานและราคา ผู้รับจ้างก็ไม่อาจขอปรับราคาค่าจ้างให้สูงขึ้นกว่าที่ตกลงในสัญญาได้

ข้อเท็จจริงและปัญหา

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ (ผู้ว่าจ้าง) ได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารวิทยบริการกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. (รับจ้าง) เป็นเงิน 55,000,000 บาท ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2551 ถึงวันที่ 22 มิถุนายน 2553 ตามสัญญาจ้างเลขที่ 7/2551 โดยในสัญญาให้ถือค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างราคาเหมาเป็นเกณฑ์ ต่อมาผู้รับจ้างมีหนังสือขอคืนเงินค่าเสาเข็มงานก่อสร้างอาคารเป็นเงินจำนวน 6,007,470 บาท เนื่องจากได้ทำการตอกเสาเข็มยาวเกินกว่าการประมาณราคากลางของผู้ว่าจ้าง ซึ่งผู้ว่าจ้างได้พิจารณาแล้วไม่อนุมัติคืนเงินค่าเสาเข็มดังกล่าวเนื่องจากสัญญาจ้างเป็นสัญญาแบบราคาเหมารวมและไม่มีการกำหนดในสัญญาให้ผู้ว่าจ้างสามารถพิจารณาอนุมัติค่าจ้างเพิ่มเติมได้สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ จึงหารือว่า ความเห็นของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ ดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ ควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

คำวินิจฉัย

ตามสัญญาจ้างเลขที่ 7/2551 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2551 ระหว่างสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ ผู้ว่าจ้าง กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างตกลงที่จะทำการก่อสร้างอาคารวิทยบริการ ณ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่ อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ และผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างเป็นเงินจำนวน 55,000,000 บาท โดยถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ แบ่งการจ่ายเงินออกเป็น 15 งวด งวดที่ 1 เป็นเงิน 2,750,000 บาทจ่ายเมื่อผู้รับจ้างได้ทำการปรับพื้นที่ ปักผังบริเวณ กำหนดหลุมเสาเข็มและตอกเสาเข็มทั้งหมดแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ในสัญญามีได้มีข้อตกลงให้ปรับ - ลดราคาเสาเข็มได้ ดังนั้นเมื่อตามสัญญาจ้างระบุให้ถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ และตามแบบรูปรายการก่อสร้างอาคารวิทยบริการได้กำหนดน้ำหนักความปลอดภัยของเสาเข็มไม่น้อยกว่า 40,000 กิโลกรัมต่อต้น ซึ่งการที่จะทราบขนาดและความยาวของเสาเข็มที่จะใช้นั้น จะต้องทำการเจาะสำรวจดินบริเวณที่ก่อสร้างอาคารก่อน ดังนั้น เมื่อผลการเจาะสำรวจดิน ผู้รับจ้างต้องใช้เสาเข็มขนาด 0.30x0.30 เมตร ยาว 9.00 เมตร ซึ่งมีราคาสูงกว่าค่าเสาเข็มตามใบแสดงปริมาณงานและราคา ผู้รับจ้างก็ไม่อาจขอปรับราคาค่าจ้างให้สูงขึ้นกว่าที่ตกลง

ลงในสัญญาได้ อีกทั้งกรณีมิใช่การขอแก้ไขสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 ข้อ 136 เนื่องจากที่ผู้รับจ้างขอให้เปลี่ยนแปลงแบบรูปรายการฐานรากเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากความยาวของเสาเข็มที่ต้องใช้จริง ซึ่งมีใช้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ ความเห็นของสถาบันการพลศึกษาจึงถูกต้องแล้ว

การปรับลดค่าเสาเข็ม

คำวินิจฉัยที่ 105/2554

เรื่อง การปรับลดค่าเสาเข็ม

กฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขสัญญาจ้าง

หน่วยงานที่หารือ จังหวัดลพบุรี

เมื่อรายละเอียดของแบบแปลนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญากำหนดให้ “ความยาวหรือขนาดของเสาเข็มที่นำมาคิดเปรียบเทียบเพิ่ม – ลด ให้ถือขนาดความยาวตามที่วิศวกรฝ่ายผู้รับจ้างเป็นผู้กำหนดจากรายงานผลการเจาะสำรวจดินเป็นการสิ้นสุด” ย่อมหมายความว่าขนาดความยาวของเสาเข็มย่อมเป็นที่ยุติตามที่วิศวกรได้กำหนดแล้วอย่างไรก็ดี แม้ตามสัญญาข้อ 4 ระบุว่า ราคาจ้างตามสัญญานี้ถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ก็ตาม แต่ราคาที่เหมารวมดังกล่าวจะมีขอบเขตเพียงใด ย่อมต้องพิเคราะห์จากเจตนารมณ์ของสัญญาเป็นสำคัญ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าในแบบรูปแบบท้ายสัญญาตามแบบแปลนได้กำหนดไว้เป็นที่แน่นอนว่าให้ใช้เสาเข็มเจาะขนาดความยาว 15 เมตร และได้มีการปรับลดวงเงินกันไปแล้วโดยความยินยอมของผู้รับจ้าง แต่เมื่อมีการก่อสร้างจริงซึ่งใช้เสาเข็มเจาะทั้งสิ้น 778 ต้น แต่ได้ใช้เสาเข็มเจาะความยาว 13 เมตรเพียง 68 ต้น ส่วนอีก 710 ต้น มีความยาวเพียง 11.5 เมตร ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขนาดความยาวของเสาเข็มเจาะ กรณีจึงต้องด้วยสัญญาจ้างข้อ 14 ซึ่งต้องมีการคิดราคาปรับลดกันใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคสอง

ข้อเท็จจริงและปัญหา

จังหวัดลพบุรีได้ทำสัญญาจ้างทำห้ส่วนจำกัด ย. (ผู้รับจ้าง) ให้ก่อสร้างอาคารโรงพยาบาลพระนารายณ์มหาราชตามสัญญาจ้างเลขที่ 276/2552 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2552 โดยใช้เสาเข็มเจาะจำนวน 778 ต้น ตามแบบแปลนเลขที่ 10122 ขนาดเสาเข็มเจาะยาว 15 เมตรแต่หลังจากผลการเจาะสำรวจชั้นดินแล้วได้ปรับการใช้เสาเข็มเจาะอยู่ที่ขนาดความยาว 13 เมตรจึงได้มีการตกลงปรับลดวงเงินกันไปแล้ว แต่ในการก่อสร้างจริงปรากฏว่าเสาเข็มจำนวน 710 ต้น ใช้ขนาดความยาวเพียง 11.5 เมตรเท่านั้น คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงเห็นควรปรับลดค่าจ้างตามสัญญาลงตามส่วน แต่ฝ่ายผู้รับจ้างโต้แย้งว่าสัญญานี้เป็นสัญญาจ้างเหมากรอกรับกับตามสัญญาจ้างและแบบแปลนกำหนดให้ “ความยาวหรือขนาดของเสาเข็มที่นำมาคิดเปรียบเทียบเพิ่ม – ลด ให้ถือขนาดความยาวตามที่วิศวกรฝ่ายผู้รับจ้างเป็นผู้กำหนดจากรายงานผลการเจาะสำรวจดินเป็นการสิ้นสุด” ในกรณีผู้รับจ้างเสนอราคาค่าก่อสร้างเสาเข็มขนาดความยาว 15 เมตร แต่ผู้รับจ้างเจาะสำรวจดินได้ที่มีความลึกขนาดความยาวเสาเข็ม 13 เมตร จึงเปรียบเทียบราคาเสาเข็มที่ลดเงินลงจำนวน 2 เมตร ถือว่าเป็นการสิ้นสุดแล้วจังหวัดลพบุรีจึงหารือว่า การที่ได้ปรับลดความยาวของเสาเข็มให้เหลือ 13 เมตร ถือเป็นการสิ้นสุดแล้วใช่หรือไม่ อย่างไร และการที่ผู้รับจ้างหล่อเสาเข็มที่ขนาดความยาว 13 เมตร แต่ปลายเข็มหล่อสั้นลงเป็นจำนวน 1.50 เมตร จำนวน 710 ต้น ซึ่งผู้รับจ้างอ้างว่าเพื่อใช้ก่อสร้างฐานรากที่มีความลึก 3.50 เมตร ส่วนที่อยู่ในชั้นใต้ดินตามที่กองแบบแผนฯ อนุมัติ และอ้างเป็นสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างโดยเป็นการจ้างทำของไม่ได้เป็นการซื้อของ ซึ่งในการทำงานในส่วน of เสาเข็มเจาะได้ปฏิบัติถูกต้องแล้วตามการใช้งานและตรงตามหลักวิศวกรรมแล้ว กรณีนี้ จังหวัดลพบุรีจะลดเงินในส่วนที่ไม่ได้ใช้เสาเข็มให้ได้ตามขนาดที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

คำวินิจฉัย

สัญญาจ้างฉบับเลขที่ 276/2552 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2552 ข้อ 2 ระบุให้เอกสารแนบท้ายสัญญารวมทั้งแบบแปลนเลขที่ 10122 ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ซึ่งตามรายละเอียดของแบบแปลนเลขที่ 10122 แผ่นที่ 43 หัวข้อการเสนอราคา ข้อ 3 และแผ่นที่ 65 หัวข้อรายละเอียดงานวิศวกรรมโครงการ ข้อ 6 ที่กำหนดให้ “ความยาวหรือขนาดของเสาเข็มที่นำมาคิดเปรียบเทียบเพิ่ม – ลด ให้ถือขนาดความยาวตามที่วิศวกรฝ่ายผู้รับจ้างเป็นผู้กำหนดจากรายงานผลการเจาะสำรวจดินเป็นการสิ้นสุด” ย่อมหมายความว่า ขนาดความยาวของเสาเข็มย่อมเป็นที่ยุติตามที่วิศวกรได้กำหนดแล้ว อย่างไรก็ดี แม้ตาม

สัญญาข้อ 4 ระบุว่าราคาค่าจ้างตามสัญญานี้ถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ก็ตาม แต่ราคาที่เหมารวมดังกล่าวจะมีขอบเขตเพียงใด ย่อมต้องพิเคราะห์จากเจตนารมณ์ของสัญญาเป็นสำคัญ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ในแบบรูปแนบท้ายสัญญาแบบแปลนเลขที่ 10122 แผ่นที่ 65 ได้กำหนดไว้เป็นที่แน่นอนว่าให้ใช้เสาเข็มเจาะขนาดความยาว 15 เมตรซึ่งต่อมาเมื่อได้เจาะสำรวจดินแล้วได้กำหนดให้เสาเข็มเจาะอยู่ที่ความยาว 13 เมตร และได้มีการปรับลดวงเงินกันไปแล้วโดยความยินยอมของผู้รับจ้าง แต่เมื่อมีการก่อสร้างจริงซึ่งใช้เสาเข็มเจาะทั้งสิ้น 778 ต้น แต่ได้ใช้เสาเข็มเจาะความยาว 13 เมตร เพียง 68 ต้น ส่วนอีก 710 ต้นมีความยาวเพียง 11.5 เมตร ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขนาดความยาวของเสาเข็มเจาะ กรณีจึงต้องด้วยสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคแรก¹ ซึ่งให้สิทธิผู้ว่าจ้างสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูปและสัญญาผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษซึ่งไม่ได้แสดงไว้หรือรวมอยู่ในเอกสารสัญญา หากงานพิเศษนั้นๆ อยู่ในขอบข่ายทั่วไปแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างยังมีสิทธิข้อกำหนดต่างๆ ในเอกสารสัญญาได้โดยต้องคิดราคาปรับลดกันใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคสอง² สั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูปและข้อกำหนดต่างๆ ในเอกสารสัญญานี้ด้วย โดยไม่ทำให้สัญญาเป็นโมฆะแต่อย่างใด² สัญญาจ้างข้อ 14 งานพิเศษและการแก้ไขงาน(วรรคสอง) อัตราค่าจ้างหรือราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ให้กำหนดใช้สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มเติมขึ้น หรือตัดทอนลงทั้งปวงตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง หากในสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ถึงอัตราค่าจ้างหรือราคาใดๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะได้ตกลงกันที่จะกำหนดอัตราหรือราคา รวมทั้งการขยายระยะเวลา (ถ้ามี) กันใหม่เพื่อความเหมาะสม ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ผู้ว่าจ้างจะกำหนดอัตราหรือราคาตายตัวตามแต่ผู้ว่าจ้างจะเห็นว่าเหมาะสมและถูกต้องซึ่งผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง

การเรียกคืนค่าเสาเข็มตามสัญญาจ้าง

คำวินิจฉัยที่ 82/2554

เรื่อง การเรียกคืนค่าเสาเข็มตามสัญญาจ้าง

กฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขสัญญาจ้าง

หน่วยงานที่หารือ วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อผู้รับจ้างตอกเสาเข็มแล้ว มีเสาเข็มโผล่พื้นดินและผู้ว่าจ้างได้คิดคำนวณความยาวเสาเข็มที่ตอกไม่ลงทุกต้นรวมกันเท่ากับ 394.37 เมตร คิดเป็นต้นได้ 44 ต้น ต้นละ 1,800 บาท เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 79,200 บาท จึงเป็นกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาระบุให้ผู้รับจ้างต้องคืนค่าเสาเข็มในส่วนที่ตอกไม่ลงให้แก่ผู้ว่าจ้างโดยไม่มีเงื่อนไข ดังนั้น ผู้ว่าจ้างจึงสามารถบังคับผู้รับจ้าง ให้ปฏิบัติตามสัญญา โดยชำระเงินคืนค่าเสาเข็มในส่วนที่เสาเข็มที่โผล่พื้นดินได้และหากผู้รับจ้างไม่ยินยอมชำระคืนค่าเสาเข็มตามจำนวนค่างานที่ลดลง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิตามสัญญาที่จะหักค่าเสียหายดังกล่าวจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้

ข้อเท็จจริงและปัญหา

วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ (ผู้ว่าจ้าง) ได้ทำ สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารศูนย์วิทยบริการ ค.ส.ล. 2 ชั้น กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ธ. (ผู้รับจ้าง) ต่อมาหลังจากผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานงวดที่ 1 แล้ว ปรากฏว่าในการตอกเสาเข็มแต่ละต้นตามแบบแปลนมีบางส่วนของเสาเข็มเหลือโผล่พื้นดิน มีความยาวทุกต้นรวมกันเท่ากับ 394.37 เมตร คิดเป็นต้นได้ 44 ต้น

วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์จึงหารือว่า

1. ตามเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้างก่อสร้างหมวดที่ 1 รายการมาตรฐานงานก่อสร้างอาคาร ข้อ 5 “งานตอกเสาเข็ม” และแบบรูปรายการที่ใช้ประกอบสัญญาหน้าที่ 12 รายการประกอบแบบรายงานวิศวกรรม ข้อ 8 (8.1) ที่ระบุว่า “ให้ผู้รับจ้างคืน

ค่าเสาเข็มแก่ผู้ว่าจ้างในกรณีที่เสาเข็มตอกไม่ลง” นั้น วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์จะบังคับให้ผู้รับจ้างปฏิบัติตามสัญญาจ้างโดยชำระเงินคืนค่าเสาเข็มแก่ผู้ว่าจ้างในส่วนของเสาเข็มที่เหลือโผล่พื้นดินเป็นจำนวนเงิน 79,200 บาท ได้หรือไม่

2. หากผลของสัญญาบังคับให้ผู้รับจ้างต้องชำระคืนค่าเสาเข็มตามจำนวนดังกล่าว แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอม ผู้ว่าจ้างจะริบเงินจากหลักประกันสัญญาที่ผู้รับจ้างวางไว้ได้หรือไม่

คำวินิจฉัย

1. จากข้อหารือ 1 เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารรายงานการตอกเสาเข็ม แต่ละต้นว่า มีเสาเข็มโผล่พื้นดิน และวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ได้คิดคำนวณความยาวของเสาเข็มที่ตอกไม่ลงทุกต้นรวมกันเท่ากับ 394.37 เมตร คิดเป็นต้นได้ 44 ต้น ต้นละ 1,800 บาท เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 79,200 บาท จึงเป็นกรณีตามข้อ 5.4 (3) ของเอกสารผนวก 1 รายการ ประกอบแบบแนบท้ายสัญญาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ซึ่งระบุให้ผู้รับจ้างต้องคืนค่าเสาเข็ม ในส่วนที่ตอกไม่ลงให้แก่ผู้ว่าจ้างโดยไม่มีเงื่อนไข ดังนั้นวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์จึงสามารถบังคับผู้รับจ้างให้ปฏิบัติตามสัญญา โดยชำระเงินคืนค่าเสาเข็มในส่วนของเสาเข็มที่เหลือโผล่พื้นดินเป็นจำนวนเงิน 79,200 บาท ได้

2. จากข้อหารือ 2 หากผู้รับจ้างไม่ยินยอมชำระคืนค่าเสาเข็มตามจำนวนค่างานที่ลดลง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิตามสัญญาข้อ 17¹ ที่จะหักค่าเสียหายดังกล่าวจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้

หารือการปรับลดเงินค่าเสาเข็มงานก่อสร้าง

คำวินิจฉัยที่ 209/2550

เรื่อง หารือการปรับลดเงินค่าเสาเข็มงานก่อสร้าง

กฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขสัญญาจ้าง

หน่วยงานที่หารือ จังหวัดพังงา

แม้สัญญาจ้างจะถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ก็ตาม แต่ราคาที่เหมารวมดังกล่าวจะมีขอบเขตเพียงใดย่อมต้องพิเคราะห์จากเจตนารมณ์ของสัญญาเป็นสำคัญหากข้อเท็จจริงได้ความว่าแบบรูปของงานจ้างที่แนบท้ายสัญญาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาด้วยนั้น มิได้กำหนดขนาดความยาวของเสาเข็มไว้ ย่อมเห็นเจตนารมณ์ได้ว่าคู่สัญญาตกลงให้ค่าเสาเข็มเป็นราคาเหมารวมเช่นเดียวกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะใช้เสาเข็มขนาดเท่าใดในการก่อสร้าง ก็ไม่เป็นผลให้ราคาเหมารวมดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป แต่หากข้อเท็จจริงได้ความว่าแบบรูปแนบท้ายสัญญาได้กำหนดไว้แน่นอนว่าให้ใช้เสาเข็มขนาดความยาว 12 เมตร ราคาที่เหมารวมดังกล่าวย่อมมุ่งหมายถึงกรณีที่มีการก่อสร้างจริงใช้เสาเข็มตามขนาดที่ระบุไว้เท่านั้น ดังนั้น เมื่อผู้ว่าจ้างประสงค์ให้เปลี่ยนเป็นขนาดความยาว 8 เมตร กรณีย่อมต้องด้วยสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคแรกที่ให้สิทธิผู้ว่าจ้างสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูปและข้อกำหนดต่างๆ ในเอกสารสัญญาได้โดยจะต้องคิดราคากันใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคสอง

ข้อเท็จจริงและปัญหา

จังหวัดพังงาได้ทำสัญญาจ้างบริษัท พ. จำกัด ก่อสร้างโครงการอาคารเอนกประสงค์ 2 ชั้นครึ่ง และกุฏิ คสล. 2 ชั้น วัดนิกรวราราม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงาหลังจากทำสัญญาจ้างแล้ว ผู้รับจ้างได้มีหนังสือถึงผู้ว่าจ้างขอเปลี่ยนแปลงความยาวของเสาเข็มจากเดิมที่ใช้ขนาด 0.4x0.4x12.0 เมตร เป็นขนาด 0.4x0.4x8.00 เมตร เพื่อให้เป็นไปตามข้อแนะนำของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพังงา ซึ่งจากข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้ความยาวของเสาเข็มลดลง จังหวัดพังงาจึงได้ตัดลดค่าเสาเข็มลง 317,087.23 บาท แต่บริษัท พ. จำกัด เห็นว่าสัญญาจ้างดังกล่าวเป็นการจ้างแบบเหมารวม ผู้ว่าจ้างไม่สามารถหักเงินค่างานที่ลดลงได้ จังหวัดพังงาจึงหารือว่า การปรับลดเงินค่าเสาเข็มตามสัญญาดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัย

ถึงแม้สัญญาจ้างฉบับลงวันที่ 13 มิถุนายน 2550 ข้อ 4 จะระบุว่า ราคาจ้างตามสัญญานี้คือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์ก็ตาม แต่ราคาที่เหมารวมดังกล่าวจะมีขอบเขตเพียงใดย่อมต้องพิเคราะห์จากเจตนารมณ์ของสัญญาเป็นสำคัญ กล่าวคือ หากข้อเท็จจริงได้ความว่าแบบรูปของงานจ้างที่แนบท้ายสัญญาซึ่งสัญญาจ้างข้อ 2.1 และข้อ 2.2 กำหนดให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาด้วยนั้น มิได้กำหนดขนาดความยาวของเสาเข็มไว้ ย่อมเห็นเจตนารมณ์ได้ว่าคู่สัญญาดอกงให้ค่าเสาเข็มเป็นราคาเหมารวมเช่นเดียวกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะใช้เสาเข็มขนาดเท่าใดในการก่อสร้าง ก็ไม่เป็นผลให้ราคาเหมารวมดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในสัญญาข้อ 4 แต่หากข้อเท็จจริงได้ความว่าแบบรูปแนบท้ายสัญญาได้กำหนดไว้เป็นที่แน่นอนว่าให้ใช้เสาเข็มขนาดความยาว 12 เมตร ราคาที่เหมารวมดังกล่าวย่อมมุ่งหมายถึงกรณีที่มีการก่อสร้างจริงใช้เสาเข็มตามขนาดที่ระบุไว้เท่านั้น ดังนั้น เมื่อผู้ว่าจ้างประสงค์ให้เปลี่ยนเป็นขนาดความยาว 8 เมตร กรณีย่อมต้องด้วยสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคแรก ที่ให้สิทธิผู้ว่าจ้างสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูปและข้อกำหนดต่างๆ ในเอกสารสัญญาได้โดยจะต้องคิดราคากันใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างข้อ 14 วรรคสอง

แนวทางการปฏิบัติงานการลด งดเว้นค่าปรับ และการขยายเวลา

ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด

<http://www.athiwat.com/>

เกร็ดความรู้ - เกร็ดความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ภารกิจหลักอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการทำหน้าที่ในการตรวจรับพัสดุ หรือตรวจการจ้าง ของ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือคณะกรรมการตรวจการจ้างที่มีอยู่ตามนัย ข้อ 71 และข้อ 72 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ การเป็นผู้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ของ หัวหน้าส่วนราชการในการเสนอให้มีการงด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลงให้แก่ผู้ขาย หรือผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นคู่สัญญาของทางราชการ แล้วแต่กรณี ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ เรียกโดยย่อว่า “กพพ.” ได้กำหนดแนวทาง ปฏิบัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวเพิ่มเติมไว้ในหนังสือเวียนข้อความเข้าใจไปยัง ส่วนราชการต่างๆ ตามนัย หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กพพ) 1305/ว 11948 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2543 ข้อ 3 ที่ว่า “กรณีที่ส่วนราชการได้ทำ สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้ว ต่อมาหากมีความจำเป็น ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา หรือ ข้อตกลง หรือพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญา การงด หรือลดค่าปรับแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือ คณะกรรมการตรวจการจ้าง แล้วแต่กรณี เป็นผู้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการ พิจารณาของหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้มี อำนาจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา การขยายระยะเวลาทำการตามสัญญา การงด หรือลดค่าปรับในแต่ละครั้งด้วย

จากภารกิจดังกล่าว ปัญหาที่คณะกรรมการต้องตัดสินใจก็คือ กรณีใดบ้างที่เป็นเหตุให้สามารถใช้เป็นเกณฑ์ การ พิจารณางด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ ดังนั้น เพื่อช่วยให้แนวทางในการพิจารณาเสนอความเห็น ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอเสนอตัวอย่างข้อหาหรือที่นำสนใจของส่วนราชการ แห่ง หนึ่ง ที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุเคยมีแนววินิจฉัยไว้ดังนี้

กรม ก. แจ้งว่าได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงาน จำนวน 1 หลัง พร้อมถมดิน กับบริษัท ข. ผู้รับจ้าง ตาม สัญญาจ้าง ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2546 วงเงิน 48 ล้านบาทเศษ กำหนดเวลาให้เริ่มทำงานภายในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2546 สิ้นสุดสัญญาวันที่ 1 มีนาคม 2548 แบ่งงวดงานและการจ่ายเงินเป็น 16 งวด มีการจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นเงิน 7 ล้านบาทเศษ ในระหว่างสัญญา บริษัท ข.ได้ร้องขอให้กรม ก. ปรับงวดเงินเพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงิน พร้อมทั้งขอขยาย เวลาทำการตามสัญญาโดยอ้างเหตุ 3 ประการ กล่าวคือ เหตุจากการที่กรม ก. ส่งมอบสถานที่ก่อสร้างล่าช้า เป็นเวลา 18 วัน เหตุจากการลาออกและโยกย้ายของประธานกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงาน ตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงธันวาคม 2547(ผู้ ควบคุมงานได้ลาออก เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2547 ประธานกรรมการตรวจการจ้างได้ย้ายเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2547 และ หัวหน้าผู้ควบคุมงานได้ย้ายเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2547) แต่ผู้รับจ้างได้รับแจ้งการแต่งตั้ง ผู้ทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2547 ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานและเบิกเงินได้ ตามกำหนดเวลาในสัญญา จึงขอขยายเวลา จากเหตุนี้เป็นเวลา 66 วัน และประการสุดท้าย เป็นเหตุจากการที่บริษัท ข. ได้ส่งมอบงวดที่ 2-7 และ กรม ก. ได้ตรวจรับงาน งวดดังกล่าวแล้ว แต่ผู้รับจ้างยังไม่ได้รับเงินค่าจ้าง จึงขอขยายเวลา ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการได้มีการตรวจรับงาน งวดที่ 4 คือ วันที่ 27 กันยายน 2547 ไปจนถึงวันที่ผู้รับจ้างได้รับเงินค่าจ้างงวดงาน ดังกล่าวคือวันที่ 18 มีนาคม 2548 เป็นเวลา 168 วัน ใน การนี้ กรม ก. ได้ทำบันทึกข้อตกลง ลงวันที่ 5 เมษายน 2548 แก้ไขสัญญาจ้างโดยเฉลี่ยปรับลดเงินค่าจ้างจากงวดที่ 9-15 มา เพิ่มให้แก่งวดที่ 1 ตามที่บริษัท ข. ร้องขอ พร้อมทั้งขยายเวลาทำการจากเหตุที่กรม ก. ส่งมอบพื้นที่ล่าช้า จำนวน 18 วัน ให้กับบริษัท ข. จากเดิมสิ้นสุดวันที่ 1 มีนาคม 2548 เป็นวันที่ 19 มีนาคม 2548 สำหรับกรณีที่ขอขยายเวลาจากเหตุที่ผู้รับจ้าง ได้รับเงินค่าจ้างงวดที่ 2-7 ล่าช้านั้น กรม ก. ไม่ได้พิจารณาในเหตุดังกล่าว เนื่องจากผู้รับจ้างเป็นหนี้ภาษีอากรค้างชำระต่อ กรมสรรพากรเป็นเงิน 19 ล้านบาทเศษ ซึ่งกรมสรรพากรได้แจ้งให้นำเงินค่าจ้างจากงวดงานที่ 1-7 เป็นเงิน 14 ล้านบาทเศษ มาชำระหนี้ดังกล่าว ซึ่งผู้รับจ้างได้ยื่นคำร้องคัดค้าน ในระหว่างที่รอผลการพิจารณา จึงยังไม่มีการจ่ายเงินค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง

ภายหลังสิ้นสุดสัญญา ปรากฏว่า บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานทั้งสิ้น จำนวน 12 งวด (งวดที่ 1-12) จากทั้งหมด 16 งวด โดยงวดที่ 2-8 บริษัท ข. ส่งมอบภายในกำหนดสัญญาและคณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีมติรับมอบไว้แล้ว ส่วนงวดที่ 1 งวด ที่ 9 และงวดที่ 10-12 ได้ส่งมอบภายหลังสิ้นสุดสัญญา แต่คณะกรรมการตรวจการจ้างมีมติรับมอบไว้เฉพาะงวดที่ 1 และ 9

เท่านั้น ส่วนงวดที่ 10-12 ยังอยู่ในระหว่างตรวจรับ ทั้งนี้ กรม ก. ได้สงวนสิทธิ์ปรับสำหรับงวดงานที่ส่งมอบล่าช้า ซึ่งบริษัท ข. ได้อุทธรณ์ขอให้กรม ก. พิจารณาสั่งงดค่าปรับและเบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้บริษัท ข. โดยอ้างว่า สาเหตุที่ทำให้การก่อสร้างล่าช้า ล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญา จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังไม่แล้วเสร็จ เป็นเหตุเนื่องมาจาก ความผิด ความบกพร่อง หรือระบบ การดำเนินงานโดยรวมของส่วนราชการผู้ว่าจ้าง หรือพฤติกรรมที่จะโทษบริษัท ข. ผู้รับจ้างมิได้ ตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 139 (1) และ (3) กรม ก. จึงขอหารือว่าจากข้อเท็จจริงที่ ปรากฏ ตามอุทธรณ์ของบริษัท ข. กรม ก. จะสามารถพิจารณา ขยายเวลา งด หรือลดค่าปรับ ให้กับผู้รับจ้างได้หรือไม่ ประการใด

เรื่องนี้ปรากฏว่า คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุได้พิจารณาตอบข้อหารือกรม ก. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา ข้ออุทธรณ์ของบริษัท ข. ไว้ว่า ในหลักการ การพิจารณา งด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญา ตามระเบียบ สำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 139 ได้วางหลักเกณฑ์ไว้สรุปว่าให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้า ส่วนราชการที่จะเป็นผู้พิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะกรณี(1) เหตุที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่อง ของส่วนราชการ (2) เหตุสุดวิสัย และ (3) เหตุเกิดจากพฤติกรรม อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งเหตุ ดังกล่าวต้องมีส่วนสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อตรง ที่ทำให้ผู้รับจ้างทำงานล่าช้า ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จทัน ตามเงื่อนไขของสัญญาได้ ดังนั้น ในการที่จะพิจารณา งดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาตามหนังสืออุทธรณ์ของบริษัท ข. หรือไม่นั้น จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจของหน่วยงานที่จะต้องพิจารณาภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้แยกการ พิจารณาไว้รวม 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1

กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาขยายระยะเวลาก่อสร้างล่าช้า กล่าวคือ บริษัท ข. อ้างว่า ได้ขอขยายเวลาก่อสร้าง เนื่องจากกรม ก. ส่งมอบสถานที่ก่อสร้างล่าช้าจากที่กำหนดในสัญญา (วันที่ 7 พฤศจิกายน 2546) เป็นเวลา 18 วัน ซึ่ง คณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 ให้ขยายระยะเวลาสิ้นสุดสัญญาออกไปอีก 18 วัน จากเดิม สิ้นสุดวันที่ 1 มีนาคม 2548 เป็นวันที่ 19 มีนาคม 2548 โดยใช้เวลาในการพิจารณาล่าช้าเป็นเวลา 233 วัน (นับตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน 2546-7 กรกฎาคม 2547) ซึ่งถือเป็นเหตุตามระเบียบข้อ 136 และข้อ 139 (1) **ประเด็นนี้เห็นว่า**ในระหว่างที่ กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาให้แก่บริษัท ข. หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรม ก. มิได้มีคำสั่งให้ บริษัท ข. หยุดการดำเนินการก่อสร้างแต่อย่างใด ผู้รับจ้างยังคงสามารถ ดำเนินงานตามสัญญาได้ตามปกติ การที่กรม ก.ต้องใช้ เวลาพิจารณาขยายเวลาให้มิได้มีส่วนสัมพันธ์ หรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้างแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีนี้ จึง ไม่ใช่เหตุที่จะอ้าง หรือขอ งด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบข้อ 139 (1) ได้แต่อย่างใด

ประเด็นที่ 2

บริษัท ข. อ้างว่า กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างในส่วนของงวดงานที่ 1 นานเกินสมควร เป็น เหตุให้การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า กล่าวคือ ในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างเพื่อให้เกิดสภาพคล่อง ทางการเงินตามที่ บริษัท ข. ร้องขอนั้น กรม ก. เพียงแต่ปรับงวดเงิน โดยนำเอาเงินค่าจ้างงวดที่ 16 มาเพิ่มให้แก่งวดที่ 1 เท่านั้น ส่วนรายการ งานก่อสร้างตามงวดงานยังคงเดิม แต่กรม ก. ได้ดำเนินการล่าช้ากว่าปกติอย่างมาก โดยได้มีการอนุมัติและ ลงนามแก้ไข สัญญาจ้างในวันที่ 5 เมษายน 2548 ซึ่งล่วงเลยจากวันสิ้นสุดสัญญาจ้าง (19 มีนาคม 2548) เป็นเวลา 17 วัน หรือรวม ระยะเวลานับแต่วันที่มติดังคณะกรรมการตรวจการจ้างจนถึงวันที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง มีมติตรวจรับมอบงานงวดที่ 1 เป็นเวลา 340 วัน และวันที่บริษัท ข. ได้รับเบิกจ่ายเงินค่าจ้างงวดที่ 1 เป็นเวลา 403 วัน เป็นเหตุให้ไม่มีการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง ตามงวดงานที่ส่งมอบ และผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนได้รับมอบไว้แล้วกว่า 7 งวด ซึ่งเหตุดังกล่าวเป็นความเสียหาย โดยตรงที่ทำให้ การทำงานจ้างของบริษัท ข. ล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงวดท้ายๆ เนื่องจาก ต้องหาแหล่งเงินมาระดม ทุนจัดหาสัมภาระ จึงถือเป็นเหตุตามระเบียบข้อ 139 (1) ที่บริษัท ข. มีสิทธิได้รับการงด ค่าปรับตามจำนวนวันที่ได้รับ ผลกระทบจากเหตุดังกล่าวไปจนถึงวันที่เหตุนั้น สิ้นสุดลงหรือนับตั้งแต่วันที่ คณะกรรมการตรวจการจ้างมีมติรับมอบงานครั้ง แรก (4 สิงหาคม 2547) ถึงวันที่ บริษัท ข. ได้รับเงินค่าจ้าง (1 กรกฎาคม 2548) เป็นเวลา 333 วัน **ประเด็นนี้เห็นว่า** เหตุที่ กรม ก. เบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า สืบเนื่องมาจากกรมสรรพากร แจ้งว่า ผู้รับจ้างเป็นหนี้ภาษีอากรค้างชำระเป็นเงิน 19 ล้านบาทเศษ และขอให้กรม ก. ส่งเงินค่าจ้างจากงวดงานที่ 1-7 เป็นเงิน 14 ล้านบาทเศษ มาชำระหนี้ภาษีอากรค้าง ซึ่งผู้รับจ้างได้ ยื่นคำร้องคัดค้าน ในระหว่างที่รอผลการพิจารณา จึงยังไม่มีเงินค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง อย่างไรก็ตาม การจ่ายเงินล่าช้า มิใช่

ผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานตามสัญญา ที่ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดการทำงาน เนื่องจากในระหว่าง การปฏิบัติงานตามสัญญาผู้รับจ้างมีหน้าที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการทำงาน ให้เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในกรณีนี้ จึงไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะงด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

ประเด็นที่ 3

บริษัท ข. อ้างว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างดำเนินการตรวจรับ และมีมติรับมอบงานงวดที่ 1 และงวดที่ 4-12 ลำบากอีกทั้งค่าจ้างที่ได้รับสุทธิคงเหลือจริงมีจำนวนเป็นสัดส่วนกับเงินค่าจ้างก่อนถูกหักตามสัญญา คิดเป็นร้อยละ 20.56 ซึ่งถือเป็นภาระที่หนักเกินกว่าระดับปกติโดยทั่วไปของบริษัทที่ได้รับทำงานจ้างภาครัฐที่มีทุนจดทะเบียนปานกลาง ในช่วงภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงการไม่ได้รับเงินค่าจ้างในวงเงินที่สูงเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนเป็นระยะเวลานาน อันไม่เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินของทางราชการ เป็นเหตุโดยตรงที่ทำให้การก่อสร้างไม่สามารถดำเนินการ ให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาได้ จึงถือเป็นพฤติการณ์หรือความบกพร่องของระบบการดำเนินการโดยรวมของผู้ว่าจ้างที่บริษัท ข. มิได้มีส่วนก่อหรือเกี่ยวข้องด้วย **ประเด็นนี้เห็นว่า** ในหลักการ การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องดำเนินการโดยถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร 1305/ว 5855 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2544 เรื่องระยะเวลาในการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง และการตรวจรับพัสดุ กรณีนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างมิได้ทำการตรวจรับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงขอที่จะพิจารณางด หรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้ ตามนัยระเบียบฯ ข้อ 139 (1) ส่วนประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าจ้างในแต่ละงวด ก็เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง ซึ่งทั้งกรม ก. และบริษัท ข. ได้ตกลงให้มีการหักเงินค่าจ้างล่วงหน้าและเงินประกันผลงานจากเงินค่าจ้าง ที่จ่ายในแต่ละงวด กรณีนี้จึงไม่ต้องด้วยเหตุแห่งการงด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

ประเด็นที่ 4

บริษัท ข. อ้างว่า การแบ่งงวดงาน/งวดเงินเป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้บริษัท ข. ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จได้ เนื่องจากลักษณะงานก่อสร้างโดยทั่วไปจะกำหนดให้งวดงานลำดับต้นๆ มีค่าจ้างที่จะต้องเบิกจ่ายจำนวนน้อย ส่วนงวดงานท้ายๆจะมีจำนวนเงินค่าจ้างสูงกว่าเนื่องจากงานจริง และหรือให้มีการปรับ แยกชนิด/ประเภท/รายการของงานที่จะทำการก่อสร้างที่สามารถปรับแยกออกมาจากงวดงานเดียวกัน หรือจำนวนหลายงวดงานได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานเกิดความต่อเนื่อง คล่องตัว และแล้วเสร็จเร็วกว่าที่สัญญากำหนด กรณีนี้ แม้ว่า บริษัท ข. จะเป็นฝ่ายร้องขอก็ตาม แต่เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างได้พิจารณาเห็นชอบอนุมัติแล้ว ก็เป็นสิทธิของบริษัท ข. ที่จะได้รับเงินค่าจ้างตามงวดงานที่ได้ส่งมอบตามที่มีการกำหนดใหม่ ซึ่งบริษัท ข. ไม่สามารถส่งมอบงานตามงวดงานงวดเงินเดิมที่ผิดแผกแตกต่างหรือฝ่าฝืนมติของคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ และการรับมอบงานของคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะมีอำนาจและถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ก็ต่อเมื่อได้อนุมัติ ให้เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมสัญญาจ้างแล้วเท่านั้น ดังนั้นในระหว่างนี้ หากเกิดความล่าช้าขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลง ที่กระทบต่อบริษัท ข. ก็เป็นสิทธิที่บริษัท ข. จะขอสงวนสิทธิในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ **ประเด็นนี้เห็นว่า** การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการแบ่งงวดงาน และงวดเงิน เป็นไปตามข้อตกลงของสัญญาที่บริษัท ข. และ กรม ก. ได้ลงนามเห็นชอบร่วมกันแล้วตั้งแต่ต้น คู่สัญญาจึงต้องผูกพันตามสัญญา อีกทั้งการแก้ไขงวดเงินตามสัญญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ก็เป็นการดำเนินการตามที่บริษัท ข. ร้องขอ ซึ่งหากบริษัท ข. เห็นว่า การแบ่งงวดงาน งวดเงิน ไม่เหมาะสมอย่างไร ก็ขอที่จะโต้แย้งหรือทักท้วงผู้ว่าจ้างก่อนที่จะลงนามในสัญญา กรณีนี้จึงมิใช่เหตุที่จะนำมาพิจารณาพิจารณา งด หรือลดค่าปรับให้แก่บริษัท ข. ตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

ประเด็นที่ 5

บริษัท ข. อ้างว่า กรม ก. ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ประธานคณะกรรมการตรวจการจ้าง นายช่าง หรือผู้ควบคุมงานในส่วนหน้างานและหน่วยงานรองรับความเห็นของผู้ควบคุมงาน และคณะกรรมการตรวจการจ้าง ที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือสั่งการในเรื่องที่บริษัท ข. ได้เสนอให้พิจารณาหรือขอรับความเห็นชอบในเรื่องต่างๆ ตามที่สัญญากำหนดไว้ว่าบริษัท ข. ต้องได้รับความเห็นชอบ/อนุมัติ/ตรวจสอบ/ควบคุม ตลอดทั้งสั่งการเกี่ยวกับรายการละเอียด ตามแบบของอาคารก่อสร้าง/รายการวัสดุ/รายการการก่อสร้างที่ไม่สมบูรณ์ไม่เป็นไปตามแบบตามมาตรฐาน หรือต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายผู้ว่าจ้างก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง เช่น การจัดทำและส่งมอบ Shop Drawing ของแต่ละประเภท/งาน/รายการ เป็นต้น

การไม่ได้ดำเนินการ และการที่ได้ดำเนินการแต่มีความล่าช้ากว่าระดับปกติ โดยทั่วไปอย่างมาก ทำให้บริษัท ข. ต้องชะลอและเลื่อนการส่งงานจนไม่สามารถจะเร่งทำการให้รวดเร็วได้ หรือแม้แต่การที่บริษัท ข. ได้ทำงานแล้วเสร็จ และก่อนจะแจ้งส่งมอบงานตามงวดเป็นหนังสือนั้น ในเบื้องต้นต้อง ได้รับความเห็นชอบ จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเหล่านี้ก่อนว่างานที่คณะกรรมการตรวจการจ้างจะรับมอบนั้น ได้มีความถูกต้องเรียบร้อยหรือไม่เพียงใด ถ้าพบเห็นมีข้อบกพร่องก็จะแจ้งให้บริษัท ข. ทำการแก้ไขให้เรียบร้อยก่อน จากนั้นจึงเสนอหนังสือให้มีการนัดประชุมทำการตรวจรับมอบงานต่อไป แต่ในทางเป็นจริงกลับได้เสนอความเห็น สวนทางกันทำให้บางงวดงานที่บริษัท ข. ส่งมอบแล้วไม่ได้ถูกตรวจรับและแจ้งว่ามีข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นการแก้ไขเพียงเล็กน้อย และภายในระยะเวลาสั้นๆเท่านั้น จึงเป็นการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้าง ที่ขาดซึ่งความสำคัญและความพร้อม ไม่เป็นไปตามนัยแห่งระเบียบและสัญญาจ้าง เมื่อได้นำเสนอต่อไปตามลำดับสายงานเพื่ออนุมัติตรวจรับ และเบิกจ่ายเงินแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาเกิดความสับสนและเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ที่เป็นเหตุหนึ่งให้งานต้องล่าช้าออกไปและทำให้การ ส่งงานการทำงานจ้างของบริษัท ข. เกิดความสับสนล่าช้าออกไปด้วย ซึ่งความบกพร่องของระบบการดำเนินงาน โดยรวม ของฝ่ายผู้ว่าจ้างดังกล่าวถือเป็นเหตุตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1) ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 591 **ประเด็นนี้เห็นว่า**หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตามเงื่อนไขของสัญญา กำหนดให้ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการ ตรวจการจ้าง ต้องเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือสั่งการใดๆตามข้อเสนอของบริษัท ข. ผู้รับจ้างหรือขอรับความเห็นชอบ ในแบบรูปรายการละเอียดของงานก่อสร้างที่จะดำเนินการก่อสร้างต่อไป หากการพิจารณาของผู้ควบคุมงานหรือ คณะกรรมการตรวจการจ้างใช้เวลาพิจารณาล่าช้า ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อการทำงาน ของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงขอที่จะพิจารณงด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาให้แก่ผู้รับจ้างได้ตามจำนวน วันที่เหตุเกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ ตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

ประเด็นที่ 6

บริษัท ข. อ้างว่า การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นไปโดยไม่ชอบ เนื่องจากลักษณะงาน ก่อสร้างอาคารตามสัญญา เป็นงานที่ต้องดำเนินการเรียงตามลำดับ จะข้ามหรือสลับงวดกันไม่ได้ และการส่งมอบงาน ของบริษัท ข. และการรับมอบงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องตรวจเรียงตามลำดับ จะข้ามงวดมิได้เช่นกัน กรณีนี้บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานงวดที่ 1-10 ตามลำดับ แต่การตรวจรับของคณะกรรมการตรวจการจ้าง เป็นไปโดยไม่ชอบ กล่าวคือ

(1) วันที่ 26 กรกฎาคม 2547 บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานงวดที่ 1 2 และ 3 ซึ่งคณะกรรมการมีมติรับมอบ เฉพาะงานงวดที่ 2 และ 3 ส่วนงวดที่ 1 ไม่สามารถตรวจรับได้เนื่องจากยังมิได้มีการอนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ และทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมก่อน แม้ว่างานจะแล้วเสร็จจริงก็ตาม ซึ่งการที่คณะกรรมการมีมติตรวจรับงานงวดที่ 2 และ 3 จึงไม่ถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาให้แล้วเสร็จโดยเร็วหรือจะมีมติใหม่ ให้ยกเลิกมติที่อนุมัติให้มีการแบ่งงวดงานงวดเงินใหม่ก็ได้ เพราะรายการงานก่อสร้างตามงวดงานมีราคาคงตัว และเป็นรายการที่แยกออกจากงวดงานอื่นๆ ได้โดยอิสระ และไม่ต้องทำการเปรียบเทียบราคาใหม่อีก ซึ่งจะช่วยให้ คณะกรรมการสามารถตรวจรับงานงวดที่ 1 ได้ทันที แต่ผู้ว่าจ้างก็ปล่อยทิ้งไว้จนล่วงเลยระยะเวลาตามสัญญาจ้าง จนกระทั่งถึงวันที่ 5 เมษายน 2548 นับเป็นเวลา 245 วัน (4 สิงหาคม 2547-5 เมษายน 2548) ซึ่งถือเป็นเหตุตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1) การจ้างซึ่งบริษัท ข. ไม่ต้องรับผิดชอบค่าปรับตามที่ผู้ว่าจ้างแจ้งตลอดเวลาที่ยังมีเหตุนี้อยู่จนถึงวันที่ตรวจรับ และเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง

(2) วันที่ 18 เมษายน 2548 ส่งมอบงานงวดที่ 1/2 และ 9/2 ภายหลังจากสิ้นสุดสัญญาแล้ว 30 วัน แต่ก่อนที่จะสิ้นสุดสัญญาคณะกรรมการได้มีมติรับมอบงานไปแล้ว 7 งวด (งวดที่ 2-8) อันเป็นการขัดกับ ระเบียบและหลักการก่อสร้าง กล่าวคือหากงานงวดที่ 1 ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ไม่สามารถตรวจรับงานงวดถัดมาได้ ซึ่งหากว่า การตรวจรับมอบดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องแล้ว ย่อมแสดงว่า งานงวดที่ 1 ที่บริษัท ข. ส่งมอบครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2547 ได้แล้วเสร็จลงและถูกต้องหรือหากมีการแก้ไขเล็กน้อยอย่างช้าที่สุด ต้องแล้วเสร็จก่อนการรับมอบงานงวดที่ 4 (วันที่ 27 กันยายน 2547) แต่ในความเป็นจริงได้แล้วเสร็จขณะที่มีการตรวจรับมอบงานงวดที่ 2-3 ซึ่งเป็นไปโดยถูกต้อง ตามระเบียบราชการ ดังนั้น การแจ้งส่งมอบงานงวดที่ 1/2 ของบริษัท ข. จึงเป็นการปฏิบัติทางธุรการตามคำสั่ง ของคณะกรรมการตรวจรับการจ้างที่เป็นการผิดพลาดในข้อเท็จจริงเท่านั้น ระยะเวลาที่ล่วงเลยมาจึงมิใช่ความผิดของผู้รับจ้าง บริษัท ข. จึงไม่ต้องรับผิดชอบในค่าปรับ

ประเด็นนี้ เห็นว่าในหลักการ การตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง โดยปกติคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องทำการตรวจรับตามงวดงานที่ปรากฏในสัญญาจ้างเป็นสำคัญ โดยไม่สามารถตรวจรับข้ามงวดงานได้ อีกทั้งจะต้องดำเนินการโดยถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร 1305/ว 5855 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2544 เรื่องระยะเวลาในการตรวจการจ้าง

งานก่อสร้าง และการตรวจรับพัสดุ กรณีนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างมิได้ทำการตรวจรับให้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งสัญญาและหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงชอบที่จะพิจารณางด หรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้ ตามนัยระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

จากตัวอย่างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุที่นำมาเสนอข้างต้น นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุและคณะกรรมการตรวจการจ้างจะสามารถนำไปปรับใช้เป็นเกณฑ์เพื่อประกอบการใช้ดุลยพินิจพิจารณาเสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการได้อย่างถูกต้อง อันจะช่วยลดปัญหาการร้องเรียนของผู้รับจ้างซึ่งเป็น คู่สัญญาของทางราชการได้อีกทางหนึ่ง

เหตุล่าช้าเกิดจากการหยุดงานเพื่อรอการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบ ปรับไม่ได้

<http://www.sayanlawyer.com/home/?q=node/1749>

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๖๖/๒๕๕๐

เหตุความล่าช้า เกิดจากการหยุดงานเพื่อรอการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบการก่อสร้าง(แบบวางท่อ) ของผู้ว่าจ้าง ประกอบกับสัญญาที่ทำขึ้นนั้น เป็นสัญญาที่มุ่งความสำเร็จของงานทั้งหมด โดยไม่ให้แยกส่วนความรับผิดชอบ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบในการก่อสร้างตามสัญญาไม่ว่าในส่วใดย่อมมีผลต่อการทำงานของรับจ้างที่จะต้องวางแผนการทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ตามสัญญา กรณีการส่งมอบงานล่าช้าจึงเป็นเหตุที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ อันเข้าลักษณะที่ผู้ว่าจ้างจะต้องงดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้าง การที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นขอขยายเวลาเนื่องจากต้องรอการแก้ไขแบบเป็นเวลา ๙๐ วัน ซึ่งไม่เกินกว่าเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้ในการแก้ไขแบบ จึงเป็นเวลาที่อยู่ภายในเวลาที่เกิดขึ้นจริง ผู้ฟ้องคดีจึงควรขยายเวลาทำงานตามสัญญาให้กับผู้ฟ้องคดีออกไปอีก ๙๐ วัน นับแต่สัญญาสิ้นสุด และเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ขยายเวลาทำงานตามสัญญาให้กับผู้ฟ้องคดีเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิหักเงินค่าปรับที่ผู้ฟ้องคดีได้ปรับไปแล้ว จึงต้องคืนเงินค่าปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ข้อสังเกต คดีนี้ ผู้รับจ้างมีการแก้ไขสัญญา และกำหนดให้ ผู้รับจ้างขอสงวนสิทธิที่จะขยายเวลาทำงานตามสัญญาได้ แม้ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ได้มีการขยายสัญญาให้แล้ว ๑๖๐ วัน แต่ศาลท่านก็วินิจฉัยว่า การขยายสัญญา ๑๖๐ วันนั้นจากเหตุแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบตำแหน่งอาคาร และเป็นเหตุที่เกิดก่อนที่จะมีการแก้ไข(แบบวางท่อ) จึงนำมาอ้างที่จะไม่ขยายให้ผู้รับจ้างไม่ได้ หรือการที่ผู้รับจ้างได้รับการขยายสัญญาอีก ๑๘๐ วันตามมติคณะรัฐมนตรี ก็เป็นการได้รับการขยายสัญญาตามมติคณะรัฐมนตรี ก็จะไม่สามารถนำมาอ้างที่จะไม่ขยายสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ จึงเป็นข้อสังเกตว่าแม้ผู้รับจ้างจะได้รับการขยายสัญญามาแล้วก็ตาม หากมีเหตุที่ไม่สามารถทำงานได้และเป็นความผิดของผู้ว่าจ้าง และได้มีการสงวนสิทธิในการขยายสัญญา ผู้รับจ้างควรจะต้องได้รับการขยายสัญญา

การใช้เวลาในการพิจารณาแก้ไขสัญญา ทำให้การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า

เป็นเหตุแห่งการงดค่าปรับ ได้หรือไม่

<http://www.topicza.com/news2559.html>

บริษัท ข. อ้างว่า กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างในส่วนของงวดงานที่ 1 นานเกินสมควร เป็นเหตุให้การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า กล่าวคือ ในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างเพื่อให้เกิดสภาพคล่อง ทางการเงินตามที่บริษัท ข. ร้องขอนั้น กรม ก. เพียงแต่ปรับงวดเงิน โดยนำเอาเงินค่าจ้างงวดที่ 16 มาเพิ่มให้แก่งวดที่ 1 เท่านั้น ส่วนรายการงาน จ้างในวันที่ 5 เมษายน 2548 ซึ่งล่วงเลยจากวันสิ้นสุดสัญญาจ้าง (19 มีนาคม 2548) เป็นเวลา 17 วัน หรือรวมระยะเวลานับแต่

วันที่มีมติคณะกรรมการตรวจการจ้างจนถึงวันที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง มีมติตรวจรับมอบงานงวดที่ 1 เป็นเวลา 340 วัน และวันที่บริษัท ข. ได้รับเบิกจ่ายเงินค่าจ้างงวดที่ 1 เป็นเวลา 403วัน เป็นเหตุให้ไม่มีการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง ตามงวดงานที่ส่งมอบ และผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนได้รับมอบไว้แล้วกว่า 7 งวด ซึ่งเหตุดังกล่าวเป็นความเสียหาย โดยตรงที่ทำให้การทำงานจ้างของบริษัท ข. ล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงวดท้ายๆ เนื่องจาก ต้องการแหล่งเงินมาระดมทุนจัดหาสัมภาระ จึงถือเป็นเหตุตามระเบียบฯข้อ 139 (1) ที่บริษัท ข. มีสิทธิได้รับการงด ค่าปรับตามจำนวนวันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุดังกล่าวไปจนถึงวันที่เหตุนั้น สิ้นสุดลงหรือนับตั้งแต่วันที่ คณะกรรมการตรวจการจ้างมีมติรับมอบงานครั้งแรก (4 สิงหาคม 2547) ถึงวันที่ บริษัท ข. ได้รับเงินค่าจ้าง (1 กรกฎาคม 2548) เป็นเวลา 333 วัน ประเด็นนี้เห็นว่า เหตุที่ กรม ก. เบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า สืบเนื่องมาจากกรมสรรพากร แจ้งว่า ผู้รับจ้างเป็นหนี้ภาษีอากรค้างชำระเป็นเงิน 19 ล้านบาทเศษ และขอให้กรม ก. ส่งเงินค่าจ้างจากงวดงานที่ 1-7 เป็นเงิน 14 ล้านบาทเศษ มาชำระหนี้ภาษีอากรค้าง ซึ่งผู้รับจ้างได้ยื่นคำร้องคัดค้าน ในระหว่างที่รอผลการพิจารณา จึงยังไม่มีเงินค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง อย่างไรก็ตาม การจ่ายเงินล่าช้า มิใช่ผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานตามสัญญา ที่ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดการทำงาน เนื่องจากในระหว่าง การปฏิบัติงานตามสัญญาผู้รับจ้างมีหน้าที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการทำงาน ให้เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในกรณีนี้ จึงไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะงด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบฯ ข้อ 139 (1)

แนวทางการวินิจฉัยตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง
สำนักงานสาธารณสุขศรีสะเกษ

www.ssko.moph.go.th/news2/upload_file/201601291831880.doc

1. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา

1.1 การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา

ตามระเบียบฯ ข้อ 136 ไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องพิจารณาดำเนินการในช่วงเวลาใด แต่ในหลักการปฏิบัติจะต้องดำเนินการก่อนที่จะมีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างช้า ถ้ามีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว ถือว่าสัญญาได้สิ้นสุดลง จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 อีกไม่ได้

1.2 มติคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0203/19168 ลงวันที่ 11 กันยายน 2529

ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทำสัญญาก่อสร้างลักษณะจ่ายเงินค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำจริง (Unit Price Contract) ได้ภายในวงเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติ และหากปริมาณงานก่อสร้างที่ทำจริงสูงขึ้นเกินกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาเป็นผลให้ต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นแต่ไม่เกิน 10% ของราคาค่าจ้างก่อสร้าง ตามสัญญาแล้วก็ขอให้ส่วนราชการ ขอทำความเข้าใจความตกลงกับสำนักงบประมาณได้ โดยไม่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ แต่ถ้าหากต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นตามปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ของค่าจ้างก่อสร้างแล้วจะต้องเสนอขอรับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อนทุกครั้ง

ในการทำสัญญาก่อสร้างลักษณะข้างต้น ให้ส่วนราชการยึดถือปฏิบัติระมัดระวังในเรื่อง การเพิ่มปริมาณงานให้มากขึ้นกว่าที่ปฏิบัติอยู่ขณะนี้ กล่าวคือ ถ้าหากส่วนราชการทราบอยู่แล้วในขั้นตอนที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง ว่าจะต้องมีการเพิ่มปริมาณงานขึ้นอันจะทำให้ต้องจ่ายเงินให้แก่ ผู้รับจ้างเพิ่มขึ้นเกินกว่า 10% ของค่าจ้างก่อสร้าง จะเป็นด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ก็ให้ส่วนราชการนั้น ๆ รีบนำเสนอ ขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนโดยไม่ต้องคอยให้ดำเนินการเสร็จแล้ว มาขออนุมัติในภายหลัง

1.3 หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีด่วนมาก ที่ นร (กพพ.)1305/10262ลงวันที่13 ตุลาคม 2540

การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือตามระเบียบฯ ข้อ 136 ไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องพิจารณาดำเนินการในช่วงเวลาใด แต่ในหลักการปฏิบัติจะต้องดำเนินการก่อนที่จะมีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างช้า ถ้ามีการตรวจรับมอบงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว ถือว่าสัญญา หรือข้อตกลงเป็นหนังสือได้สิ้นสุดลง จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือตามระเบียบฯ ข้อ 136 อีกไม่ได้

1.4 การขอแก้ไขสัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีด่วนที่สุด ที่ นร (กพพ.)1304/7527ลงวันที่28กรกฎาคม 2540

ข้อหารือ ในขั้นตอนการพิจารณาผลการประกวดราคา คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาตัดรายการเครื่องปรับอากาศและระบายอากาศเพื่อให้ราคาอยู่ในวงเงินงบประมาณ แต่ปรากฏว่างวดงานตามสัญญาได้มีการตัดรายการดังกล่าวออก ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดในขณะที่ทำสัญญาทำให้สัญญาไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของการเสนอราคา ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะแก้ไขสัญญาโดยตัดข้อความรายการ “เครื่องปรับอากาศและระบายอากาศ” ออกจากงวดงานของสัญญาได้หรือไม่

ตอบข้อหารือ ในการพิจารณาต่อรองราคาของคณะกรรมการฯ ได้นำเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อตัดลดรายการเพื่อให้ราคาอยู่ในวงเงินงบประมาณและหัวหน้าส่วนราชการได้อนุมัติแล้ว แต่เกิดจากความผิดพลาดในการจัดทำสัญญาที่มีตัดรายการตามที่ตกลงออก จึงยอมที่จะพิจารณาแก้ไขสัญญา โดยตัดลดรายการเพื่อให้เป็นไปตามเจตนาที่แท้จริงโดยถือปฏิบัติตามนัยหลักเกณฑ์ของระเบียบฯ ข้อ 136 โดยอนุโลมได้

1.5 การแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพพ.) 1204/8348 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2538

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยเพิ่มเติมงานจากแบบรายการละเอียดตามสัญญานั้น ส่วนราชการจะต้องพิจารณาดำเนินการอยู่ภายในขอบเขตการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามระเบียบฯ ข้อ 136 ด้วย ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของระเบียบดังกล่าว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงที่ลงนามแล้วจะกระทำได้เฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ซึ่งจะต้องไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์ของทางราชการและสำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่เป็นการเพิ่มเติมงานก่อสร้างนั้น ส่วนราชการจะต้องพิจารณาดูว่างานก่อสร้างที่เพิ่มเติม

ขึ้นใหม่เป็นงานก่อสร้างที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กับงานก่อสร้างเดิม และอยู่ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม จึงจะสามารถดำเนินการในเรื่องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้

1.6 การปรับเปลี่ยนรูปแบบตามสัญญาจ้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร(กพ.) 1305/7860 ลงวันที่ 3 กันยายน 2542

“คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามสัญญาจ้างจะถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 136 หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาก่อนว่างานที่จะปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้าง หรือมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมหรือไม่ หากอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม หรือมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมแล้ว กรณีสามารถที่จะพิจารณาดำเนินการในรูปแบบของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา ตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้ แต่หากเป็นกรณีไม่อยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างเดิม หรือไม่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับงานตามสัญญาจ้างเดิมแล้ว และส่วนราชการมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ กรณีก็ต้องพิจารณาดำเนินการจ้างใหม่”

1.7 การแก้ไขสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร(กพ.) 1204/11319 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่าในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 136 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการต้องเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ
2. อำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ แต่ในกรณีที่มีการเพิ่มวงเงินทำให้งบการเงินนั้นสูงเกินอำนาจสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ ก็เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ แล้วแต่กรณีด้วย
3. เมื่อผู้มีอำนาจได้อนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงแล้ว ก็จะต้องจัดทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมกับผู้รับจ้าง

โดยหลักการของการพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 136 ดังกล่าวเป็นขั้นตอนการดำเนินการของส่วนราชการก่อนที่จะผูกพันกับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาจากผู้มีอำนาจก่อน

1.8 เปลี่ยนชื่อคู่สัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กพ.) 1305/2414 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2542

ข้อหารือ การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อห้างฯ (ผู้รับจ้าง) รวมทั้งการเพิ่มทุนจดทะเบียนและเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการอีก 2 คน จะมีผลกระทบต่อนิติกรรมสัญญาที่ได้ลงนามไว้หรือไม่ และจะแก้ไขสัญญาโดยเปลี่ยนชื่อคู่สัญญาเป็นชื่อจดทะเบียนใหม่ได้หรือไม่

ตอบข้อหารือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้นิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งโดยสภาพจะมีได้แต่เฉพาะบุคคลธรรมดาเท่านั้น ซึ่งในเรื่องของการเปลี่ยนชื่อนั้น เป็นสิทธิประเภทหนึ่งของบุคคลธรรมดาที่อาจจะยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอเปลี่ยนชื่อได้ ดังนั้น นิติบุคคลซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา จึงย่อมเปลี่ยนแปลงชื่อนิติบุคคลได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา ส่วนในเรื่องของการเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการ เนื่องจากตามกฎหมายได้กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามารถมีหุ้นส่วนผู้จัดการได้หลายคน และแต่ละคนย่อมสามารถที่จะจัดการกิจการของห้างฯ ได้อยู่แล้วในหลักการ การเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการจึงไม่มีผลกระทบต่อห้างหุ้นส่วนแต่อย่างใด นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 ยังได้กำหนดหลักการไว้อีกว่า หากผู้แทนหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลได้กระทำการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว นิติบุคคลก็จะต้องรับผิดชอบด้วย

ตามข้อหารือได้มีการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อห้างฯ และเพิ่มทุนจดทะเบียนพร้อมเพิ่มหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยมีได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของห้างฯ ในหลักการจึงไม่มีผลกระทบต่อนิติกรรมสัญญาที่ได้ลงนามไว้ ดังนั้น หากส่วนราชการเห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขสัญญาเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับชื่อใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงกรณีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะดำเนินการได้ โดยไม่ขัดต่อระเบียบฯ ข้อ 136

1.9 การเปลี่ยนแปลงคู่สัญญาภายหลังสิ้นปีงบประมาณ

หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0502/32443 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2515

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติในการอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงคู่สัญญาภายหลังสิ้นปีงบประมาณ

1. การเปลี่ยนแปลงคู่สัญญาในระหว่างกันเงินไว้เบิกเหลือเมื่อปีหรือภายหลังจากที่ได้ฝากไว้แล้ว หากเป็นกรณีที่ผู้รับจ้างหรือผู้ขายผิดสัญญาหรือละทิ้งงาน และเป็นการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของอย่างเดิม ภายในวงเงินเดิมภายในระยะเวลาที่ขอเงินไว้เบิกเหลือเมื่อปีหรือภายในระยะเวลาเบิกตัดฝากแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างของส่วนราชการนั้น ๆ อนุมัติการเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับจ้างได้ แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจ้างและการพัสดุด้วย

การวางฎีกาขอเบิกเงินจากคลังภายหลังจากที่มีการทำสัญญากับผู้รับจ้างรายใหม่แล้ว ให้แนบสำเนาสัญญาดังกล่าวประกอบฎีกาเบิกเงินด้วย

2. สำหรับการเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับจ้างหรือคู่สัญญานอกเหนือจากกรณีที่กล่าวในข้อ 1 ให้ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นราย ๆ ไป

1.10 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโดยเพิ่มวงเงิน

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ.)1204/11319 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2538

อำนาจในการพิจารณาอนุมัติให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ แต่ในกรณีที่มีการเพิ่มวงเงินทำให้งบการเงินนั้นสูงเกินอำนาจสั่งการของหัวหน้าส่วนราชการ ก็เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีงบประมาณหรือขอทำความตกลงในส่วนที่ใช้เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือแล้วแต่กรณีด้วย

1.11 การเปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญา

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ.) 1305/12080 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2543

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักประกันสัญญาตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 141 กำหนดไว้มี 5 ประเภท แต่ละประเภทสามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้ ดังนั้น กรณีที่ผู้รับจ้างขอเปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญาเดิมจากเงินสดเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศตามตัวอย่างที่ กวพ กำหนด จึงสมควรที่จะพิจารณาอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงหลักประกันสัญญาดังกล่าว โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาตามระเบียบฯ ข้อ 136 ได้

2. การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญา

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 139 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

1. เหตุเกิดการความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ

2. เหตุสุดวิสัย

3. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญา ไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ให้ส่วนราชการระบุไว้ในสัญญา กำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ส่วนราชการทราบภายใน 15 วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนดคู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรืองดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตาม (1) ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือส่วนราชการทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา ตามระเบียบฯ ข้อ 139 ดังกล่าว จะกระทำได้เฉพาะแต่กรณีดังต่อไปนี้

1. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ (ผู้ว่าจ้าง)

เช่น กรณีผู้ว่าจ้างสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานเนื่องจากการเวนคืนที่ดินของผู้ว่าจ้างยังไม่เรียบร้อย ยังไม่สามารถที่จะให้ผู้รับจ้างเข้าไปทำงานในบริเวณที่ก่อสร้างได้ , ผู้ควบคุมงานหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างสั่งให้หยุดงาน เนื่องจากมีความจำเป็นต้องรอการแก้ไขแบบรูป กรณีเช่นนี้จะต้องต่ออายุสัญญาให้ผู้รับจ้างเท่าจำนวนวันที่สั่งให้หยุดงานด้วย

2. เหตุสุดวิสัย

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็มิจะทำให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น”

- เจ็อนไขทัวไปของงานก่อสร้าง

สาเหตุของเหตุสตุวิสัย ซึ่งมีผลต่อคู่สัญญาตามเอกสารสัญญานี้ ได้แก่ สาเหตุดังที่แสดงรายการใช้ข้างล่างนี้ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าสาเหตุดังกล่าวมีผลกระทบกระเทือนจริงต่อเอกสารสัญญานี้ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ มิได้เนื่องมาจากคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องฝ่ายใดและซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างได้พยายามใช้มาตรการทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงสาเหตุนั้น และ/หรือลดความเสียหายอันเนื่องมาจากสาเหตุนั้น ๆ ตลอดจนได้พยายามใช้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในประเทศตามที่บังคับไว้แล้วทั้งหมด

ก. สงคราม เหตุการณ์ระหว่างสงคราม การรุกราน สงครามกลางเมือง การปฏิวัติ การก่อการจลาจล การก่อความวุ่นวายในบ้านเมือง การก่อการกำเริบ หรือการแย่งชิงอำนาจ

ข. การนัดหยุดงาน ซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับผู้รับจ้างโดยตรง เหตุการณ์และการกระทำของ ผู้นำหยุดงาน

ค. คำสั่งของรัฐบาลพลเรือนหรือทหารเกี่ยวกับการกำหนดให้ถือเอาการริบหรือการทำลาย การเวนคืนทรัพย์สิน

ง. ภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ซึ่งมีความรุนแรงจนถึง INTENSITY VI OF RICHTER SCALE หรือกว่านั้น การถล่มทะเลทราย เพราะการระเบิดของภูเขาไฟ อุทกภัยร้ายแรงและได้ผู้คุมหาปะลัย

จ. สาเหตุของเหตุสตุวิสัยอื่นทั้งหมด ซึ่งผู้ควบคุมงานให้การรับรอง ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในวรรคแรกของข้อนี้

ฉ. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใด ที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย สาเหตุของเหตุสตุวิสัย ซึ่งได้รับการรับรองจากผู้ว่าจ้าง หรือเหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย จะเป็นผลต่อเอกสารสัญญาก็ต่อเมื่อผู้รับจ้างได้ยื่นคำบอกกล่าวต่อผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น พร้อมพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

หากผู้รับจ้างไม่ยื่นคำบอกกล่าวพร้อมพยานหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น นอกจากสิทธิซึ่งผู้จ้างจะสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะดำเนินการตรวจสอบตามที่เห็นว่าจำเป็น จนเป็นที่พอใจเพื่อตรวจสอบผลของเหตุที่กล่าวข้างต้นก่อนให้คำรับรองเรียกกร้องค่าเสียหายใด ๆ ของผู้รับจ้าง ความเสียหายที่ผู้ว่าจ้างมิได้ให้การรับรองว่าเกิดขึ้นเพราะเหตุสตุวิสัย จะไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นผลทั้งในด้านเกี่ยวกับความล่าช้าในความสำเร็จสมบูรณ์ของงาน หรือส่วนของงานตามกำหนดวันที่ได้ตกลงกันไว้ในเอกสารสัญญา หรือการชดใช้ค่าเสียหาย

3. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

สาเหตุที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของทั้ง 2 ฝ่าย ตามกฎหมายและไม่ใช่เหตุสตุวิสัย

2.2 ตัวอย่างข้อวินิจฉัยตามระเบียบฯ ข้อ 139

1. หนังสือกองสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว 165/2500 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2500

กระทรวงการคลังได้วางหลักการในเรื่องการผ่อนผันแก่ผู้ปฏิบัติผิดสัญญาซื้อขายและจ้าง ไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติต่อผู้ผิดสัญญา ให้ยึดหลักปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้โดยเคร่งครัด โดยไม่มีการผ่อนผันใด ๆ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญา นอกจากจะเหตุสตุวิสัย ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้จริง ๆ และเป็นเรื่องที่ไม่อาจคาดหมายได้ เพราะการที่มีการผ่อนผันนอกเหนือไปจากสัญญาที่ทำไว้นั้นทำให้สัญญาที่ทำไว้ไร้ประโยชน์และหมดความหมาย

2. ข้ออ้างของผู้ผิดสัญญาหรือเหตุผลที่ให้พิจารณาผ่อนผันให้แก่ผู้ผิดสัญญานั้นบางครั้ง ไม่ชอบด้วยเหตุผลดังตัวอย่าง เช่น

- ข้ออ้างเกี่ยวกับฤดูกาล ดินฟ้าอากาศ หรือภูมิประเทศที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติเป็นปกติของท้องที่ เช่น อ้างว่าทำงานในฤดูฝนไม่สะดวกทำให้งานล่าช้า หรืออ้างความกดดันคารของท้องถิ่น เป็นต้น อุปสรรคเหล่านี้คู่สัญญาของรัฐบาลจะต้องรอบรู้หรือคาดหมายไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าทำสัญญา

- ข้ออ้างอันเนื่องมาจากกิจการในหน้าที่หรือส่วนได้เสีย หรือเนื่องจากความบกพร่องของคู่สัญญาของรัฐบาลเอง เช่น มีการหาเครื่องมืออุปกรณ์ไม่ได้ ราคาวัสดุในตลาดสูงขึ้น หรือไม่มีกรรมการทำงาน สิ่งของที่ผลิตลดหรือผิดคุณภาพต้องหามาเปลี่ยนทำให้เกินกำหนดอายุสัญญา

- ผ่อนผันให้เพราะมีความเห็นอกเห็นใจคู่สัญญา

- ผ่อนผันให้โดยอ้างว่าไม่ทำให้งานเสีย หรือราชการไม่เสียหาย ซึ่งที่จริงสัญญาที่ทำไว้ย่อมเป็นหลัก

ที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปทุกประการ มิได้เกี่ยวกับการเสียหายหรือไม่เสียหายแก่ราชการ และถ้าหากการผิดสัญญานั้นก่อให้เกิดการเสียหายแก่ราชการด้วยแล้ว ก็ย่อมจะเรียกร้องคู่สัญญาชดใช้ค่าเสียหายได้อีกส่วนหนึ่งต่างหาก

- ผ่อนผันเพราะเห็นว่า ค่าปรับเป็นเงินเล็กน้อยหรือเกินกำหนดอายุสัญญาเพียงไม่กี่วัน
- ผ่อนผันเพราะเห็นว่า คู่สัญญาไม่มีเจตนาบิดพลิ้วเพราะเป็นคนไทยหรือเพราะไม่เคยทำผิดสัญญา ข้ออ้างและเหตุผลที่กล่าวข้างต้นนี้ จึงไม่ควรรับฟังหรือนำมาใช้เป็นทางพิจารณาเพื่อผ่อนผันการผิดสัญญา

สัญญา

3. การผ่อนผันต่อสัญญาเพราะเหตุอุปสรรคอันเป็นเหตุสุดวิสัยที่สมควรอ้างได้ เช่น เรือบรรทุกสินค้าถูกพายุ หรือกรรมกรนัดหยุดงาน เป็นต้น ควรต้องมีหลักฐานมาแสดงประกอบ และผ่อนผันให้เฉพาะวันและเวลาที่ต้องเสียไปเพราะอุปสรรคที่กล่าวนั้นเท่านั้น

4. การให้คู่สัญญากระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพิ่มเติมจากสัญญาแทนเงินค่าปรับที่ผิดสัญญาเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ

2. หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กพ.) 1204/4567 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2537

การขยายเวลาทำการตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง ตามระเบียบฯ ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 มีวิธีปฏิบัติแยกออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1. การขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง อันเนื่องมาจากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาจ้างภายหลังจากที่ได้ลงนามแล้ว โดยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ผู้รับจ้างปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากรายละเอียดของสัญญาเดิมและในการนี้จำเป็นต้องมีการเพิ่มระยะเวลาในการทำงานตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง เพื่อปฏิบัติงานในส่วนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวตามที่ได้ตกลงกับผู้รับจ้างด้วย กรณีเช่นนี้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะต้องดำเนินการขยายเวลาทำการตามสัญญาไปในคราวเดียวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของสัญญาจ้างด้วย ทั้งนี้โดยถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ข้อ 136

2. การขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างให้แก่ผู้รับจ้างอันเนื่องมาจากกรณีที่ผู้รับจ้างได้ร้องขอ ให้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาจ้างออกไปอีก โดยผู้รับจ้างได้อ้างเหตุประกอบการขอขยายเวลาทำการดังกล่าวว่า ผู้รับจ้างได้ประสบปัญหาอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานตามสัญญาจนเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดสัญญา ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ผู้รับจ้างอ้างดังกล่าวเป็นเหตุที่เกิดจากความผิดหรือบกพร่องของส่วนราชการผู้ว่าจ้าง หรือเป็นเหตุสุดวิสัย หรือเป็นเหตุที่เกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย การขยายเวลาทำการตามสัญญาในกรณีนี้ส่วนราชการผู้ว่าจ้างต้องถือปฏิบัติตามระเบียบฯ ข้อ 139

3. หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นร (กพ.) 1305/10406 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2541

ระเบียบฯ ข้อ 139 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยสรุปว่า

การงด หรือ ลดค่าปรับ หรือการขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ โดยพิจารณาจากเหตุที่เกิดขึ้นจากความผิดหรือบกพร่องของส่วนราชการ เหตุสุดวิสัยหรือเหตุเกิดจากเหตุการณ์ที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้ในหลักการ หากเป็นเหตุที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเหตุที่เกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ส่วนราชการทราบภายใน 15 วัน นับแต่เหตุสิ้นสุด

งานชุดลอกสระน้ำ คณะกรรมการตรวจการจ้างได้แจ้งให้ทางฯ หยุดการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีฝนตกหนักทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดได้ ถ้าไม่มีข้อสัญญากำหนดเงื่อนไขไว้เป็นอย่างอื่น ย่อมจะมีใช้เหตุอุปสรรคที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ ที่จะพิจารณางดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ ระเบียบฯ ข้อ 139 (1) หลักการพิจารณาสั่งการตามระเบียบฯ ข้อ 139 อาจแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

กรณีการพิจารณางดหรือลดค่าปรับ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ในเวลาที่ยังไม่ล่วงเลยกำหนดเวลาของสัญญาหรือข้อตกลงไปแล้ว และเป็นกรณีที่มีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว

กรณีการพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ก่อนที่จะครบกำหนดสัญญา และค่าปรับยังไม่เกิดขึ้น

การพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้วตามระเบียบฯ ข้อ 136 จะเป็นเรื่องของการตกลงกับคู่สัญญาที่จะเปลี่ยนแปลงงานจ้างหรือสิ่งของที่ซื้อขาย ซึ่งจะกระทำได้เฉพาะกรณีเป็นความจำเป็นโดยไม่ทำให้ทางราชการเสียประโยชน์ หรือเป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น ซึ่งโดยหลักปฏิบัติของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาดังกล่าว จะต้องกระทำให้เสร็จสิ้นก่อนการตรวจรับงานจ้าง หรือสิ่งของที่ซื้อขาย

ระเบียบฯ ข้อ 139 เป็นการวางหลักเกณฑ์กรณีที่จะไม่ปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง การขยายเวลา การงดค่าปรับ การลดค่าปรับ เป็นกรณีทำนองเดียวกับการที่ผู้ว่าจ้างผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว เมื่อผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อเห็นสมควรว่าระยะเวลาที่เสียไป มิใช่ความผิดของผู้ขายหรือผู้รับจ้างและเห็นสมควรขยายระยะเวลา หรืองดหรือลดค่าปรับให้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมอีก โดยใช้เพียงคำสั่งอนุมัติของผู้มีอำนาจประกอบสัญญาไว้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินหรือคืนเงินค่าปรับให้แก่คู่สัญญาก็ได้

4. การพิจารณาขยายเวลาการก่อสร้าง

หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร (กวพ.) 1305/1417 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2543

อนึ่ง กวพ. มีข้อสังเกตว่า ในเรื่องของการพิจารณาขยายระยะเวลาทำการตามสัญญา งดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างนั้นเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว และตามสัญญาได้กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการหรือ ผู้มีอำนาจใช้ดุลพินิจพิจารณาขยายระยะเวลาทำการตามสัญญางดหรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้โดยไม่ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา ดังนั้น ในหลักการจึงไม่จำเป็นต้องทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมกับผู้รับจ้างอีก

3. การปรับ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ข้อ 134 การทำสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ นอกจากการจ้างที่ปรึกษาให้กำหนดเป็นค่าปรับรายวัน ในอัตราตายตัวระหว่างร้อยละ 0.01-0.20 ของราคาพัสดุที่ยังไม่ได้มอบ เว้นแต่การจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกัน ให้กำหนดค่าปรับเป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตรา ร้อยละ 0.01-0.10 ของราคางานจ้างนั้น แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าวันละ 100 บาท สำหรับงานก่อสร้างสาธารณูปโภคที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ ให้กำหนดค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.25 ของราคางานจ้างนั้น แต่อาจจะกำหนดขั้นสูงสุดของการปรับก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ กวพ. กำหนด

ในการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษา หากส่วนราชการเห็นว่าถ้าไม่กำหนดค่าปรับไว้ในสัญญาจะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการผู้จัดทำสัญญากำหนดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราหรือจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ 0.01-0.10 ของราคางานจ้างนั้นได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น

การกำหนดค่าปรับตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ในอัตราหรือเป็นจำนวนเงินเท่าใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการโดยคำนึงถึงราคาและลักษณะของพัสดุซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การที่คู่สัญญาของทางราชการจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือกระทบต่อการจราจรหรือความเสียหายแก่ทางราชการ แล้วแต่กรณี

ในกรณีการจัดหาสิ่งของที่ประกอบกันเป็นชุด ถ้าขาดส่วนประกอบส่วนหนึ่งส่วนใดไปแล้ว จะไม่สามารถใช้การได้สมบูรณ์แม้คู่สัญญาจะส่งมอบสิ่งของภายในกำหนดตามสัญญา แต่ยังคงขาดส่วนประกอบบางส่วน ต่อมาได้ส่งมอบส่วนประกอบที่ยังขาดนั้นเกินกำหนดสัญญา ให้ถือว่าไม่ได้ส่งมอบสิ่งของนั้นเลยให้ปรับเต็มราคาของทั้งชุด

ในกรณีที่การจัดหาสิ่งของคิดราคารวมทั้งค่าติดตั้งหรือทดลองด้วย ถ้าติดตั้งหรือทดลอง เกินกว่ากำหนดตามสัญญาเป็นจำนวนวันเท่าใด ให้ปรับเป็นรายวันในอัตราที่กำหนดของราคาทั้งหมด

4. การบอกเลิกสัญญา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ข้อ 137 ให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงในกรณีที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การตกลงกับคู่สัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาได้เฉพาะกรณีที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการโดยตรงหรือเพื่อแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางราชการในการที่ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นต่อไป

ข้อ 138 ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้น หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญา หรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้อนยอมเสียค่าปรับให้แก่ทางราชการโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้นให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น

◆ เงื่อนไขสัญญา

เงื่อนไขสัญญาข้อ 7 วรรคสามและวรรคสี่

ถ้ามิได้เสนอแผนงาน หรือไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่งหรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษาซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้ และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญา

เงื่อนไขสัญญาข้อ 17 วรรคสอง

ในระหว่างที่ผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างจะไม่สามารถปฏิบัติ ตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามข้อ 18 ก็ได้ และถ้าผู้ว่าจ้างข้อเรียกร้องไปยังผู้รับจ้างเมื่อครบกำหนดแล้วเสร็จของงานขอให้ชำระค่าปรับแล้ว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับผู้รับจ้างจนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

เงื่อนไขสัญญาข้อ 18 สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเองหรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ ผู้ว่าจ้างหรือผู้ที่รับจ้างทำงานนั้นต่อมีสิทธิใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างและวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนั้นผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหาย ซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงาน และค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญา และค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างก็ได้

◆ วันบอกเลิกสัญญา

การบอกเลิกสัญญาโดยผู้ว่าจ้างให้ถือวันที่หัวหน้าส่วนราชการอนุมัติให้บอกเลิกสัญญาเป็นวันบอกเลิกสัญญา ถ้าการบอกเลิกสัญญาโดยผู้รับจ้างร้องขอ ให้ถือวันที่ส่วนราชการได้รับคำร้องขอของผู้รับจ้างเป็นวันบอกเลิกสัญญา กรณีบอกเลิกสัญญาตามเงื่อนไขสัญญา ให้ดำเนินการเรียกร้องสิทธิตามเงื่อนไขสัญญาข้อ 7 , ข้อ 17 , ข้อ 18 ดังกล่าวข้างต้น

◆ คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ พ. 41/2538

เรื่อง เลิกสัญญา

เมื่อบอกเลิกสัญญาแล้วทำให้สัญญาสิ้นสุดลง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับหลักประกันและเรียกค่าเสียหาย รวมทั้งจ้างผู้อื่นทำงานต่อจนเสร็จตามสัญญา

เมื่อแสดงเจตนาเลิกสัญญาแล้วถอนไม่ได้ หากผู้ว่าจ้างต้องการให้ผู้รับจ้างเดิมดำเนินการตามสัญญาต่อผู้ว่าจ้างต้องดำเนินการจ้างตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ใหม่

.....

การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายเวลา

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๙

<http://irrigation.rid.go.th/rid4/km04/>

การทำสัญญาของส่วนราชการไม่ว่าจะเป็นสัญญาว่าจ้าง สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้างที่ปรึกษา โดยปกติ จะกำหนดระยะเวลาให้ส่งมอบสิ่งของ งานก่อสร้าง หรืองานจ้างเอาไว้ ซึ่งสัญญาดังกล่าวมักจะกำหนดเบี้ยปรับ หรือค่าปรับ เพื่อกำหนดค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาในการส่งมอบสิ่งของ งานก่อสร้าง หรืองานจ้างล่าช้า โดยมักจะปรับคู่สัญญาเป็นรายวันจนถึงวันที่ส่งมอบสิ่งของ งานก่อสร้าง หรืองานจ้าง ตามระยะเวลาที่ล่าช้า ดังนั้น ในสัญญาว่าจ้างก็ดี สัญญาซื้อขายก็ดี หรือสัญญาจ้างที่ปรึกษาก็ดี จะมีข้อสัญญาสอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ข้อ ๑๓๙ ซึ่งให้อำนาจหัวหน้าส่วนราชการที่จะใช้ดุลพินิจ พิจารณาลดหรืองดค่าปรับหรือขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาได้ตามจำนวนที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงเฉพาะกรณี เหล่านี้

๑. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ (ระเบียบข้อ ๑๓๙ วรรคหนึ่ง (๑))

ความผิดหรือความบกพร่องนั้นเป็นเหตุขัดขวางการทำงาน หรือการส่งมอบสิ่งของตามสัญญา การขอขยายเวลาการก่อสร้างด้วยเหตุที่เกิดจากความผิดหรือข้อบกพร่องของเจ้าของงานนั้น ส่วนใหญ่จะเป็น สาเหตุเนื่องมาจากความบกพร่องของแบบรูปและรายการ เนื่องจากในทางปฏิบัตินั้น การจัดทำแบบรูปย่อมมี ข้อบกพร่องผิดพลาดเกิดขึ้นได้ แบบรูปและรายการดังกล่าวจึงควรที่จะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ใช้สอยที่ต้องการ ซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องใช้ดุลพินิจ พิจารณาว่า การเปลี่ยนแปลงแบบรูปนั้นมีผลกระทบต่อเวลาในการทำงานหรือไม่อย่างไร หรือกรณีไม่สามารถ ส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างให้ผู้รับจ้าง ซึ่งส่วนราชการย่อมมีหน้าที่ต้องจัดเตรียมพื้นที่ให้พร้อมสำหรับส่งมอบแก่ ผู้รับจ้างเพื่อเข้าดำเนินการก่อสร้าง หรือกรณีที่ทางราชการผู้ว่าจ้างสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานโดยที่ไม่ได้เกิดจาก การปฏิบัติงานผิดพลาดของผู้รับจ้างก็ถือว่าเป็นเหตุอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากความผิดหรือความบกพร่องของส่วน ราชการตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑) ทางราชการจะต้องพิจารณางดหรือลดค่าปรับ หรือขยายระยะเวลาให้ตาม จำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง แม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการสั่งหยุดงานในระยะเวลาที่ล่วงเลยกำหนดเวลา แล้วเสร็จตามสัญญาไปแล้ว และเมื่อกรณีเป็นการจ้างที่มีกำหนดเวลาแล้วเสร็จพร้อมกันทั้งหมด โดยหลักการ จึงย่อมจะพิจารณางดหรือลดค่าปรับให้กับผู้รับจ้างได้เท่ากับจำนวนที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงได้ทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้อง คำนึงว่าเป็นการสั่งหยุดงานในบางส่วน และหรือผู้รับจ้างได้ทำงานในบางส่วน หรือไม่

ตัวอย่าง

(๑) ในคดีที่ผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กและรางระบายน้ำกับเทศบาล ฟ้องขอให้เทศบาลคืนเงินค่าปรับกรณีผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างตามส่วน ของจำนวนวันที่เทศบาลต้องรับผิดชอบในความล่าช้าที่เกิดขึ้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อมีการประกวด ราคาจนมีการทำสัญญาจ้างก่อสร้างโดยถูกต้องครบถ้วนตามขั้นตอนของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว เทศบาลในฐานะผู้ว่าจ้างย่อมมี หน้าที่จัดเตรียมพื้นที่ให้พร้อมที่จะส่งมอบแก่ผู้รับจ้างเพื่อเข้าทำการก่อสร้าง แม้ว่าในสัญญาจ้างจะไม่ได้

มีข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวไว้ก็ตาม เมื่อมีเหตุขัดข้องในการส่งมอบพื้นที่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าทำการก่อสร้างได้อันเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ระยะเวลาในการก่อสร้างของผู้รับจ้างต้องล่าช้าออกไป โดยระยะเวลาที่ล่าช้าในส่วนนี้เท่ากับระยะเวลาที่เทศบาลได้ใช้ไปในการแก้ไขเหตุขัดข้องเพื่อให้สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างได้ ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของเทศบาล ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างได้แจ้งเหตุขัดข้องเพื่อให้เทศบาลแก้ไข รวมทั้งขอขยายระยะเวลาการปฏิบัติ ตามสัญญาจ้างโดยเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยข้างต้นและเป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาจ้างแล้ว จึงเป็นกรณีที่เทศบาลต้องขยายระยะเวลาในการก่อสร้างให้กับผู้รับจ้างตามระยะเวลาที่เป็นความบกพร่องของเทศบาล ฉะนั้น การปรับผู้รับจ้างกรณีส่งมอบงานล่าช้าโดยไม่ได้หักจำนวนวันที่เทศบาลต้องขยายเวลา ก่อสร้างให้กับผู้รับจ้างออกจากจำนวนวันที่ส่งมอบงานล่าช้าทั้งหมดจึงไม่ชอบ เทศบาลจึงต้องคืนค่าปรับ ในส่วนของวันดังกล่าวให้กับผู้รับจ้าง ศาลพิพากษาให้เทศบาลคืนค่าปรับในส่วนที่ต้องขยายเวลาก่อสร้าง ให้แก่ผู้รับจ้าง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๘/๒๕๔๘)

(๒) การที่ผู้รับจ้างกล่าวอ้างเหตุที่ส่งมอบงานไม่ถูกต้องตามรูปแบบว่าเกิดจากหน่วยทางปกครอง ผู้ว่าจ้างไม่ส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างจนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการก่อสร้างนั้น หากปรากฏว่าพื้นที่ก่อสร้างดังกล่าว เจ้าของได้ทำหนังสืออุทิตให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์และได้ทำหนังสือยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการ ก่อสร้างได้ แต่ผู้รับจ้างเองที่เป็นฝ่ายเข้าดำเนินการล่าช้าจนกระทั่งเข้าฤดูทำนาซึ่งเจ้าของที่ดินเดิมจำเป็นต้อง ใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรประกอบกับผู้รับจ้างได้นำดินที่ขุดได้มาวางระเกะระกะบนฝั่งริมห้วยที่ประชาชน ใช้สัญจรทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจนเกิดปัญหาอุปสรรคในการก่อสร้างนั้น ไม่ถือเป็นเหตุสุดวิสัย ที่ผู้รับจ้างจะใช้อ้างเพื่อขอขยายระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาได้ (คำพิพากษาศาลปกครองที่ อ. ๒๖๖/๒๕๕๑)

(๓) ความบกพร่องของหน่วยงานผู้ว่าจ้าง อันเนื่องมาจากการส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างโดยมีอุปสรรค และรบกวนสิทธิของผู้ฟ้องคดีในการปฏิบัติตามสัญญา และเป็นความผิดหรือความบกพร่องที่เกิดขึ้น เพราะสภาพแห่งงานที่จ้างซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทราบดีอยู่แล้วตั้งแต่ต้น ซึ่งหน่วยราชการควรจะมีความพร้อม ในการปฏิบัติตามสัญญาให้ถูกต้องก่อนแล้วจึงให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเอกชนและเป็นคู่สัญญาปฏิบัติตามสัญญาได้ เมื่อความล่าช้าเป็นความผิดของผู้ถูกฟ้องคดีรวมอยู่ด้วยและเป็นความผิดหรือความบกพร่องที่เกิดขึ้น เพราะสภาพแห่งงานที่จ้าง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ตามสัญญาที่จะต้องขยายกำหนดเวลาการก่อสร้างให้แก่ ผู้ฟ้องคดี การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย^๑

นอกจากนี้อาจมีกรณีอื่นๆ เช่น คณะกรรมการตรวจการจ้างใช้ระยะเวลาตรวจรับพัสดุหรืองานจ้าง ล่าช้า ส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องต่างๆ ล่าช้า เป็นต้น จากเหตุดังกล่าวทำให้เวลาในการ ทำงานเพิ่มขึ้นจากที่กำหนดไว้ ส่งผลกระทบต่อเวลาในการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ ผู้รับจ้างหรือผู้ขายของหรือลดค่าปรับที่เกิดขึ้น หรือขยายเวลาทำงานตามสัญญาได้ อย่างไรก็ตาม เหตุเกิด จากความผิด ความบกพร่องของทางราชการตามข้อนี้ต้องเป็นเหตุอุปสรรคที่ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงาน

^๑ วชิราภรณ์ อนุกุล, ไม่ส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้าง ... เหตุ ! ที่ต้องขยายเวลาและลดค่าปรับ, สำนักงานศาลปกครอง [Online] Available URL: [http:// www.admincourt.go.th](http://www.admincourt.go.th)

จ้างนั้นได้ โดยต้องมีส่วนสัมพันธ์หรือส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการตามสัญญา ไม่ว่าจะเหตุนั้นจะเป็นผลมาจาก ส่วนราชการผู้ว่าจ้างโดยตรงหรือมาจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องก็ตาม

ตัวอย่าง

(๑) หน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างใช้เวลาพิจารณาอนุมัติให้ขยายเวลาสัญญาล่าช้า แต่ในระหว่างที่ พิจารณาคำขอขยายเวลานั้น ผู้ว่าจ้างมิได้สั่งให้บริษัทหยุดงานแต่อย่างใด บริษัทผู้รับจ้างยังคงสามารถทำงาน ตามสัญญาได้ตามปกติ การใช้เวลาพิจารณาขยายเวลามิได้มีส่วนสัมพันธ์หรือส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการ ตามสัญญา ในกรณีนี้ไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะงด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบ ข้อ ๑๓๙ (๑) ได้

(๒) หน่วยงานทางปกครองผู้ว่าจ้างจ่ายเงินล่าช้า มิใช่ผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานตามสัญญา ที่ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดการทำงาน เนื่องจากในระหว่างการปฏิบัติงานตามสัญญา ผู้รับจ้างมีหน้าที่จะต้อง เตรียมความพร้อมในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการทำงานให้เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับจ้างขาด สภาพคล่องทางการเงิน ในกรณีนี้ไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะงดหรือลดค่าปรับตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑) ได้

(๓) งานชุดลอกสระน้ำ คณะกรรมการตรวจการจ้างได้แจ้งให้ห่างๆ หยุดการปฏิบัติงาน เนื่องจากมี ฝนตกหนักทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดได้ ถ้าไม่มีข้อสัญญากำหนดเงื่อนไขไว้เป็นอย่างอื่น ย่อมจะมีใช้ เหตุอุปสรรคที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการที่จะพิจารณางดหรือลดค่าปรับหรือขยาย เวลาทำการตามสัญญาได้ (หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีนที่ นร (กวพ.) ๑๓๐๕/๑๐๔๐๖ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๑)

๒. เหตุสุดวิสัย (ระเบียบข้อ ๑๓๙ วรรคหนึ่ง (๒))

เหตุสุดวิสัย หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันโดยไม่มีบุคคลใดคาดหมายหรือคาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และไม่อาจป้องกันหรือหลีกเลี่ยงให้พ้นไปได้ แม้ว่าตนเองจะได้ใช้ความระมัดระวังแล้วก็ตาม ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “เหตุสุดวิสัย” คือ ภาวะที่ พ้นความสามารถที่ใครจะป้องกันได้ ในขณะที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘ บัญญัติคำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ตีจะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้ จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น นอกจากนี้หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีนที่ สร. ๐๑๐๑/๒๒๑๔ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๑ ยังได้ขยายความของคำว่า เหตุสุดวิสัย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘ นี้ ไว้ชัดเจนขึ้นอีกด้วยว่า จะต้องมืองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑) เหตุเกิดขึ้นโดยมิใช่ความผิดของบุคคลผู้นั้น หรือมิใช่ความผิดที่บุคคลผู้นั้นต้องรับผิดชอบ อาทิ เหตุ เกิดจากธรรมชาติโลก เช่น พายุไต้ฝุ่น น้ำท่วม หรือเหตุเกิดแต่บุคคลที่ ๓ เช่น โจรสลัด โจรปล้น เป็นต้น

๒) ต้องเป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ ถ้าสามารถป้องกันได้แต่ไม่ป้องกันจะอ้างว่าเป็นเหตุสุดวิสัยไม่ได้

นอกจากเหตุสุดวิสัยตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังมีเหตุสุดวิสัย ที่ปรากฏอยู่ในเงื่อนไขทั่วไปของงานก่อสร้างในสัญญา ซึ่งสาเหตุของเหตุสุดวิสัยซึ่งมีผลต่อคู่สัญญา ตามเอกสารสัญญานี้ ได้แก่ สาเหตุดังที่แสดงรายการตามข้างล่างนี้ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าสาเหตุดังกล่าว มีผลกระทบกระเทือนจริงต่อเอกสารสัญญานี้ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ มิได้เนื่องมาแต่คู่สัญญาที่เกี่ยวข้องฝ่ายใด

และซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างได้พยายามใช้มาตรการทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงสาเหตุนั้น และ/หรือลดความเสียหายอันเนื่องมาจากสาเหตุนั้น ๆ ตลอดจนได้พยายามใช้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในประเทศตามที่บังคับไว้แล้วทั้งหมด

ก. สงคราม เหตุการณ์ระหว่างสงคราม การรุกราน สงครามกลางเมือง การปฏิวัติ การก่อการจลาจล การก่อความวุ่นวายในบ้านเมือง การก่อการกำเริบ หรือการแย่งชิงอำนาจ

ข. การนัดหยุดงานซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับผู้รับจ้างโดยตรง เหตุการณ์และการกระทำของผู้นัดหยุดงาน

ค. คำสั่งของรัฐบาลพลเรือนหรือทหารเกี่ยวกับการกำหนดให้ถือเอาการริบหรือการทำลาย การเวนคืนทรัพย์สิน

ง. ภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหวซึ่งมีความรุนแรงระดับ ๕ หรือกว่านั้น การถล่มทะเลสาบ เพราะการระเบิดของภูเขาไฟ อุทกภัยร้ายแรงและไต้ฝุ่นมหาปะลัย

จ. สาเหตุของเหตุสุตวิสัยอื่นทั้งหมดซึ่งผู้ควบคุมงานให้การรับรองตามเงื่อนไขในสัญญา

ฉ. เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

สาเหตุของเหตุสุตวิสัยซึ่งได้รับการรับรองจากผู้ว่าจ้าง หรือเหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย จะเป็นผลต่อเอกสารสัญญาที่ต่อเมื่อผู้รับจ้างได้ยื่นคำบอกกล่าวต่อผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น พร้อมพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันที่เหตุสิ้นสุดลง หากผู้รับจ้างไม่ยื่นคำบอกกล่าวพร้อมพยานหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น นอกจากสิทธิซึ่งผู้จ้างจะสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะดำเนินการตรวจสอบตามที่เห็นว่าจำเป็น จนเป็นที่พอใจเพื่อตรวจสอบผลของเหตุที่กล่าวข้างต้นก่อนให้คำรับรองเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ของผู้รับจ้าง ความเสียหายที่ผู้ว่าจ้างมิได้ให้การรับรองว่าเกิดขึ้นเพราะเหตุสุตวิสัย จะไม่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นผลทั้งในด้านเกี่ยวกับความสำเร็จสมบูรณ์ของงาน หรือส่วนของงานตามกำหนดวันที่ได้ตกลงกันไว้ในเอกสารสัญญา หรือการชดใช้ค่าเสียหาย

อาจกล่าวได้ว่าเหตุสุตวิสัย ก็คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันหรือใกล้จะเกิดขึ้นในขณะนั้น โดยที่ไม่มีบุคคลใดคาดหมายหรือคาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และไม่สามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงให้พ้นไปจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใกล้จะเกิดขึ้นนั้นได้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะได้ใช้ความระมัดระวังแล้วก็ตาม และเหตุที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่ใช่ความผิดของบุคคลผู้นั้น หรือไม่ใช่ความผิดที่บุคคลผู้นั้นต้องรับผิดชอบ อีกทั้งเหตุสุตวิสัยนั้นจะต้องเป็นเหตุสุตวิสัยที่เกิดขึ้นก่อนครบกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญาด้วย

ตัวอย่าง

(๑) เหตุที่ผู้ฟ้องคดี(ผู้รับจ้าง) ทำงานล่าช้าจนผู้ถูกฟ้องคดี(ผู้ว่าจ้าง) ปรับค่าจ้างเป็นเพราะความผิดของผู้รับจ้างเองที่ไม่เข้าทำงานตามสัญญาและเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนที่ได้เสนอต่อผู้ว่าจ้าง ต่อมา แม้ผู้รับจ้างได้เข้าทำงานอีกครั้งเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ก็เป็นช่วงเข้าฤดูฝน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้รับจ้างควรจะต้องรู้ตั้งแต่แรกแล้ว เพราะก่อนที่ผู้รับจ้างจะเข้าเสนอราคาต้องมีการตรวจสอบและออกไปดูสถานที่ที่จะทำการก่อสร้างแล้วว่ามีสภาพอย่างไร ดังนั้น การที่ฝนตกหนักทำให้น้ำเริ่มท่วมในขณะที่สัญญายังเหลืออีก ๓๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๖ และต่อเนืองจนผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นผลให้ผู้รับจ้างต้องทำงานล่าช้ากว่ากำหนดเป็นเวลา ๑๖๘ วัน จึงเป็นเหตุการณ์ปกติตามฤดูกาลที่เกิดขึ้น มิใช่เหตุสุตวิสัยเพราะเกิดอุทกภัยตามที่ผู้รับจ้างอ้างแต่อย่างใด ผู้รับจ้างจึงไม่อาจอ้างเอาเหตุที่ฝนตกน้ำท่วมบริเวณที่ก่อสร้างมาเป็นอุปสรรคเพื่อขอต่ออายุสัญญาให้แก่

ผู้รับจ้างออกไปอีก ๑๖๘ วันได้ เพราะขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกองสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว.๑๖๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๐ ข้อ ๒ (ก)^๒ การที่ผู้ว่าจ้างไม่ต่ออายุสัญญาให้ผู้ฟ้องคดีออกไปอีก ๑๖๘ วัน ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการใช้ดุลพินิจชอบด้วยกฎหมายแล้ว (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๓๐๓/๒๕๕๔)

(๒) ภายหลังจากที่ทำสัญญาแล้วผู้ฟ้องคดี(ผู้รับจ้าง)ไม่ได้เข้าทำงานภายในระยะเวลาที่กำหนด นายอำเภอผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี(ผู้ว่าจ้าง) จึงจัดทำหนังสือเร่งรัดให้ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการก่อสร้างตามสัญญา แต่ผู้รับจ้างขอสงวนสิทธิขยายระยะเวลาการก่อสร้างโดยอ้างว่าสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในภาคใต้ทำให้แรงงานไม่ยอมเข้าทำงานในพื้นที่ ผู้ว่าจ้างเห็นว่าเหตุดังกล่าวมิใช่เหตุอันอาจขอขยายระยะเวลาได้ แต่เป็นกรณีที่ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงินจึงได้ขอให้ผู้รับจ้างเร่งก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา ผู้รับจ้างจึงได้มีหนังสือยืนยันความรับผิดชอบในการทำงาน แต่เมื่อถึงกำหนดก็ไม่ได้เข้าดำเนินการก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจึงมีหนังสือบอกเลิกสัญญาจ้างและขอสงวนสิทธิในการริบเงินประกันตามสัญญากับผู้รับจ้าง หลังจากนั้นผู้ว่าจ้างได้อนุมัติให้อำเภอดำเนินการจ้างก่อสร้างอาคารที่ว่าการโดยวิธีพิเศษ แต่ไม่มีผู้ประกอบการรายใดสนใจรับงานก่อสร้างอาคารดังกล่าว นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าก่อนหน้านี้นี้ผู้ว่าจ้างได้ทำการสำรวจว่ามีผู้ประกอบการรับเหมาที่อยู่ในข่ายได้รับผลกระทบการขาดแคลนแรงงานจากปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏว่ามีผู้รับเหมายื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาการก่อสร้างหรือขอต่ออายุสัญญาจ้างหรือของดหรือลดค่าปรับ ผู้รับจ้างจึงเห็นว่าผู้ว่าจ้างไม่อาจริบหลักประกันได้เนื่องจากการที่ไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาเป็นเพราะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้คนงานไม่กล้าเข้าไปทำงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้รับจ้าง

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ว่าจ้างยอมรับว่าได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จริง กรณีจึงมีเพียงปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีความรุนแรงจนเป็นเหตุให้ผู้รับจ้างไม่สามารถจัดหาคนงานเข้าทำงานในพื้นที่ก่อสร้างได้จริงหรือไม่ ซึ่งเมื่อผู้ว่าจ้างได้ทำการสำรวจแล้วพบว่า ผู้ประกอบการรับเหมาเกือบทั้งหมดอยู่ในข่ายได้รับผลกระทบการขาดแคลนแรงงานจากปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญากับผู้รับจ้างก็ปรากฏว่าไม่มีผู้ประกอบการรายใดสนใจที่จะรับงานก่อสร้างดังกล่าว โดยต่างให้เหตุผลว่า พื้นที่ก่อสร้างเป็นพื้นที่ล่อแหลมเสี่ยงภัยคนงานก่อสร้างไม่กล้าเข้าทำงาน หรือพักอาศัยในสถานที่ก่อสร้าง ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้รับจ้างไม่สามารถรับงานจ้างก่อสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอไม่ได้มีสาเหตุสำคัญมาจากเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอแต่เพียงประการเดียว และข้อเท็จจริงดังกล่าวเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีความรุนแรง จนเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการรับเหมาซึ่งรวมทั้งผู้รับจ้างประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่จะเข้าทำงานในพื้นที่ก่อสร้างจริง ประกอบกับ

^๒ ข้อ ๒. ก. “ข้ออ้างเกี่ยวกับฤดูกาล ดินฟ้าอากาศ หรือภูมิประเทศที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติเป็นปกติของท้องที่ เช่น อ้างว่าทำงานในฤดูฝนไม่สะดวกทำให้งานล่าช้า หรืออ้างความกดดันของท้องถื่น เป็นต้น อุปสรรคเหล่านี้คู่สัญญาของรัฐบาลจะต้องรอบรู้หรือคาดหมายไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าทำสัญญา

เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่ผู้รับจ้างไม่อาจป้องกันได้ แม้จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นผู้รับจ้าง กรณีจึงถือได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตามนัยข้อ ๑๓๙ วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และของสัญญาจ้าง เมื่อผู้รับจ้างมีหนังสือแจ้งเหตุสุดวิสัยดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างทราบและขอขยายระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาจ้าง ผู้ว่าจ้างชอบที่จะพิจารณาขยายระยะเวลาให้แก่ผู้รับจ้าง การที่ผู้ว่าจ้างไม่พิจารณาขยายระยะเวลาและบอกเลิกสัญญาจ้างกับผู้รับจ้าง รวมทั้งรับเงินหลักประกันจากธนาคารผู้ค้าประกันจึงเป็นการไม่ชอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๖๐/๒๕๕๒)

(๓) อุทกภัยที่ห่างๆ อ้างเป็นเหตุสุดวิสัยได้เกิดขึ้นหลังจากครบกำหนดสัญญาห่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นภายหลังสิ้นสุดสัญญาเอง การที่ห่างๆ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้ตรงตามเวลาที่กำหนดจะยกเหตุสุดวิสัยซึ่งเป็นอุปสรรคในระหว่างผิดนัดมาเป็นข้ออ้างเพื่อยืดเวลาการชำระหนี้ไม่ได้ ห่างๆ ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (หนังสือกรมอัยการที่ มท.๑๐๐๒/๘๔๘๘ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๓)

(๔) ฝนตกน้ำท่วมซึ่งบริเวณสถานที่ก่อสร้างได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาทำการตามสัญญาเป็นประจำทุกปี นับได้ว่าเหตุนั้นมีใช่เหตุสุดวิสัย เพราะก่อนทำสัญญาผู้รับจ้างย่อมจะใช้ความระมัดระวังและป้องกันในการต่อรองระยะเวลาการทำงานให้มีระยะเวลาเท่าที่จะสามารถปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จ เว้นแต่เหตุนั้นมีได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและคาดหมายไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดหรือไม่ก็อาจถือเป็นเหตุสุดวิสัยได้ ทั้งนี้ยอมแล้วแต่ข้อเท็จจริง

เหตุสุดวิสัยตามนัยหนังสือกองสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ นว ๑๖๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๐

ข้ออ้างเกี่ยวกับฤดูกาล ดินฟ้าอากาศ หรือภูมิประเทศที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติเป็นปกติของท้องที่ เช่น อ้างว่าทำงานในฤดูฝนไม่สะดวกทำให้งานล่าช้า หรืออ้างความกั้นดารของท้องถื่น เป็นต้น อุปสรรคเหล่านี้คู่สัญญาของรัฐบาลจะต้องรอบรู้หรือคาดหมายไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเข้าทำสัญญา (ข้อ ๒. ก.)

ข้ออ้างอันเนื่องมาจากกิจการในหน้าที่หรือส่วนได้เสีย หรือเนื่องจากความบกพร่องของคู่สัญญาของรัฐบาลเอง(ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง) เช่น มีการหาเครื่องมืออุปกรณ์ไม่ได้ ราคาวัสดุในตลาดสูงขึ้น หรือไม่มีกรรมการทำงาน สิ่งของที่ผลิตลดหรือผิดคุณภาพต้องหามาเปลี่ยนทำให้เกินกำหนดอายุสัญญา (ข้อ ๒. ข.)

ข้ออ้างที่กล่าวข้างต้นนี้ ไม่ควรรับฟังหรือนำมาใช้เป็นทางพิจารณาเพื่อผ่อนผันการผิดสัญญา

ส่วนราชการต้องพิจารณาว่าคู่สัญญาได้ปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงให้กับทางราชการเป็นไปตามปกติตลอดมา และต้องไม่มีพฤติการณ์ที่จะละทิ้งงานของทางราชการ (หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุดที่ กค (กวพ) ๐๔๒๑.๓/ว ๒๖๘ ลงวันที่๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕. เรื่อง การชักข้อความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙) นอกจากนี้ เหตุสุดวิสัยที่ส่วนราชการจะนำมาพิจารณางดหรือลดค่าปรับ ให้แก่ผู้รับจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๙ (๒) ได้นั้น จะต้องเป็นเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นก่อนวันครบกำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาจ้างถ้าเป็นเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นภายหลังจากผู้รับจ้างผิดนัด

ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาจ้างไม่ได้ เพราะผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑๗^๓

มีปัญหาว่า คำว่า “อุบัติเหตุ” และ “เหตุสุดวิสัย” มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันหรือไม่เพียงไร ซึ่งอาจพิจารณาได้จากภาษาอังกฤษคำว่า “อุบัติเหตุ” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Accident ส่วนเหตุสุดวิสัยนั้นต้นร่างภาษาอังกฤษใช้คำว่า Force Majeure ซึ่งเป็นคำในกฎหมายฝรั่งเศส มีความหมายคล้ายคลึงกับ Act of God ในกฎหมายอังกฤษ เมื่อพิจารณาถ้อยคำภาษาไทยเปรียบเทียบกับถ้อยคำภาษาต่างประเทศแล้ว เห็นได้ว่า “อุบัติเหตุ” กับ “เหตุสุดวิสัย” มีความหมายไม่เหมือนกัน แต่อาจสรุปได้ว่าเนื่องจากเหตุที่เกิดขึ้นมิใช่เกิดจากความประมาทเลินเล่อ หรือมิใช่ความผิดของผู้ประสพและเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ อุบัติเหตุจึงเข้าลักษณะเหตุสุดวิสัยได้ แต่มิได้หมายความว่าเหตุสุดวิสัยทุกอย่างเป็นอุบัติเหตุ อุบัติเหตุเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเหตุสุดวิสัยเท่านั้น

๓. เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย (ระเบียบข้อ ๑๓๙ วรรคหนึ่ง (๓))

กรณีนี้เป็นการเปิดกว้างให้สำหรับบางกรณีที่ไม่เข้าข่ายสองกรณีแรกเมื่อมีเหตุสมควรให้ขยายเวลาทำการก่อสร้างได้ คณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องพิจารณาถึงจำนวนวันที่เห็นควรให้ขยายเวลาทำการได้ ทั้งนี้ให้พิจารณาจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมีข้อมูลอ้างอิงได้ โดยเหตุการณ์ที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ขายหรือผู้รับจ้าง และต้องเกิดขึ้นก่อนผิผนังชำระหนี้ด้วย

เหตุที่เกิดจากเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ หมายถึงเหตุตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ตราบใดการชำระหนี้ยังไม่ได้กระทำลง เพราะเหตุการณ์อันใดอันหนึ่ง ซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบ ตราบนั้น ลูกหนี้อย่างใดชื่อว่าผิผนังไม่” ซึ่งเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อนผิผนังมิใช่เกิดขึ้นหลังผิผนังแล้ว (หลังสัญญาสิ้นสุดแล้ว)

ตัวอย่าง

(๑) บริษัท ก. รับจ้างก่อสร้างอาคารให้แล้วเสร็จภายใน ๓๖๐ วัน ได้ทำการก่อสร้างอาคารจนเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จไป ๓๗๐ วันก็ยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ ระหว่างนั้นได้เกิดอุทกภัยน้ำท่วมจนก่อสร้างไม่ได้เป็นเวลา ๓๐ วัน ระยะเวลาน้ำท่วมนี้ ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาให้กับผู้รับจ้างไม่ได้ เพราะระยะเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังที่ผู้รับจ้างผิผนังแล้ว ความเสียหายย่อมเกิดขึ้นแก่ส่วนราชการด้วย เช่น ทำให้ส่วนราชการไม่ได้ใช้อาคารสำนักงานต้องไปเช่าสำนักงานเอกชน เสียค่าเช่าเป็นรายเดือน หากลดหรือลดค่าปรับให้ผู้รับจ้าง ส่วนราชการย่อมไม่ได้รับค่าปรับเป็นเสียหายซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ ประกอบด้วยมาตรา ๒๑๗

^๓ มาตรา ๒๑๗ ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายบรรดาที่เกิดแต่ความประมาทเลินเล่อ ในระหว่างเวลาที่ตนผิผนัง ทั้งจะต้องรับผิดชอบในการที่การชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัยเพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิผนังนั้นด้วย เว้นแต่ความเสียหายนั้นถึงแม้ว่าตนจะได้ชำระหนี้ทันเวลากำหนด ก็คงจะต้องเกิดมีอยู่ตนเอง

(๒) จำเลยทำสัญญาซื้อของจากโจทก์ ซึ่งต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศของสูญหายในระหว่างขนส่งมาประเทศไทย จึงเป็นเรื่องพ้นวิสัยที่โจทก์จะป้องกันได้ ถือว่าเป็นเหตุการณ์อันโจทก์ไม่ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ โจทก์ยังไม่ได้ซื้อว่าผิคนัดจำเลยต้องใช้เวลาแก่โจทก์ปฏิบัติตามสัญญา เพราะเวลาที่กำหนดไว้เดิมล่วงพ้นไปแล้ว (ฎีกา ๒๑๘๘/๒๕๒๓)

การงดหรือลดค่าปรับ หรือการขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ โดยพิจารณาจากเหตุที่เกิดขึ้นจากความผิดหรือบกพร่องของส่วนราชการ เหตุสุดวิสัยหรือเหตุเกิดจากพฤติการณ์ที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้ในหลักการ หากเป็นเหตุที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเหตุที่เกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่เหตุสิ้นสุด หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรืองดค่าปรับหรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑) ซึ่งมีหลักฐานขัดแย้งหรือส่วนราชการทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น ซึ่งหลักการพิจารณาสั่งการตามระเบียบข้อ ๑๓๙ อาจแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ

๑. กรณีการพิจารณางดหรือลดค่าปรับ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ในเวลาที่ล่วงเลยกำหนดเวลาของสัญญาหรือข้อตกลงไปแล้ว และเป็นกรณีที่มีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว

๒. กรณีการพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ซึ่งจะเป็นการพิจารณาอนุมัติให้ก่อนที่จะครบกำหนดสัญญา และค่าปรับยังไม่เกิดขึ้น

ระเบียบข้อ ๑๓๙ เป็นการวางหลักเกณฑ์กรณีที่จะไม่ปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้าง การขยายเวลา การงดค่าปรับ การลดค่าปรับ เป็นกรณีทำนองเดียวกับการที่ผู้ว่าจ้างผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ซึ่งเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว เมื่อผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อเห็นสมควรว่าระยะเวลาที่เสียไปมิใช่ความผิดของผู้ขายหรือผู้รับจ้างและเห็นสมควรขยายระยะเวลาหรือลดหรืองดค่าปรับให้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมอีก โดยใช้เพียงคำสั่งอนุมัติของผู้มีอำนาจประกอบสัญญาไว้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินหรือคืนเงินค่าปรับให้แก่คู่สัญญาก็ได้

การนับระยะเวลาที่เกิดอุปสรรค^๔

๑. อุปสรรคที่เป็นเหตุสุดวิสัย หรือพฤติการณ์อันหนึ่งคู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการเกิดอุปสรรคว่าเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด สิ้นสุดลงเมื่อใดพยานหลักฐาน ได้แก่ หนังสือรับรองจากองค์กรส่วนท้องถิ่น หรือจากอำเภอท้องที่ รายงานผู้ควบคุมงาน หรือกรณีจำเป็นอาจมีหนังสือรับรองจากกรมอุตุนิยมวิทยา หรือประกาศภัยพิบัติในท้องที่

^๔ ธนัท ศรีวิชัย, หลักเกณฑ์การงดหรือลดค่าปรับ และขยายเวลาทำการ, [Online] Available URL: <http://www๒.dede.go.th>

๒. มิใช่ความผิดของคู่สัญญา (เป็นความผิดของส่วนราชการ)

๒.๑ กรณีที่จะให้ส่วนราชการพิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติ การพิจารณาว่าเกิดอุปสรรคจะถือว่าหนังสือของคู่สัญญาส่งมาถึงฝ่ายสารบรรณ เมื่อวันที่เท่าใด อุปสรรคจะเริ่มนับวันรุ่งขึ้น และเมื่อส่วนราชการพิจารณาเห็นชอบหรืออนุมัติ จะมีหนังสือแจ้งคู่สัญญาทราบอุปสรรค การรอคอยการเห็นชอบหรืออนุมัติจะนับถึงวันที่ที่คู่สัญญาได้รับหนังสือ โดยจะตรวจสอบจากไปรษณีย์ตอบรับ เช่น บริษัท ก. ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ส่งหนังสือมาถึงฝ่ายสารบรรณในวันที่ ๓ มิถุนายน เพื่อให้ส่วนราชการพิจารณาเห็นชอบการคัดเลือกชุมชนเข้าร่วมโครงการ ดังนี้ อุปสรรคจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน เป็นต้นไป เมื่อส่วนราชการพิจารณาเสร็จมีหนังสือแจ้งเห็นชอบ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน และบริษัท ก.ได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ดังนั้น อุปสรรคจะเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน - ๓๐ มิถุนายน

๒.๒ กรณีส่วนราชการสั่งให้หยุดงาน อุปสรรคจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่สั่งให้หยุดงาน และสิ้นสุดลงก่อนวันที่ที่ส่งให้เข้าทำงาน เช่น หนังสือกรมสั่งให้หยุดงานในวันที่ ๑ มิ.ย. ต่อมากรมได้มีหนังสือสั่งให้เข้าทำงานในวันที่ ๑ ส.ค. ดังนั้น อุปสรรคจึงเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑ มิ.ย. - ๓๑ ก.ค.

การนับจำนวนวันที่เกิดอุปสรรค^๕

โดยปกติการนับจำนวนวันที่เกิดอุปสรรคจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่เกิดอุปสรรคจนถึงวันที่อุปสรรคสิ้นสุดลง แต่มีบางกรณีจะต้องดูแผนงานของคู่สัญญาประกอบด้วย ดังนี้

๑. กรณีตามแผนงานถ้าแผนงานซ้ำซ้อนกันบางส่วนและไม่มีการทำงาน แม้ว่าจะมีอุปสรรคเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ เป็นเวลา ๑๘๑ วัน แต่ตามแผนงานในช่วงวันที่ ๑-๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ไม่มีการทำงาน ดังนั้น อุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นเวลา ๑๘๑ - ๓๐ = ๑๕๑ วัน

๒. กรณีตามแผนงานที่มีระยะเวลาการทำงานซ้ำซ้อนกัน(เริ่มต้นพร้อมกันสิ้นสุดพร้อม) เมื่อเกิดอุปสรรคขึ้นแต่งานอื่นที่แผนงานซ้ำซ้อนกันสามารถทำงานได้ ดังนี้ต้องถือว่าเกิดอุปสรรค เช่น

(๑) งานก่อสร้างถนนสายที่ ๑ เริ่มตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

(๒) งานก่อสร้างถนนสายที่ ๒ เริ่มตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

(๓) งานก่อสร้างถนนสายที่ ๓ เริ่มตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

งาน (๑) เกิดอุปสรรค แต่งาน (๒) และ (๓) สามารถทำงานได้ ดังนี้ ต้องถือว่าเกิดอุปสรรคในการทำงาน หากถนนทั้ง ๓ สายเกิดอุปสรรคทั้งหมดแต่ระยะเวลาที่เกิดอุปสรรคไม่เท่ากัน ต้องใช้ระยะเวลาที่เกิดอุปสรรคมากที่สุดมาขยายอายุสัญญา

^๕ ธนัท ศรีวิชัย, อ่างแล้ว

การสรุปข้อเท็จจริงในการเสนอนุมัติขยายเวลาทำงาน(ขยายอายุสัญญา) อาจแบ่งได้เป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. เรื่องเดิม ควรแบ่งออกเป็น ๒ เรื่อง

๑.๑ กล่าวถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญากับส่วนราชการ เช่น ตามที่กรมได้ทำสัญญาว่าจ้าง บริษัท ก. ให้ทำการก่อสร้างเขื่อนโครงการ..... อำเภอ..... จังหวัด..... รวมเป็นเงิน.....บาท กำหนดส่งมอบงาน ภายในวันที่.....

๑.๒ กล่าวถึงหนังสือของคู่สัญญาว่าได้ขอขยายระยะเวลาทำงานออกไปเป็นเวลากี่วัน เนื่องจากอุปสรรคใด

๒. ข้อเท็จจริง โดยสรุปปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอุปสรรคใด มีพยานหลักฐานสนับสนุนอุปสรรคเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอต้องขอเพิ่มเติม ทั้งนี้ อุปสรรคตามข้อ ๑๙๓ (๒)-(๓) คู่สัญญาจะต้องแจ้งอุปสรรคให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่อุปสรรคสิ้นสุดลง หากมิได้แจ้งภายในกำหนดคู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรืองดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่กรณีตามข้อ ๑๙๓ (๑) ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือส่วนราชการทราบมีอยู่แล้วตั้งแต่นั้น

๓. ข้อพิจารณา จะต้องนำอุปสรรคตามข้อเท็จจริงมาปรับกับระเบียบ ข้อ ๑๙๓ ว่าอุปสรรคดังกล่าว อยู่ในข่ายจะพิจารณางดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลาทำการได้หรือไม่ เพียงใด เป็นเวลากี่วัน คู่สัญญาขอขยายระยะเวลาเป็นเวลากี่วัน โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือตรวจรับต้องเสนอความเห็นว่าจะขยายให้ เป็นเวลากี่วันหรือไม่สมควรขยายเวลา

ในส่วนสุดท้ายของบันทึกต้องสรุปด้วยว่าอำนาจอนุมัติให้งดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำงาน เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะอนุมัติได้ตามระเบียบ ข้อ ๑๙๓ (๑) (๒) หรือ (๓)

ตัวอย่างปัญหาที่สำนักงานอัยการสูงสุด และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) ตอบข้อหารือ^๖

(๑) ผู้รับจ้างขาดเงินทุนหมุนเวียนขาดลูกจ้างแรงงาน หรืออ้างว่า ส่วนราชการจ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าสิ่งของล่าช้าหรือธนาคารอนุมัติจ่ายสินเชื่อล่าช้า เหตุผลที่ไม่ถือเป็นเหตุสุดวิสัยเพราะ เป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างหรือผู้ขายที่จะต้องเงินทุนหมุนเวียนหรือเตรียมหาลูกจ้างแรงงานให้พอก่อนเข้าเสนอราคาและทำสัญญา การที่ส่วนราชการจ่ายเงินล่าช้าเป็นเหตุให้ผู้รับจ้างหรือผู้ขายเรียกค่าเสียหายจากส่วนราชการได้นับแต่เวลาที่ส่วนราชการผัดนัดชำระหนี้เป็นอัตราดอกเบี้ยได้ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗ และ ๒๒๔ ทั้งนี้ตามนัยคำตอบข้อหารือของสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห.๑๖๗/๒๕๒๕ หน้า ๑๖๓๐ และ ๑๖๘/๒๕๒๕ หน้า ๑๖๓๒ คำวินิจฉัย กวพ.ที่ พณ.๕-๒๖/๒๕๔๖ และที่ พณ.๓-๑๕/๒๕๔๖

(๒) มีปัญหาในทางปฏิบัติกรณีฝนตกเป็นเหตุสุดวิสัยนั้น หากเป็นฝนตกน้ำท่วมขังบริเวณสถานที่ก่อสร้างได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาทำการตามสัญญาเป็นประจำทุกปีแล้วก็นับได้ว่าเหตุนั้นมีใช่เหตุสุดวิสัยเพราะก่อนทำสัญญาผู้รับจ้างย่อมจะใช้ความระมัดระวังและป้องกันในการต่อรองระยะเวลาการทำงานให้มีระยะเวลาเท่าที่จะสามารถปฏิบัติงานไปแล้วเสร็จ เว้นแต่เหตุอันมิได้เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและคาดหมายไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดหรือไม่ก็อาจถือเป็นเหตุสุดวิสัยได้ ทั้งนี้ยอมแล้วแต่ข้อเท็จจริง (ตามนัยคำวินิจฉัยอัยการสูงสุดที่ ๒๖/๒๕๒๘) แต่อย่างไรก็ดี หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าฝนตกน้ำท่วมจนเป็นเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามสัญญาได้จริง ก็อาจขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ (ตามนัยหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ด่วนมาก ที่ อส ๐๐๑๗/๘๔๖๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๔ แจ้งตอบอธิบดีกรมอาชีวศึกษา กับนัยคำวินิจฉัย กวพ. เอกสารหมายเลข พณ ๑-๔/๒๕๔๕ และ ๕-๓๘/๒๕๕๐)

แต่หากฝนตกเป็นอุทกภัยน้ำท่วมเป็นเหตุถนนขาดจนทำให้ผู้รับจ้างขาดแรงงานเนื่องจากคนงานก่อสร้างที่ส่วนราชการจังหวัดสงขลากลับไปพักนอนที่จังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ห่างประมาณ ๓๐ กิโลเมตร กลับมาทำงานที่บริเวณก่อสร้างไม่ได้เช่นนี้ ก็เป็นดุลพินิจของส่วนราชการขยายเวลาตามความเป็นจริงได้ และโดยผลของน้ำท่วมเป็นเหตุทำให้พื้นที่ก่อสร้างซึ่งผู้รับจ้างได้ปรับสภาพพื้นที่เรียบร้อยแล้วเกิดการเสียหายระยะเวลาที่ผู้รับจ้างใช้ไปในการต้องปรับพื้นที่ให้เรียบร้อยพร้อมก่อสร้างใหม่ ส่วนราชการสามารถพิจารณาขยายระยะเวลาทำการเพื่อลดหรือลดค่าปรับให้ได้ตามข้อเท็จจริง (ตามนัยคำวินิจฉัย กวพ. ที่ พณ ๔-๑๒/๒๕๔๙)

เหตุตาม ระเบียบข้อ ๑๓๙ (๓) ซึ่งเป็นเหตุที่เกิดจากพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งที่คุณสัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ หมายถึงเหตุตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ตราบใดการชำระหนี้กันยังไม่ได้กระทำลง เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่ง ซึ่งลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบตราบนั้นลูกหนี้ยังหาได้ชื่อว่าผัดนัดไม่” ซึ่งพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อนผัดนัดมิใช่เกิดขึ้นหลังผัดนัดแล้ว (หลังสัญญาสิ้นสุดแล้ว) เช่น บริษัท ก. รับจ้างก่อสร้างอาคารให้แล้วเสร็จภายใน ๓๖๐ วัน

^๖ บรม ศรีสุข, คำบรรยาย เล่มที่ ๒ (ฉบับสมบูรณ์) หลักเกณฑ์ส่วนสาระสำคัญของการจัดหาพัสดุของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับ การจัดทำและวิธีการบริหารสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕, หน้า ๑๙๗-๒๐๖.

ได้ทำการก่อสร้างอาคารจนเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จไป ๓๗๐ วันก็ยังไม่ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ ระหว่างนั้นได้เกิด อุทกภัยน้ำท่วมจนก่อสร้างไม่ได้เป็นเวลา ๓๐ วัน ระยะเวลาที่น้ำท่วม ๓๐ วันนี้ ส่วนราชการผู้ว่าจ้างจะขยาย ระยะเวลาทำการตามสัญญาให้กับผู้รับจ้างไม่ได้ เพราะระยะเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังที่ผู้รับจ้างผิติดแล้ว ความเสียหายย่อมเกิดขึ้นแก่ส่วนราชการด้วย เช่น ทำให้ส่วนราชการไม่ได้ใช้อาคารสำนักงานต้องไปเช่า สำนักงานเอกชน เสียค่าเช่าเป็นรายเดือน หากลดหรือลดค่าปรับให้ผู้รับจ้าง ส่วนราชการย่อมไม่ได้รับค่าปรับ เป็นเสียหายซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๕ ประกอบด้วยมาตรา ๒๑๗ และ นัยคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห.๒๒๑/๒๕๒๓ หน้า ๑๑๐๒ และ ห.๘๐/๒๕๒๓ หน้า ๙๑๐

และพฤติการณ์นี้โดยหลักจะต้องไม่ใช่ความผิดของฝ่ายผู้รับจ้างหรือผู้ขาย แต่ต้องเป็นความผิด หรือ บกพร่องของฝ่ายส่วนราชการ ซึ่งอาจจะเป็นตัวส่วนราชการผู้ว่าจ้างนั่นเอง หรือส่วนราชการที่มีได้ว่าจ้าง หรือ ชื้อก็ตาม เพราะถือว่าเป็นฝ่ายของส่วนราชการ เช่น มีกลุ่มอิทธิพลข่มขู่เรียกค่าคุ้มครองซึ่งทางราชการคุ้มครอง ไม่ได้ (คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห.๑๘๐/๒๕๒๘ หน้า ๖๘๔๑) กรมไปรษณีย์โทรเลขออกใบอนุญาต สร้างเครื่องรับส่งวิทยุล่าช้า (ตามคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห.๕๗/๒๕๒๗ หน้า ๓๒๕) หรือ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ตรวจรับรอง และการออกใบอนุญาตนำเข้าเครื่องรับ สัญญาณดาวเทียม GPS พร้อมวิทยุและอุปกรณ์ล่าช้า (ตามนัยคำวินิจฉัย กวพ.สน.๒-๑๘/๒๕๕๐) ผู้รับจ้างชุด ที่ก่อสร้างพบอาคารเก่าฝังลึกต้องใช้เวลารื้อถอนออกก่อนก่อสร้าง (ตามคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ ห.๔๑/๒๕๓๐ หน้า ๔๗) หรือราชการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าล่าช้าทำให้ก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ แม้ผู้รับจ้าง มีหน้าที่ตามข้อกำหนดสัญญาจะต้องทำการติดตั้ง โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง ซึ่งผู้รับจ้างแจ้งให้การไฟฟ้าทราบ แต่ต้น เมื่อลงนามสัญญาแล้วแต่การไฟฟ้ามาติดตั้งล่าช้าเช่นนี้ ถือเป็นพฤติการณ์ที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะผู้รับจ้างไม่อาจจ้างบุคคลอื่นมาติดตั้งมาติดตั้งได้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของการไฟฟ้าตามกฎหมาย ที่บุคคลอื่นจะเข้าไปดำเนินการแทนไม่ได้ แต่หากสัญญากำหนดให้ผู้รับจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบหรือย้ายเสาไฟฟ้า และออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดโดยผู้รับจ้างไม่ใช่เป็นเหตุในการขอต่อสัญญาเช่นนี้ ส่วนราชการย่อมขยาย ระยะเวลาให้ผู้รับจ้างไม่ได้ เพราะเป็นความสมัครใจของผู้รับจ้างเองที่จะไม่ขอต่ออายุสัญญา (คำวินิจฉัย กวพ. ที่ พณ.๒-๓๐/๒๕๔๖) กรณีบริษัทผู้รับจ้างอ้างว่าชาวบ้านไม่ยินยอมให้ก่อสร้างเพราะเกรงว่าจะเกิด ความเสียหายถึงตัวบ้านส่วนราชการจะขยายเวลาให้ไม่ได้ เพราะเป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างที่จะต้องป้องกัน ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานของตน (ตามนัยคำวินิจฉัย กวพ.ที่ พณ.๑-๖/๒๕๔๙) เป็นต้น

(๓) กรณีเคยมีปัญหาสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารกำหนดให้ทำงานแล้วเสร็จ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ ผู้รับจ้างได้ก่อสร้างแล้วเสร็จและส่งมอบงานให้กรม ผู้ว่าจ้างตรวจรับงานในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖ คณะกรรมการตรวจการจ้างใช้เวลาตรวจรับงานไปจนถึงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๖ และแจ้งให้ผู้รับจ้างแก้ไขงาน ให้ถูกต้องตามสัญญา ผู้รับจ้างได้ใช้เวลาแก้ไขงาน ๒ วัน ก็แล้วเสร็จ และส่งให้กรมตรวจรับงานในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจงานเห็นว่าถูกต้องเรียบร้อย กรมได้รับมอบงานในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ มีปัญหาว่ากรมจะใช้สิทธิปรับผู้รับจ้างกรณีเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จ (๓๐ กันยายน ๒๕๔๖) ได้หรือไม่ กรณีเช่นนี้ กรมใช้สิทธิปรับผู้รับจ้างไม่ได้ แม้จะเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จแล้วก็ตาม เพราะการตรวจรับมอบงานนั้นหากกรมตรวจรับงานแล้ว เห็นว่างานถูกต้องเรียบร้อยและรับมอบงานไว้

การรับมอบงานของกรมก็จะมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงาน คือวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖ ตามระเบียบข้อ ๗๒(๔) ผู้รับจ้างจึงเหลือระยะเวลาอีก ๕ วัน ในการแก้ไขงาน ดังนั้น เมื่อผู้รับจ้างใช้เวลาแก้ไขงาน ๒ วัน ก็แล้วเสร็จและส่งมอบงานให้กรมในวันแล้วเสร็จนั้น ผู้รับจ้างจึงเหลือเวลาอีก ๓ วัน ที่จะครบกำหนดแล้วเสร็จ จึงถือว่าผู้รับจ้างมิได้ทำงานล่าช้าเกินกำหนดระยะเวลาตามสัญญา กรมจึงใช้สิทธิปรับผู้รับจ้างไม่ได้ ช่วงระยะเวลาที่เสียไปจนถึงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ เป็นช่วงระยะเวลาที่กรมใช้ไปในการตรวจรับงาน ไม่ใช่ความผิดของผู้รับจ้าง จึงนำช่วงระยะเวลาเลยกำหนดระยะเวลาตามสัญญาตั้งแต่ ๑-๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๖ มาปรับผู้รับจ้างไม่ได้ดังกล่าว

(๔) กรณีปัญหาที่ผู้รับจ้างใช้ระยะเวลาการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างชั่วคราว กลบเกลี่ยพื้นดินตลอดจน การทำความสะอาดบริเวณก่อสร้างจนเลยกำหนดเวลาตามสัญญา มีปัญหาว่าจะปรับผู้รับจ้างได้หรือไม่ สำนักงานอัยการสูงสุดวินิจฉัยว่างานดังกล่าวมิใช่งานจ้างตามรูปแบบรายละเอียดท้ายสัญญา ซึ่งกำหนดให้ ผู้รับจ้างต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดตามสัญญาฉะนั้น การทำงานดังกล่าวแม้ล่วงเลยกำหนดเวลา ตามสัญญา ผู้ว่าจ้างไม่อาจนำมาคำนวณเพื่อการปรับได้ (คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ พ.๔๔/๒๕๔๔ หน้า ๑๑๘๕)

(๕) กรณีส่วนราชการผู้ว่าจ้างได้อนุมัติให้ผู้รับจ้างเลิกสัญญาด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย โดยส่วน ราชการมิได้สงวนสิทธิเรียกค่าเสียหายและค่าปรับไว้ ส่วนราชการจะเรียกร้องค่าเสียหายและค่าปรับ จากผู้รับจ้างไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องเลิกสัญญาโดยสมัครใจทั้งสองฝ่าย ผู้รับจ้างจึงมิใช่ผู้ปฏิบัติผิดสัญญา ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๐/๒๕๘๒ (คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุดที่ พ.๗๘/๒๕๒๑ หน้า ๔๖๓)

(๖) กรมฯ ได้ว่าจ้าง บริษัทก่อสร้างอาคารเรียน โดยสัญญากำหนดให้ “บริษัทผู้รับจ้างมีหน้าที่ทดสอบ การรับน้ำหนักของดินฐานรากที่จะก่อสร้างอาคารเรียนนั้น” ปรากฏว่าเมื่อผู้รับจ้างเข้าดำเนินการปรับพื้นที่ และได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ (ทำสัญญา ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๕) ขอให้โยธาธิการจังหวัด มาทำการทดสอบที่ดินให้ ซึ่งโยธาธิการจังหวัดได้ทำการทดสอบ และแจ้งให้ผู้รับจ้างทราบเมื่อ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ ซึ่งกรมฯ ได้ร่วมทดสอบด้วย และกรมฯ ได้มีหนังสือสั่งการให้โยธาธิการจังหวัดทดสอบอีกครั้งหนึ่ง ผู้รับจ้างขอขยายระยะเวลาที่ต้องเสียไป เพราะรอผลทดสอบการรับน้ำหนักของดินฐานรากที่โยธาธิการจังหวัด ได้ใช้ไป

กพ. วินิจฉัยว่าขยายระยะเวลาไม่ได้ เพราะเป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างที่จะต้องทดสอบการรับน้ำหนัก ของดินฐานรากนั่นเองที่ผู้รับจ้างสามารถให้วิศวกรของบริษัทหรือบริษัทเอกชนทดสอบได้ การให้ส่วนราชการ ไปทดสอบไม่เป็นเหตุให้ขยายระยะเวลาได้ เป็นเรื่องที่ส่วนราชการไม่มีหน้าที่ตามสัญญาและเข้าไปทำผิดหน้าที่ โดยพลการ (คำวินิจฉัย กพ. พณ.ที่ ๔-๓๐/๒๕๔๖) อนึ่ง มีข้อสังเกตว่าในเอกสารประกวดราคาจะกำหนดให้ ผู้รับจ้างมีหน้าที่ไปดู Site งาน (สถานที่ก่อสร้าง) และในทางปฏิบัติก่อนประกวดราคา ผู้เสนอราคาจะต้องไป รับฟังคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่และไปดูสถานที่ก่อสร้าง หากผู้เสนอราคาไม่ไปและชนะการประกวดราคา แม้สัญญาไม่กำหนดหน้าที่ดังกล่าว หากเกิดปัญหาดังกล่าวผู้เสนอราคารายนั้น ก็จะต้องรับผิดชอบเอง จะขอขยายระยะเวลาไม่ได้

(๗) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๖/๒๑ หน้า ๑๔๖๓ สัญญากำหนดให้ปรับวันละ ๓๐๐ บาท เมื่อผู้รับจ้างก่อสร้างไม่เสร็จตามกำหนดเวลา และสัญญาอีกข้อกำหนดให้ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายค่าควบคุมงานให้แทนผู้ว่าจ้าง ที่ผู้ว่าจ้างต้องจ้างผู้ควบคุมงานนั้นอีกต่อหนึ่งนับแต่วันที่ล่วงเลยกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา จนถึงวันที่โจทก์ส่งมอบงานเป็นรายวัน วันละ ๕๐ บาท อีกส่วนหนึ่งต่างหากจากค่าปรับด้วย ผู้ว่าจ้างปรับตามสัญญาได้โดยไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหายใด ๆ เกี่ยวกับจำนวนเบี้ยปรับที่สัญญากันไว้ ส่วนค่าควบคุมงานซึ่งผู้รับจ้างสัญญาจะชดใช้ให้เป็นค่าเสียหายแก่ผู้ว่าจ้าง ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยมีสิทธิเรียกให้โจทก์ชำระหรือหักเอาเงินค่าจ้างของผู้รับจ้างได้ก็ต่อเมื่อได้ความว่าจำเลยได้จ้างผู้ควบคุมงานในระยะเวลาที่ล่วงเลยกำหนดเวลาดังกล่าว และผู้ว่าจ้างได้จ่ายหรือจะต้องจ่ายเงินจำนวนนี้ให้แก่ผู้ควบคุมงาน แต่ผู้ว่าจ้างมิได้นำสืบว่าได้เสียหายในข้อนี้อย่างไร ผู้รับจ้างจึงไม่มีหน้าที่จะต้องจ่ายเงินจำนวนนี้ให้ผู้ว่าจ้างศาลพิพากษาให้ผู้ว่าจ้างคืนเงินค่าจ้างของผู้รับจ้างที่ผู้ว่าจ้างหักไว้เป็นค่าจ้างผู้ควบคุมงาน ๑๑,๔๕๐ บาท ให้แก่ผู้รับจ้าง

(๘) มหาวิทยาลัยได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ๑ หลัง กำหนดแล้วเสร็จ วันที่ ๑๘ มีนาคม แต่มหาวิทยาลัยจะต้องจัดงานพระราชทานปริญญาบัตรวันที่ ๒๑-๒๓ มีนาคม จึงจำเป็นต้องปิดถนนด้านหน้าที่ทำการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ทำให้สามารถใช้ผ่านเข้าออกบริเวณก่อสร้างได้เพียงทางเดียว และคนมีจำนวนมากอาจกระทบต่อความปลอดภัยของบุคคลเข้าออก มีปัญหาว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานได้สะดวก ผู้รับจ้างจะอ้างเป็นเหตุขอลดหรือลดค่าปรับได้หรือไม่

กพ. วินิจฉัยว่า หากครบกำหนดสัญญาแล้วผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานได้ ต้องถือว่าผู้รับจ้างผิดนัดตามสัญญา ประกอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ วรรคท้าย^๗ ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบในค่าปรับ แต่อย่างไรก็ดี หากผู้ว่าจ้างสั่งหยุดงานเพราะมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้าง เช่น ผู้ว่าจ้างสั่งหยุดงานเพราะฝนตกชุก น้ำท่วมขังบริเวณก่อสร้างจะมีผลทำให้งานฐานรากหรือโครงสร้างจะไม่แข็งแรง ผู้ว่าจ้างต้องพิจารณาลดหรือลดค่าปรับให้โดยผู้รับจ้างไม่ต้องแจ้งเหตุ ๑๕ วัน เพราะผู้ว่าจ้างทราบเรื่องคืออยู่แล้ว (คำวินิจฉัย กพ.ที่ พณ ๑-๕/๒๕๔๙ ๒-๑๓/๒๕๔๙)

(๙) มหาวิทยาลัยได้ทำสัญญาเลขที่ ๑ จ้างห้าง ก.ก่อสร้างอาคารปฏิบัติการนาฏศิลป์ ๑ หลัง ราคา ๑๓ ล้านบาท สัญญาสิ้นสุด ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ ต่อมามหาวิทยาลัยได้ทำสัญญาเลขที่ ๒ จ้างห้าง ก. ต่อเติมห้องคุมแสงและเสียง ๑ ห้อง ในอาคารปฏิบัติการนาฏศิลป์ดังกล่าวเป็นจำนวนเงิน ๙๒,๐๐๐ บาท ดำเนินการให้แล้วเสร็จในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้รับจ้างได้ขอขยายเวลาอีก ๙๐ วัน ในสัญญาเลขที่ ๑ เพราะการดำเนินการก่อสร้างห้องควบคุมแสงและเสียงมีผลกระทบต่ออาคารนาฏศิลป์ ส่วนราชการจะขยายเวลาทำการและผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุภายใน ๑๕ วัน ได้หรือไม่

^๗ ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้ออกกล่าว

กwp.วินิจฉัยว่า หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า งานตามสัญญาจ้างเลขที่ ๑ กับเลขที่ ๒ มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือสัมพันธ์กันโดยการทำกรต่อเติมห้องควบคุมแสงและเสียงก่อนจนเป็นเหตุให้ห้างไม่สามารถปฏิบัติงานตามสัญญาจ้างเลยก็มีสิทธิขอขยายเวลาทำการเพื่อลดหรืองดค่าปรับได้

ส่วนการแจ้งเหตุภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุนั้นสิ้นสุดลง ห้าง ก.จะต้องแจ้งเหตุก่อนหรือหลังเหตุการณ์ต่อเติมห้องควบคุมแสงเสียงตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒ นั้นเสร็จสิ้นลงภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุการณ์ก่อสร้างเพิ่มเติมสัญญาจ้างเลขที่ ๒ สิ้นสุดลง (ตามนัยคำวินิจฉัย กwp. ที่ พณ ๖-๒๒/๒๕๔๙)

ตัวอย่างข้อหาหรือที่น่าสนใจของส่วนราชการแห่งหนึ่งที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุเคยมีแนววินิจฉัย^๕

กรม ก. แจ้งว่าได้ทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารสำนักงาน จำนวน ๑ หลัง พร้อมถมดิน กับบริษัท ข. ผู้รับจ้าง ตามสัญญาจ้าง ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๖ วงเงิน ๔๘ ล้านบาทเศษ กำหนดเวลาให้เริ่มทำงานภายใน วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ สิ้นสุดสัญญาวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๘ แบ่งงวดงานและการจ่ายเงินเป็น ๑๖ งวด มีการจ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้รับจ้าง เป็นเงิน ๗ ล้านบาทเศษ ในระหว่างสัญญา บริษัท ข. ได้ร้องขอให้กรม ก. ปรับงวดเงินเพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงิน พร้อมทั้งขอขยายเวลาทำการตามสัญญาโดยอ้างเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. เหตุจากการที่กรม ก. ส่งมอบสถานที่ก่อสร้างล่าช้าเป็นเวลา ๑๘ วัน

๒. เหตุจากการลาออกและโยกย้ายของประธานกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานตั้งแต่เดือน ตุลาคมถึงธันวาคม ๒๕๔๗ (ผู้ควบคุมงานได้ลาออกเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ ประธานกรรมการตรวจการจ้างได้ย้ายเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และหัวหน้าผู้ควบคุมงานได้ย้ายเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗) แต่ผู้รับจ้างได้รับแจ้งการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๗ ทำให้ผู้รับจ้าง ไม่สามารถส่งมอบงานและเบิกเงินได้ตามกำหนดเวลาในสัญญา จึงขอขยายเวลาจากเหตุนี้เป็นเวลา ๖๖ วัน

๓. เหตุจากการที่บริษัท ข. ได้ส่งมอบงวดที่ ๒-๗ และ กรม ก. ได้ตรวจรับงานงวดดังกล่าวแล้ว แต่ผู้รับจ้างยังไม่ได้รับเงินค่าจ้าง จึงขอขยายเวลาตั้งแต่วันที่คณะกรรมการได้มีการตรวจรับงาน งวดที่ ๔ คือวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ ไปจนถึงวันที่ผู้รับจ้างได้รับเงินค่าจ้างงวดดังกล่าวคือวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๘ เป็นเวลา ๑๖๘ วัน

ในการนี้ กรม ก. ได้ทำบันทึกข้อตกลง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘ แก้ไขสัญญาจ้างโดยเฉลี่ย ปรับลดเงินค่าจ้างจากงวดที่ ๙-๑๕ มาเพิ่มให้แก่งวดที่ ๑ ตามที่บริษัท ข. ร้องขอ พร้อมทั้งขยายเวลาทำการ จากเหตุที่กรม ก. ส่งมอบพื้นที่ล่าช้า จำนวน ๑๘ วัน ให้กับบริษัท ข. จากเดิมสิ้นสุดวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๘ เป็น ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๘ สำหรับกรณีที่ขอขยายเวลาจากเหตุที่ผู้รับจ้างได้รับเงินค่าจ้างงวดที่ ๒-๗ ล่าช้านั้น กรม ก. ไม่ได้พิจารณาในเหตุดังกล่าว เนื่องจากผู้รับจ้างเป็นหนี้ภาษีอากรค้างชำระต่อกรมสรรพากรเป็นเงิน ๑๙ ล้านบาทเศษ ซึ่งกรมสรรพากรได้แจ้งให้นำเงินค่าจ้างจากงวดงานที่ ๑-๗ เป็นเงิน ๑๔ ล้านบาทเศษ มาชำระหนี้ดังกล่าว ซึ่งผู้รับจ้างได้ยื่นคำร้องคัดค้าน ในระหว่างที่รอผลการพิจารณาจึงยังไม่มีเงินค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง

ภายหลังสิ้นสุดสัญญาปรากฏว่า บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานทั้งสิ้น จำนวน ๑๒ งวด (งวดที่ ๑-๑๒) จากทั้งหมด ๑๖ งวด โดยงวดที่ ๒-๘ บริษัท ข. ส่งมอบภายในกำหนดสัญญาและคณะกรรมการตรวจการจ้าง ได้มีมติรับมอบไว้แล้ว ส่วนงวดที่ ๑ งวดที่ ๙ และงวดที่ ๑๐-๑๒ ได้ส่งมอบภายหลังสิ้นสุดสัญญา แต่คณะกรรมการตรวจการจ้างมีมติรับมอบไว้เฉพาะงวดที่ ๑ และ ๙ เท่านั้น ส่วนงวดที่ ๑๐-๑๒ ยังอยู่ในระหว่างตรวจรับ ทั้งนี้ กรม ก. ได้สงวนสิทธิ์ปรับสำหรับงวดงานที่ส่งมอบล่าช้า ซึ่งบริษัท ข. ได้อุทธรณ์ ขอให้กรม ก. พิจารณาสั่งงดค่าปรับและเบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้บริษัท ข. โดยอ้างว่า สาเหตุที่ทำให้การก่อสร้าง

^๕ ธีรวิทย์ แสงจันทร์, “เหตุแห่งการงด ลดค่าปรับหรือขยายเวลาทำการตามสัญญา,” วารสาร

ล่าช้าล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญา จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังไม่แล้วเสร็จ เป็นเหตุเนื่องมาจากความผิด ความบกพร่อง หรือระบบการดำเนินงานโดยรวมของส่วนราชการผู้ว่าจ้าง หรือพฤติการณ์ที่จะโทษบริษัท ข. ผู้รับจ้างมิได้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ (๑) และ (๓) กรม ก. จึงขอหารือว่าจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามอุทธรณ์ของบริษัท ข. กรม ก. จะสามารถพิจารณาขยายเวลา งต หรือลดค่าปรับ ให้กับผู้รับจ้างได้หรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุได้พิจารณาตอบข้อหารือกรม ก. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาข้ออุทธรณ์ของบริษัท ข. ไว้ว่า ในหลักการ การพิจารณา งต ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญา ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ ได้วางหลักเกณฑ์ไว้สรุปว่าให้อยู่ในอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะเป็นผู้พิจารณาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะกรณี (๑) เหตุที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของส่วนราชการ (๒) เหตุสุดวิสัย และ (๓) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งเหตุดังกล่าวต้องมีส่วนสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อโดยตรงที่ทำให้ผู้รับจ้างทำงานล่าช้า ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จทันตามเงื่อนไขของสัญญาได้ ดังนั้น ในการที่จะพิจารณา งต หรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาตามหนังสืออุทธรณ์ของบริษัท ข. หรือไม่นั้น จึงเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจของหน่วยงานที่จะต้องพิจารณาภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้แยกการพิจารณาไว้รวม ๖ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑

กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาขยายระยะเวลาก่อสร้างล่าช้า กล่าวคือ บริษัท ข. อ้างว่า ได้ขอขยายเวลาก่อสร้าง เนื่องจากกรม ก. ส่งมอบสถานที่ก่อสร้างล่าช้าจากที่กำหนดในสัญญา (วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๖) เป็นเวลา ๑๘ วัน ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้ขยายระยะเวลาสิ้นสุดสัญญาออกไปอีก ๑๘ วัน จากเดิมสิ้นสุดวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๘ เป็นวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๘ โดยใช้เวลาในการพิจารณาล่าช้าเป็นเวลา ๒๓๓ วัน (นับตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ถึง ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗) ซึ่งถือเป็นเหตุตามระเบียบข้อ ๑๓๖ และข้อ ๑๓๙ (๑)

ประเด็นนี้เห็นว่าในระหว่างที่กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาขยายเวลาทำการตามสัญญาให้แก่บริษัท ข. หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรม ก. มิได้มีคำสั่งให้บริษัท ข. หยุดการดำเนินการก่อสร้างแต่อย่างใด ผู้รับจ้างยังคงสามารถดำเนินงานตามสัญญาได้ตามปกติ การที่กรม ก. ต้องใช้เวลาพิจารณาขยายเวลาให้มิได้มีส่วนสัมพันธ์ หรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้างแต่อย่างใด ดังนั้น กรณีนี้ จึงไม่ใช่เหตุที่จะอ้าง หรือขอ งต หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑) ได้แต่อย่างใด

ประเด็นที่ ๒

บริษัท ข. อ้างว่า กรม ก. ใช้เวลาในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างในส่วนของงวดงานที่ ๑ นานเกินสมควร เป็นเหตุให้การเบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า กล่าวคือ ในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างเพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินตามที่บริษัท ข. ร้องขอนั้น กรม ก. เพียงแต่ปรับงวดเงินโดยนำเอาเงินค่าจ้างงวดที่ ๑๖ มาเพิ่มให้แก่งวดที่ ๑ เท่านั้น ส่วนรายการงานก่อสร้างตามงวดงานยังคงเดิม แต่กรม ก. ได้ดำเนินการล่าช้ากว่าปกติอย่างมาก โดยได้มีการอนุมัติและ ลงนามแก้ไขสัญญาจ้างในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘

ซึ่งล่วงเลยจากวันสิ้นสุดสัญญาจ้าง (๑๙ มีนาคม ๒๕๔๘) เป็นเวลา ๑๗ วัน หรือรวมระยะเวลา นับแต่วันที่ มีมติคณะกรรมการตรวจการจ้างจนถึงวันที่คณะกรรมการตรวจการจ้าง มีมติตรวจรับมอบงานงวดที่ ๑ เป็นเวลา ๓๔๐ วัน และวันที่บริษัท ข. ได้รับเบิกจ่ายเงินค่าจ้างงวดที่ ๑ เป็นเวลา ๔๐๓ วัน เป็นเหตุให้ ไม่มีการเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง ตามงวดงานที่ส่งมอบ และผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนได้รับมอบไว้แล้วกว่า ๗ งวด ซึ่งเหตุดังกล่าวเป็นความเสียหาย โดยตรงที่ทำให้การทำงานจ้างของบริษัท ข. ล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงวดท้ายๆ เนื่องจาก ต้องหาแหล่งเงินมาระดมทุนจัดหาสัมภาระ จึงถือเป็นเหตุตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑) ที่บริษัท ข. มีสิทธิได้รับการงด ค่าปรับตามจำนวนวันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุ ดังกล่าวไปจนถึงวันที่เหตุนั้น สิ้นสุดลงหรือนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการตรวจการจ้างมีมติรับมอบงานครั้งแรก (๔ สิงหาคม ๒๕๔๗) ถึงวันที่ บริษัท ข. ได้รับเงินค่าจ้าง (๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) เป็นเวลา ๓๓๓ วัน

ประเด็นนี้เห็นว่า เหตุที่ กรม ก. เบิกจ่ายเงินค่าจ้างล่าช้า สืบเนื่องมาจากกรมสรรพากร แจ้งว่า ผู้รับจ้างเป็นหนี้ภาษีอากรค้างชำระเป็นเงิน ๑๙ ล้านบาทเศษ และขอให้กรม ก. ส่งเงินค่าจ้างจากงวดงานที่ ๑-๗ เป็นเงิน ๑๔ ล้านบาทเศษ มาชำระหนี้ภาษีอากรค้าง ซึ่งผู้รับจ้างได้ยื่นคำร้องคัดค้าน ในระหว่างที่รอผลการพิจารณาจึงยัง ไม่มีการจ่ายเงินค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง อย่างไรก็ตาม การจ่ายเงินล่าช้ามิใช่ผลกระทบโดยตรง ต่อการปฏิบัติงานตามสัญญาที่ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดการทำงาน เนื่องจากในระหว่างการปฏิบัติงานตามสัญญาผู้รับจ้างมีหน้าที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการทำงานให้เพียงพอ ดังนั้น ปัญหาที่ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องทางการเงินในกรณีนี้จึงไม่อาจนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะงด หรือลดค่าปรับตามระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑)

ประเด็นที่ ๓

บริษัท ข. อ้างว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างดำเนินการตรวจรับ และมีมติรับมอบงานงวดที่ ๑ และงวดที่ ๔-๑๒ ล่าช้า อีกทั้งค่าจ้างที่ได้รับสุทธิคงเหลือจริงมีจำนวนเป็นสัดส่วนกับเงินค่าจ้างก่อนถูกหักตามสัญญา คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๖ ซึ่งถือเป็นภาระที่หนักเกินกว่าระดับปกติโดยทั่วไปของบริษัทที่ได้รับทำงานจ้างภาครัฐที่มีทุนจดทะเบียนปานกลาง ในช่วงภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงการไม่ได้รับเงินค่าจ้างในวงเงินที่สูงเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนเป็นระยะเวลานาน อันไม่เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินของทางราชการ เป็นเหตุโดยตรงที่ทำให้การก่อสร้างไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาได้ จึงถือเป็นพฤติการณ์หรือความบกพร่องของระบบการดำเนินการโดยรวมของผู้ว่าจ้างที่บริษัท ข. มิได้มีส่วนก่อหรือเกี่ยวข้องด้วย

ประเด็นนี้เห็นว่า ในหลักการ การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องดำเนินการโดยถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๑๓๐๕/ว ๕๘๕๕ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ เรื่องระยะเวลาในการตรวจการจ้างงานก่อสร้างและการตรวจรับพัสดุ กรณีนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างมิได้ทำการตรวจรับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์ และมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงชอบที่จะพิจารณางด หรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้ตามนัยระเบียบข้อ ๑๓๙ (๑)

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับจำนวนเงินค่าจ้างในแต่ละงวด ก็เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง ซึ่งทั้งกรม ก. และบริษัท ข. ได้ตกลงให้มีการหักเงินค่าจ้างล่วงหน้าและเงินประกันผลงานจากเงินค่าจ้างที่จ่ายในแต่ละงวด กรณีนี้จึงไม่ต้องด้วยเหตุแห่งการงด หรือลดค่าปรับ ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑)

ประเด็นที่ ๔

บริษัท ข. อ้างว่า การแบ่งงวดงาน/งวดเงินเป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้บริษัท ข. ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จได้ เนื่องจากลักษณะงานก่อสร้างโดยทั่วไปจะกำหนดให้งวดงานลำดับต้นๆ มีค่าจ้างที่จะต้องเบิกจ่ายจำนวนน้อย ส่วนงวดงานท้ายๆจะมีจำนวนเงินค่าจ้างสูงกว่าเนื่องจากงานจริงและหรือให้มีการปรับ แยกชนิด/ประเภท/รายการของงานที่จะทำการก่อสร้างที่สามารถปรับแยกออกมาจากงวดงานเดียวกัน หรือจำนวนหลายงวดงานได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานเกิดความต่อเนื่อง คล่องตัว และแล้วเสร็จเร็วกว่าที่สัญญากำหนด กรณีนี้ แม้ว่า บริษัท ข. จะเป็นฝ่ายร้องขอก็ตาม แต่เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างได้พิจารณาเห็นชอบอนุมัติแล้ว ก็เป็นสิทธิของบริษัท ข. ที่จะได้รับเงินค่าจ้างตามงวดงานที่ได้ส่งมอบตามที่มีการกำหนดใหม่ ซึ่งบริษัท ข. ไม่สามารถส่งมอบงานตามงวดงานงวดเงินเดิมที่ผิดแผกแตกต่างหรือฝ่าฝืนมติของคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ และการรับมอบงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างจะมีอำนาจและถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ก็ต่อเมื่อได้อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมสัญญาจ้างแล้วเท่านั้น ดังนั้นในระหว่างนี้ หากเกิดความล่าช้าขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลง ที่กระทบต่อบริษัท ข. ก็เป็นสิทธิที่บริษัท ข. จะขอสงวนสิทธิในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

ประเด็นนี้เห็นว่า การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการแบ่งงวดงาน และงวดเงิน เป็นไปตามข้อตกลงของสัญญาที่บริษัท ข. และ กรม ก. ได้ลงนามเห็นชอบร่วมกันแล้วตั้งแต่ต้น คู่สัญญาจึงต้องผูกพันตามสัญญา อีกทั้งการแก้ไขงวดเงินตามสัญญาฉบับแก้ไขเพิ่มเติมก็เป็นการดำเนินการตามที่บริษัท ข. ร้องขอ หากบริษัท ข. เห็นว่าการแบ่งงวดงาน งวดเงินไม่เหมาะสมอย่างไร ก็ชอบที่จะโต้แย้งหรือทักท้วงผู้ว่าจ้างก่อนที่จะลงนามในสัญญา กรณีนี้จึงมิใช่เหตุที่จะนำมาพิจารณางด หรือลดค่าปรับให้แก่บริษัท ข. ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑)

ประเด็นที่ ๕

บริษัท ข. อ้างว่า กรม ก. ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ประธานคณะกรรมการตรวจการจ้าง นายช่าง หรือผู้ควบคุมงานในส่วนหน้างาน และหน่วยงานรองรับความเห็นของผู้ควบคุมงาน และคณะกรรมการตรวจการจ้าง ที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือสั่งการในเรื่องที่บริษัท ข. ได้เสนอให้พิจารณาหรือขอรับความเห็นชอบในเรื่องต่างๆ ตามที่สัญญากำหนดไว้ว่าบริษัทฯ ต้องได้รับความเห็นชอบ/อนุมัติ/ตรวจสอบ/ควบคุม ตลอดทั้งสั่งการเกี่ยวกับรายการละเอียดตามแบบของอาคารก่อสร้าง/รายการวัสดุ/รายการการก่อสร้างที่ไม่สมบูรณ์ไม่เป็นไปตามแบบตามมาตรฐาน หรือต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายผู้ว่าจ้างก่อนที่จะดำเนินการก่อสร้าง เช่น การจัดทำและส่งมอบ Shop Drawing ของแต่ละประเภท/งาน/รายการ เป็นต้น การไม่ได้ดำเนินการ และการที่ได้ดำเนินการแต่มีความล่าช้ากว่าระดับปกติโดยทั่วไปอย่างมาก ทำให้บริษัท ข. ต้องชะลอและเลื่อนการส่งงานจนไม่สามารถจะเร่งทำการให้รวดเร็วได้ หรือแม้แต่การที่บริษัท ข. ได้ทำงานแล้วเสร็จ และก่อนจะแจ้งส่งมอบงานตามงวดเป็นหนังสือนั้น ในเบื้องต้นต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเหล่านี้ก่อนว่างานที่คณะกรรมการ

ตรวจการจ้างจะรับมอบนั้น ได้มีความถูกต้องเรียบร้อยหรือไม่เพียงใด ถ้าพบเห็นมีข้อบกพร่องก็จะแจ้งให้บริษัท ข. ทำการแก้ไขให้เรียบร้อยก่อน จากนั้นจึงเสนอหนังสือให้มีการนัดประชุมทำการตรวจรับมอบงานต่อไป แต่ในทางเป็นจริงกลับได้เสนอความเห็นสวนทางกันทำให้บางงวดงานที่บริษัท ข. ส่งมอบแล้วไม่ได้ถูกตรวจรับและแจ้งว่ามีข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นการแก้ไขเพียงเล็กน้อย และภายในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น จึงเป็นการประชุมของคณะกรรมการตรวจการจ้างที่ขาดซึ่งความสำคัญและความพร้อม ไม่เป็นไปตามนัยแห่งระเบียบและสัญญาจ้าง เมื่อได้นำเสนอต่อไปตามลำดับสายงานเพื่ออนุมัติตรวจรับ และเบิกจ่ายเงินแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาเกิดความสับสนและเกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่เป็นเหตุหนึ่งให้งานต้องล่าช้าออกไป และทำให้การส่งงานการทำงานจ้างของบริษัท ข. เกิดความสับสนล่าช้าออกไปด้วย ซึ่งความบกพร่องของระบบการดำเนินงานโดยรวมของฝ่ายผู้ว่าจ้างดังกล่าวถือเป็นเหตุตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑) ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๙๑^๙ ประเด็นนี้เห็นว่าหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตามเงื่อนไขของสัญญา กำหนดให้ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้างต้องเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือสั่งการใดๆตามข้อเสนอของบริษัท ข. ผู้รับจ้างหรือขอรับความเห็นชอบในแบบรูปรายการละเอียดของงานก่อสร้างที่จะดำเนินการก่อสร้างต่อไป หากการพิจารณาของผู้ควบคุมงานหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างใช้เวลาพิจารณาล่าช้า ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงชอบที่จะพิจารณางด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาให้แก่ผู้รับจ้างได้ตามจำนวนวันที่เหตุเกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑)

ประเด็นที่ ๖

บริษัท ข. อ้างว่า การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นไปโดยไม่ชอบ เนื่องจากลักษณะงานก่อสร้างอาคารตามสัญญา เป็นงานที่ต้องดำเนินการเรียงตามลำดับ จะข้ามหรือสลับงวดกันไม่ได้ และการส่งมอบงานของบริษัท ข. และการรับมอบงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องตรวจเรียงตามลำดับ จะข้ามงวดมิได้เช่นกัน กรณีนี้บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานงวดที่ ๑-๑๐ ตามลำดับ แต่การตรวจรับของคณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นไปโดยไม่ชอบ กล่าวคือ

(๑) วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ บริษัท ข. ได้ส่งมอบงานงวดที่ ๑ ๒ และ ๓ ซึ่งคณะกรรมการมีมติรับมอบ เฉพาะงานงวดที่ ๒ และ ๓ ส่วนงวดที่ ๑ ไม่สามารถตรวจรับได้เนื่องจากยังมีได้มีการอนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ และทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมก่อน แม้ว่าจะงานจะแล้วเสร็จจริงก็ตาม ซึ่งการที่คณะกรรมการมีมติตรวจรับงานงวดที่ ๒ และ ๓ จึงไม่ถูกต้อง ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาให้แล้วเสร็จโดยเร็วหรือจะมีมติใหม่ให้ยกเลิกมติที่อนุมัติให้มีการแบ่งงวดงานงวดเงินใหม่ก็ได้ เพราะรายการงานก่อสร้างตามงวดงานมีราคาคงตัว และเป็นรายการที่แยกออกจากงวดงานนั้นๆ ได้โดยอิสระ และไม่ต้องทำการเปรียบเทียบราคาใหม่อีก ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการสามารถตรวจรับงานงวดที่ ๑ ได้ทันที แต่ผู้ว่าจ้างก็ปล่อยทิ้งไว้จนล่วงเลยระยะเวลาตามสัญญาจ้าง จนกระทั่งถึงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘

^๙ มาตรา ๕๙๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องหรือความชักช้าในการที่ทำนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระ ซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะคำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบแต่จะได้อยู่แล้วว่าสัมภาระนั้นไม่เหมาะหรือว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องและมีได้บอกกล่าวตักเตือน

นับเป็นเวลา ๒๔๕ วัน (๔ สิงหาคม ๒๕๔๗-๕ เมษายน ๒๕๔๘) ซึ่งถือเป็นเหตุตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑) การจ้างซึ่งบริษัท ข. ไม่ต้องรับผิดชอบต่อค่าปรับตามที่ผู้ว่าจ้างแจ้งตลอดเวลาที่ยังมีเหตุนี้อยู่จนถึงวันที่ตรวจรับ และเบิกจ่ายเงินค่าจ้าง

(๒) วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๘ ส่งมอบงานงวดที่ ๑/๒ และ ๙/๒ ภายหลังจากสิ้นสุดสัญญาแล้ว ๓๐ วัน แต่ก่อนที่จะสิ้นสุดสัญญาคณะกรรมการได้มีมติรับมอบงานไปแล้ว ๗ งวด (งวดที่ ๒-๘) อันเป็นการขัดกับระเบียบและหลักการก่อสร้าง กล่าวคือ หากงานงวดที่ ๑ ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ไม่สามารถตรวจรับงานงวดถัดมาได้ ซึ่งหากว่า การตรวจรับมอบดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องแล้ว ย่อมแสดงว่า งานงวดที่ ๑ ที่บริษัท ข. ส่งมอบครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้แล้วเสร็จลงและถูกต้องหรือหากมีการแก้ไขเล็กน้อยอย่างช้าที่สุดต้องแล้วเสร็จก่อนการรับมอบงานงวดที่ ๔ (วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗) แต่ในความเป็นจริงได้แล้วเสร็จขณะที่มีการตรวจรับมอบงานงวดที่ ๒-๓ ซึ่งเป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบราชการ ดังนั้น การแจ้งส่งมอบงานงวดที่ ๑/๒ ของบริษัท ข. จึงเป็นการปฏิบัติทางธุรการตามคำสั่ง ของคณะกรรมการตรวจรับการจ้างที่เป็นการผิดพลาดในข้อเท็จจริงเท่านั้น ระยะเวลาที่ล่วงเลยมาจึงมิใช่ความผิดของผู้รับจ้างบริษัท ข. จึงไม่ต้องรับผิดชอบในค่าปรับ

ประเด็นนี้ เห็นว่าในหลักการ การตรวจรับงานจ้างก่อสร้าง โดยปกติคณะกรรมการตรวจการจ้าง จะต้องทำการตรวจรับตามงวดงานที่ปรากฏในสัญญาจ้างเป็นสำคัญ โดยไม่สามารถตรวจรับข้ามงวดงานได้อีกทั้งจะต้องดำเนินการโดยถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๑๓๐๕/ว ๕๘๕๕ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ เรื่องระยะเวลาในการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง และการตรวจรับพัสดุกรณีนี้ หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างมิได้ทำการตรวจรับให้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งสัญญาและหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ย่อมถือว่ามีส่วนสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้างโดยตรง กรม ก. จึงชอบที่จะพิจารณางด หรือลดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้ ตามนัยระเบียบฯ ข้อ ๑๓๙ (๑)

บรรณานุกรม

- ธนัท ศรีวิชัย. หลักเกณฑ์การงดหรือลดค่าปรับ และขยายเวลาทำการ. [Online] Available URL: <http://www๒.dede.go.th> (สิงหาคม, ๒๕๕๗).
- บรม ศรีสุข. คำบรรยาย เล่มที่ ๒ (ฉบับสมบูรณ์) หลักเกณฑ์ส่วนสาระสำคัญของการจัดหาพัสดุของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ กับ การจัดทำและวิธีการบริหารสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัท นิเวศน์ไทยมิตรการพิมพ์ (๑๙๙๖) จำกัด. ๒๕๔๙.
- รวีวัลย์ แสงจันทร์. “เหตุแห่งการงด ลดค่าปรับหรือขยายเวลาทำการตามสัญญา.” วารสารกรมบัญชีกลาง ๔๙, ๓, (พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๕๑): ๕๗-๖๓.
- วชิราภรณ์ อนุกุล. ไม่ส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้าง ... เหตุ ! ที่ต้องขยายเวลาและลดค่าปรับ. [Online] Available URL: [http:// www.admincourt.go.th](http://www.admincourt.go.th)
- สำนักงานศาลปกครอง, สรุปหลักปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดในคดีพิพาทเกี่ยวกับการพัสดุและสัญญาทางปกครอง [Online] Available URL: [http:// www.admincourt.go.th](http://www.admincourt.go.th), (สิงหาคม, ๒๕๔๙).

ที่ มท 0808.2/ 7651

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนราชสีมา ดุสิต กทม. 10300

27 มิถุนายน 2551

เรื่อง หรือการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0318/ว 2560 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2538

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว ที่ ภก 71601/ 0478 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2551

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาว ได้มีหนังสือถึงกระทรวงมหาดไทยหรือกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวได้ทำสัญญาจ้างบริษัท สักทองวิลเลจ จำกัด ก่อสร้างโครงการปรับปรุง ภูมิทัศน์หาดไม้ขาว ระยะที่ 2 งบประมาณ 36,940,000 บาท สิ้นสุดสัญญาวันที่ 22 พฤศจิกายน 2548 ก่อนลงนามในสัญญา 1 วัน ได้เกิดเหตุภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าทำงาน ในพื้นที่ได้ ต้องล่าช้าไปประมาณ 90 วัน ผู้รับจ้างได้ทำงานและเบิกเงินค่าจ้างไปแล้ว 2 งวด เป็นเงิน 8,000,000 บาท โดยในงานงวดที่ 3 ได้มีการขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเปลี่ยนแปลงแบบกระเบื้อง มุงหลังคา และมีการเพิ่มระบบไฟฟ้าในงานดังกล่าว ต่อมาผู้รับจ้างได้มีหนังสือลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2548 ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวขอขยายเวลาก่อสร้างออกไปอีก 90 วัน โดยอ้างเหตุภัยพิบัติ คลื่นยักษ์สึนามิ และเหตุผลอื่นๆ วันที่ 3 พฤษภาคม 2549 องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวได้มี หนังสือแจ้งผู้รับจ้าง ว่า จังหวัดไม่อนุมัติให้แก้ไขสัญญาพร้อมกับแจ้งไม่ขยายระยะเวลาก่อสร้าง รวมทั้งสงวนสิทธิ์ค่าปรับให้ผู้รับจ้างทราบด้วย หลังจากนั้นจนถึงปัจจุบัน ผู้รับจ้างก็มิได้เข้าทำงานแต่อย่างใด องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวจึงขอหารือว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวจะพิจารณาขยายเวลาก่อสร้าง งดหรือลดค่าปรับ ได้ในกรณีไหนเพียงใด
2. กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุมัติแก้ไขแบบและ ไม่อนุมัติให้ขยายเวลาก่อสร้างไปถึงผู้รับจ้างล่าช้า ประมาณ 200 วัน จะนำมาขยายเวลาก่อสร้าง งดหรือลด ค่าปรับได้หรือไม่ อย่างไร
3. กรณีตามข้อ 2 หากองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวจะขยายเวลาก่อสร้าง งดหรือลด ค่าปรับ จะดำเนินการอย่างไร
4. กรณีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตอบข้อหารือขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม้ขาวในกรณีดังกล่าวว่า หากไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ ขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวสามารถขออนุมัติยกเว้น หรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้รับมอบอำนาจได้นั้น จะดำเนินการ ได้ในกรณีไหน อย่างไร รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

/กรมส่งเสริม...

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหลักการของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ข้อ 61 การพิจารณางด ลดค่าปรับ หรือขยาย เวลาทำการตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง ให้พิจารณาตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

1. เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เหตุสุดวิสัย
3. เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

ดังนั้น ในการพิจารณาการงด ลดค่าปรับ หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญา จะต้อง พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นกรณีๆ ไป เพื่อให้การพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยเป็นไป ด้วยความรอบคอบ ถูกต้อง เป็นธรรม มีข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน จึงขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต ในฐานะผู้มีอำนาจควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามนัยมาตรา 57 (7) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญ ในกรณีดังกล่าว พร้อมให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1. กรณีดังกล่าวมีข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุที่จะงด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญา ตามที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในการงด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลา ตามนัยข้อ 61 ของระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 หรือไม่ อย่างไร

2. หากมีเหตุที่จะงด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญา ตามข้อ 1 จำนวน วันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริงมีจำนวนเท่าใด

อนึ่ง ในโอกาสต่อไปขอให้แจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวด้วยว่า หากประสงค์จะ หารื้อหรือขอราชการไปยังกระทรวงมหาดไทย ก็ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขาวเสนอเรื่องต่อ นายอำเภอ เพื่อทำความเห็นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาต่อไป ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัลลภ พริ้งพวงมณี)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น

ส่วนการจัดสรรเงินอุดหนุนและพัฒนาระบบงบประมาณ

โทร. 0-2241-9000 ต่อ 1528

โทรสาร 0-2241-8972

แขวงทางหลวงชนบทสงขลา
 เลขที่รับ 1477
 วันที่ 13 พ.ค. 59
 เวลา 14.47

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักบริหารกลาง กลุ่มพัสดุ โทร. ๐.๒๕๕๑.๕๐๕๕

ที่ คค.๐๗๐๑.๕/๒๕๖๒ วันที่ ๑๓ พ.ค. ๒๕๕๙

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติการขยายระยะเวลาก่อสร้างในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์

เรียน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงชนบทที่ ๑-๑๘ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงชนบททุกแขวง และหัวหน้าหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

ตามที่กรมทางหลวงชนบท ได้มีหนังสือขอหารือกรณีระยะเวลาก่อสร้างในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ กรมบัญชีกลาง ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค (กวพ) ๐๔๒๑.๗/๒๕๔๘๑ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ พิจารณาแล้วเห็นว่า หากมีหลักฐานว่าผู้รับจ้างได้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการในการหยุดงาน ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการตามสัญญาได้ทันภายในกำหนดเวลา โดยมีสาเหตุจากความผิดของส่วนราชการหรือผู้รับจ้าง กรมทางหลวงชนบทก็ขอที่จะพิจารณา งด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาแก่ผู้รับจ้างตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างได้หยุดงานจริง นั้น

สำนักบริหารกลาง กลุ่มพัสดุ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อเป็นหลักฐานและเหตุผลประกอบในการพิจารณาการงด ลดค่าปรับหรือขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างได้หยุดงานจริง ดังนี้

๑. ระยะเวลาก่อสร้างเริ่มต้นและสิ้นสุดสัญญา ผู้รับจ้างได้ปฏิบัติตามสัญญา หรือข้อตกลงให้กับหน่วยงานเป็นไปอย่างปกติตลอดมาและต้องไม่มีเหตุการณ์ที่จะทิ้งงานของทางราชการ

๒. หน่วยงานราชการ ได้มีหนังสือแจ้งผู้รับจ้างขอความร่วมมือหยุดดำเนินการก่อสร้างในวันหยุดเทศกาลเพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์

๓. ผู้รับจ้างต้องมีหนังสือขอสงวนสิทธิ์ในการขยายระยะเวลาช่วงวันหยุดเทศกาล ให้ส่วนราชการทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙

ทั้งนี้ การพิจารณา งด ลดค่าปรับหรือขยายเวลา ต้องเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ เป็นดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่จะพิจารณา งด ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาแก่ผู้รับจ้างตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างได้หยุดงานจริง

ลงทะเบียนรับ 715 ลงวันที่ 16/5/59
 จึ่งเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ส่วนอำนาจ
 แขวงทางหลวงชนบทสงขลา

งานการเงินและบัญชี
 งานพัสดุ
 งานบริหารทั่วไป
 งานพัฒนาระบบบริหาร
 งานระบบคอมพิวเตอร์
 งานประชาสัมพันธ์
 งานอาคารสถานที่

เพื่อโปรด.....

พิจารณาดำเนินการ
 ทบทวนเงื่อนไขสัญญา
 เขียน
 อื่นๆ.....

16 5 59

M. Lu
 (นายพิชัย สุขอยู่)
 ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

แขวงทางหลวงชนบทสงขลา

สอท. ทวท.
 ศปค. ขตท.ทคท.
 เพื่อทราบ เก็บถือปฏิบัติ
 เพื่อสำนึบถาวร เวียนทุกส่วน

ปิดประกาศ.....วัน
 สำนก จำนวน.....ชุด
 แจ้งเวียน.....
 กำหนดแล้วเสร็จภายใน.....วัน

ลงชื่อ..... ๑๔..... คค.ชพช.สงขลา

ด่วนที่สุด

ที่ กค (กพพ) ๐๔๒๑.๓/๒๕๕๗

๕๕/๗๑

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ
กรมบัญชีกลาง
ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอรื้อขยายระยะเวลาก่อสร้างในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์

เรียน อธิบดีกรมทางหลวงชนบท

อ้างถึง หนังสือกรมทางหลวงชนบท ที่ คค ๐๗๐๑.๕/๕๘๕๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมทางหลวงชนบท แจ้งว่า กรมฯ ได้จ้าง บริษัท ชัยนันท์ค้ำว้ตถุก่อสร้าง (๒๕๒๔) จำกัด ดำเนินการก่อสร้างถนนราชพฤกษ์ ระยะที่ ๒ (ตอนที่ ๑) สัญญาจ้างเลขที่ ๒๐๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๕ ในวงเงินค่าก่อสร้าง ๕๙๙,๕๖๐,๐๐๐ บาท และจ้างบริษัท เอพซิลอน จำกัด และบริษัท ซี คอนซัลท์ เอ็นจิเนียริง จำกัด เป็นกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาควบคุมงานโครงการก่อสร้างดังกล่าว ในวงเงิน ๒๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญาจ้างเลขที่ สกส.๔/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ โดยกรมฯ ได้มีหนังสือแจ้งผู้รับจ้างและที่ปรึกษาให้เริ่มปฏิบัติงานก่อสร้าง ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ต่อมา บริษัท ชัยนันท์ค้ำว้ตถุก่อสร้าง (๒๕๒๔) จำกัด ได้มีหนังสือ เลขที่ ๔๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ แจ้งขอสงวนสิทธิขยายระยะเวลาก่อสร้างในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยกรมฯ ได้ร่วมจัดทำแผนบูรณาการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ภายใต้ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) โดยกำหนดเป้าหมายที่จะลดจำนวนอุบัติเหตุจำนวนผู้เสียชีวิตและจำนวนผู้บาดเจ็บ โดยได้แจ้งเวียนหน่วยงานในสังกัดทราบและถือปฏิบัติ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในแผนดำเนินการได้กำหนดมาตรการก่อนเทศกาลหยุดดำเนินการก่อสร้าง กรมฯ จึงขอรื้อหรือกรณีระยะเวลาก่อสร้างในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันหยุดงานตามเทศกาล ประจำปีปฏิทิน สามารถขยายระยะเวลาก่อสร้างตามที่ผู้รับจ้างแจ้งขอสงวนสิทธิตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๓๙ ได้หรือไม่ เพื่อให้กรมฯ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพพ.) พิจารณาแล้วเห็นว่า หากมีหลักฐานว่าผู้รับจ้างได้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการในการหยุดงาน ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการตามสัญญาได้ทันภายในกำหนดเวลา โดยมีสาเหตุจากความผิดของส่วนราชการหรือผู้รับจ้าง กรมทางหลวงชนบทก็ขอที่จะพิจารณา ลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาแก่ผู้รับจ้างตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างได้หยุดงานจริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนัส แจ่มเวหา)

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงการคลัง

ประธานกรรมการว่าด้วยการพัสดุ

สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

ฝ่ายเลขานุการ

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๒๗ ๗๐๐๐ ต่อ ๔๕๘๘-๙

โทรสาร ๐ ๒๑๒๗ ๗๑๘๕ - ๖

ตรวจรับการจ้างตามรายงานของผู้ควบคุมงาน ... ไม่ละเอียดย ! ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย

นางสาวเบญญาภา ไชยคำมี พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

คณะกรรมการตรวจการจ้างงานก่อสร้างมีอำนาจหน้าที่ทำการตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกสัปดาห์ รวมทั้งรับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงานหรือพักงานของผู้ควบคุมงานแล้วรายงานประธานกรรมการบริหาร เพื่อพิจารณาสั่งการ และหากกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่าตามหลักวิชาการต่างๆ ไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานในสถานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้นๆ โดยให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานได้ตามที่เห็นสมควรและตามหลักวิชาการช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๘ (๑) และ (๒) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘

คดีที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ แม้จะเป็นคดีพิพาทอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่ก็สามารถนำข้อเท็จจริงในคดีมาปรับใช้กับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเฉพาะในเรื่องของคณะกรรมการตรวจการจ้างปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความระมัดระวัง ไม่ได้ออกไปตรวจงานจ้างในขณะที่ผู้รับจ้างกำลังปฏิบัติงานตามสัญญาเพราะเชื่อตามรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานเนื่องจากในรายงานไม่มีประเด็นหรือข้อสงสัยที่จะเป็นเหตุให้ต้องออกไปตรวจงานจ้างก่อนลงชื่อตรวจรับงานและทำให้ทางราชการเสียหาย ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวจะทำให้พ้นความรับผิดชอบหรือไม่ มีข้อเท็จจริงในคดีนี้คือ

ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจการจ้างโครงการบุกเบิกปรับถมดินที่ทำการของผู้ถูกฟ้องคดี (องค์การบริหารส่วนตำบล) ได้ตรวจรับงานจ้างของผู้ว่าจ้างเมื่อเห็นว่าถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา โดยไม่ออกตรวจงานจ้างจริง อาศัยเพียงข้อรายงานของนาย อ. นายช่างโยธาซึ่งทำหน้าที่ผู้ควบคุมงานและเป็นพนักงานใหม่อยู่ระหว่างทดลองงาน แต่หลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีเบิกจ่ายเงินค่าจ้างให้ผู้รับจ้าง จึงทราบว่าปริมาณดินที่นำมาถมในโครงการขาดหาย ไม่ครบถ้วนตามสัญญาที่กำหนดให้ผู้รับจ้างถมดินหนาเฉลี่ย ๑.๔๐ เมตร ปริมาณดิน ๑๑,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร ผลการตรวจสอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและสำนักงานโยธาธิการจังหวัดพบว่าปริมาณดินที่ผู้รับจ้างขนย้ายไปปรับถมพื้นที่ไม่ครบถ้วนตามสัญญา ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องสูญเสียจำนวน ๑๒๙,๑๖๔ บาท ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้ผู้ฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย โดยเห็นว่าผู้ฟ้องคดีกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของผู้รับจ้าง และใบรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเพื่อให้เป็นไปตามสัญญา มิใช่เพียงแต่ตรวจใบรายงานและเชื่อถือรายงานของผู้ควบคุมงานโดยมิได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง อันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าสาเหตุที่ไม่ออกตรวจสถานที่เป็นเพราะเมื่อพิจารณารายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานแล้วเห็นว่างานจ้างแล้วเสร็จถูกต้องครบถ้วนตามสัญญา ไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ว่า การถมดินไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดีหรือไม่ ทั้งสภาพพื้นดินเป็นป่า มีความสูงต่ำไม่เท่ากัน ดินไม่ได้ขาดหาย และตนมิใช่ผู้เชี่ยวชาญ ไม่อาจยืนยันว่าปริมาณดินที่ถมถูกต้องหรือไม่ จึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งให้ชดเชยเงินดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่รับกันว่าในขณะที่ผู้รับจ้างกำลังปฏิบัติงานตามสัญญา ผู้ฟ้องคดีไม่ได้ออกไปตรวจงานจ้างเพราะได้พิจารณารายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานแล้วเห็นว่าไม่มีประเด็นข้อสงสัยตามข้อ ๔๘ (๒) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่จากรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานไม่มีมีการจดบันทึกเพื่อรายงานการปฏิบัติงานว่าในวันที่ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการตามสัญญาจ้างมีรถบรรทุกขุดดินเข้ามาจำนวนกี่คัน แต่ละคันบรรทุกดินจำนวนกี่ลูกบาศก์เมตร เพราะการจดบันทึกและรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างละเอียดย่อมทำให้รับทราบผลการปฏิบัติงานในแต่ละวันได้ว่าขณะนี้ได้ถมดินไปแล้วกี่ลูกบาศก์เมตร อันจะเป็นพยานหลักฐานอ้างอิงเพื่อทำการตรวจสอบจำนวนดินในเบื้องต้นได้ว่า

การดำเนินงานของผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างคืบหน้าและเป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาหรือไม่ ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานก็จะเห็นข้อสงสัยในการรายงานการปฏิบัติงานและออกไปตรวจงานจ้างเพื่อดูว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือไม่ ทั้งข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดและสำนักงานโยธาธิการจังหวัดซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านก็เป็นหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนว่าจำนวนดินที่ถมไม่ครบตามสัญญา ถือได้ว่าผู้รับจ้างไม่ได้ปฏิบัติตามสัญญา การตรวจรับการจ้างของคณะกรรมการตรวจการจ้างจึงไม่เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว เนื่องจากเป็นการตรวจรับการจ้างที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในสัญญา และหากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่สามารถยืนยันปริมาณดินที่ถมถูกต้องตามสัญญา โดยหน้าที่แล้วก็ควรที่จะดำเนินการแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าตรวจสอบในการตรวจรับงานจ้างร่วมได้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่รัฐ แต่ผู้ฟ้องคดีมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด

พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำที่ขาดความระมัดระวังและขาดการตรวจสอบที่ถูกต้องตามวิสัยและพฤติการณ์ของบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตรวจการจ้างที่จะต้องใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ จึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อกรมบัญชีกลางเห็นว่า การคำนวณจำนวนที่ดินที่ขาดหายไปของสำนักงานโยธาธิการจังหวัดโดยวัดขนาดของพื้นที่และวัดความสูงต่ำของดินเดิมกับดินถมโดยใช้กล้องระดับ อาจมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากดินมีการบดอัดไม่เท่ากัน โดยคิดเป็นเงินสูงถึง ๒๑๒,๑๕๖ บาท อาจไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ จึงให้คณะกรรมการตรวจการจ้างรับผิดชอบร้อยละ ๖๐ ของความเสียหายตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตรวจสอบความเสียหาย (๑๒๙,๑๖๔ บาท) โดยให้แต่ละคนรับผิดชอบเป็นส่วนละเท่าๆ กัน อันเป็นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายเป็นเงินคนละ ๒๕,๘๓๒.๘๐ บาท จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๘๓-๕๘๔/๒๕๕๔)

คดีนี้เป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีให้กับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจการจ้าง ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจการจ้างก็โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้การตรวจรับผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบว่าถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา อันเป็นประโยชน์ต่อราชการหรือไม่ คณะกรรมการตรวจรับงานจึงมีหน้าที่ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและใช้ความระมัดระวังรอบคอบในการตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานและตรวจสอบงานจ้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ดังนั้น คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงไม่เพียงแต่ตรวจรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงานด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเท่านั้น หากเห็นว่ารายงานมีข้อบกพร่องหรือมีข้อสงสัยจะต้องออกไปตรวจงานจ้างเพื่อดูว่าการดำเนินงานของผู้รับจ้างเป็นไปตามรายละเอียดของสัญญาหรือข้อกำหนดในสัญญาหรือไม่ นอกจากนี้ หากเห็นว่าไม่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบงานได้อย่างครบถ้วน ก็ควรจะดำเนินการเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เข้ามาตรวจสอบ เพราะการที่ราชการได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการไม่ใช้ความระมัดระวังและไม่ตรวจสอบงานจ้างด้วยความละเอียดรอบคอบตามวิสัยและพฤติการณ์ การทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจการจ้าง ย่อมเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่กรรมการตรวจการจ้างจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

กรรมการตรวจการจ้าง ... พ้นจากตำแหน่งเพราะไม่เคร่งครัดต่อระเบียบ

นางสาวจิตติพร ปานไหม
พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

การเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต เป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และมีผลทำให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๖๔/๑ (๕) และมาตรา ๕๘/๔ ประกอบมาตรา ๕๘/๑ โดยหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่อาจส่งผลทำให้ความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลง ให้นายอำเภอสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็วและคำวินิจฉัยของนายอำเภอถือเป็นที่สุดตามมาตรา ๖๔/๑ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๖๔ วรรคสอง

ดังเช่นคดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นกรณีที่รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมในทางทุจริตจากการเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างก่อสร้างรั้วรอบที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีผู้ร้องเรียนว่า การก่อสร้างดังกล่าวไม่เป็นไปตามแบบที่กำหนดในสัญญาจ้าง โดยระยะความยาวของรั้วขาดหายไป ๘๕.๖๐ เมตร แต่มีการเบิกจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างครบตามสัญญาจ้างแล้ว นายอำเภอ (ผู้ถูกฟ้องคดี) จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาว่าในการตรวจรับงานจ้างดังกล่าว รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมในทางทุจริตอันมีผลทำให้มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งหรือไม่

ต่อมา นายอำเภอได้วินิจฉัยและมีคำสั่งให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ผู้ฟ้องคดี) จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่ง โดยยอมรับว่าได้ตรวจสอบการจ้างจากรายงานของผู้ควบคุมงาน ไม่ได้ทำการตรวจวัดหรือตรวจสอบงานตามสัญญา และจากการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนก็ไม่พบว่ามีพยานหลักฐานใดระบุว่ามีผู้ใดได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนอื่นในการดำเนินการ ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับชดใช้ค่าเสียหายแล้ว นอกจากนี้ คณะทำงานวิเคราะห์เอกสารไม่ได้ให้โอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและได้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน ดังนั้น กระบวนการสอบสวนและคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีนี้จึงมีประเด็นที่น่าสนใจ ๒ เรื่อง คือ

ประเด็นแรก การที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นว่า แม้ผู้ฟ้องคดีจะปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติหรือดเว้นไม่กระทำการตามอำนาจหน้าที่ในการตรวจรับงานจ้างก่อสร้างทำให้ราชการเสียหายก็ตาม แต่เมื่อไม่มีพยานหลักฐานใดระบุว่า มีผู้ใดได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนอื่นในการดำเนินการ ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับชดใช้ค่าเสียหายแล้ว จึงไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนเพียงพอว่า ผู้ฟ้องคดีมีเจตนาหรือจงใจหรือมีพฤติกรรมในทางทุจริต แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่า การชดใช้เงินคืน ไม่ถือว่าความผิดสิ้นสุด เพราะความบกพร่องเสียหายและพฤติกรรมทุจริตนั้นยังคงอยู่ ประกอบกับผู้ฟ้องคดียอมรับในชั้นสอบสวนว่า เหตุที่เกิดเป็นเพราะไม่ได้ไปตรวจรับงาน แต่เชื่อผู้ควบคุมงาน การสอบสวนจึงยังมีข้อบกพร่อง ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์เอกสารที่คณะกรรมการสอบสวนรวบรวมไว้ ซึ่งคณะทำงานฯ เห็นว่าการที่ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ทำให้เกิดความเสียหาย ถือได้ว่ากระทำการทุจริต

ดังนั้น กระบวนการในการสอบสวนโดยเฉพาะการทำหน้าที่ของคณะกรรมการวิเคราะห์เอกสารที่ทำหน้าที่วิเคราะห์เอกสารหลักฐานต่างๆ ที่คณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมไว้ จะต้องให้โอกาสผู้ฟ้องคดีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและได้แย้งและแสดงพยานหลักฐานหรือไม่? ซึ่งตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ วางหลักการสำคัญว่า ในกรณีที่กำลังทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน บทบัญญัติดังกล่าวมีนัยสำคัญว่า ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครองใดๆ ที่มีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์อันชอบธรรมของคู่กรณีมาใช้บังคับ เจ้าหน้าที่จะต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานเพื่อป้องกันสิทธิของตน โดยข้อเท็จจริงที่คู่กรณีมีสิทธิรับทราบจะต้องเป็นข้อเท็จจริงสำคัญที่เจ้าหน้าที่จะใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจออกคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิของคู่กรณีนั้น และจะต้องเพียงพอที่คู่กรณีจะสามารถโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนได้โดยเหมาะสมและครบถ้วนในสาระสำคัญ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยประเด็นนี้ว่า เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้มีหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาและสิทธิต่างๆ ในการสอบสวนให้แก่ผู้ฟ้องคดี และในวันที่ไปพบคณะกรรมการสอบสวนก็ได้มีการแจ้งข้อเท็จจริงและเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ สำหรับการตรวจสอบของคณะกรรมการวิเคราะห์เอกสารนั้น เมื่อคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เพียงวิเคราะห์ข้อมูลการสอบสวนและพยานหลักฐานต่างๆ ในจำนวนคดีที่คณะกรรมการสอบสวนได้สอบสวนและรวบรวมไว้เท่านั้น การทำหน้าที่ของคณะกรรมการจึงเป็นเพียงการตรวจสอบและทบทวนการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียเปรียบหรือได้รับความไม่เป็นธรรมในการสอบสวนแต่อย่างใด

ดังนั้น การดำเนินการสอบสวนผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่สอง การที่รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างไม่ได้ทำการตรวจวัดหรือตรวจสอบงานจ้างตามสภาพความเป็นจริง แต่ก็ไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนใดๆ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการชดเชยความเสียหายแล้ว ถือเป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือไม่?

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๔๘ วรรคหนึ่ง กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างงานก่อสร้างโดยสรุปได้ว่า ให้ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปราชการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่น่าสงสัยว่าตามหลักวิชาการช่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ให้ออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนด และกรณีที่น่าสงสัยว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปราชการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานประธานกรรมการบริหารผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า แม้ความบกพร่องส่วนหนึ่งของการก่อสร้างอาจเป็นผลมาจากการคำนวณความยาวของรั้วผิดพลาดมาตั้งแต่การออกแบบและประมาณการการก่อสร้างของหัวหน้าส่วนโยธา และในขณะที่สำรวจสภาพพื้นที่จะพบว่าเป็นป่าและเป็นเนินสูงคำสั่งผลให้การวัดระยะความยาวไม่แน่นอนก็ตาม

แต่เมื่อผู้ฟ้องคดียอมรับในชั้นสอบสวนว่า ตรวจสอบงานจ้างจากรายงานของผู้ควบคุมงานเท่านั้น โดยมิได้ทำการวัดหรือตรวจสอบงานจ้างตามสภาพความเป็นจริง ประกอบกับผู้ฟ้องคดีเป็นผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และต้องมีความระมัดระวัง

ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหากได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างและผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในพื้นที่ที่อาสาเข้ามาทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ อย่างเคร่งครัดแล้ว ย่อมตรวจพบความบกพร่องในงานจ้างที่ตนมีหน้าที่ตรวจรับตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏได้ไม่ยากนัก และแม้ว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะนำเงินส่วนตัวมาชดเชยคืนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแทนความเสียหายที่คำนวณได้แล้วก็ตาม ก็มิอาจลบล้างความผิดหรือเป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่ต้องรับโทษจากความผิดที่ได้กระทำสำเร็จแล้วแต่อย่างใด พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่และจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ทั้งยังเป็นการไม่รักษาประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนมีหน้าที่พึงกระทำ เป็นผลให้ผู้รับจ้างได้รับประโยชน์ที่มิควรได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกรณีจึงมีเหตุน่าเชื่อว่า ผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมในทางทุจริต

ดังนั้น คำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๔๕/๒๕๕๕)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดในครั้งนี้ นอกจากจะยืนยันหลักกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการออกคำสั่งทางปกครองว่า ข้อเท็จจริงที่เจ้าหน้าที่จะใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจออกคำสั่งทางปกครองที่กระทบสิทธิของคู่กรณีนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องให้คู่กรณีได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงนั้นอย่างเพียงพอและต้องให้มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนตามที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้แล้ว ยังมีบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีในเรื่องการทำหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งไม่ว่าเจ้าหน้าที่นั้นจะดำรงตำแหน่งใด หากได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าวก็จำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือของราชการเป็นสำคัญ ไม่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเองหรือเปิดโอกาสให้บุคคลใดแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายได้

ผู้ควบคุมงานจ้างใช้ดุลพินิจเปลี่ยนแปลงงานจ้าง ... ผู้รับจ้างรับผิดชอบ

นางวชิราภรณ์ อนุกุล พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

ในการทำสัญญาจ้าง คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงาน ถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในอันที่จะทำให้สัญญาจ้างบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างไว้ในข้อ 72 ว่าจะต้องทำการตรวจการปฏิบัติงานของผู้ควบคุมงาน ผู้รับจ้างและตรวจการจ้างให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา และข้อ 73 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ควบคุมงานที่จะต้องควบคุมการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างตลอดเวลาอายุสัญญา โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานยังมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และหากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม กรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานมีอำนาจสั่งให้หยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานมีอำนาจดังกล่าวและได้ใช้อำนาจในการสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงรูปแบบของงานตามสัญญาให้แตกต่างไปจากแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาและเกิดความเสียหายขึ้น คณะกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานและผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้นหรือไม่ ? เพียงใด ?

ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยประเด็นดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจ

กรณีผู้ฟ้องคดี (กรมทางหลวง) ได้ทำสัญญาจ้างผู้ถูกฟ้องคดี (เอกชน) ให้ซ่อมทางหลวงบริเวณที่ถูกอุทกภัย โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้ใช้เงินสดเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำงานตามสัญญาและส่งมอบงานเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2546 คณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2546 ต่อมาในระหว่างการรับประกันความชำรุดบกพร่องของงานจ้างตามสัญญาพบว่าทางหลวงดังกล่าวถูกน้ำกัดเซาะฐานรากสะพานชำรุดเสียหาย นายช่างแขวงทางทางจึงมีหนังสือ ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2547 แจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำการแก้ไขเนื่องจากการที่สะพานพังเพราะผู้ถูกฟ้องคดีใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉย จนกระทั่งสะพานได้พังทลายลงเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2547 ผู้ฟ้องคดีจึงทำการแก้ไขซ่อมแซมเองคำนวณค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 1,900,000 บาท โดยได้ยึดเงินค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาคงเหลือเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้อีกจำนวนเงินจึงขาดอยู่ 1,816,436 บาท จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้เงินจำนวนดังกล่าว

คดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้แย้งว่า ปฏิบัติงานตามคำสั่งและภายใต้ดุลพินิจของผู้ควบคุมงานเนื่องจากมีอุปสรรคในการก่อสร้างบริเวณสะพานโดยน้ำป่าไหลหลากพัดเอาก้อนหินขนาดใหญ่มาทับถม RC. Box Culvert หรือท่อระบายน้ำสี่เหลี่ยม ทำให้ทุบหรือออกไม่หมด และพบหินขนาดกว้างไม่สามารถขุดดินหรือเจาะเพื่อทำฐานรากสะพานได้ จึงได้แจ้งผู้ควบคุมงานและได้รับอนุญาตจากผู้ควบคุมงานให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบได้ โดยได้ปรับดินถมทับท่อ RC. Box Culvert และก่อสร้างต่อม่อฐานรากแผ่และดาด ค.ส.ล. บนพื้นดินที่ปรับถม

ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาจ้างดังกล่าวหรือไม่ เพียงใด ? ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เอกสารแนบท้ายสัญญากำหนดให้ทุบหรือ RC. Box Culvert ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ก่อสร้างอยู่เดิมในบริเวณใต้สะพานที่จะทำการก่อสร้างออกก่อนการก่อสร้างต่อม่อฐานรากของสะพาน และสร้างสะพานพร้อมทำดาด ค.ส.ล. ท้องคลองใต้สะพาน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ก่อสร้างสะพานโดยไม่ทุบหรือท่อ RC. Box Culvert ออกให้หมด แต่ได้ปรับดินถมทับท่อ RC. Box Culvert และก่อสร้างต่อม่อฐานรากแผ่และดาด ค.ส.ล. บนพื้นดินที่ปรับถม

ซึ่งไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการและข้อกำหนดในสัญญา แม้การก่อสร้างดังกล่าวจะได้รับอนุญาตจากผู้ควบคุมงานของผู้ฟ้องคดีให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบก่อสร้างสะพานเป็นตอม่อแบบฐานรากแผ่ได้ แต่ก็เป็นการปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้ควบคุมงานที่สั่งการไม่ถูกต้องตามรูปแบบรายการและข้อกำหนดในสัญญาและไม่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการสำหรับงานก่อสร้าง ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีตกลงทำสัญญารับจ้างทำงานซ่อมทางที่ถูกอุทกภัยย่อมทราบอยู่ก่อนแล้วว่าบริเวณที่ก่อสร้างมีปัญหาอุทกภัยสูงต้องก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานแห่งหลักวิชาการและตามแบบที่ผู้ฟ้องคดีกำหนดตามสัญญา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทำการก่อสร้างสะพานไม่ถูกต้องตามรูปแบบรายการและข้อกำหนดในสัญญาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแข็งแรงของสะพาน จึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาและต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสัญญา

นอกจากนี้ แม้ผู้ควบคุมงานจะมีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงงานตามสัญญา แต่การควบคุมงานก่อสร้างดังกล่าวต้องให้ผู้รับจ้างปฏิบัติตามรายละเอียดของสัญญาด้วย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ทุบหรือท่อ RC. Box Culvert ออกให้หมดและก่อสร้างฐานรากแผ่ของสะพานไม่ถูกต้องตามรูปแบบรายการและข้อกำหนดในสัญญา โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานของผู้ฟ้องคดีได้รับรองว่าได้ทุบหรือท่อ RC. Box Culvert หมดแล้วและสั่งให้เปลี่ยนแปลงจากแบบก่อสร้างแบบฐานเสาตอม่อมาเป็นแบบฐานรากแผ่ จึงเป็นการตรวจการจ้างและควบคุมงานก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูปรายละเอียด จึงเป็นกรณีที่**ความชำรุดบกพร่องหรือความเสียหายเกิดขึ้นจากกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงาน**สั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงงานตามสัญญา จึงถือว่ามีส่วนทำให้เกิดความเสียหายด้วย ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงาน จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย แต่ความเสียหายเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้มีอาชีพในการก่อสร้างไม่ปฏิบัติตามรายละเอียดงานจ้างเหมาะทำการซ่อมทางที่ถูกอุทกภัยและรายการละเอียดต่อท้ายสัญญา ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการพังของสะพาน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น

คดีนี้ผู้รับจ้าง (ผู้ถูกฟ้องคดี) กรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานโดยผู้ฟ้องคดีจะต้องรับผิดชอบเพียงใด ? ผู้สนใจสามารถศึกษาได้จาก*คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 351/2556* และคดีนี้เป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานว่า แม้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 จะให้อำนาจในการสั่งเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร ก็มีได้หมายความว่า จะใช้ดุลพินิจได้ตามอำเภอใจ เพราะการใช้อำนาจดังกล่าวยังต้องอยู่ภายใต้รูปแบบและรายละเอียดของสัญญา ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานจึงควรที่จะศึกษารูปแบบและรายละเอียดของสัญญาให้เข้าใจชัดเจน นอกจากนี้ ในส่วนผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานจะต้องแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อให้คณะกรรมการตรวจการจ้างหรือผู้ควบคุมงานใช้อำนาจหน้าที่ของตนด้วยความระมัดระวังภายใต้ความรู้ความเชี่ยวชาญของตน

ใช้ผลิตภัณฑ์ไม่ตรงตามสัญญา ... แต่ขอค่าเสียหายเพราะตรวจงานช้า

จัดทำโดย นางสาวชिरาภรณ์ คงกล้าป์ พนักงานคดีปกครองปฏิบัติการ

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร

สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

ในการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างของส่วนราชการ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน ๓ วันทำการ และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่าการจ้างถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น แต่ถ้าเห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดงวดหนึ่งไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการเพื่อทราบหรือสั่งการ ในกรณีที่กรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ยอมรับงาน โดยทำความเห็นแย้งไว้ให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อพิจารณาสั่งการ ถ้าหัวหน้าส่วนราชการสั่งการให้ตรวจรับงานจ้างนั้นไว้จึงจะดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ตามข้อ ๗๒ (๓) (๔) และ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

กรณีที่คณะกรรมการตรวจการจ้างบางคนไม่ตรวจรับงานจ้างเพราะเห็นว่าผู้รับจ้างมิได้ใช้ผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างหรือเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง และมีได้มีการดำเนินการเพื่อขอเทียบเท่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อน แต่ได้ดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ แต่ภายหลังจากผู้รับจ้างส่งมอบงานและได้พิจารณาเทียบเท่าคุณภาพผลิตภัณฑ์แล้วจึงได้ตรวจรับงานจ้าง กรณีดังกล่าวจะถือว่าคณะกรรมการตรวจรับงานล่าช้า อันเป็นเหตุให้ต้องรับผิดชอบต่อผู้รับจ้างหรือไม่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๕๕/๒๕๕๔ วินิจฉัยกรณีดังกล่าวไว้โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดี (กรมการแพทย์) ได้ทำสัญญาว่าจ้างผู้ฟ้องคดีก่อสร้างอาคาร ซึ่งกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องติดตั้งวงกบกรอบบานประตูหน้าต่างให้แล้วเสร็จในการก่อสร้างงวดที่ ๑๓ และงวดที่ ๑๔ ตามลำดับ โดยเอกสารแนบท้ายสัญญา ข้อ ๕๕ กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีใช้วงกบกรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) ไม่ถึง ๓ ราย จึงระบุให้ผู้ฟ้องคดีใช้ผลิตภัณฑ์ของ ๑๑ บริษัทที่กำหนดไว้ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการติดตั้งวงกบกรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของบริษัท ม. ซึ่งมีใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และได้ส่งมอบงานโดยคณะกรรมการตรวจการจ้างจำนวน ๘ คน เห็นควรตรวจรับงาน แต่อีก ๔ คน ไม่ตรวจรับงาน เนื่องจากไม่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ของ ๑๑ บริษัทที่กำหนด แต่ภายหลังจากที่มีการตรวจสอบคุณภาพวงกบกรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของผู้ฟ้องคดีว่ามีคุณภาพเทียบเท่าตามเอกสารแนบท้ายสัญญา กรรมการตรวจการจ้าง ๔ คน จึงตรวจรับงาน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคณะกรรมการตรวจการจ้าง ๔ คน ที่ไม่ตรวจรับงานใช้ดุลพินิจบิดเบือนข้อเท็จจริง ประวิงเวลาตรวจรับงานทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน ๒๖๖,๙๓๔ บาท

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะทำการก่อสร้างงานงวดที่ ๑๓ และงวดที่ ๑๔ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือขอใช้วงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของบริษัท ม. ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่นอกเหนือไปจากผลิตภัณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ ๕๕ ของเอกสารแนบท้ายสัญญา จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ขอใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเทียบเท่าผลิตภัณฑ์ที่ระบุไว้ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการพิสูจน์ให้เป็นที่เชื่อถือก่อน ส่วนราชการจึงจะยอมรับว่าเป็นสิ่งของเทียบเท่าได้ ต่อมา คณะกรรมการตรวจการจ้างได้มีหนังสือหารือไปยังกองแบบแผน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และกลุ่มงานวินัยและนิติการของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเห็นว่าผู้ฟ้องคดีใช้วงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของบริษัท ม. ในการติดตั้งได้ แต่ในระหว่างที่การเสนอขอใช้วงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมยังไม่ได้ข้อยุติ ผู้ฟ้องคดีได้เข้าติดตั้งวงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมโดยใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ม. จนแล้วเสร็จ และได้ส่งมอบงานงวดที่ ๑๓ ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และงวดที่ ๑๔ ในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างมีความเห็นแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายที่ ๑ กรรมการจำนวน ๘ คน เห็นควรตรวจรับงาน ส่วนฝ่ายที่ ๒ กรรมการอีกจำนวน ๔ คน ไม่ยอมตรวจรับงาน และได้ทำบันทึกความเห็นแย้งโดยเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมาพิจารณาเทียบเท่าคุณภาพวงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของผู้ฟ้องคดีตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ และหลังจากคณะกรรมการดังกล่าวเห็นว่าวงกบรอบบานประตูหน้าต่างของผู้ฟ้องคดีมีคุณภาพเทียบเท่าตามข้อ ๕๕ ของเอกสารแนบท้ายสัญญา กรรมการตรวจการจ้างจำนวน ๔ คน ที่ไม่ยอมตรวจรับงานในครั้งแรกจึงได้ตรวจรับงานงวดที่ ๑๓ และงวดที่ ๑๔ ในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๒

การตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างที่เกิดความล่าช้าจึงมีสาเหตุ ๒ ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง การเสนอขอใช้วงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของบริษัท ม. ไม่เป็นไปตามข้อ ๕๕ ของเอกสารแนบท้ายสัญญา และประการที่สอง ผู้ฟ้องคดีลงมือติดตั้งวงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมโดยที่ยังไม่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตรวจการจ้าง และยังมีได้มีการดำเนินการพิสูจน์คุณภาพเทียบเท่าผลิตภัณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ของเอกสารดังกล่าว ซึ่งเป็นผลให้กรรมการตรวจการจ้างจำนวน ๔ คน ไม่ยอมตรวจรับงานและได้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพเทียบเท่าตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ดังนั้น การที่กรรมการตรวจการจ้างจำนวน ๔ คน ไม่ยอมตรวจรับงานและได้ทำบันทึกความเห็นแย้งไว้ จึงเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อ ๗๒ (๕) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และไม่อาจรับฟังได้ว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานล่าช้าเกินสมควร และความเห็นของกองแบบแผน และกลุ่มงานวินัยและนิติการก็เป็นเพียงการตอบข้อหารือจึงไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการตรวจการจ้าง และไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ นอกจากนี้ แม้ว่าวงกบรอบบานประตูหน้าต่างอะลูมิเนียมของบริษัท ม. จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรม แต่เมื่อเอกสารแนบท้ายสัญญาระบุให้ใช้ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ๑๑ บริษัท ผู้ฟ้องคดีจึงต้อง

ปฏิบัติตามหรือดำเนินการขอเทียบเท่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อนการติดตั้งตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ฟ้องคดีจึงอ้างไม่ได้ว่าปฏิบัติถูกต้องตามสัญญา

ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี

จากคำพิพากษาดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักการสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างมีอำนาจที่จะไม่ตรวจรับงานจ้างหากเห็นว่าผู้รับจ้างไม่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญา ถึงแม้ว่าผู้รับจ้างจะใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมแล้วหรือเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานได้ให้ความเห็นว่าสามารถใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้แล้ว ก็ไม่มีผลผูกพันให้คณะกรรมการต้องยอมรับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแต่อย่างใด เนื่องจากผู้รับจ้างมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาและความเห็นดังกล่าวก็เป็นเพียงการตอบข้อหารือไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๐ ซึ่งผู้รับจ้างที่ขอใช้ผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาจะต้องเสนอขอเทียบเท่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ส่วนราชการแต่งตั้งขึ้นจากผู้ชำนาญการหรือผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวให้เป็นที่สุดในเรื่องนั้น หากคณะกรรมการยอมรับสิ่งของนั้นก็ให้ส่วนราชการยอมรับว่าเป็นสิ่งของที่เทียบเท่าได้

คดีปกครองเกี่ยวกับการพัสดุ

1. กรณีผู้มีอำนาจสั่งจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบ แต่ได้มีการทำสัญญาจ้างและผู้รับจ้างส่งมอบงานถูกต้องแล้ว จะปฏิเสธไม่จ่ายเงินค่าจ้างโดยอ้างว่าการดำเนินการไม่ถูกต้องตามระเบียบได้หรือไม่เพียงใด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.296/2552

1. ประเด็นพิพาท

ผู้ถูกฟ้องคดี (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ไม่จ่ายค่าจ้างงานซ่อมแซมถนนลูกรังให้แก่ผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัดชัยเจริญทรัพย์) เมื่อติดตามทวงถามได้รับแจ้งว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่อนุมัติให้เบิกจ่ายเงินทดรองราชการ เนื่องจากอำเภอบางสะพานน้อยได้อนุมัติใช้เงินทดรองราชการไปก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีประกาศให้อำเภอบางสะพานน้อยเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

2. ข้อเท็จจริง

2.1 ระหว่างวันที่ 21-24 ตุลาคม 2548 เกิดฝนตกหนักในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำให้น้ำป่าไหลหลากเกิดน้ำท่วมพื้นที่ตำบลทรายทอง ตำบลช้างแร้ง ตำบลปากแพรก ตำบลบางสะพาน และตำบลไชยราช ก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อราษฎร นายอำเภอบางสะพานน้อย จึงได้เรียกประชุมคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอบางสะพานน้อย (ก.ช.ภ.อ.บางสะพานน้อย) และได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2548 ให้นายอำเภอบางสะพานน้อยใช้เงินในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามข้อ 16 และข้อ 18 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ดำเนินการซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นถนนจำนวน 14 สายในเขตตำบลไชยราช เป็นเงิน 999,982 บาท

2.2 ผู้ถูกฟ้องคดีโดยนายอำเภอบางสะพานน้อยได้ทำสัญญาจ้างผู้ฟ้องคดีให้ทำการซ่อมแซมถนนลูกรัง จำนวน 8 สาย ตามบันทึกตกลงจ้างเหมา ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2548 รวม 8 ฉบับ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 590,762 บาท โดยบันทึกตกลงจ้างเหมาทั้ง 8 ฉบับ กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีเริ่มทำงานภายในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 และต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2548 จากนั้นผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนทั้ง 8 สายจนเสร็จเรียบร้อยและส่งมอบงานจ้าง ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับว่าผู้ฟ้องคดีทำงานถูกต้องเรียบร้อยตามสัญญาเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2548 สมควรเบิกจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศเรื่อง ประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่อำเภอบางสะพานน้อย ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 ภายหลังจากที่นายอำเภอบางสะพานน้อยได้เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติไปแล้ว

2.3 ต่อมา อำเภอบางสะพานน้อยได้ส่งเรื่องการขอเบิกเงินที่ได้อนุมัติให้ใช้เงินทดรองราชการไปยังผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อนำไปจ่ายค่าซ่อมแซมถนนที่เสียหาย จากกรณีเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่อำเภอบางสะพานน้อย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 26 มกราคม 2549 แจ้งนายอำเภอบางสะพานน้อยว่า อำเภอบางสะพานน้อยได้อนุมัติใช้เงินทดรองราชการไปก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศให้เป็นภัยพิบัติฉุกเฉิน ซึ่งผิดหลักเกณฑ์ในสาระสำคัญที่ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 กำหนด จึงไม่อนุมัติให้จ่ายเงิน

2.4 อำเภอบางสะพานน้อยได้มีหนังสือ ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2549 ถึงผู้ถูกฟ้องคดี ชี้แจงเหตุจำเป็นในการอนุมัติให้ใช้เงินทดรองราชการเพื่อซ่อมแซมถนนที่ชำรุดจากกรณีภัยพิบัติ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทบทวน

คำวินิจฉัยที่ไม่อนุมัติให้เบิกจ่ายเงิน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือ ลงวันที่ 6 กันยายน 2549 แจ้งนายอำเภอบางสะพานน้อยว่า ไม่อาจเบิกจ่ายเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ได้ และให้อำเภอบางสะพานน้อยขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป โดยผู้ฟ้องคดีได้ติดตามทวงถามเงินค่าจ้างจากนายอำเภอบางสะพานน้อยแล้ว และได้รับแจ้งว่า ผู้ฟ้องคดีไม่อนุมัติให้เบิกจ่ายเงินทรงพระราชการ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ขอให้คำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินค่าจ้างตามบันทึกตกลงจ้างเหมาทั้ง 8 ฉบับเป็นเงินทั้งสิ้น 590,762 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี

3. ข้อกฎหมาย

3.1 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546

ข้อ 7 ให้ส่วนราชการมีวงเงินทรงพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินสำหรับภัยพิบัติแต่ละครั้ง หรือแต่ละเหตุการณ์ ในการให้หรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในระหว่างที่ยังไม่ได้รับเงินงบประมาณรายจ่าย ดังนี้

(8) ที่ทำการปกครองจังหวัด แห่งละ 50,000,000 บาท

ข้อ 8 การอนุมัติจ่ายเงินทรงพระราชการภายในวงเงินตามข้อ 7 ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

(8) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับกรณีตามข้อ 7 (8) เว้นแต่การอนุมัติจ่ายเงินทรงพระราชการของอำเภอหรือกิ่งอำเภอภายในวงเงินที่จัดสรรให้ ให้เป็นอำนาจของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ข้อ 11 ให้ ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ตรวจสอบความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในอำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี และความต้องการรับความช่วยเหลือด้านต่างๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติ โดยจัดทำบัญชีเป็นประเภทไว้

(2) พิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

(3) ประสานงานและร่วมดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกับ ก.ช.ภ.อ. หรือ ก.ช.ภ.กอ. อื่นในกรณีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในหลายอำเภอหรือหลายกิ่งอำเภอ

(4) รายงานผลการสำรวจตาม (1) และการแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ ก.ช.ภ.จ. ทราบหรือเพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่อไป

ข้อ 16 เมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้นในท้องที่ใด หากเป็นกรณีฉุกเฉิน ให้ดำเนินการประกาศให้ภัยพิบัตินั้นเป็นภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) กรณีเกิดในกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2) กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด การประกาศให้ภัยพิบัติใดเป็นภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ต้องกำหนดพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติดังกล่าวและระยะเวลาของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ 17 เมื่อได้มีการประกาศตามข้อ 16 แล้ว ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในหมวดนี้

ข้อ 18 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอาจกำหนดประเภทภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขนาดเล็กหรือเฉพาะหน้าที่ได้

ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขนาดเล็กหรือเฉพาะหน้าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดให้ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้ทันที ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในหมวดนี้ และให้ผู้มีอำนาจตามข้อ 16 ดำเนินการประกาศให้ภัยพิบัตินั้นเป็นภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในภายหลังโดยเร็ว

ข้อ 20 การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการตามข้อ 10 หรือข้อ 12 แล้วแต่กรณี เว้นแต่กรณีตามข้อ 18 หรือเป็นการให้ความช่วยเหลือโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ทันที และรายงานคณะกรรมการดังกล่าวต่อไป

ในกรณีที่ไม่สามารถประชุมคณะกรรมการตามข้อ 10 หรือข้อ 12 ได้ทันท่วงที ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีเห็นว่า ความเสียหายดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ก็ให้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ ความช่วยเหลือไปก่อนได้

ข้อ 21 วรรคหนึ่ง การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในแต่ละอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี อนุมัติจ่ายเงินตรงราชการเพื่อดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติภายในวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสรรให้

3.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 77 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับแก่ความเกี่ยวพันระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคล และระหว่างนิติบุคคล หรือผู้แทนของนิติบุคคลกับบุคคลภายนอก โดยอนุโลม

มาตรา 204 วรรคสอง ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนดไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิพักต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว

มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดถึงต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกกว่านั้น ท่านอนุญาตให้พิสูจน์ได้

มาตรา 397 ถ้าผู้จัดการทำกิจอันใดซึ่งเป็นหน้าที่บังคับให้ตัวการทำเพื่อสาธารณะประโยชน์ก็ดี หรือเป็นหน้าที่ตามกฎหมายที่จะบำรุงรักษาผู้อื่นก็ดี และหากผู้จัดการมิได้เข้าทำแล้ว กิจอันนั้นจะไม่สำเร็จภายในเวลาอันควรไซ้ การที่ได้ทำขัดกับความประสงค์ของตัวการเช่นนั้นท่านมิให้ยกขึ้นเป็นข้อวินิจฉัย

มาตรา 602 อันสินจ้างนั้นพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการที่

ถ้าการที่ท่านนั้นมิกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วนๆ และได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วนๆ ไซ้ท่านว่าพึงใช้สินจ้างเพื่อการแต่ละส่วนในเวลารับเอาส่วนนั้น

4. คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้น

4.1 เมื่อ ก.ช.ภ.อ. บางสะพานน้อยในการประชุมครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2548 มีมติให้นายอำเภอบางสะพานน้อยดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยให้ทำการซ่อมแซมถนนที่เสียหายจำนวน 14 สาย ซึ่งเป็นถนนที่พิพาททั้ง 8 สายด้วย โดยให้ใช้เงินตรงราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินตรงราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 นายอำเภอบางสะพานน้อยจึงได้ดำเนินการ ตามมติดังกล่าวโดยอนุมัติให้ใช้เงินตรงราชการ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดสรรให้ในวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท เป็นเงินค่าซ่อมแซมถนนทั้ง 14 สายดังกล่าว จำนวน 999,982 บาท กรณีจึงเป็นการใช้อำนาจของนายอำเภอบางสะพานน้อย ตามข้อ 8 (8) ของระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินตรงราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และเป็นการดำเนินการภายในขอบอำนาจหน้าที่ตามข้อ 11 ข้อ 20 และข้อ 21 ของระเบียบดังกล่าว เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีฉุกเฉิน

4.2 โดยที่อำเภอเป็นราชการส่วนภูมิภาคที่มีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด ซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายอำเภอบางสะพานน้อยจึงไม่อาจเป็นคู่สัญญาจ้างผู้รับจ้างทำการซ่อมแซมถนนที่เสียหายได้ การทำสัญญาจ้างจึงเป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี ดังนั้น การที่นายอำเภอบางสะพานน้อยได้เข้าทำสัญญาจ้าง กับผู้ฟ้องคดี ตามบันทึกตกลงจ้างเหมา ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2548 จำนวน 8 ฉบับ จึงเป็นการเข้าทำสัญญาแทนผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะตัวแทนของผู้ถูกฟ้องคดี และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร่งด่วน อันถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อสาธารณประโยชน์ซึ่งอยู่ในหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนอยู่แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีพันธะผูกพันตามสัญญาที่นายอำเภอบางสะพานน้อยทำกับผู้ฟ้องคดีทั้งนี้ ตามมาตรา 77 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และไม่อาจปฏิเสธไม่รับผิดชอบต่อการกระทำของนายอำเภอบางสะพานน้อยได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.3 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศ เรื่อง ประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่อำเภอบางสะพานน้อย เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 ภายหลังจากนายอำเภอบางสะพานน้อยได้เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแล้ว

หามีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของสัญญาที่นายอำเภอบางสะพานน้อยทำกับผู้ฟ้องคดี สำหรับขั้นตอนและวิธีการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ตลอดจนข้อสั่งการของกระทรวงมหาดไทยและของผู้ถูกฟ้องคดีที่วางไว้สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเบิกจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติอันเป็นเรื่องภายในระบบราชการของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีไม่อาจยกขึ้นยันต่อผู้ฟ้องคดีได้ แม้นายอำเภอบางสะพานน้อยจะละเลยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของระเบียบและข้อสั่งการดังกล่าว รวมทั้งไม่รายงานการใช้เงินทดรองราชการให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบก็เป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องไปว่ากล่าวกันเอง

4.4 เมื่อผู้ฟ้องคดีทำงานแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาและคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ทำการตรวจรับไว้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดี จึงมีหน้าที่ต้องชำระค่าจ้างซ่อมแซมถนนทั้ง 8 สาย เป็นเงิน 590,762 บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายในกำหนดไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้ส่งมอบงานซึ่งตรงกับวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีผิดนัดชำระหนี้ต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันผิดนัด คือ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมาตรา 204 วรรคสอง และมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.5 พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน 590,762 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าวนับแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ชำระให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดจำนวน 14,770 บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุดว่า เมื่อการดำเนินการขัดกับระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการฯ จึงไม่อาจชำระเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดี ขอให้พิพากษายกฟ้องของผู้ฟ้องคดี

5. คำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด

5.1 เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยนายอำเภอบางสะพานน้อย ผู้รับมอบอำนาจตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ได้จ้างผู้ฟ้องคดีให้ทำการซ่อมแซมถนนจำนวน 8 สาย ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุน้ำท่วม ตามบันทึกตกลงจ้างเหมา ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2548 จำนวน 8 ฉบับ และเมื่อผู้ฟ้องคดีทำงานแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา ซึ่งคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ทำการตรวจรับไว้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องจ่ายค่าจ้างซ่อมแซมถนนทั้ง 8 สาย เป็นเงิน 590,762 บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ตามมาตรา 602 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5.2 กรณีผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า นายอำเภอบางสะพานน้อยอนุมัติใช้เงินทดรองราชการโดยไม่ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 จึงไม่อนุมัติให้เบิกจ่ายเงินได้นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ระเบียบดังกล่าวเป็นเรื่องการบริหารงานภายในของหน่วยงานทางปกครอง กรณีนายอำเภอบางสะพานน้อยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ทางปกครองไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบเป็นเรื่องที่หน่วยงานทางปกครองจะต้องไปว่ากล่าวกันเองกับนายอำเภอบางสะพานน้อย ผู้ถูกฟ้องคดีไม่อาจยกระเบียบดังกล่าวขึ้นอ้างทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับผลกระทบ อีกทั้งการงานที่นายอำเภอบางสะพานน้อยจ้างให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการก็สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน จึงไม่มีเหตุผลที่รับภาระงานที่จ้างให้ผู้ฟ้องคดีทำไปโดยไม่ต้องเสียค่าจ้าง อันเป็นค่าตอบแทน

5.3 ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจยกระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อตัดสิทธิตามสัญญาของผู้ฟ้องคดีได้ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน 590,762 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ทั้งนี้ ภายใน 60 วันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด ให้แก่ผู้ฟ้องคดีนั้น ชอบแล้ว ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยพิพากษายืน

2. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาที่ลงนามไว้แล้วจะต้องทำเป็นหนังสือหรือไม่ หากไม่ทำเป็นหนังสือจะผูกพันคู่สัญญาหรือไม่ เพียงใด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.169/2552

1. ประเด็นพิพาท

ผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด อ.) ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับจ้างทำการก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่เมื่อทำงานแล้วเสร็จและส่งมอบงานจ้าง ผู้ถูกฟ้องคดี (เทศบาลตำบลหนองสอ) ได้หักเงินค่าจ้างตามสัญญาเป็นเงินค่าปรับจำนวน 415,433.57 บาท ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบเพราะผู้ฟ้องคดีไม่ได้ผิดสัญญาหรือส่งมอบงานล่าช้าแต่อย่างใด จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลขอให้คำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินค่าปรับจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี

2. ข้อเท็จจริง

2.1 ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กส 54201/237 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2545 ถึงโยธาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอให้ตรวจสอบแบบแปลนการก่อสร้างอาคารเทศบาลและทดสอบการรับน้ำหนักของดิน ในขณะเดียวกันผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศฉบับลงวันที่ 24 มิถุนายน 2545 ประกาศสอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลหนองสอ ตามแบบแปลนเลขที่ ยธ.ทต.นส. 44-05 โดยไม่รอผลการตรวจสอบและรับรองจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประกาศสอบราคาดังกล่าวกำหนดให้ผู้สนใจดูสถานที่ก่อสร้างได้ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 เวลา 10.00-12.00 นาฬิกา และกำหนดเงื่อนไขระยะเวลาการทำงานไว้ว่า ผู้เสนอราคาจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับถัดจากวันทำสัญญา

2.2 ผลการสอบราคาปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดและได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้รับจ้าง จากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างผู้ฟ้องคดีให้ทำการก่อสร้างตามสัญญาจ้างเลขที่ 5/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ซึ่งกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลหนองสอขนาด 2 ชั้น ตามแบบเลขที่ ยธ.ทต.นส. 45-05 วงเงินก่อสร้างจำนวน 1,974,047 บาท แต่สัญญาจ้างดังกล่าวเฉพาะแผ่นที่ 3 มี 2 ฉบับ มีข้อความเหมือนกันและลงนามโดยผู้มีอำนาจของคู่สัญญาคณะเดียวกัน แต่แตกต่างกันเฉพาะในข้อ 5 ข. เกี่ยวกับระยะเวลาเริ่มทำงานและกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงาน กล่าวคือ หน้าแรกกำหนดให้เริ่มทำงานภายในวันที่ 13 สิงหาคม 2545 และต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2546 ส่วนหน้าที่สองกำหนดให้เริ่มทำงานภายในวันที่ 21 มกราคม 2546 และต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 19 กรกฎาคม 2546

2.3 ในวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ซึ่งเป็นวันที่มีการจัดทำสัญญาจ้าง ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้เริ่มงานก่อสร้าง ต่อมาเมื่อสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีหนังสือ ที่ กส 0023/0119 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2545 ตรวจสอบและรับรองแบบก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีแล้ว ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 21 มกราคม 2546 แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีขอเริ่มทำงานตามสัญญาจ้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 และได้สั่งการให้นายช่างผู้ควบคุมงานดำเนินการต่อไป โดยไม่มีการทักท้วงหรือท้วงติงถึงการที่ผู้ฟ้องคดีเริ่มงานล่าช้า

2.4 ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ กส 54201/469 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 แจ้งสงวนสิทธิค่าปรับผู้ฟ้องคดี กรณีทำงานล่าช้า โดยให้เหตุผลว่าสัญญาจ้างกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 19 กรกฎาคม 2546 แต่ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีไม่สามารถส่งมอบงานจ้างภายในกำหนดเวลา จึงแจ้งสงวนสิทธิค่าปรับตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นไป

2.5 เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2546 ผู้ฟ้องคดีได้ส่งมอบงานจ้าง ซึ่งคณะกรรมการตรวจรับจ้างได้ตรวจรับงานเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2546 และมีความเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานล่าช้าเกินกำหนดเวลาตามสัญญา 211 วัน ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2546 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2546 ค่าปรับวันละ 1,975 บาท รวมเป็นเงินค่าปรับทั้งสิ้น 416,725 บาท แต่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทำงานล่าช้าเพียง 51 วัน ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2546

3. คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้น

3.1 ศาลปกครองชั้นต้นถือว่ากำหนดระยะเวลาการทำงานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญาจ้าง คือ วันที่ 19 กรกฎาคม 2546 ตามเอกสารฉบับที่สอง เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ 8 กันยายน 2546 ส่งมอบงานจ้าง ซึ่งได้มีการตรวจรับงานจ้างแล้วเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2546 จึงถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีทำการก่อสร้างไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญา กรณีจึงเป็นการส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดเวลาตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2546 เป็นเวลา 51 วัน

3.2 โดยที่มาตรา 381 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ถ้าเจ้านายยอมรับชำระหนี้แล้ว จะเรียกเอาเบี้ยปรับได้ต่อเมื่อได้บอกสงวนสิทธิไว้เช่นนั้นในเวลารับชำระหนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานล่าช้าและผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา แต่มีหนังสือลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ขอสงวนสิทธิปรับตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีสิทธิเรียกเบี้ยปรับจากผู้ฟ้องคดีได้เพียงเท่าที่ได้สงวนสิทธิเรียกค่าปรับ คือ ตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 เท่านั้น

3.3 โดยที่ข้อ 127 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2545 กำหนดให้เรียกค่าปรับสำหรับการจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกันเป็นรายวันเป็นจำนวนตายตัวในอัตราร้อยละ 0.01-0.10 ของราคางานจ้างนั้น เมื่อสัญญาจ้างในคดีนี้มีจำนวนเงิน 1,974,047 บาท ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีสิทธิเรียกค่าปรับจากผู้ฟ้องคดีกรณีส่งมอบงานล่าช้าตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2546 เป็นเวลา 51 วัน เป็นเงิน 100,674 บาท การที่ผู้ถูกฟ้องคดีหักเงินค่าจ้างของผู้ฟ้องคดีเป็นเงินค่าปรับกรณีส่งมอบงานล่าช้าเป็นเวลา 211 วัน ๆ ละ 1,975 บาท รวมเป็นเงิน 416,725 บาท จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้คืนเงินค่าปรับที่หักไว้เกินเป็นเงิน 316,051 บาท แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน 30 วัน นับแต่คดีถึงที่สุด

3.4 ผู้ถูกฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุดว่า กรณีผู้ฟ้องคดีอ้างหนังสือลงวันที่ 22 ตุลาคม 2545 แจ้งอุปสรรคในการก่อสร้าง เนื่องจากต้องรอการแก้ไขแบบแปลน ก็ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าวหรือไม่ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจอ้างเรื่องการแก้ไขแบบแปลนก่อสร้างมาเป็นข้อต่อสู้ให้ต้องพ้นจากความรับผิดในค่าปรับจากการส่งมอบงานล่าช้า และกรณีอ้างว่าได้รับการขยายเวลาการก่อสร้างเป็นให้เริ่มงานในวันที่ 21 มกราคม 2546 กำหนดเวลาสิ้นสุดในวันที่ 19 กรกฎาคม 2546 ก็ไม่ปรากฏหลักฐานถึงสาเหตุและวันเวลาที่มีการแก้ไขสัญญาจ้าง ประกอบกับสัญญาฉบับที่สองที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าที่ 3 ข้อ 2.5 เป็นเอกสารฝ่ายเดียวไม่มีฉบับ ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่ทักท้วงถึงต้นฉบับเอกสารดังกล่าวที่ไม่มีฉบับและเหตุใดจึงไม่เก็บเอกสารดังกล่าวไว้เอง จึงไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกฟ้อง

4. คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

4.1 ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการขยายระยะเวลาการก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างหรือไม่ ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า

(1) ตามข้อตกลงการจ้างในข้อ 1 ของสัญญาจ้างเลขที่ 5/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 กำหนดให้ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงานก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลตำบลหนองสอขนาด 2 ชั้น กว้าง 16 เมตร ยาว 36 เมตร พื้นที่ 764 ตารางเมตร ตามแบบแปลนเทศบาลตำบลหนองสอ เลขที่ ยศ.ทต.นส. 44-05 เมื่อการก่อสร้างจะต้องทำตามแบบแปลนที่ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้กำหนด ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดียอมรับว่าได้มีประกาศสอบราคาการก่อสร้างเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2545 โดยไม่รอผลการรับรองแบบแปลนจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ ส่งไปให้ตรวจสอบแบบแปลนและทดสอบการรับน้ำหนักของดิน ต่อมาสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีหนังสือ ที่ กส 0023/0119 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2545 ตรวจสอบและรับรองแบบแปลนการก่อสร้างให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดี โดยมีการแก้ไขฐานราก เสาคาน พื้นชั้นล่าง และโครงหลังคา ซึ่งเป็นการแก้ไขแบบแปลนเดิมมิได้จัดทำแบบแปลนขึ้นมาใหม่ การแก้ไขส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขเกี่ยวกับโครงสร้างงานก่อสร้างซึ่งเป็นการแก้ไขในสาระสำคัญ

(2) กรณีจึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในขณะที่ทำสัญญาจ้างเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2545 ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีแบบแปลนการก่อสร้างเลขที่ ยศ.ทต.ยส. 44-05 ให้แก่ผู้ฟ้องคดี เนื่องจากอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ

ของสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยพฤติการณ์แล้วผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจก่อสร้างอาคารให้ผิดไปจากแบบแปลนที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดได้ แบบแปลนของผู้ถูกฟ้องคดีเลขที่ ยธ.ทต.ยส. 44-05 จึงเป็นสาระสำคัญของสัญญาจ้าง ภายหลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับแบบแปลนที่มีการแก้ไขเกี่ยวกับโครงสร้างงานก่อสร้างจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์แล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือลงวันที่ 21 มกราคม 2546 แจ้งการลงมือทำงานก่อสร้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 กรณีจึงเป็นที่คาดหมายได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2546 ได้ เพราะเป็นความบกพร่องของผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่อาจส่งแบบแปลนก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีในขณะลงนามในสัญญาจ้าง

(3) นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 แจ้งสงวนสิทธิการปรับผู้ฟ้องคดีโดยให้เหตุผลว่า ตามสัญญาจ้างเลขที่ 5/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 กำหนดให้ผู้รับจ้างต้องทำงานให้แล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในวันที่ 19 กรกฎาคม 2546 บัดนี้ครบกำหนดตามสัญญาแล้ว ผู้รับจ้างยังไม่สามารถส่งมอบงานได้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงขอสงวนค่าปรับตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นไป เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของคู่สัญญาแล้ว เชื่อได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ขยายระยะเวลาก่อสร้างตามสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดีจนถึงวันที่ 19 กรกฎาคม 2546 ตามที่ระบุไว้ในหน้า 3 ฉบับที่ 2 ของสัญญาจ้างเลขที่ 5/2545 จึงเมื่อสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเป็นสัญญาจ้างทำของที่ต้องการผลสำเร็จของงานที่จ้าง ซึ่งตามมาตรา 587 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดรูปแบบการแสดงเจตนาของคู่สัญญาไว้ ดังนั้น แม้ทำด้วยวาจาก็ใช้บังคับได้

(4) กรณีผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่า การแก้ไขเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการก่อสร้างตามสัญญาฉบับที่สองไม่ปรากฏเหตุผลของการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลง และไม่มีการเสนอเรื่องตามลำดับขั้นตอน อีกทั้งข้อ 129 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 ห้ามมิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้แล้ว เว้นแต่เป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เห็นว่า ระเบียบดังกล่าวเป็นเพียงระเบียบภายในของผู้ถูกฟ้องคดีเอง ซึ่งไม่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบบุคคลภายนอกได้ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า สัญญาฉบับที่สองเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้า 3 ข้อ 5 ข. ขยายระยะเวลาก่อสร้างตามสัญญาเลขที่ 5/2545 เป็นเอกสารฝ่ายเดียว ไม่มีคู่ฉบับ เป็นข้อที่มีได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ 101 วรรคสอง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ศาลปกครองสูงสุดไม่รับวินิจฉัย

4.2 ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดในค่าปรับจากการส่งมอบงานล่าช้าเป็นจำนวนเท่าใด

(1) เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ขยายกำหนดเวลาการทำงานตามสัญญาจ้างเลขที่ 5/2545 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 โดยผู้ฟ้องคดีต้องส่งมอบงานจ้างที่สมบูรณ์ครบถ้วนภายในวันที่ 19 กรกฎาคม 2546 เมื่อผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานจ้างในวันที่ 8 กันยายน 2546 จึงเป็นการส่งมอบงานจ้างล่าช้าเกินกำหนดเวลาที่สัญญากำหนดไว้จำนวน 51 วัน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีสิทธิเรียกค่าปรับจากผู้ฟ้องคดีอันเนื่องจากการส่งมอบงานล่าช้า จำนวน 51 วัน

(2) โดยที่ข้อ 127 ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 กำหนดให้เรียกค่าปรับสำหรับการจ้างซึ่งต้องการผลสำเร็จของงานทั้งหมดพร้อมกัน เป็นรายวันเป็นจำนวนเงินตายตัวในอัตราร้อยละ 0.01 ถึง 0.10 ของราคางานจ้าง เมื่อสัญญาจ้างกำหนดวงเงินค่าจ้างไว้จำนวน 1,974,047 บาท ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีสิทธิเรียกค่าปรับได้ไม่เกินวันละ 1,974 บาท จำนวน 51 วัน คิดเป็นเงินค่าปรับทั้งสิ้น 100,674 บาท เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีเรียกเก็บค่าปรับจากผู้ฟ้องคดีไว้เป็นเงิน 416,725 บาท จึงเป็นการเรียกเก็บค่าปรับไว้เกินไปจำนวน 316,051 บาท การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินค่าปรับตามสัญญาที่หักไว้เกินเป็นเงิน 316,051 บาท แก่ผู้ฟ้องคดีภายใน 30 วันนับแต่คดีถึงที่สุด จึงชอบแล้ว พิพากษายืน

3. การนับระยะเวลาการรับประกันความชำรุดบกพร่องของงานจ้างจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่รับจ้างมีหนังสือส่งมอบงานจ้างหรือวันที่คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ทำการตรวจรับการจ้างจริง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.185/2552

1. ประเด็นพิพาท

ผู้ถูกฟ้องคดี (ทางหุ้นส่วนจำกัด ส.) ฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดี (เทศบาลตำบลวังสะพุง) หักเงินประกันสัญญาจ้างเลขที่ จ. 2/2544 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 ซึ่งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้รับจ้างก่อสร้างปรับปรุงชุมชนบ้านบุงไสล จำนวน 12 โครงการ ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อสัญญา จึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลขอให้มีการพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ฟ้องคดี ที่หักเงินประกันสัญญา จำนวน 101,318 บาท และให้คืนเงินที่หักไว้ดังกล่าวแก่ผู้ฟ้องคดี

2. ข้อเท็จจริง

2.1 ผู้ฟ้องคดีได้ทำสัญญาจ้างกับผู้ถูกฟ้องคดี (เทศบาลตำบลวังสะพุง) ตามสัญญาจ้างเลขที่ จ.2/2544 ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 เพื่อรับจ้างทำงานก่อสร้างปรับปรุงชุมชนบ้านบุงไสล จำนวน 12 โครงการ ตามแบบแปลนของผู้ฟ้องคดี ณ บ้านบุงไสล ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นเงินค่าจ้างรวมภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 2,498,739.10 บาท โดยรายการที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 เป็นการก่อสร้างถนนส่วนรายการที่เหลือ เป็นการวางท่อระบายน้ำและงานอื่นๆ ซึ่งผู้ฟ้องคดีต้องเริ่มงานภายในวันที่ 1 มิถุนายน 2544 และต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 8 ตุลาคม 2544 โดยผู้ฟ้องคดีได้นำหลักประกันเป็นหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 จำนวนเงิน 124,937 บาท มาเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา และจะรับคืนเมื่อผู้ฟ้องคดีพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญาแล้ว

2.2 ตามข้อ 6 ของสัญญาจ้าง ได้กำหนดความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้างไว้ว่า เมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์และผู้ถูกฟ้องคดีได้รับมอบงานจากผู้ฟ้องคดี หากมีเหตุชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นจากงานจ้างนี้ภายใน 2 ปี นับถัดจากวันที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับมอบงานจ้างดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่องหรือความเสียหายนั้นเกิดจากความบกพร่องของผู้ฟ้องคดี อันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้องหรือทำไว้มิเรียบร้อยหรือทำไว้มิถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้ฟ้องคดีจะต้องรีบแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่ชักช้า โดยผู้ถูกฟ้องคดีไม่ต้องออกเงินใดๆ ในการนี้ทั้งสิ้น หากผู้ฟ้องคดีบิดพลิ้วไม่ทำการดังกล่าวภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันที่รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ฟ้องคดีหรือไม่ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อยภายในกำหนดเวลาที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิที่จะทำการนั้นเองหรือจ้างบุคคลอื่นให้ทำงานนั้นโดยผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการทำงานดังกล่าว

2.3 เมื่อผู้ฟ้องคดีทำงานก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือส่งมอบงานจ้าง ต่อผู้ถูกฟ้องคดีเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 คณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานจ้างเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2544 ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้จ่ายเงินค่าจ้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยหักเงินเป็นค่าปรับกรณีผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานล่าช้าตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2544 ถึงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 เป็นเวลา 39 วัน รวมเป็นเงิน 243,633 บาท ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงานล่าช้าไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างล่าช้า ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อ. 79/2548 ยืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีขยายเวลาการก่อสร้างและคืนค่าปรับให้แก่ผู้ฟ้องคดีในส่วนที่ได้รับการขยาย จำนวน 15 วันนับแต่วันพ้นกำหนดสิ้นสุดสัญญาเดิมเป็นเงิน 93,705 บาท

2.4 ในช่วงระหว่างระยะเวลา 2 ปีที่ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานก่อสร้าง ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งและเร่งรัดให้ผู้ฟ้องคดีเขาส่อมแซมผิวจราจร ตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีลงวันที่ 16 สิงหาคม 2545 ว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 6 จังหวัดอุดรธานี ได้ตรวจสอบงานก่อสร้างแล้วปรากฏว่า ผิวจราจรหลุดรอนและแตกกร้าวเป็นช่วงๆ ตลอดทางของงานก่อสร้างในรายการที่ 1 และที่ 3 จึงให้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีให้ดำเนินการซ่อมแซมผิวจราจรอีกหลายฉบับตามลำดับ คือ หนังสือลงวันที่ 21 ตุลาคม 2545 วันที่ 10 มีนาคม 2546 วันที่ 12 มิถุนายน 2546 วันที่

24 กรกฎาคม 2546 วันที่ 17 กันยายน 2546 และวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546 ซึ่งกำหนดให้ผู้ฟ้องคดีเร่งรัดการซ่อมแซมให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2546

2.5 ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 11 ธันวาคม 2546 แจ้งผู้จัดการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น ขอให้หักเงินค้ำประกันสัญญาจ้าง จำนวน 101,318 บาท และได้มีหนังสือลงวันที่ 19 ธันวาคม 2546 แจ้งผู้ฟ้องคดีทราบ ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับการหักเงินค้ำประกันสัญญาจ้างดังกล่าว จึงมีหนังสือลงวันที่ 7 มกราคม 2547 คัดค้านการหักเงินค้ำประกันสัญญาจ้าง เพราะได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนเสร็จตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 22 มกราคม 2547 แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า การหักเงินค้ำประกันสัญญาจ้างถูกต้องแล้ว

3. คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้น

3.1 ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้างตามสัญญาจ้างที่กำหนดไว้ 2 ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานตามที่กำหนดในสัญญาจ้างฯ ข้อ 6 นั้น ครบกำหนดสิ้นสุดเมื่อใด

เมื่อประธานกรรมการตรวจการจ้างได้สั่งการเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2544 ให้ช่างผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจการจ้างตรวจรับงานในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2544 และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานจ้างตามใบตรวจรับการจ้างลงวันที่ 17 ธันวาคม 2544 จึงต้องถือว่า ผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานจ้างแล้วตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือส่งมอบงานจ้าง มิใช่วันที่ตรวจรับงานจ้างของ คณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นวันส่งมอบงาน เมื่อถือว่าผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานจ้างตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 แล้ว ระยะเวลาความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่กำหนดให้มีระยะเวลา 2 ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว จึงครบกำหนดในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2546

3.2 ผู้ฟ้องคดีได้กระทำผิดข้อกำหนดในข้อ 6 ของสัญญาจ้างฯ หรือไม่

(1) เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในการแก้ไขความชำรุดบกพร่องของงานจ้างตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีลงวันที่ 16 สิงหาคม 2545 และวันที่ 21 ตุลาคม 2545 ที่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมงานพร้อมให้ส่งผลทดสอบลูกปูน ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 24 ตุลาคม 2545 แจ้งผลการซ่อมแซม และมีหนังสือลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2545 ส่งผลการทดสอบลูกปูนต่อผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีดำเนินการซ่อมแซมไม่เรียบร้อยอย่างไร หรือผลการทดสอบลูกปูนของผู้ฟ้องคดีไม่ได้มาตรฐานประการใด จนกระทั่งเวลาล่วงเลยจนถึงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 นาย จ. นายช่างโยธา จึงได้เสนอให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบให้ดำเนินการตามที่เสนอ แต่คณะกรรมการดังกล่าวก็ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบผลการดำเนินการซ่อมแซมของผู้ฟ้องคดี

(2) กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำการซ่อมแซมอีกหลายครั้งก็ไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับผลการตรวจสอบของคณะกรรมการดังกล่าว ทั้งไม่ปรากฏรายละเอียดชัดเจนว่างานที่ซ่อมแซมแล้วแต่ยังไม่เรียบร้อยมีงานอะไรบ้าง ประกอบกับเมื่อพิจารณาภาพถ่ายที่ผู้ฟ้องคดีแสดงต่อศาลซึ่งระบุวัน เดือน ปีที่ถ่ายภาพไว้ชัดเจนและเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยแสดงลักษณะพื้นผิวของถนน ค.ศ.ล. ตามสัญญาจ้างยังคงอยู่ในสภาพที่ปกติไม่มีส่วนที่ชำรุดตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งให้ซ่อมแซมส่วนภาพที่ผู้ถูกฟ้องคดียื่นต่อศาล ที่ระบุวัน เดือน ปีที่ถ่ายภาพคือ วันที่ 28 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นภาพถ่ายที่ได้ถ่ายไว้ 3 ปี ก่อนทำสัญญาจ้าง คำกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่าไม่ได้ปรับตั้งเวลาให้เป็นปัจจุบันไม่อาจรับฟังได้ และภาพถ่ายที่เหลือก็ไม่ได้ระบุวันเวลาถ่ายภาพ เพียงแต่อาจวาดจากสถานที่จริงเท่านั้น ย่อมไม่อาจรับฟังได้เช่นกัน ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ 1 ธันวาคม 2546 แจ้งผู้ถูกฟ้องคดีว่าได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมถนนตามที่ได้รับแจ้งจากผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ปฏิบัติตามหนังสือแจ้งของผู้ถูกฟ้องคดีและตามสัญญาจ้างฯ ข้อ 6 แล้ว

(3) การที่นาย จ. ได้มีหนังสือลงวันที่ 4 ธันวาคม 2546 แจ้งรายละเอียดการซ่อมแซมและประมาณการราคาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบ จึงเป็นการตรวจสอบความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง เมื่อพ้นระยะเวลาการรับประกันความชำรุดบกพร่อง ที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาจ้างฯ ข้อ 6 เนื่องจากการดำเนินการภายหลังจากวันที่ 16 พฤศจิกายน 2546 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลารับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องตามสัญญาผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิที่จะหักเงินประกันสัญญาของผู้ฟ้องคดี พิพากษาให้เพิกถอนการหักเงินประกันสัญญาของผู้ฟ้องคดีจำนวน 101,318 บาท ตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีลงวันที่ 11 ธันวาคม 2546 ที่แจ้งผู้จัดการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น ขอให้หักเงินประกันสัญญาของผู้ฟ้องคดี และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ฟ้องคดี

(4) ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุดว่า เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างและช่างควบคุมงานได้ตรวจรับงานจ้างตามใบตรวจรับการจ้างในวันที่ 17 ธันวาคม 2544 ถือว่าการรับมอบงานดังกล่าวเสร็จสมบูรณ์ระยะเวลาที่รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง ตามสัญญาจ้างฯ ข้อ 6 จึงครบกำหนดในวันที่ 17 ธันวาคม 2546 และภาพถ่ายของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นภาพถ่ายจากสถานที่จริงสามารถพิสูจน์ได้ หากเป็นภาพถ่ายที่ถ่ายไว้เมื่อ 3 ปีเศษ ก่อนที่จะทำสัญญา โครงการก่อสร้างดังกล่าวยังไม่เกิดขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีคงไม่นำ เอกสารหลักฐานภาพถ่ายอันเป็นที่มายื่นต่อศาล ขอให้กลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

4. คำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุด

4.1 โดยที่ข้อ 65 (3) และ (4) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 กำหนดให้คณะกรรมการตรวจการจ้างมีหน้าที่ดังนี้ โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนและเป็นไปตามรูปแบบ รายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานจ้างนั้น

4.2 เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 ถึงประธานกรรมการตรวจการจ้างขอส่งมอบงานงวดที่หนึ่งถึงงวดสุดท้ายพร้อมกัน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือฉบับดังกล่าวในวันเดียวกัน และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ทำการตรวจรับงานจ้างพร้อมทั้งเห็นสมควรจ่ายเงินค่าจ้างจำนวนเงิน 2,498,739.10 บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามใบตรวจรับการจ้างลงวันที่ 17 ธันวาคม 2544 แม้คณะกรรมการตรวจการจ้างจะมีได้ทำการตรวจรับงานที่ผู้ฟ้องคดีส่งมอบภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงานจ้างก็ตาม แต่เมื่อคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานที่ผู้ฟ้องคดี ส่งมอบแล้วเสร็จในวันที่ 17 ธันวาคม 2544 จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือส่งมอบงานจ้าง และผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือดังกล่าวในวันเดียวกันแล้วตามข้อ 65 (4) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535

4.3 เมื่อวินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับมอบงานในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2544 กำหนดระยะเวลา 2 ปีที่ผู้ฟ้องคดีต้องผูกพันรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้างตามข้อ 6 ของสัญญาจ้างฯ จึงเริ่มตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 และครบกำหนดในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2546 อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีประเด็นนี้ฟังไม่ขึ้น

4.4 กรณีมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ดำเนินการแก้ไขความชำรุดบกพร่องของงานจ้างที่เกิดขึ้นภายใน 2 ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงาน อันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือทำไว้มิเรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ให้เป็นที่เรียบร้อยหรือไม่

(1) เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ผู้ฟ้องคดียอมรับว่างานตามสัญญาจ้างก่อสร้างปรับปรุงชุมชนบ้านบึงไสไล มีความชำรุดบกพร่องจริงตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการซ่อมแซม ซึ่งผู้ฟ้องคดีจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้างที่เกิดขึ้นภายใน 2 ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานตามข้อ 6 ของสัญญาจ้างฯ คือ ระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2546 ดังนั้น เมื่อความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานตามสัญญาจ้าง

(2) การซ่อมแซมถนนที่ชำรุดบกพร่องได้ดำเนินการแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามสัญญาหรือไม่นั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างอ้างพยานหลักฐานภาพถ่ายต่อศาล แต่จากข้อเท็จจริงที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 6 ชี้แจงต่อศาลได้ความว่า เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 6 ได้ตรวจสอบโครงการก่อสร้างตามสัญญาจ้างฯ ที่พิพาทคดีนี้แล้วปรากฏมีข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขซ่อมแซมผิวจราจรถนนที่หลุดร่อนและมีรอยแตกกร้าวเป็นช่วงๆ ตลอดสาย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง และได้มีหนังสือเร่งรัดให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการซ่อมแซมถนนให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดเวลาประกันสัญญาหลายครั้ง อีกทั้งได้มีหนังสือรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการแก้ไขซ่อมแซมถนนก่อนหมดเวลาความรับผิดชอบการประกันความชำรุดบกพร่องของงานจ้างให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 6 ทราบอย่างต่อเนื่อง กรณีจึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีมิได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดบกพร่องให้เสร็จเรียบร้อยภายในกำหนดเวลา ผู้ฟ้องคดีจึงตกเป็นผู้ผิดสัญญาจ้าง

(3) เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดบกพร่องให้แล้วเสร็จเป็นที่เรียบร้อยภายในกำหนดเวลา กรณีจึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดียังไม่พ้นความรับผิดตามสัญญาจ้างฯ ข้อ 6 และเมื่อผู้ฟ้องคดีได้ทำการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดบกพร่องแล้ว บางส่วนคงเหลือพื้นที่ถนนที่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องซึ่งจะต้องทำการซ่อมแซมประมาณ 732 ตารางเมตร เป็นเงิน 101,318 บาท ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น ในฐานะผู้ค้าประกันยอมต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ฟ้องคดีเช่นกัน ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีสามารถใช้สิทธิบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาได้

(4) การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ 11 ธันวาคม 2546 แจ้งผู้จัดการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น ขอหักเงินค้ำประกันสัญญาจ้าง จำนวน 101,318 บาท จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและข้อสัญญาแล้ว ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนการหักเงินประกันสัญญาของผู้ฟ้องคดีจำนวน 101,318 บาท และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ฟ้องคดีนั้น ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วยพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นไทยกฟ้อง และคืนค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ทั้งหมดแก่ผู้ถูกฟ้องคดี

การเสนอราคาที่ได้รับจ้างเป็นบุคคลธรรมดา ไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 7

ข้อเท็จจริง

กรณีที่ใบเสนอราคาของผู้เสนอราคาที่ไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 และคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา ไม่นำราคากลางที่กำหนดมาหักภาษีมูลค่าเพิ่มก่อนที่จะเปรียบเทียบราคาทำให้ราคาตามสัญญาจ้างสูงกว่าราคากลางที่ได้หักภาษีมูลค่าเพิ่ม

ข้อหาหรือ

คณะกรรมการเปิดซองสอบราคามีอำนาจในการหักภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 จากราคาที่ผู้เสนอราคา ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ที่ไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มได้หรือไม่ อย่างไร

ข้อพิจารณา (กพ.)

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2550 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐกำหนดราคากลางงานก่อสร้างตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งให้มีการประกาศและเปิดเผยราคากลางในการดำเนินการจัดจ้างก่อสร้างทุกครั้ง โดยหลักการตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว ราคากลางงานก่อสร้าง ของทางราชการ หมายถึง ราคาค่าก่อสร้างในงานก่อสร้างของทางราชการในแต่ละงาน/โครงการ ซึ่งได้จากการประเมิน หรือคำนวณตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งเป็นราคาที่ทางราชการยอมรับไม่สูงจนผู้ประกอบการ ได้กำไรมากเกินไป ที่ควรได้รับและไม่เป็นราคาที่ต่ำจนผู้ประกอบการไม่สามารถที่จะดำเนินการก่อสร้างได้ ดังนั้น ราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการจึงไม่ใช่ราคามาตรฐานของงานก่อสร้าง แต่เป็นราคาที่ได้จากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ฯ ซึ่งการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการมีระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 27 กำหนดให้ ก่อนดำเนินการซื้อหรือจ้างทุกวิธีให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ต้องจัดทำรายงาน เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อขอความเห็นชอบดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง โดยในกรณีของงานก่อสร้าง จะต้องมียกากลางเป็นรายละเอียดประการหนึ่งที่ต้องระบุไว้ในรายงานด้วย เนื่องจากราคากลางเป็นราคางานก่อสร้าง ที่ทางราชการยอมรับได้ ไม่ใช่ราคามาตรฐานของงานก่อสร้าง แต่เป็นราคาที่ได้จากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ฯ ดังนั้น การจ้างก่อสร้างโดยใช้วิธีสอบราคา ซึ่งหากผู้เสนอราคารายต่ำสุดได้เสนอราคาถูกต้องตามรายการละเอียด และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในเอกสารสอบราคาโดยเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มทุกชนิดแล้ว และเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ส่วนราชการก็สามารถรับราคากับผู้เสนอราคารายนั้นได้ โดยมีจำเป็นต้องทำการเปรียบเทียบกับราคากลาง หลังหักภาษีมูลค่าเพิ่มกับผู้เสนอราคารายอื่นอีก__

การใช้ คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร พ.ศ.๒๕๕๘

ตารางที่ 1 เป็น รายการตรวจสอบเอกสารประกอบการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร (Checklists) เป็นส่วนหนึ่งของ “คู่มือการตรวจการจ้างงานก่อสร้าง” เป็นรายการตรวจสอบเพื่อคอยช่วยเตือนให้กรรมการตรวจการจ้าง ได้ตรวจสอบเอกสารหลักและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจการจ้างงานก่อสร้างงานงวดนั้นๆ

วิธีการใช้รายการตรวจสอบเอกสารประกอบการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร (Checklists)

ตารางที่ 1 แสดงตารางรายการตรวจสอบเอกสารหลักกับงวดงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่ามีเอกสารหลักอะไรบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละงวด เมื่อดำเนินการตรวจการจ้างงานงวดนั้นๆ ผู้ทำหน้าที่กรรมการตรวจการจ้างสามารถสอบถามถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน ไม่หลงลืม โดยมีวิธีใช้ตารางดังนี้

- 1) คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานก่อสร้าง หรือร่วมกับผู้มีความรู้ด้านการก่อสร้าง ควรมีการประชุมหารือ เพื่อศึกษาแบบรูปสัญญาให้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน
- 2) คณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ร่วมกันพิจารณาจากข้อกำหนดงวดงานในแต่ละงวด ว่ามีงานก่อสร้างที่ต้องดำเนินการ เกี่ยวข้องกับเอกสารหลักอะไรบ้าง ให้ทำเครื่องหมายลงในช่องเอกสารหลักที่เกี่ยวข้อง จนครบในแต่ละงวดงานจนถึงงวดสุดท้าย
- 3) พิจารณาจากแบบรูปสัญญา ว่ามีข้อกำหนดที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมเกี่ยวกับเอกสารอะไรบ้าง เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างในงวดงานใด ให้ทำเครื่องหมายลงในช่องเอกสารหลักที่เกี่ยวข้อง จนครบทุกงวดงาน
- 4) หากพบว่ามีเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับงวดงานนั้นแต่ไม่มีอยู่ในรายการตรวจสอบเอกสารหลัก ก็ให้จดบันทึกเพิ่มเติมลงในช่องว่างของตาราง
- 5) จดบันทึกรายละเอียด ลงหน้าบันทึก

หมายเหตุ : ก) การพิจารณาเอกสารกับงวดงาน หากเป็นอาคารขนาดใหญ่หรือเป็นอาคารพิเศษที่มีความยุ่งยากซับซ้อน นอกจากคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานก่อสร้างแล้ว ควรมีผู้ออกแบบร่วมพิจารณาด้วย

ข) ตารางที่ 1 ตารางรายการตรวจสอบเอกสารหลักกับงวดงาน แม้จะได้ดำเนินการไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่ก็อาจมีเอกสารประกอบการตรวจการจ้างเกิดขึ้นเพิ่มเติมได้ อาทิเช่น มีการแก้ไข/ปรับปรุงข้อกำหนดแบบรูปสัญญา การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบแปลน จึงควรทบทวนรายการเอกสารประกอบการตรวจการจ้างของงวดถัดไป ทุกครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการตรวจการจ้างเพื่อตรวจการจ้าง

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อเอกสารหลักและรายละเอียดเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง รายการเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นรายการแนะนำว่าปกติควรมีประกอบ แต่บางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องมีครบทุกรายการ บางกรณีคณะกรรมการตรวจการจ้างอาจร้องขอให้มามากกว่าที่แนะนำ เนื่องจากอาคารแต่ละหลังอาจมีความแตกต่างกันไปในรายละเอียดการใช้งานประกอบกับตารางที่ 1

รายการตรวจสอบเอกสารประกอบการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

รายการเอกสารหลัก	งวดงาน																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1. วิศวกรรมโครงสร้าง																						
1.1. เอกสารผ่านการตรวจสอบผัง																						
1.2. งานเสาเข็ม																						
1.2.1. เอกสารอนุมัติชนิดฐานราก/เสาเข็ม																						
1.2.2. รายงานการตอกเสาเข็ม																						
1.2.3. เอกสารรับรองเสาเข็ม																						
1.2.3.1. การทดสอบความสมบูรณ์เสาเข็ม																						
1.2.3.2. ผลการทดสอบการรับน้ำหนักเสาเข็ม																						
1.2.3.3. ผลการคำนวณการรับน้ำหนักเสาเข็ม																						
1.2.4. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
1.3. งานโครงสร้าง																						
1.3.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
1.3.2. เอกสารอนุมัติเทคนิคการก่อสร้าง																						
1.3.2.1. โครงสร้างที่แตกต่างจากแบบกำหนด																						
1.3.2.2. การต่อเหล็กเสริมโดยข้อต่อเชิงกล																						
1.3.2.3. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
1.3.3. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุงานโครงสร้าง																						
1.3.3.1. เหล็กเสริมโครงสร้าง																						
1.3.3.2. เหล็กเสริมแรงดิ่งสูง																						
1.3.3.3. เหล็กรูปพรรณ																						
1.3.3.4. คอนกรีต																						
1.3.3.5. แผ่นพื้นคอน.สำเร็จรูป																						
1.3.3.6. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
1.3.4. เอกสารผลการทดสอบวัสดุงานโครงสร้าง																						
1.3.4.1. เหล็กเสริมโครงสร้าง																						
1.3.4.2. เหล็กเสริมแรงดิ่งสูง																						
1.3.4.3. เหล็กรูปพรรณ																						
1.3.4.4. คอนกรีต																						
1.3.4.5. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
1.4. งานพิเศษ																						
1.4.1. ระบบกันซึม																						
1.4.1.1. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุกันซึม																						
1.4.1.2. เอกสารการรับประกัน																						
1.4.2. ระบบกำจัดปลวก																						
1.4.2.1. เอกสารอนุมัติการใช้ระบบกำจัดปลวก																						
1.4.2.2. เอกสารการรับประกัน																						
1.4.3. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
1.5. Asbuilt Drawing (คู่มือ/อบรม)																						

หมายเหตุ: เอกสารอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับแบบรูปสัญญาหรือดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจการจ้างกำหนด อาทิ แผนงานก่อสร้าง ภาพถ่าย

รายการเอกสารการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

รายการเอกสารหลัก	งวดงาน																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
2. หมวดงานสถาปัตยกรรม																						
2.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
2.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุงานสถาปัตยกรรม																						
2.2.1. งานผนัง																						
2.2.1.1. วัสดุก่อผนัง																						
2.2.1.2. ผนังเบา																						
2.2.1.3. ผนังพิเศษ																						
2.2.1.4. วัสดุตกแต่งผิวผนัง																						
2.2.1.5. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
2.2.2. งานพื้น																						
2.2.2.1. วัสดุตกแต่งผิวพื้น																						
2.2.2.2. วัสดุเคลือบผิวพื้น																						
2.2.2.3. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
2.2.3. งานประตูหน้าต่าง																						
2.2.3.1. วงกบประตูหน้าต่าง																						
2.2.3.2. บานประตูหน้าต่าง																						
2.2.3.3. อุปกรณ์ประตูหน้าต่าง																						
2.2.3.4. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
2.2.4. งานสุขภัณฑ์/อุปกรณ์																						
2.2.5. งานฝ้าเพดาน																						
2.2.6. งานทาสี																						
2.2.7. งานหลังคา																						
2.2.8. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
2.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานสถาปัตยกรรม(ถ้ามี)																						
2.4. งานพิเศษ																						
2.4.1. ระบบกันซึม/กันร้อน																						
2.4.1.1. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ																						
2.4.1.2. เอกสารการรับประกัน																						
2.4.2. ระบบกันเสียง																						
2.4.2.1. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ																						
2.4.2.2. เอกสารการรับประกัน																						
2.5. Asbuilt Drawing (คู่มือ/อบรม)																						

หมายเหตุ: เอกสารอื่นๆขึ้นอยู่กับแบบรูปสัญลักษณ์หรือดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจการจ้างกำหนด อาทิ แผนงานก่อสร้าง ภาพถ่าย

รายการเอกสารการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

รายการเอกสารหลัก	งวดงาน																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
4. งานระบบวิศวกรรมเครื่องกล																						
4.1. ระบบปรับอากาศ																						
4.1.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
4.1.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.1.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
4.1.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
4.1.2.3. เครื่องปรับอากาศ																						
4.1.2.4. อุปกรณ์ระบบปรับอากาศ																						
4.1.2.5. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
4.1.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.1.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
4.1.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						
4.2. ระบบจ่ายก๊าซทางการแพทย์																						
4.2.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
4.2.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.2.2.1. ท่อชนิดต่างๆ																						
4.2.2.2. เครื่องจักรกลชนิดต่างๆ																						
4.2.2.3. ระบบควบคุม																						
4.2.2.4. อุปกรณ์ระบบฯ																						
4.2.2.5. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
4.2.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.2.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
4.2.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						
4.3. ระบบขนส่งแนวตั้ง(ลิฟต์)																						
4.3.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
4.3.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.3.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
4.3.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
4.3.2.3. ระบบควบคุม/ขับเคลื่อนลิฟต์																						
4.3.2.4. อุปกรณ์ลิฟต์																						
4.3.2.5. หรือแบบรูปสัญญากำหนด																						
4.3.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
4.3.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
4.3.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						

หมายเหตุ: เอกสารอื่นๆขึ้นอยู่กับแบบรูปสัญญาหรือดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจการจ้างกำหนด อาทิ แผนงานก่อสร้าง ภาพถ่าย

รายการเอกสารการตรวจการจ้างงานก่อสร้างอาคาร

รายการเอกสารหลัก	งวดงาน																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
5. งานระบบวิศวกรรมไฟฟ้า																						
5.1. ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง																						
5.1.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
5.1.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.1.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.1.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.1.2.3. อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า																						
5.1.2.4. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
5.1.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.1.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
5.1.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						
5.2. ระบบแจ้งเพลิงไหม้																						
5.2.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
5.2.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.2.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.2.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.2.2.3. อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า																						
5.2.2.4. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
5.2.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.2.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
5.2.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						
5.3. ระบบสื่อสาร																						
5.3.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
5.3.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.3.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.3.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.3.2.3. อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า																						
5.3.2.4. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
5.3.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.3.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
5.3.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						
5.4. ระบบเรียกพยาบาล, ไฟฟ้าสื่อสาร, ระบบไฟฟ้าอื่นๆ																						
5.4.1. เอกสารอนุมัติแบบ Shop Drawing																						
5.4.2. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.4.2.1. ราง/ท่อร้อยสายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.4.2.2. สายไฟฟ้าชนิดต่างๆ																						
5.4.2.3. อุปกรณ์ระบบไฟฟ้า																						
5.4.2.4. หรือแบบรูปสัญลักษณ์กำหนด																						
5.4.3. เอกสารรับรองวัสดุ/อุปกรณ์งานระบบฯ																						
5.4.4. เอกสารผลการทดสอบระบบ/อุปกรณ์ต่างๆ																						
5.4.5. Asbuilt Drawing/คู่มือ/อบรม																						

หมายเหตุ: เอกสารอื่นๆขึ้นอยู่กับแบบรูปสัญลักษณ์หรือดุลยพินิจของคณะกรรมการตรวจการจ้างกำหนด อาทิ แผนงานก่อสร้าง ภาพถ่าย

รายชื่อเอกสารหลักและรายละเอียดเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง

รายการเอกสารหลัก	A. เอกสารตรวจสอบผู้ยื่นคำขออนุญาตจากคณะกรรมการ	B. เอกสารนำส่งเอกสารขอขึ้นทะเบียน/ใส่รหัส/เลขที่	ก่อสร้าง และเอกสารที่เกี่ยวข้องของผู้รับจ้าง	B.1. แบบรูปและ/หรือแบบขยายหรือแคตตาล็อกที่แสดงรายละเอียดรายละเอียด	B.2. เอกสารรับรองมาตรฐาน มอก. และ/หรืออื่นๆตามที่กำหนด	B.3. ข้อกำหนด(Criteria)และรายการคำนวณทางวิศวกรรม	B.4. เอกสารรับรองของวิศวกรวิชาชีพตาม	คุณสมบัติที่กำหนด	C. เอกสารนำส่งผลการทดสอบวัสดุ/อุปกรณ์/จักรกล และเอกสารที่เกี่ยวข้องของผู้รับจ้าง	C.1. รายงานผลการทดสอบ/ก่อสร้าง/ติดตั้ง	ข้อกำหนด/อนุมัติ/หลักฐาน	C.1. รายงานผลการทดสอบ/อนุมัติ/หลักฐาน	ข้อกำหนด/อนุมัติ/หลักฐาน/ข้อบกพร่อง/ข้อผิดพลาด/ข้อบกพร่อง	C.1. รายงานผลการทดสอบวัสดุ/อุปกรณ์/อุปกรณ์/หลักฐานตามข้อกำหนด/อนุมัติ/หลักฐาน	C.3. เอกสารรับรองผลของวิศวกรวิชาชีพตาม	คุณสมบัติที่กำหนด	D. เอกสารรับรองผลงาน/รับประเมินค่า/ตาม	ข้อกำหนด/อนุมัติ/หลักฐาน	D.1. เอกสารรับรองการรับประเมินค่า/หลักฐานของผู้รับจ้าง(หรือรับรองผลการรายงานผล)	D.2. เอกสารรับรองงานพิเศษ/รับประเมินค่า/ตามข้อกำหนด/อนุมัติ/หลักฐาน	D.3. เอกสารรับรองของวิศวกรวิชาชีพตาม	คุณสมบัติที่กำหนด(ถ้ามี)				
1. เอกสารผ่านการตรวจสอบผัง	⊖																									
2. เอกสารอนุมัติต่างๆ				⊖		⊖																				
2.1. เอกสารอนุมัติขออนุญาต/ใส่รหัส	⊖	⊖		⊖		⊖																				
2.2. เอกสารอนุมัติเทคนิคการก่อสร้าง	⊖	⊖		⊖		⊖																				
2.3. เอกสารอนุมัติการใช้วัสดุงานโครงสร้าง	⊖	⊖		⊖		⊖																				
3.3. เอกสารอนุมัติงบประมาณต่างๆ	⊖	⊖		⊖		⊖																				
3.4. เอกสารอนุมัติงานสถาปัตยกรรม	⊖	⊖		⊖		⊖																				
3. เอกสารผลการทดสอบวัสดุ																										
3.1. ผลการตก/ก่อสร้าง/ทดสอบใส่รหัส	⊖								⊖	⊖				⊖	⊖											
3.2. เอกสารผลการทดสอบวัสดุงานโครงสร้าง	⊖								⊖	⊖				⊖	⊖											
3.3. เอกสารผลการทดสอบงานระบบต่างๆ	⊖								⊖	⊖				⊖	⊖											
4. เอกสารรับรองผลงาน/รับประเมินค่า (ถ้ามี)																										
4.1. เอกสารรับรองใส่รหัส																										
4.2. เอกสารรับรอง/รับประเมินค่าพิเศษ																										
4.3. เอกสารรับรอง/รับประเมินค่าระบบต่างๆ																										

หมายเหตุ : รายการเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นเพียงการแนะนำ บางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องมีครบทุกรายการ บางกรณีอาจมีมากกว่าที่แนะนำ

1. รายการเอกสารใบรายการอาจรวมอยู่ในชุดเดียวกัน เช่น รายงานผลการทดสอบ(CPหรือผลการรับประเมินค่า/ใส่รหัส(D)
2. เอกสารรับรองผลงาน/รับประเมินค่าต่างๆ มีหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแบบรูปสัญญา
3. เอกสารอื่นๆขึ้นอยู่กับแบบรูปสัญญาหรือคู่มือปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจการจ้างกำหนด อาทิ แผนงานก่อสร้าง ผังองค์กร